

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

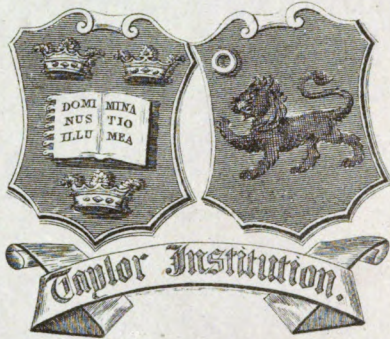
Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

~~108 f. 4~~
111. b. 4.

SVENSKA MEDELTIDENS
RIM-KRÖNIKOR.

TREDJE DELEN.

NYA KRÖNIKANS FORTSÄTTNINGAR

ELLER

STURE-KRÖNIKORNA.

STOCKHOLM, 1867, 68.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.
KONGL. BOKTRYCKARE.

5

NYA KRÖNIKANS FORTSÄTTNINGAR

ELLER

STURE-KRÖNIKORNA.

FORTGÅNGEN AF UNIONS-STRIDERNA

UNDER

KARL KNUTSSON OCH STURARNE.

1452-1520.

EFTER HANDSKRIFTER

UTGIFNA AF

G. E. KLEMMING.

STOCKHOLM 1867, 68.

INNEHÅLL.

1.

1452?—70.

Vers.

- 1—16. Thord Bondes klokhed och tapperhet prisas; han blir konungens marsk och bygger fästen i Norge. 1452?—55.
- 17—106. Norrmännen draga under anförande af Kolbiörn Gäst mot Thord Bonde, som möter och slår dem samt har fortfarande lycka; Danskarnes onda rådslag mot honom.
- 107—148. Danskarnes list; k. Karl håller möte med dem i Vadstena, ger sin dotter Birgitta i klostret och firar marskens bröllop med stor prakt. 1455.
- 149—212. Danskarnes afund; de lega Jösse Boson att mörda marsken; han gör det svikligen om natten och far till Danmark. 1456.
- 213—234. Erkebiskopen och hans släkt sammansvära sig med Danmark och Hansestäderna mot k. Karl, som icke ger akt derpå, utan litar på sina många svenner och stora rikedomar.
- 235—268. K. Christiern drar till Öland och vinner allmogen; belägrar Borgholm och får det med dagtingan af Erik Eriksson, som mister sitt myckna gods. 1456.
- 269—304. K. Christiern belägrar Kalmar, som försvaras af Gustaf Karlsson; Danmark återvända, hvaråt k. Karl gläder sig och ämnar återtaga Borgholm. 1456.
- 305—378. K. Karl gör bröllop åt Nils Sture; erkebiskopen bjudes, hans släkt uppräknas. Ett mordanslag mot k. Karl under festligheterna afstyres af erkebiskopen, som vill ha öppen strid. Konungen erfar planen, samlar sina trogna och anklagar erkebiskopen, som ber om nåd och loftar trohet med stora eder. 1457.
- 379—404. Fru Birgitta Thott dömes till bålet för stämplingar med k. Christiern, men benådas. K. Karl håller räfst med sina fogdar.
- 405—514. K. Karl far till Kalmar och ger erkebiskopen fullmakt, att åt sig samla allmogen i Upland. Denne nedlägger sin skrud på S. Eriks altare i Upsala domkyrka och förklarar k. Karl krig; plundrar kungsgården, låter allmogen hylla sig och kallar Dalkarlarna till Vesterås. K. Karl hastar åter och samlar folk; stadnar i Strengnäs. Erkebiskopen drar emot honom från Vesterås och öfverraskar vid Vårfruberga konungen, som fått falska underrättelser. Konungens folk blir slaget, han sjelf såras och flyr till Stockholm. Erkebiskopen följer efter och belägrar staden; konungen flyr till Danzig med guld och häfvor. 1457.
- 515—548. K. Karl uppehåller sig i Danzig i 7 år; sammanträffar med k. Kasimir IV af Polen; lånar penningar åt honom och Preussarne.

Rimkrön. 3.

I

- 549—598. Erkebiskopen belägrar Stockholm, får det genom dagtingan och håller burspråk med borgarne; Olof Axelsson ankommer från Gotland; de inkalla k. Christiern; erkebiskopen drager kring riket, tar trohetslöften och alla slotten utom Kalmar. 1457.
- 599—628. K. Christiern far till Sverige med stor flotta; stannar i Djurhamn på uppmaning af erkebiskopen, som kallar ridderskapet till sig. Erik Axelsson intager Viborg och skyndar till Stockholm. Erkebiskopen talar mot Danskarne, men ger i hemlighet k. Christiern bref att komma. 1457.
- 629—670. Herremöte hålles i Stockholm; k. Christiern får bud att närma sig, mottages med stor procession och väljes till konung; far till Upsala, krönes och rider sin eriksgata. 1457.
- 671—726. K. Christiern pålägger olaglig skatt samt tar lån af rika och fattiga. Rykte uppkommer att k. Karl ämnar återvända; hans förmodade anhängare gripas och pinas, men kunna ej ge några upplysningar. 1460—63.
- 727—782. K. Christiern far till Åbo, uppdrar styrelsen åt erkebiskopen och ber honom öfvertala allmogen att åtaga sig en ny skatt; allmogen vägrar dertill; k. Christiern återkommer, anklagar erkebiskopen och låter fängsla honom. 1463.
- 783—852. Allmogen knotar öfver erkebiskopens fängslande, reser sig och drar till Stockholm att befria honom; då de ej inkomma i staden lägga de sig på Brunkeberg och Helgeandsholmen; bli der nedgjorda af konungens folk. 1463.
- 853—890. Biskop Kättil i Linköping mäklar förgäfves för erkebiskopen, som föres fången till Köpenhamn. 1463.
- 881—942. Biskop Kättil beslutar befria erkebiskopen, reser allmogen; k. Christiern skickar folk och skepp till Qvicksund, der de blifva slagne af bönderne. 1464.
- 943—978. Biskop Kättil kommer för Stockholm, begär erkebiskopens frihet, belägrar staden; konungens folk blir slaget vid Käplingen; han sjelf drar från Sverige. 1464.
- 979—1040. Biskop Kättil rider kring riket och tar upp all skatten. K. Christiern rustar sig och återvänder; då han närmar sig Stockholm fly de belägrande till Dalarna; han intagar i staden. 1464.
- 1041—80. K. Christiern drager till Dalarna mot biskop Kättil; blir slagen i Hella skog och flyr till Vesterås. 1464.
- 1081—1106. K. Christiern vänder åter till Stockholm, dit äfven biskop Kättil kommer och belägrar staden; konungen flyr till Danmark, qvarlemnande stark besättning. 1464.
- 1107—66. Biskop Kättil skickar bud till Danzig att återkalla k. Karl; han kommer med många skepp till Stockholm; Danskarne dagtinga och få lemna staden. 1464.
- 1167—1201. Biskop Kättil kommer till Stockholm och förebrår k. Karl hårdeligen hans fiadhet, att släppa de Danska herrarne. 1464.
- 1202—71. Biskop Kättil återkallar k. Christiern, som frigifver erkebiskopen och drager till Sverige; Stockholm belägras; k. Karls folk blir slaget på isen vid Gråbrödra-holmen; han dagtingar, afsättes och får Raseborg i län; måste tvista derom med biskop Kort i Åbo. 1464, 65.
- 1272—1351. Erkebiskopen råder i Sverige; biskop Kättil dör; Nils Sture miss-tänkes och kallas till erkebiskopen, men vill ej komma utan flyr till Finland till Erik Axelsson, som lofvar sin bemedling. Sammankomst mellan erkebiskopen och Nils Sture, der de skiljas som förklarade fiender. 1465, 66.

- 1352—95. Erik Axelsson bjuder till (sin bror Ivars) bröllop; Nils Sture följer honom till Stigssund och far sedan till Gefle, der han griper fogden och tar erkebiskopens skatt; drar derifrån till Dalarna, förjagar Erik Nilsson och reser allmogen. 1466.
- 1396—1447. Erik Axelsson kommer till Stockholm och får staden öfverläten åt sig. Nils Sture drar till Vesterås; Erik Nilsson samlar folk mot honom; deras härar lägga sig på ömse sidor om Kolbäckes bro; Erik Axelsson kommer som medlare och Nils Sture får Vesterås genom dagtingan. 1466.
- 1448—65. Erkebiskopen far till Danmark och klagar på Erik Axelsson för k. Christiern, som lofvar honom sitt bistånd. 1467.
- 1466—95. Erik Karlsson, Trotte Karlsson och Ivar Gren förena sig mot Nils Sture; de gripa hans folk i Arboga och Helsingland; dagtinga med Erik Axelsson. Nils Sture samlar Daladrängarne och slår motparterna. 1467.
- 1496—1540. Erkebiskopen kommer med Dansk hjälp och belägrar Stockholm. Ivar Axelsson samlar folk, slår Erik Nilsson i Nerike och drar till Stockholm. Nils Sture far ned till Upsala och slår Erik Karlsson. Erkebiskopen drar till Kalmar och dör der. 1467.
- 1541—64. Erik Axelsson råder i Sverige; Erik Karlsson infaller i Upland, men blir slagen på Nyssa skog och beger sig till Kalmar. 1467.
- 1565—96. K. Karl återkallas ånyo; får Stockholm af Erik Axelsson; Erik Karlsson lofvar trohet, men bryter den; griper konungens dotter Magdalena i Vadstena. 1467—69.
- 1597—1640. Erik Karlsson drar till Upland och uppviglar allmogen; Bo Dyre skickas mot honom; stillestånd ingås men brytes af Erik Karlsson, som öfverfaller och slår konungens folk vid Flottsund; Bo Dyre flyr undan. 1469.
- 1641—1700. Sten Sture samlar en här och tågar emot Erik Karlsson; men i anledning af ett förräderi drar han till Dalarna; Erik Karlsson slår konungens folk vid Knutby; tror öfvermodigt sig på väg att vinna Sveriges krona och skrifer bref derom till sin hustru. 1469.
- 1701—34. Erik Karlsson drar med en stor här till Dalarna viss om seger. 1470.
- 1735—60. Sten Sture drar med Dalkarlarna mot Erik Karlsson, slår honom och gör stort byte. 1470.
- 1761—1802. Nils Sture kommer med sin här och slår Erik Karlsson vid Ophöga färja; denne flyr till Juleta och vidare till Danmark; berömmes dock som en tapper krigare. 1470.
- 1803—28. K. Christiern kommer med härsmagt till Sverige och belägrar Örsten; Sten Sture drar emot honom; Danskarne bli slagne och fly. 1470.
- 1829—48. Författaren nämner i korthet årets många strider, dem han ej vill beskrifva, emedan många andra lära göra det, och slutar för att ej blifva för vidlyftig.

2.

1470—87.

- 1849—76. Osämja uppstår mellan rikets råd; Erik Axelsson m. fl. å ena sidan; Erik Karlsson m. fl. å den andra. 1470.
- 1877—1932. Erik Axelsson och hans anhängare vilja utse en ny höfvidsman; tillskrifva, derom Erik Karlsson, som icke lyssnar dertill utan vill inkalla

- k. Christiern; de öfriga af rikets råd välja Sten Sture till riksföreståndare; han tvekar men övertalas; Erik Axelsson öfverlemnar honom de slott han innehar. 1471.
- 1933—52.** K. Karl dör på Stockholms slott, sedan han kort förut äktat sin son och antvardat slottet åt Sten Sture. 1470.
- 1953—88.** K. Christiern rustar sin här och flotta samt drar till Kalmar, åtföljd af Erik Karlsson. m. fl.; Sten Sture bemannar Klekkaberg, som dock intages af k. Christiern; denne seglar till Stockholm och kastar ankar vid Vangsö. 1471.
- 1989—2014.** K. Christiern dagtingar i flera veckor med rikets råd; lägrar sig på Norrmalm; far till Upsala och hyllar allmogen till sig. 1471.
- 2015—56.** Sten Sture rider till Östergötland och vinner anhängare; Nils Sture förenar sin här med hans. K. Christiern återvänder till Stockholm och måste lemna sina skepp vid Stäket; dagtingar med rikets råd och befäster sig på Brunkeberg; hans folk umgås med Svenskarne än med gamman, än mycket oblida. 1471.
- 2057—2118.** Vestgötarne resa sig och intaga Elfsborg. K. Christiern hånar Sten Sture och lofvar honom ris; Danskarne följa hans exempel och tala hotfullt om borgarne, hvaraf stort hat uppväxer.
- 2119—79.** K. Christiern skickar 1000 man till Upland mot Sten Sture, som på andra vägar närmar sig Stockholm; borgarne glada deröfver sända honom 1300 väl beväpnade män; Sture drar till Jerfva och uppmanar k. Christiern att gå från Stockholm; denne svär (på Tyska) att förr skall han dö. 1471.
- 2180—2233.** Sten Sture samlar sin här och håller ett uppmuntrande tal; alla lofva honom med glädt mod trohet och tåga till Norrmalm.
- 2234—75.** Slaget vid Brunkeberg börjar; Svenskarne bli tillbakaslagne.
- 2276—2301.** Svenskarne göra ett nytt anfall; k. Christiern såras; Svenskarne måste ånyo vika.
- 2302—39.** Danskarne draga ner från Brunkeberg till Clara kloster och bli der slagne; fly åter till berget.
- 2340—91.** Svenskarne anfalla för 3:e gången Brunkeberg; Danskarne fly till flottan; 900 drunkna och 900 bli fångne; k. Christiern seglar bort; Stures tapperhet; Svenskarnes glädje; S:t Eriks svärd synes som järstecken. 1471.
- 2392—2417.** Lof för segern. K. Christiern far till Kalmar och derifrån till Danmark. 1471.
- 2418—67.** Sten Sture råder i Sverige; drar till Kalmar; ger de Danska fångarne dagtingan. Danskarnes funder; en evig fred slutes mellan rikena. Stures beröm. 1471—80.
- 2468—91.** K. Christiern dör i Köpenhamn 1481. Hans gemål Dorothea skildras.
- 2492—2553.** Norges män sända bud till Sverige om förening. Ett möte i Halmstad utsättes mellan alla 3 rikena för att välja konung. Sture beger sig dit, men får i Vadstena stark ögonverk och kan ej fortsätta resan; Svenskarne afhålla sig från mötet, der Danskar och Norrmän välja Hans till konung; han krönes. 1482, 83.
- 2554—2641.** Erik Axelsson och hans bröders förhållanden och stora magt; vid sin död upplåter han, tvärt emot lofven, de Finska slotten åt bröderna; Ivar Axelsson lofvar på en herredag i Nyköping att afemna slotten, men behåller dem; nytt möte i Kalmar med samma slut. 1480, 81.

- 2642—2715. Ivar och Lars Axelsson drifva sitt spel; den förre lofvar Sverige utan svärds slag åt Danskarne. Sten Sture hopkallar ett möte i Stockholm; får löfte om de Finska slotten, men gäckas å nyo; Lars Axelsson dör. Stures vänskap för Axelssonerna illa lönad. 1481, 82.
- 2716—77. Sten Sture far till Gotland att dagtinga med Ivar Axelsson; återköper af honom de Finska slotten mot stora förlänningar; sorgliga betraktelser deröfver. Ivars dåliga bedrifter. 1483.
- 2778—2809. Ivar Axelsson bedrifver sjöröfveri; klagomål deröfver.
- 2810—69. Herredag i Stockholm; stor oenighet; somliga vilja afsätta Sten Sture; hans fru hade förra året (1483) blifvit på Stockholms torg förolämpad och han kräfver stor bot af borgarne; upplopp i anledning af en borgares dråp; Gråbrödraklostret stormas. Ivar Axelsson ankommer och bereder anslag mot Sten Sture, hvilka dock misslyckas; förlikning träffas. 1484.
- 2870—81. Myntmästaren blir insatt i tornet i anledning af något brott, som icke närmare angifves. 1484.
- 2882—95. Tåg till Riga för att undsätta erkebiskopen och staden mot härmästaren af Liffland; en förening afslutas. 1485.
- 2896—2913. Vestgötarne resa sig mot Sten Sture, han drar emot dem; 8 mista hufvudet och de öfriga omvända sig. 1486.
- 2914—3009. Rykte om att k. Hans vill anfalla riket. Ivar Axelsson trotsar rikets råd; påstår slotten vara hans egna; drifver dubbelt spel med Sverige och Danmark, gäckande båda; låter röfva och skinna och fruktar ingen; nekar komma till ett möte i Telje och utsätter i stället ett på Stegeborg; der uträttas dock ingenting och de ditkomna rikens råd behandlas nästan som i fiende land. 1486.
- 3010—47. Betraktelser om lyckans ostadighet.
- 3048—71. Sten Sture kallar rikets råd till Arnö att redogöra för underhandlingen med Ivar Axelsson; Sture jular i Stockholm. 1486.
- 3072—3167. Sture rider till Gripsholm och kallar rikets råd samt Ivar Axelsson till Linköping, men han kommer ej, utan säges i stället vilja möta k. Hans i Skåne; rikets råd bege sig då till Skäggenäs och kalla Ivar dit, men han säger sig sjuk; de fara då till Öland att underhandla med honom; han nekar till alla förslag och ämnar gripa Sten Sture. 1487.
- 3168—3221. Sture låter belägra Ivar Axelssons slott och får straxt Kalmar; Nyköping m. fl. slott återtagas från Arvid Trolle, hvars förlänningar återkallas och intagas; Raseborg uppgifves af Lars Axelssons enka. 1487.
- 3222—47. Stegeborg uppgifves af Erland Bagge. Knut Posse kommer med skepp från Finland och förenar sig med Sten Sture att belägra Borg-holm. 1487.
- 3248—83. K. Hans rustar en flotta och seglar till Gotland; Ivar Axelsson möter honom och lemnar Gotland i hans händer, menande att få honom till strid med Sten Sture. 1487.
- 3284—3359. K. Hans inleder underhandlingar med Sten Sture och seglar till Öland der de mötas; öfverenskommelse sker att Ivar Axelsson skall upplåta Öland åt Sture; han försöker undandraga sig, men förmås af k. Hans att fullgöra förbindelsen. 1487.
- 3360—81. Liknelse om Sverige och goda råd till Svenskarne.

1488—96.

- 3382—3407.** Märkliga händelser 1489—92. S. Katarinas och Brynolfs kanonisationer. Hvalfisk i Roden. S. Görans bild uppsättes i Storkyrkan. Förbund med Lybeck.
- 3408—75.** K. Hans underhandlar om förbund med Ryssland; afsänder dit en beskickning, som till Danmark för två bojarer; desse återvända hem öfver Norge. 1493. K. Hans skildras; hans planer mot Sverige; han utverkar ett allmänt möte i Kalmar till följande år; blir sinnessjuk. 1494.
- 3476—3534.** Möte i Kalmar; k. Hans får vänta 4 veckor på Sten Sture, som slutligen antågar med stor magt; k. Hans återvänder då till Köpenhamn; hans skepp Griphund uppbrinner i Kalmar sund jemte flera andra. 1495.
- 3535—56.** Då Sten Sture kommer till Kalmar finner han inga Danskar der; med några som stannat i Ronneby öfverenskommer han om nytt möte nästa år i Lödöse. 1495.
- 3557—76.** Stor brand i Stockholm. Svår pest öfver hela riket. Starka stormar. 1495.
- 3577—3632.** Ryssarne infalla och härja i Karelén; belägra Olofsborg och Viborg; Sten Sture rustar sig mot dem, men fördröjes af den starka vintern. 1495.
- 3633—50.** Knut Posse försvarar Viborg; gör ett utfall, som väl misslyckas, men deri 4000 Ryssar dödas. 1495.
- 3651—92.** Sten Sture synes dröja med aftågandet; S. Eriks baner föres från Upsala till Stockholm med stor process; hären afseglar äntligen; en del hindras dock af isen. 1495.
- 3693—3750.** Flottan skingras af storm på farten till Finland; två skepp förlisa; Sten Sture kommer med nöd fram till Åland och blir liggande der för motvind och is. 1495.
- 3751—3894.** Ryssarnes belägring af Viborg skildras; de nedskjuta två torn och skada illa det tredje; storma fästningen på S. Anders dag; Knut Posse och Vinholt försvara den tappert, tända eld i ett torn dit Ryssarne inträngt och innebränna dem; borgarne nedkasta stormtegarna; järtecken af S. Andreas' kors, S. Eriks och Olofs baner synas; Ryssarne tillbakaslås och fly till Savolax; bli äfven der slagne. 1495.
- 3895—3966.** Sten Sture jular i Åbo och hans folk sprides vidt omkring; Knut Karlsson sändes till Olofsborg med en liten afdelning, som blir slagen af Ryssarne; de härja i Savolax; draga in för Tavastehus och närma sig Åbo; Sture skickar budkafvel öfver alt Finland om allmän beväpning. 1495, 96.
- 3967—4010.** Svenska hären drager äntligen mot Ryssarne, som då fly undan; Svenskarne förfölja dem förgäfvés; landet ligger öde mer än 80 mil; hären upplöses. 1496.
- 4011—38.** Sten Sture far till Sverige att samla mera folk för kriget mot Ryssarne; herredag hålles i Stockholm. 1496.
- 4039—4114.** Stor rustning mot Ryssarne göres; desse infalla i Norrbotten och bränna sex byar. Svenska hären under Svante Nilsson infaller för Narva och Ivangorod; det sistnämnda fästet intages och stort byte göres, hvarefter hären återvänder. 1496.

- 4115—48. Sten Sture drager till Ryssland, men för sent och med illa utrustadt folk; de lida hunger och öfverge honom, så att ganska få blifva kvar. 1496.
- 4149—64. Ryssarne draga till Ivangorod och uppbygga det igen. Sten Sture befäster Viborg och Olofsborg samt hugger bråtar öfver mark och skog. 1496.
- 4165—98. En dryg skatt, sexmans-gården, pålägges; dess beskaffenhet nämnes; Sverige har deraf litet gagn och froma.

4.

1452P—1520.

- 4200—72. K. Karl finner stort förräderi af erkebiskopen med flera, och bereder sig att lemna riket. Thord Bonde strider med Norrmännen; håller Jösse Boson ypperst öfver alla sina män; svikes och mördas af honom. 1456.
- 4273—4318. Herredag i Vesterås, der många klagomål göres mot k. Karl; han flyr till Danzig; de missnöjde herrarne inkalla k. Christiern. 1456, 57.
- 4319—80. Christiern I hyllas och krönes; blir oense med erkebiskopen och för honom fången till Danmark. Biskop Kättil i Linköping reser allmogen mot konungen. 1457—63.
- 4381—4432. Biskop Kättils skäl till uppror; han rustar sig; k. Christiern kommer med en här, om hvilken biskopen får underrättelser af en spejare. 1464.
- 4433—4502. Biskop Kättil drar till Upland och får bistånd af Sten Sture; strid vid Haraker med konungens folk; Christiern flyr till Vesterås och vidare till Danmark. Kättil intager slotten. 1464.
- 4503—40. Herredag der k. Karl återkallas 1464. Biskop Kättil dör i pesten 1465.
- 4541—66. K. Karls nit för prester och kyrkor; han förser Vadstena kloster med tenn tak.
- 4567—82. K. Karl sjuknar, ansvarar riket åt Sten Sture, dör och begravnes i gråbrödra klostret. 1470.
- 4563—4608. Sten Sture riksföreståndare. God tid under hans styrelse; varupriser.
- 4609—38. Erik Nilsson (Karlsson?) gör uppror; Sten Sture drar ned från Dalarna och slår honom vid Uphofva elf. 1470.
- 4639—64. K. Christiern kommer med en här; blir slagen vid Herljunga och återvänder till Danmark. 1470.
- 4665—4708. K. Christiern samlar en ny här, infaller i Vestergötland och belägrar Örsten. Sten Sture skyndar dit och slår honom. 1470.
- 4709—76. Falske herrar intala k. Christiern ett nytt infall; han kommer med en stor här för Stockholm. Sture samlar folk och förbereder striden; hans hustru bespisar de fattiga. 1471.
- 4777—4878. Danskarne ha en fast ställning på Brunkeberg; en kafvelbro, som de gjort till sina skepp, undersågas af Svenskarne. Striden börjar; k. Christiern såras. Trotte Karlsson och Staffan Benktsson stupa. Dansk-

- arne bli slagne; 700 drunkna; k. Christiern flyr. Sture begrafver de fallna. 1471.
- 4879—4930. Herredag i Söderköping; Sten Sture förlikes med Erik Karlsson, som jemte Nils Sture sändes mot Ryssarne; dessa rädas och begära fred; Nils Sture återvänder då, men Erik Karlsson kvarstannar och strider med Ryssarne i 3 år. 1472 o. f.
- 4931—46. Ivar Axelsson m. fl. vilja hafva k. Hans till konung, hvilket förhindras af Sten Sture.
- 4946—66. Vadstena brinner i grund 1487. S. Katarina skrinlägges; Sten Sture bär sjelf hennes skrin. 1489.
- 4967—88. Krig mot Ryssarne; Svante Sture intager Ivangorod och andra slott. Knut Karlsson pinas till döds af Ryssarne. 1496.
- 4989—5038. Ivar Axelsson stämplar mot Sten Sture för att få in k. Hans: upplåter Kalmar åt honom; Sture återtar dock staden; Danskarne bibehålla slottet och göra derifrån häftiga utfall; blifva slutligen uthungrade och uppgifva slottet. 1487.
- 5039—60. Ivar Axelsson belägras på Borgholm; flyr derifrån till Gotland. 1487.
- 5061—86. K. Hans kommer med sin flotta och underhandlar med Sten Sture; Borgholm uppgifves; Ivar Axelsson upplåter Gotland åt k. Hans och far till Danmark der han dör; hans hustru dör i Söderköping. 1487 o. f.
- 5087—5110. Möte i Kalmar der Svenske herrarne hylla k. Hans; han drar till Stockholm; Sture samlar folk mot honom, men de bli slagne vid Rotebro. 1497.
- 5111—80. Sten Sture slagen vid Stockholm underhandlar med k. Hans; förlikning ingås; k. Hans intågar i staden och får riket. 1497.
- 5181—5214. K. Hans slår många till riddare, äfven barn; Svenska fruarnas fåfånga.
- 5215—34. K. Hans' partiskhet för Danskarne och afvoghet mot Svenskarne. Fogden Jöns Falster låter hänga Harald Pletting utan dom och blir sjelf ihjelslagen.
- 5235—72. K. Hans tillämnar förräderi mot Sten Sture, men afrådes; folket och herrarne blifva missnöjde med honom; han förlänar slotten åt Danskar, mot sina löften.
- 5273—86. K. Hans för all skatten till Danmark; återvänder med sin gemål och älskarinna Edela.
- 5286—5342. K. Hans inför många nya seder; retar mot sig herrarne, som sammansvärja sig. Sten Sture intager Stockholm med borgarnes tillhjälp; k. Hans återvänder till Danmark och kvarlemnar dr. Christina på Sthms slott, som belägras af Hemming Gadd och slutligen uppgifves 1502. Drottningen föres fången till Vadstena. Sture belägrar Kalmar.
- 5343—80. Sten Sture återtager styrelsen, sedan de Svenske herrarne försonat sig med honom och han fått in Stockholms stad samt låtit belägra slottet. 1501.
- 5381—5414. Sten Sture belägrar Kalmar, som försvaras af konung Hans, och intager staden; uppdrar slottets belägring åt Hemming Gadd. 1502?
- 5415—44. Lybeckarne bemedla dr. Christinas frigifvande; hon beledsagas till gränsen af Sten Sture; de skiljas i vänskap. 1503.
- 5445—5510. Sten Sture tar på återvägen in hos Sven i Forsheda; träffas der af dr. Christinas läkare d:r Karl, som förgifver honom under måltiden. Sture fortsätter resan till Jönköping, dör der och föres till Stockholm.

- Hans död hålles hemlig under färden på det sätt, att en hans tjänare, Peder Bireson, af mycken likhet med honom, föreställer hans person. 1503.
- 5511—40. Svante Sture väljes till riksföreståndare och Sten Sture begravnes i Cartheuser klostret vid Gripsholm, hvilket han sjelf stiftat och rikt begåfvat. 1504.
- 5541—74. Svante Sture drar till Kalmar att återtaga slottet från k. Hans, som omsider beger sig till Danmark; Hemming Gadd fortsätter belägringen och intager slutligen slottet år 1510.
- 5575—5632. Svante Sture styr riket rättvist i nio år; skickar en här till Skåne under Åke Hansson, som stupar [vid Fantehålan] och begravnes i Helsingborg. 1510.
- 5633—58. S. Ingrid skrinlägges i Skenninge med stor högtidlighet. 1507.
- 5659—84. K. Christiern infaller i Vestergötland; Svante Sture drar emot honom, men undviker strid och far till Upland. K. Christiern framtränger till Jönköping och ämnar gå öfver Holveden, men återvänder då han erfar att Östgötarne hålla stark vakt der. 1511.
- 5684—5738. Svante Sture jular i Vesterås 1511; sjuknar och dör der; hans anhängare bland bergsmännen hålla dödsfallet hemligt och bemäktiga sig Vesterås och Stockholms slott. 1512.
- 5739—92. Svante Stures anhängare uppsätta i hans namn ett bref, förordande hans sons val till riksföreståndare; till följe deraf hyllas Sten Sture d. y. af Stockholms stad och slott. Svante Sture begravnes. 1512.
- 5793—5820. Betraktelser om lyckans ombytthet; några af herrarne taga Erik Trolle till höfvidsman, men på herredag i Arboga antages Sten Sture d. y. allmänt. 1512.
- 5821—52. Sten Stures milda och rättvisa styrelse.
- 5853—80. Helige biskop Nils skrinlägges i Linköping med stor högtidlighet. 1520.
- 5881—5938. Gustaf Trolle viges till erkebiskop i Rom 1515; Sture skickar bud till honom om vänskap och inbjuder honom till Stockholm på hemresan, men han aktar ej derpå och far straxt till Stäket, utan att tala med riksföreståndaren. Denne bjuder honom till fadder och ber ofta om förlikning, men förgäfvades. Med Trolle hålla flera herrar, som vilja inkalla k. Christiern.
- 5939—84. K. Christiern samlar folk och skickar dem till infall i Sverige; de bränna Stegeholm, härja vid Vestervik och Söderköping, men bli der tillbakaslagne af Östgötarne. 1517.
- 5985—6008. Danskarne draga till Stockholm och landstiga på Ladugårdslandet, anförde af Karl Knutsson; de bli slagne. 1517.
- 6009—92. K. Christiern kommer med sin flotta till Stockholm att intaga det, men lyckas icke; drar upp i landet och slår läger; blir slagen vid Bränkyrka; vill afsegla men hindras af motvind; dagtingar om förlikning; får lifsmedel af Sture, som ämnar sjelf fara ut till honom, men afrådes derifrån; de sändebud som i stället afgå bortföras fångne på Danska flottan, som nu afseglar. 1518.
- 6093—6136. Danskarne infalla i Vestergötland under Otto Krumpe; Sture drar emot dem till Bogesund; strid på Åsunden; Sture såras och bortföres halfdöd; hans folk skingras. 1520.
- 6137—52. Sten Sture föres till Örebro och vidare till Stockholm, men dör på vägen. 1520.
- 6153—6202. Christiern den andre som prins; hans planer mot ridderskapet; han vinner Sverige; hans elakhet.

- 6203—40. Christiern bryter sina eder; anställer blodbadet i Stockholm. 1520.
6241—60. Christiern återvänder till Danmark och fortsätter mördandet under vägen. 1520.
6261—86. Christierns rådgifvare och gunstlingar; Sigbrit skildras.
6287—96. Christierns stridigheter med Lybeckarne och varningar mot dem.
6299—6396. Christierns girighet; han tar penningar och egodelar af alla och en hvar; slår dåligt mynt, afväpnar bönderna, plundrar dem och presterna; hans beskattningsplaner; han föraktar och våldför kyrkan; hans planer mot fattigt folk och ridderskapet för att underkufva och qvåsa dem.
6397—6426. Christiern inkallar Holländare till Amager, upphänger både lefvande och döda, bedrifver grymhet och tyranni utan like; rymmer ur Danmark.
-

Namn-Register.

A.

Aabo *se* Åbo. Aake *se* Åke. Aakerbo *se* Åberbo. Aaland *se* Oland och Åland. Aangermannaland *se* Ångermanland. Aasunda och Asunden *se* Åsunda, Åsunden. Aland *se* Åland.

Amager (armego) 6400.

Anders Nilsson, Dansk?, 2430.

Andreas (andris), helgon, 3846.

Anna [Rosencrantz], Danska, Tyke Krabbes hustru, 5621.

Arboga 1472; 5234; 5815.

Arnö, i Upland, 3052.

Arvid Svan 380—86.

Arvid Trolle 2803, 51; 3145, 46, 88—96.

Axelssönerna, under bild af en hjul- eller vagns-axel, 2563—71, 83; 2698—2701, 08—15, 77; 2929; 3126—39.

Axevall 1831.

B.

Bagge *se* Erland.

Beata Ivarsdotter [Thott], Arvid Trolles hustru, onämnd, 2805.

Bellenacke, biskop på Fyen, sid. 233.

Benkt Jönsson [Öxenstjerna] 315, 25, 35.

Bergen (bärend) 6279.

Berna, Perno socken i Nyland, 4159.

Billingsborg (byllinghs borgh), i Vestergötland, 11.

Birgitta, helgon, 2755; 3387; 4953.

Birgitta, k. Karls dotter, onämnd, 132; 4565.

Birgitta [Thuresdotter Bjelke], k. Karls halfsyster, 273.

Birgitta [Thott], Danska, Erengisel Niclissons hustru, 383—94.

Björn starke, en bonde, 4845—49.

Bo Dyre [Bonde d. y.] 1609—38.

Bogesund (bågaswnd) 6104.

Bohus (baahuss) 3438.

- Borgholm (borkholm) 238—53, 99; 304; 3049; 3159—71; 3245—47; 3306, 35, 42; 5039—74.
 Brask *se* Hans.
 Brunkeberg, vid Stockholm, 815; 2054; 2236—2350; 2409; 3525; 4763, 77.
 Brunte Bertilsson [Liljehök] 5617.
 Brynolf, helgon, 3388.
 Bränkyrka (bränna kyrke), nära Stockholm, 6039; sid. 232.
 Bysse *se* Johan.

C.

- Cartheuser klostret vid Gripsholm 5521 o. f.
 Christiern I 16; 113; 235, 39, 46—48, 69; 578—2473, 92; 2545; 2656; 4207, 16, 79, 89; 4308, 19—4482; 4645—4864, 82.
 Christiern II 5659—82; 5932—41; 6009—93; 6153—6426.
 Christiern Benktsson [Oxenstjerna] 328, 35.
 Christiern Nilsson Oxenstjerna, onämnd, 2830—35.
 Christina af Sachsen, k. Hans' gemål, 5279; 5307—34; 5419—43, 62.
 Christina Abrahamsdotter, k. Karls tredje hustru, onämnd, 1940.
 Clara kloster, vid Stockholm, 2236, 65; 2304; 3658.
 Claus, bödel, sid. 234.
 Claus Rönnov, Dansk, 699; 707 (kallas der Rummer); 2426, 27.

D.

- Dala banér 1744.
 Dalarna (dala, dalane) 417; 899; 1022, 43; 1226; 1387, 93; 1643, 62; 1718, 35, 61; 1804; 2017; 3207; 3907 (? dalen); 4620; 5299.
 Dalkarlar (dalakarlar) 434; 1438; 1604; (dala) 1067, 72, 82; 1739, 48, 64; (dala män) 1755.
 Danaborg, i Kronobergs län, 12.
 Danabrog 2302, 19, 21, 23; 4833.
 Danmark 14 och mångenstädes.
 Dansk, Danskare (danske, danska, däne, dänare, däni) 99 och mångenstädes.
 Dantzic (danska, danske) 492, 97; 518, 24; 1110, 18; 2791; 4296, 99.
 David Benktsson [Oxenstjerna] 329, 35.
 Didrik (dirik) [Slaghök], Vestfalare, erkebiskop i Lund, 6266; 6404½ o. f.

Djurhamn (diura hamn), på Vermdön, 604; 2161.
 Dorothea af Brandenburg, Christiern I:s gemål, 2474—91.
 Drake *se* Olof,
 Drakör, Dragör på Amager i Öresund, 3255.
 Dyre *se* Bo.

E.

Edela (ädela), hoffröken, sedan gift Bilde, 5280—84.
 Elfsborg (älffuisborgh) 2062.
 Elgsund *se* Yliasund.
 Enköping (öneköpunges by) 2735.
 Erik, helgon, 420; 2390; 3658, 60; 3853.
 Erik, en doctor (theologiæ?) i Upsala, 3673. (Förmodl. Erik Andersson Baner).
 Erik Axelsson [Thott], Dansk, 610—18; 1316—23, 46, 53, 60, 65, 70, 97; 1401, 22—26, 53, 80, 98; 1541, 51—63, 69—72; 1859, 77 o. f.; 1915—32; 2560, 72, 89—97.
 Erik Eriksson [Gyldenstjerne], Dansk, 237—66.
 Erik Karlsson [Vase] 1468; 1511—35, 45—59, 79—1802, 25, 66, 85—1900, 63; 4713; 4881—4930.
 Hans hustru, onämnd, 1678; 1780.
 Erik Nilsson [Oxenstjerna] 321; 993; 1276; 1390, 95; 1406, 32—35, 66, 74; 1502, 13—30, 59; 4609—38.
 Erik Nypertz (niper) 1825.
 Erik Trolle (trulle) 4015; 5811—13.
 Eriksgata 668; sid. 234.
 Erland (ärlandh) Bagge 3235.

F.

Falster *se* Jöns.
 Falun (fala) 1727.
 Fernabro 1835.
 Finland 1311; 2449; 2559, 72; 2644; 2725, 43; 3182; 3239; 3530; 3606, 08, 88, 98; 3960; 4017, 19, 25, 54; 4154; 4967; 5241. (= Fyen sid. 233.)
 Fjerdhundra (fyädrunga, fiädrunga landh) 417; 1545, 97; 2011; 2123.
 Fjerdhundraboer (fiädringa, fiädrunga, fiäringa) 899; 1411; 1507, 29; 1651; 1705.
 Flotsund (flötasundh), nära Upsala, 1628.

Forssa, Forsheda i Småland, Vestbo härad, 5446, 47.

Fröst *se* Lasse.

Fyen (findlandh) sid. 233.

G.

Gadd *se* Hemming.

Gefe (gäffla) 1372, 86.

Gestrikland (gästringalandh) 2730.

Glopp, Nils Glob, Dansk, biskop i Viborg, 3547.

Gotland 558, 70, 72; 2608, 42, 61; 2717, 80; 2928, 41; 3142
3240, 51, 53, 57, 85; 3343; 3416; 5046, 51, 52, 76—78.

Gramso [Berthold] 693.

Gren (green) *se* Ivar och Magnus.

Griphund, ett skepp, 3497.

Gripsholm 3074; (grympzholm) 5518.

Grodinge prestgård, i Södermanland, Svartlösa härad, 1005.

Gråbrödrholmen i Stockholm 1232.

Gråbrödraklostret — — 2835; 4581. I Söderköping 5086.

Gråmunkagränd i Stockholm 3568.

Gryta, grythaskär, i Östergötland, 4485, 87.

Gröneborg *se* Kronaborg.

Gullborg (gulborgh), i Bohus län, 11.

Gustaf Karlsson [Gumsehufvud] 273—98; 597; 1563; 1860.

Gustaf [Trolle], erkebiskop, 5881—5930.

Gäst *se* Kolbjörn. Göran *se* Jorgin, Jören, Örian.

Gödeke (gödka) Varg 1776.

H.

Haga, nära Enköping, 431; 2732.

Halmstad 2499; 2513, 41.

Hammersta, i Stockholms län, 383.

Hans (hanis), konung, 2483—87; 2539, 43—45, 52; 2916;
3084; 3248—3338; 3412—3534, 87, 90; 4036; 4935—43,
90; 5004, 5, 61—77, 88—5341, 49, 69, 70, 83—5410; 5543
—62, 81, 91; 6157, 69.

Hans Brask (braske), biskop i Linköping, 5863.

Hans Mikkelssen, Dansk, 6265, 67.

Hans Toller, Dansk, 6265.

Hans Ulle 381(—86?). *Förmodligen endast skrif-fel för han skulle.*

Hansestäder (hönsestädher) 222; 2787; 3403.

Haraker, i Vestmanland, 4443.

Harald Pletting, 5227.
 Hatala kyrka, Hattula i Tavastland, 3951.
 Hedemora (heenemora) 1709, 13.
 Helgeandsholmen, i Stockholm, 815, 33.
 Hella skog (hällis skogh), i Vestmanland, 1045, 47.
 Helsingborg 5620.
 Helsingland (hälsingalandh) 1484; 4048, 49.
 Hemming Gadd, utvald biskop i Linköping, 5313, 70—74; 5411, 33, 34, 99—5501, 57—70; 6081.
 Henrik [Tidemannsson], biskop i Linköping, 5300 not.
 Herljunga, i Vestergötland, 4647.
 Heyle, möjligen Hela utanför Danzig, 2414.
 Holland 2790, 93; 6277, 85.
 Holländare 2808; 6397; 6401.
 Holsteinare (holste) 2422.
 Holveden (holewedhen) 5675.
 Hök *se* Nils.

I.

Ingeborg [Åkesdotter Thott], Sten Sture d. ä:s hustru, 2715; 2824; 4765—76; 5495, 96; 5504—06.
 Ingrid, helgon, 5635—52.
 Ivangorod (ywan grooth) 4075—95; 4149—52; (grotthen iwen) 4972.
 Ivar Axelsson [Thott], Dansk, 1500—04, 13; 2608, 14, 24, 42—2809, 46—65; 2918—99; 3049, 56, 78—3216, 52—80; 3323—47; 4932, 89—5004, 39—83.
 Ivar Gren 1468; 1535, 59; 1866; 1963.

J.

Jakob [Ulfsson Örnfot], erkebiskop, 3208; 3613, 57.
 Jerfva (yrffwa), nära Stockholm, 2154.
 Jesabel 2481.
 Johan Arentsson [Ulf] 5959—61.
 Johan Bysse 3178.
 Johan Ibsen Ravensberg, dekanus i Roeskilde, onämnd, 3414—24.
 Joghren Månsson [Natt och Dag] 5574.
 Joghren i Gryta 4485—90.
 Jokas, Jockas socken i Savolax, 4053.
 Jon Jönsson [Svart] 5503 o. f.; 5736—38, 67—75.

- Jorgin, sanct Göran, 2179. *Se* Örian.
 Juleta kloster, i Södermanland, 1770.
 Jönköping 5470; 5673; sid. 234.
 Jöns Benktsson [Oxenstjerna], erkebiskop, 219; 311—1538; 4205—4362, 93, 94.
 Jöns Falster, Dansk, 5225—34.
 Jören, helgon, 5508. *Se* Örian.
 Jösse Boson, Dansk, 171—208; 4223—72.

K.

- Kalfs prestgård, i Vestergötland, 6107.
 Kalla hamn, nya, i södra delen af Helsingland?, 3714.
 Kalmar (calmara, calmarna &c.) 269, 80; 389; 405; 596; 1533, 38, 62; 1833; 1965—76; 2410, 19, 32; 2618; 3140, 86; 3463, 81, 89; 3536, 41, 46, 77; 5004—37, 87; 5336, 42, 81—5411; 5542—73.
 Kalmar sund 3498.
 Karelen (karelz landh, kareel) 3581, 93; 3992.
 Karl, dr. Christinas läkare, 5442, 53—61.
 Karl Karlsson Bonde, onämnd, 1941.
 Karl [Knutsson Bonde], konung, 7—1941; 4201—4319, 36, 43—46, 51; 4507—86.
 Hans 3:e hustru, Christina Abrahamsdotter, onämnd, 1940.
 Hans son Karl, onämnd, 1941.
 Hans dotter Birgitta, onämnd, 132.
 Hans dotter Magdalena 1591; 5055—59, 83—86.
 Hans halfsyster Birgitta Thuresdotter Bjelke, onämnd, 273.
 Karl Knutsson [Gera] 3178.
 Karl Knutsson [Tre Rosor] 5991—6004.
 Karlsborg (karleborg, karsborg), slott i Bohus län, 4217—39.
 Kasimir IV, konung i Polen, onämnd, 529, 41.
 Katarina, helgon, 3387; 4953 o. f.; 5428.
 Katarina [Nypertz], Lars Axelssons enka, 3212—15.
 Klekkeberg, vid Kalmar, 1969—78.
 Knut Eskilsson [Baner] 3181.
 Knut Karlsson [Gera] 3910; 4981.
 Knut Posse 1564; 3183; 3238—40; 3633—44; 3777 o. f.; 3825 o. f.; 4065; 4833 not.
 Knutaby, i Upland, 1668.
 Kohamn, i skären utanför Stockholm, 3693.
 Kolbjörn Gäst, Norrman, 21—86.

- Kolbäcks bro, i Vestmanland, 1418.
 Kopparberget 1488, 90; 1708, 28.
 Kort [Bize], biskop i Åbo, 1257—68.
 Kort [Rogge], biskop i Strengnäs, 2984; 3208.
 Krabbe *se* Tyke.
 Kronaborg, förmodligen Gröneborg i Fjerdhundra, 1553.
 Kronaborg eller Tavastehus 3938.
 Krumpe *se* Otto.
 Kureholm, Kårholm vid Öland, 3295.
 Kyn, Kim eller Kemi socken i Österbotten, 4052.
 Käplinge[holmen], vid Stockholm, 956, 68.
 Kättil [Karlsson Vase], biskop i Linköping, 855—1274; 4361—4540.
 Köpenhamn (kopmanna hamn &c.) 876, 94; 2473; 3331; 3494; 6086; 6281; sid. 233.

L.

- Ladugården, vid Stockholm, 5989, 93.
 Lars (larens) Axelsson [Thott], Dansk, 2609, 44; 2700; 3214, 16, 21.
 Lasse Fröst, Dansk, 5611—15.
 Lifland 3417.
 Linköping (lynköpungh) 855; 1783; 3077; 4361, 97; 4435, 4537; 5300 not, 13, 74; 5854.
 Lund sid. 236.
 Luther 6361.
 Lybeck (lybeka &c.) 2791; 3402.
 Lybeckare (lybska) 5333; 5417, 24; 6287, 97.
 Lyminge, Limingå socken i Österbotten, 4052.
 Lödöse, nya (lödissa) 3554.

M.

- Magdalena [Karlsdotter Bonde], Ivar Axelssons hustru, 1591; 5055—59, 83—86.
 Magnus Gren 701; 1975.
 Magnus [Nilsson Stjernkors], biskop i Åbo, 3647.
 Marienborg (malenborg), stad i Preussen, 542.
 Marquard, guldsmed från Skara, 5617.
 Marstrand 3438.
 Mathias (mattes), dekanus i Upsala, 3673.

Mathias [Gregersson], biskop i Strengnäs, onämnd, 6219.
 Mikael Hildebrand, erkebiskop i Riga, onämnd, 2886.
 Mora sten 659; 4323.
 Moysan, namn på en byssa, 2004.
 Mätta [Ivarsdotter Dyre], Danska, Svante Stures andra hustru,
 5715—24.

N.

Narva (nya narffua) 4069.
 Nerike (närke) 1503. Nerikare (närke, närker) 897; 1410.
 Nero 6417.
 Niclis, en Polsk junker, 1131; 1236—39.
 Nils Eriksson [Gyllenstjerna] 2893.
 Nils [Hermansson], biskop, helgon, 5854 o. f.
 Nils Hök, Dansk, 3547.
 Nils Jönsson [Oxenstjerna] 318—21.
 Nils Pedersson, borgmästare i Sthm, 693.
 Nils Sture 307; 1280—1522, 63, 77; 1761 o. f.; 1804, 09, 33,
 60; 2019 o. f.; 2984; 4889—4926; 5787.
 Norge 9 och mångenstädes.
 Norrbotten (norrabothn) 4051.
 Norrmalm, vid Stockholm, 1994; 2225.
 Novogorod (noogaardh) 3418.
 Nydal, kloster i Småland, 6243.
 Nyköping 319; 1353; 2612; 3141, 84, 91; 5178; 5242.
 Nyland 3712; 3959.
 Nyslott (nyia slotthet) 3873; 3914. *Se* Olofsborg.
 Nyssa skog, i Fjerdhundra, (Nysättra?) 1555.

O.

Oland (aalandh), härad i Upland, 2011.
 Olof, helgon, 3853.
 Olof Axelson [Thott], Dansk, 572; 2663.
 Olof Drake 508, 51—56.
 Olofsborg, Nyslott i Savolax, 2600, 27; 3601; 3873; 3909, 14,
 23; 4004, 53, 60; 4155.
 Ophöga färja, vid Arboga, 1763; (wphoffwa elf) 4621.
 Opphunda, härad i Södermanland, 901.
 Otto Krumpe, Dansk, 6097.

P.

- Peder Bireson (Birgersson?) 5481—91.
 Penningby (pynninga by), i Upland, 1309, 12—14, 71.
 Per Smed sid. 234.
 Perno *se* Berna.
 Pharao 6417.
 Pletting *se* Harald.
 Polen (paalen, paalandh) 529, 41; 1131.
 Polsk (paalesk) 1236.
 Posse *se* Knut.
 Prussen (pryszen) 537, 49, 56.
 Puske rinchil, byn Puschwitz nära Danzig?, eller Putziger Winkel, trakten kring Putzig? 544.

Q.

- Qvicksund (quikka sundh), mellan Vestmanland och Södermanland, 906.

R.

- Raseborg 1245, 54—71; 2601, 26; 2729; 3141, 82; 3211, 15.
 Rekarne (reeka, reeker) 897; 1641.
 — dess inbyggare (reekar) 909; (rekbona) 4615.
 Reval (räffla) 2790, 92; 3421.
 Ribbinge slägt sid. 234.
 Biga 2885—89.
 Ringstadaholm (ringstaholm), i Östergötland, 1832.
 Roden (rodhin, roodhen), Roslagen, 902; 1226; 1603, 43; 2133;
 Roeskilde (raaskel) 3414. 13394.
 Rom 5881—84.
 Ronneby (rotnaby) 3542.
 Roslagsboer (rodzmän) 1665.
 Rotaberg, vid Rotebro i Upland, 2153.
 Rotasund, sammastädes, 2130.
 Rotebro (rotabroo) 5109.
 Ryss (ryz) 3935, 84. Ryssar (ryze, ryzer) 2747; 3422, 32, 36,
 45; 3531, 61, 78, 94; 3602, 08, 24, 28, 39, 44—50; 3754
 —3894; 3918—86; 4035, 51—4152, 92; 4894; 4919, 68,
 76, 83.
 Ryssland (rydzselandh, ryzelandh) 3413; 4041, 68; 4121; 4885,
 93, 96; 4928, 29, 82.

Ryting [Nicolaus] 691.
 Rönnov (runnow, rwmmmer) *se* Claus.

S.

Salo, socken i Österbotten, 4052.
 Sancte Olofs borg *se* Olofsborg.
 Sandhamn (sandha hampn), i Stockholms skären, 4118.
 Satakunda (satagunna), i Björneborgs län, 3903.
 Savolax (sawalax) 3873, 76; 3927, 92.
 Sigbrit (sibrett), Holländska, 6242, 61—84, 99; 6301; 6402.
 Skara 3388; 5617; 6219.
 Skeninge 5634—56.
 Skillingaryd (sköfflingaröd), i Småland, 5466.
 Skåne (skane, skaana) 3058, 84; 3107.
 Skäggenäs, i Kalmar sund, 3100.
 Slendtz [Thomas], Tysk, 5021—24.
 Snäninga, eller Snäuinga, Snäfringeboer i Vestmanland, 899; 1411; 1651; 1705.
 Staffan Benktsson [af Vinstorpa-ätten] 4714; 4821, 33 not.
 Stegeborg (stäkeborgh) 2449; 2728; 2969, 73, 90; 3140, 75; 3224—37.
 Stegeholm, i Småland, 5950—64.
 Sten Christiernsson [Oxenstjerna] 5291—94.
 Sten Sture d. ä. 1471; 1645—62; 1735—60; 1804—33, 60; 1906—4198; 4439 o. f., 52; 4569—5540, 49.
 Sten Sture d. y. 5756—61, 74—84, 93—6152; 6238.
 Sten Thuresson [Bjelke] 4015.
 Stigsund (stigha sundh), i Stockholms skärgård, 1364.
 Stjernaberg, Sternberg i Mecklenburg, 3473.
 Stockholm 339 och mångenstädes.
 Strange, Dansk, 2323.
 Strengnäs (strängness &c.) 445, 66; 6219.
 Sture *se* Nils, Sten, Svante.
 Stäket 1448; 2026; 5911.
 Sulla (silla) 6417.
 Suttingen, Sottunga, ögrupp nära Aland, 3713.
 Svan *se* Arvid.
 Svante Nilsson [Sture] 3176; 4014, 65; 4109, 35; 4971—78; 5513, 41—5792.
 Svartbrödra klostret i Åbo 1262.
 Svartbrödra munkarne i Stockholm 630.
 Svartmunka klostret i — — 507.

Svartsjö 431; 2732.
 Sven Hök sid. 234
 Sven i Forssa, Forsheda, 5447, 48.
 Svenskar 54 och mångenstädes.
 Sverige 46 — — —
 Söderköping 4879; 5084; 5969—82; sid. 234.
 Södermalm, vid Stockholm, 386; 3565.
 Södermanland (södhermanna landh) 1641.
 Sölvesborg (sölffborgh) 2653.

T.

Tavastehus (taffwasta hwss) 2601, 26; 3938, 39.
 Tavastland (taffwasta landh) 3992; 4159.
 Telje (tälia, thälye) 2964, 71.
 Thord [Bonde] 2—212, 66; 4217—68.
 Thure Thuresson [Bjelke] 701; 847; 2431?
 Tiundaland (tyendelandh) 2011.
 Torde, Trotte Karlsson?, 2120.
 Torn, Torne socken i Vesterbotten, 4052.
 Trolle *se* Arvid, Erik, Gustaf.
 Trotte Karlsson [af Eka] 1468; 1535, 59; 1866; 1963; 2120?
 2408, 09; 4713; 4813—20.
 Tyke Krabbe, Dansk, 5621.
 Tyskar 541; 4827. Tyska strand 522.
 Tör (töör), 1603. *Se* Ytra Tör.

U.

Uphofva elf, vid Arboga, 4621. *Se* Ophöga färja.
 Upland (oplandh &c.) 409, 17, 40; 899; 4436; 4669, 81; 5670.
 Upsala 419; 659; 1506; 1602, 08, 29; 2005; 3655, 60; 4024;
 4324; 4617; 5882.

V.

Vadstena (wastena) 120, 121; 1592; 2519; 4562; 4948; 5331;
 5419, 24, 27, 29; sid. 234.
 Valsker, Italienare, 3513.
 Vangso (wanxöö), förmodl. Skeppsholmen vid Stockholm, 1988.
 Varg *se* Gödeke.

- Vernamo (warnemoo), i Småland, 5463.
 Vestbo (wäsboo, wesboo), härad i Småland, 2910 (NB icke Vadsbo i VGL.), 5446.
 Vestergötland 2907; 4666, 71; 5660, 65, 71; 6095; 6104.
 Vestervik 5965.
 Vesterås (wästraas &c.) 433; 46, 48; 996; 1076; 1276; 1391; 1404, 28, 31, 40, 45; 1577; 4275; 4469; 5688; 5807.
 Vestgötar (wäsgöta) 2057; 2898; 2901; 5672.
 Viborg 610—16; 1916; 2600, 27; 3601, 34; 3754—3869; 3908; 4046; 4155.
 Vincentius, biskop i Skara, onämnd, 6219.
 Vinholt (wynholth) 3779 o. f.; 3825 o. f.
 Visby 1500; 2719; 3279; 5053.
 Vårfru gillesstuga i Stockholm 371.
 Vårfruberga kloster, på Fogdön, 454; 4318 not.

Y.

- Ylia sund, Elgsund vid Strengnäs, 450.
 Yrfva, Jerfva nära Stockholm, 2154.
 Ytra Tör, Sotholms härad i Södermanland, 901; 1603.
 Ywan grooth *se* Ivangorod.
 Yäk, Jjoki eller Jjo socken i Österbotten, 4052.

Å.

- Åbo 727; 1916; 2576; 3647; 3891; 3942, 50, 54, 57, 64; 4008.
 Åke Axelsson [Thott], Dansk, 2715; 3147.
 Åke Hansson [Thott], 5586—5621.
 Akerbo, härad i Vestmanland, 1410; 2730.
 Åland (alandh, aaland) 1411; 3687; 3713, 28, 40, 52; 3959, 75.
 Ångermanland 2731.
 Åsunda, härad i Upland, 2731.
 Åsunden (aswndhen), sjö i Vestergötland, 6116 o. f.

Ä.

- Ädela *se* Edela, Älfuisborgh *se* Elfsborg.

Ö.

- Ökia, förmodligen Öknabo härad i Södermanland, 901.
Öland, 235; 2728; 3115, 43; 3300, 23, 27, 30, 33, 42; 5342.
Öneköping *se* Enköping.
Örebro (örabro) 1276; 1408, 32; 1836; 5225; 5778; 6137,
43, 45.
Örehamn, på Öland, 3297.
Örian, sanct Göran, 2217; 3399; 3674; 5508. *Se* Jorgin, Jören.
Örian Karlsson, Norrman, 695.
Örkelljunga? 5597.
Örsten (örasteen); i Vestergötland, 214; 1807, 11, 27; 4667, 76.
Östergötland 1016; 2015.
Östersjön 503.
Östgötar 897; 2020; 3180; 5676—81; 5973—81.

1.

1452—1470.

Nw maa wäl talas merkeligh ordh
 om then stolsse riiddare her tordh
 han war ärlik och een opsaatigh man
 saa ath ingen annath mz skal säyia kan
 5 hans tokth mz snill och klokheeth war
 och ynnan striidh stoor priisheet bar
 konungh karl mykit om riikith wogh
 hwar före han her tordh tiil marsk togh
 flere sloth loth han i norghe byggia
 10 ther han sina swäna leeth aa liggia
 baadhe byllinghs borgh gulborgh och flere
 danaborgh och än meere
 hoffueerk och striidh monde han öffua
 och sina snille mz danmark och norge pröffua
 15 hadhe hans liiffs tyma längher räkth
 full wäl hadhe han k cristiern späkth

415

Norges män sankadhe siik i thy
 och meente her tordh sculde borth fly
 the kommo tiil hopa iii^m [3000] i een skara
 20 och wilde för her tordz sloth fara
 her kolbiörn gästh thera höffuisman war
 mz spiuth greep och greedh han orädder är

- han optha tiil them hadhe her sakh
 her tordh staar aldrih moth waar makth
 25 wy wyliom saa skikka waar hall
 och beelaggia hans sloth mz wall
 wy wyliom i nath nämer gaa
 och hans borgh full wäl beestaa
 han skal aff norges landh dragha fulsnarth
 30 och ey wara seen wthan mz stora farth
 wy sculom sigher wynna och saa priiss
 saa wardher han mz k karl täss wiiss
 416 her tordh marsken skikkadhe sina borgh
 han giorde siik gamman wthan sorgh
 35 ä hwath han oppe bleeff äller aff reedh
 han wiisthe wäl togh hwath norges män leedh
 hans späyiare ridhu tiil och fraa
 thy wiisthe han wäl hwar häreen laa
 hans moodh war karsth hans hogh war frii
 40 thz finge norges män wäl sy
 han wiil ey fly han wiil them biidha
 snarth leeth han siik aff slottet liidha
 han reedh wth mz iii^c [300] hästa
 och dägelighe män och jo the bästa
 45 the waare mz marsken i lösth och i nödh
 och wylle för sweriges bästa liidha dödh
 marsken reedh och skikka them eena, stundh
 eeth c [100] smaswäna dolde han i een lundh
 her kolbiörn hadhe iii^M [3000] och än flere
 50 her tordh iii^c [300] och ey meere
 her tordh reedh wth och wille them mötha
 och loth i een sin basun stöta

och sadhe wy swänske sculom i dagh staa een stöth
ä hwat han är swr äller söth
55¹ aldrioh sculom wy aa markena fly
för än wy pröffua theres gny
her tordh kom alth wthan sorgh
och norges män strax reeste eena slädha borgh
her tordh saa them fast skiutha
60 och kunde ey thera borgh brytha
han badh fly i samma stundh
thz giorde han mz kloka fundh
norges män strax eeth gapp giorde
och fullföljde them som the bästh torde
65 thz giorde hoffmännena som waare tiil hästh
och sökte som the gaatho mästh
her tordh saagh thz oc war ey seen
wände siik moth them i geen
norges hoffmän gaatho tha ey staa
70 the wille gerna borgena aather faa
her tordh kom tiil hären fram
och sköth och stak saa thz blodhen ran
the sloghos fasth aa baadha sidhor saa
her tordh han miste häster twa
75 hans smaaswäna kommo dragande aff then lundh
wnsätte honum i samma stundh
the rände mz stakar wthan järn
norges män torde ey tha tagha tiil wärn
the hadhe basunar tree
80 saa warth norges mannom wee
the skildes och gaaffuo eeth gny
hwar monde fraan androm fly

och sadhe thetta hadhe wy ey akth
her komber draghande all sweriges makth
85 och almoghen gaff siik i thy
her kolbiörn och hans män tiil eeth bärgh fly
her tordh grepp them ther alla
thz mondhe hans opsath walla
saadanth optha öfde han
90 baadhe aa watn och saa aa landh
hans lykka war saa och gaz wäl aath
och war fromer herre baadhe tiil raadh och daath
her tordh raadde i swerige fast och lösth
och war konungsens största trösth
95 honum wnfull ey lykka och ey striidh
wthän then tiidh han miste siith liiff
mädhan her tordh han war i dagha
torde ingen förrådhare moth konungen waagha
418 danske män wille thetta spille
100 thy foor marsken her tordh ille
the plägha i theres raadh ey länge yla
och giffua siik ey roo aller huila
manghe waare som ey skötte gudz lagh
wthän beetänkie baadhe nath oc dagh
105 ath förraadha marsken mz swik och liisth
thy wär thz warth honum wiisth

Nw haffua danska män tiil siidh
& hwar the ekki annars komme wiidh
tha the mz slagh ekki kunne wynne
110 tha tänke the oppa eeth annath synne
the tala liuff ordh och maane lee

thz är them togh ey annath wthan spee
the taladhe tiil k cristiern och sadhe saa
naadughe herre her tordh maane oss förgaa
115 jak wiil oss komma tiil dagha
idher skal thz wäl beehagha
the danske scriffuo k karl thetta tiil
och sporde hwat han her tiil säyia wiil
konungh karl screff och sadhe saa
120 war dagh maa wäll i wastena staa
konungh karl foor tha tiil wastena
saa hans raadh och saa hans swena
tiith kommo baadhe swänske oc danske mz daath
wyn oc myödth ther räfte fullwäl aath
125 ther kommo byscopa prelata som i rikit boo
alla loffuadhe the k karl thera troo
ther stämplas togh full döldh tingh
thz fans för än aarith giik om kringh
ther leeth konungen see sina makth
130 i gull sölfuer haffuer staath och krafth
ther hulss saa merkelighen koster
thy konungen gaff sina dotter i closter
och hulth marskens bryllop än ther tiil
fruor och mör laatha ther see there snill
135 ther öffuer mykit traangh
then tiidh k karl ewangelium saangh
crona aa gull aa siith huffuudh bar
eeth gull äplä i hans höghra hand war
i syne winstra handh gull septrum förde
140 een riddare eeth gylth barth swärd för honum
mykit klädhe aa gaalffuit spreddes lrörde

och bryllops huss kosteligha reeddes
 thaa röntes danskom sweriges staath
 och fruor och jomffrur seewelaath
 145 xiiii° [1400] söloff faath konungen ther hadhe
 och thetta aather aaff synom tyänarom kraffde
 söloff kaar bullar och drykkia kar
 waare i alth brylloppith oospar

Thaa thetta skedde i the stundh
 150 tha wäxte danska manna affwundh
 k karl han holth thetta staath
 mz moodh och stoort öffuerdath
 tha matte danske män mz mwnnen lee
 och bära ynne hiertans wee
 155 och hadhe gerna tässa haffuor haffth
 thz haffuer jak optha hörth sakh
 then daghen tiil goth hadhe the ingen makth
 thy the waare faa som ther tiil hadhe akth
 the skildes aath och hwar foor tiil sin
 160 och ey drogho the alle öffuer eena lin
 än bantz ther eeth sörghelighit bandh
 thy giik konungh karl ganska illa i handh
 thy wiil jak säyia eeth sörghelighit ordh
 och nw tala om thz draapligha mordh
 420 165 her tordh marsken warth mördher i godha troo
 gudh giffui hans siäl mz siik boo
 swerige tw maa wäl fliipa och graata
 för tiik mande marsken siith liiff laatha
 then samma dagh marsken myste siith liiff
 170 hadhe han mz danskom stora striidh

thy leegde the jösse boosson marskens drängh
 thz han sculde marsken dräpa i syn sängh
 saa som han och skämmeligha giorde
 thz öffuer try rike sörgeligha sporde
 175 her tordh wille jösse boosson inthe sönia
 thz monde hans kerleek illa röna
 han gaff honum makth öffuer alla syna swäna
 och foghtedöme monde han honum läna
 han ophögde honum i sin gaardh
 180 han ey omwändhe togh sin danska ardh
 man maa wäl warghen tämya om man kan
 han wiil togh göra som han är wan
 natten för än striidhen sculle aff gaa
 monde han marsken i syna sängh slaa
 185 slottith monde han mästadeel häria
 och fylthe siith skiip mz bysso och wäria
 och badh om nattena alla gaa tiil huila
 thy han wille ey längre mz förrädhri yla
 han leeth siik wille waka öffuer alla
 190 thy maa jak han then arghasta förrädhare kalla
 jösse boosson tha tw hadhe pröffuadh thz kasth
 än war noghoth som tiik brasth
 onth monde thw meena
 tha tw ynne stängde the ädla swäna
 195 Saa gaar tw tiil marsken in
 och bär i tiith hiertha dyäffla sin
 marsken leeth siälff dör opp for tiik
 hwy giorde tw then ädla herre tolkit suik
 tw klöff hans huffuudh i axla nidher
 200 ther gaffs all sweriges makth wydher

somligha opspringa i thy
 och gaaffuo eeth önkelihoodit gny
 strax marskens tyänare alla
 monde snarth tiil hopa falla
 205 thy danske män kunde ey longht fraan wara
 tiil them monde jösse booson fara
 the meenthe siik haffua wunnith een leek
 jösse booson förraadde marsken och sweek
 gudh maa giffua marsken syna naadh
 210 än thaa ath danska gaffuo thz raadh
 hwaria wiku scriptadhe han siik
 saa sadhe hans scriptafadher för mik

Sidhen foro swänske aather heem
 och lotho byggia örasteen
 215 sidhen marsken war dödher gudh hans siäl naadhe
 tha kom swerige i större waadhe
 tha waknadhe lönlik hiertans grundh
 och the stora beetänkte aaffwndh
 tha byscop jöniss mz syna brödher oc fränder
 220 sworo tiil hopa alla i sändher
 och än flere mädher
 baadhe swänske danske och hönsestädher
 thetta war k karl optha sakh
 han gaff ther oppa inga akth
 225 han tröste oppa syna manga swäna
 som han mz gull och söloff pläghade löna
 han hadhe manga riika och snille
 äpter hans handh hwarth han wille
 the waare ii^M [2000] och än flere ther tiil

230 riidha och ränna tiith konungen wiil
konungh karl hadhe mästh all sloth i swerige
och lön och ränthe i syne wärie
gull och sölfuer hadhe han i makth 422
thy gaff han oppa syna fyände ingha akth

235 Thär nästh drogh k cristiern tiil ölandh
och meenogha almoghen giik honum tiil handh
konungh karlss maagher her erik eriksson
war tha oppa borkholm
then tiidh k cristiern ther mz makth förre kom
240 och beelagde thz allth om
the wakadhe baadhe dagh och nath
ööl och math swänom war ey faath
ther war mykith gull sölfuer och rikedom
thz kunde togh them inthe froma
245 bysso och pulffuer war ey ther
ther gläddes aff k cristierns her
konungh cristiern badh siik slottith faa
aller han wille steen fraan steen slaa
the daghadhe een dagh the dagadhe twa
250 i vi [6] wikur monde han ey slottith faa
och kunde k karl honum ey wnsättia thaa
tha sculle han mz haffuor aff slottet gaa
och för än han aff slottith giik
han sina haffuor förde i siith skiip
255 thz kom i maangh kasth
saa ath baandith aff eena twanna brasth
ther fansz ynne baadhe sölfuer och gull
hon war för bruthen waare hon än full

och maatte strax läggias ther nidher
 260 för thy thz är nw saa pläxsidher
 hoo som stöther aa herra landh
 honum gaar ey täss bäter i handh
 han miste saa mykit som han aff slottit förde
 och mästh alth thz honum tiil hörde
 423 265 thetta skedde om een hösth [thz som war lösth
 her erik eriksson konungh karlss maagher misthe
 tha saknadhe k karl marsken her tordhe
 tha han tässe tydende sporde

Sidhen foor k cristiern tiil calmara mz sin her
 270 och ladhe sin skiipp full när
 och meenthe ther sammalundom göra
 nar han komme ther före
 her göstaff karlsson som atte k karlss syster
 han sath ey ther tiil tyster
 275 han war een riddare som sökia torde
 som honum och tiil rätta borde
 täkta praama och andra baatha
 leeth han wäl reedha tiil maatha
 han monde thz för synom tyänarom swäria
 280 thz han wille kalmara mz bysso och piil wäria
 han saagh wth om oottena tha alla waare i sängh
 ther motte the swaara skip see hugga ankeresträngh
 oc trykte segell och wille ey biidha
 wthan leetho aath danmark gliidha
 285 hadhe the ekki saa snara warith
 tha hadhe the alla illa farith
 för täkta praama piik tyära oc eeldh förde

- hwar een stolzman siik tha rörde
piill och bysso stena mykit stank
290 och hadhe när skuttit the stora holka i sank
mädhan seeglen wunnos stormades mädhan
ther mz leedh dänom saa snarth tädhan
her göstaff karlsson war i striidh sniller och wiiss
ther före bar han storan priiss
295 konungh karl gatz wäl ther aath
om her göstaff karlssons opsaath
och screff honum baadhe breff och trösth 424
i haffuen giorth eena godha striidh i hösth
än tha borkholm nw bortha är
300 thz faam wy wäl i gän thaa ysen bär
thetta är oppa thänne tiidh myn akth
i winther komber jak nidher mz stora makth
allom danskom tiil meen
saa fam wy borkholm wäl i geen
305 Konungh karl bödh tiil bryllops koosth
ther dragx baadhe myödh och moosth
her niels sture bryllop war ther giorth
thz giik wäl tiil thz haffuer jak sporth
ther budhoss herrer och sweriges män
310 fruor och jomffrur och mange froma män
ercheyscop jöniss och hans brodher
ther sparss hwaske win aller myödher
Ärchebyscops släkth är wäl wiidh
thy räkner iak henne oppo thenne tiidh
315 ercheyscopens fadher her benkth war
och riddare nampn mz ärom bar

- om saa waare jak maatte spaa
 hans broder her niels iönsson war ey saa
 han nyköpungh sloth i wäria hadhe
 320 och manga syöröffuare när siik stadde
 hans son her erik wäxte opp
 och hadhe tiil werldynne stoorth hopp
 huru ther om är faan i höra
 tha iak börier erchebyscopsens striidh röra
 325 her benkth jönssons söner waare flere
 gudhi warde loff the waare ey meere
 erchebyscopin war een aff them
 och saa her cristiern benkthson
 425 her dauidh och än twa ther tiil
 330 thz är thz jak säyia wiil
 wnderligh tingh och ärende spreddes wiith
 huru the brödher moote k haffua striith
 nw wiil jak tala om förrörda bryllops kosth
 än tha är thz ingen loosth
 335 her bänkth jönssons förrörde söner
 och manga konungh karlss oowenner
 hadhe samtykt om konungsens död
 äller ath komma honum i liiffsens nödh
 myntha mästaren i stokholm bodde
 340 och war een mz them näpt war noghor thz trodde
 xiiii^m [14000] mark sigher jak tiik
 war myntamästaren konungen skyllogher saa sadhe
 nw komber jak tiil myn ordh lhan mik
 ath tala om theres hiertans mordh
 345 i samma bryllop sculle haffua skeeth
 thz ekki fik framgangh war mangom leeth

än tha konungen hadhe kosteligha tiil reeth
aff weenom warth thz mordh honum teeth
myntamästaren war alth reedha
350 och hadhe ther före inga leedha
ney sadhe erchebyscopin thaa
thz maa ey saa tiil gaa
wy ärom hiith kompne i godha troo
thy wyliom wy ekki nw göra honum ooro
355 han är then oss giffuer math i dagh
thz saa sculde gaa thz waare moth gudz lagh
jak kan thz bäter bötha
oppa markena wiil jak honum mötha
tha konungen thetta her förnam
360 han giorde siik inthe obliidh mädhan
wtan leeth sina swäna förre staa
ath ingen sculle honum nämer gaa
han leeth them bindha jänsse wiidh siidha
mädhan monde then bryllops kosteen liidha
365 konungen hadhe liuff ordh ekki oosparth
togh bar han tässe sorgh i hiertath harth
han kalladhe tiil hopa them han tröste oppa
och loth them tässe förrädilsse förstaa
byscopa prelatar och andra mz eena hasth
370 och opräknadhe för allom erchebyscops lasth
oppa warffru gillestuffuo thetta skedde
och ärkebyscopin siik ekki wnleedde
han beddes naadher och wille siik wända
och loffuadhe all tingh tiil godhan ända
375 konungen öffuersaagh hans sak oc trodde honum
byscopin ökthe sidhen thz som förre brasth lfasth

dyra eedhe tha ey briista
 huilken them höra lysta

- Sidhen togh han eeth fulth stoorth breff
- 380 arffuidh swan heether han thz screff
 haniss vlle breffuit tiil k cristiern föra
 i thy monde han illa göra
 ffru birgitta oppa hammersta kom honum ther tiil
 thy giik honum som jak idher säyia wiil
- 385 han motte ey lösa siith liiff mz mykit gull
 pa södhre malm stägldes han för henne scul
 hon war dömpdh tiil eeldin haarda
 än kunde henne ekki thz warda
 i kalmara leeddes hon in
- 390 mz graath och bleeke kin
 clostermän gaaffuo konungen tiil synne
 thz han lithet wunne aaff eena quinne
- 427 hon fik naadher paa then tiidh
 för gudz sculdh gaff han henne liiff
- 395 konungsens fogtha wulde thz alla
 thz thenne oolykkan sculde pa konungen falla
 tha laather han räpsth i swerige halla
 och leeth them klagha och wille tiil hoopa kalla
 han wylde rätta thz som ooräth war giorth
- 400 ä hoo thz hadhe spoorth
 han leeth liiff och halss wthräkkia
 saa wilde han sina fogtha späkkia
 tha erchebyscopin fik thz rykte
 saa illa honum thetta tykte

405 Äpter iulen konungen tiil kalmara drogh
och saa mz honum folk noogh
tha han sculde aa staadh fara
leeth han erchebyscopin när siik wara
och gaff honum breff och makth i oplandh
410 ath sanka almoghen tiil konungsens handh
konungen foor mz mykla makth
och gaaff aa förädilsse ingha akth
mädhen konungen bortha war
war erchebyscopin fulth snar
415 syna swäna tiil hopa kalla
och alle the mz honum wille halla
dala fyädrunga och oplandh
manga riddara och swäna mz i blandh
och giik i wpsala i koren in
420 ath staanda för sancte erikx scrin
och sätte sin byscops skruff aa altare nidher
ther gaaffuos badhe lärde och oolärde wiidher
och sadhe mik nw saa beehagher
thz jak thenne skruff ey aather tagher
425 för än sweriges lagh wardha räth
än togh thz kan. ekki wardha saa släth 428
och togh harnisk och banth jäns wiidh sydha
och leeth siik aff kirkiana lydha
han leeth strax konungx gaardhen skynna
430 och monde ther mykit gooth ynna fynna
tiil hagma och swarthsjö reedh han thaa
och leeth almoghen siik hylla saa
sidhen drogh han tiil wästraas by
och stämpde tiil siik dalakarla i thy

- 435 thetta screffs konungh karl tiil
och höre hwath han säyia wiil
han fik eeth breff han fik fleere
han wille thz ey troo waare the än meere
then tiidh tätta wiisseligha wthbrasth
- 440 tha foor han tiil oplandh mz eena hasth
mz xiiii° [1400] sadhela hästa
raska swäna och jo the bästa
aff stokholm fik han iii° [300] ther tiil
saa är thz santh hoo thz höra wiil
- 445 tha konungen kom tiil strängness mz syn här
ärkebyscopin i wästraas war fulth när
the hulle haldh aa baadha sydha
byscopin leeth siik aff wästraas lydha
thz hände siik om een maarghon stundh
- 450 byscopin kom tiil ylia sundh
thz ryktet kom i konungsens här
ath erchebyscopin war harth när
k karl leeth syna swäna ränna och riidha
tiil warffrubergha thee laatha liidha
- 455 mädhen the saa ränne then ysen stoor
hwar man i siith harnisk foor
och waare alle reedha
- 429 och baare för erchebyscopin inga leedha
sändebodhen the aather komma
- 460 konungen och hans folk tiil lithen froma
och sadhe siik ingen höra
som siik moothe konungen tordhe röra
the dragha harnisk aff oc wille ath soffua
saa lithet motte the alla thz loffua

465 thz skeer tha klokkan slaar try
tolkith rykte kom tiil strängness by
lithet äpter ath daghen opran
konungen annar tydende fan
byscopin dragher mz fulla makth
470 konungen giffuer ther oppa inga akth
ther stöerte saa mangh een dägelighen man
som tha ekki staanda kan
konungen warth scuttin och maatte wiika
och saa mz honum fleere sliika
475 thetta skeer om sancta scolastica dagh
ath konungen misthe thetta slagh
the som ridhu the sculde gaanga
och manga waare griipna tiil faanga
konungen hadhe riddara och röste
480 som wäl sökia tröste
thz skeer them tiil skam
the ey wille troo ath byscopin torde fram
konungen kom tiil stokholm in
mz blodughe män och bleeke kin
485 byscopin mondhe äpter dragha
saa wäl kunde honum thz slagh beehagha
otta dagha äpther thetta slagh
beeladhen stokholm oppa een synnedagh
honum motte tha maangha fölghia
490 ther siik ey kunde dölia

430

konungen reedde sin skipp smaa och stoor
och saa tiil danska hasteligha foor
mz bläsendhe wädher om sancti mattes dagh
ladhe konungen alth i thz haff

- 495 och foor mz sorgh och hiertans qwidha
 saa wäl monde honum liidha
 then tridie dagh i danska war
 och stora sorgh i hiertath bar
 thz skeer ekki wthan sak
- 500 thetta sägher iak aa konungsens bak
 tiith fördreff war swerighe tiil storan skada
 saa maagh hwarth barn i swerige klagha
 och öffuer alth i östersiön wydheligha spörss
 huru gull och haffuor aff rikith föres
- 505 thz war swerige een önkelygh färdh
 then thetta giorde war mykit onth wärdh
 oc leeth k mykla haffuar i swartmunka closter
 och meente ath oloff drake sculde thz löna |göma
 thz wylle ey än saa bliffua
- 510 wthan leethe mz andra haffuor aff swerige liidha
 gud giffui ath thetta hadhe aldrigh skeeth
 thz är saa mangom ärlighom mannom leeth
 hwat onth ther aff kan skeep
 thz faa saa manga mz sorgh ath see
- 515 Arom äpter gudz byrdh M cccc lvii
 skedde thz jak haffuer scriffuat nw
 nw wiil jak försth säyia santh
 huru k karl i danska giik i handh
 ther nästh om erchebyscopsens striidh
- 520 sätther jak myn första iidh
 konungh karl han kom wäl fram
 och kastadhe anchare wiidh tyska strandh
 han leeth siik leygda mz breff och troo
- 431

saa länge han wilde i danska boo
525 konungh karl mz synom tyänarom i stadhen giik
raadh och meenugheet honom mz ärom wnfik
sidhen war ther större staath
ther möttes twa konunga aath
konungen aff paalen mz ärligha män
530 konungh karl honum mötte och war ey seen
konungh karl skedde äre store
tha the baadhe tiil hope fore
gull och søkffuer och dyre klädher
hadhe konungh karl mykith mädher
535 och bleeff ther i landith i vii [7] aar
och optha nogh beehändeligha gaar
konungen länthe them aff pryzsen mykit gull
och war them baadhe troo och hull
xviii^M [18000] wngers gyllana war thz förste
540 ther han them mz tröste
thy fik konungen aff paalen och tyske män
malen borgh aather i gen
sidhen lanthe han meera försanth
och fik puske rinchil i panth
545 saa monde thz for konungen illa falla
för striidh och örligh han thz ey kunde halla
aff sorgh fik konungen inga booth
för thy honum giik alth iämpth i mooth

Nw mädhen konungen monde tiil pryzsen liidha
550 beladhe byscopen stokholm paa alla sidha
oloff drake konungsens fogthe war
och stoorth namn i swerige bar

- honum stokholms sloth i händher fik
 mz nogh wäria och math badh wäria siik
 432 555 och slotthet trooligha beestaa
 tiil then tiidh k breff aff pryssen han kunde ffaa
 nw strax som konungen bortha war
 han sin breff tiil danmark och gotlandh ey spar
 och ther mz tiil däktingan gaa
 560 och wilde gerna stokholm faa
 som han och mz godh ordh och kloka fundh
 fik i samma stundh
 tha han in kom oppa samma dagh
 lyste han bursprak i samma stadh
 565 och badh stadhen och alla
 mz siik i the gerningh ath halla
 ey hadhe byscopin saa snarth kommeth in
 hadhe the alle draghit eena lyn
 ther nästh screff han sin breff
 570 tiil danmark och gotlandh them wäl leedh
 ynnan xiiii dagha ther nästh
 kom her oloff axelsson aff gotlandh som han gath
 mz stora skiipp och smaa tmästh
 wilde och tiil stokholm thaa
 575 tha war glädhi och gamman
 naar the alle komme samman
 the screffuo tha alle tiil liika
 k cristiern tiil huru konungh karl motte wiika
 och baadhe honum snarth ath komma
 580 han motte faa i swerige storan froma
 ther nästh foor erchebyscopin i sweriges landh
 och badh alla gaa siik till handh

och wan sloth och gaarda
hwaske ridderscap aller almoghe sparde
585 alle ginge honum tiil handa
och sworo thz the wille mz honum standa
konungh karlss swäna i rikit bliffua
och motte the och laatha glidha 433
för thy thera her warth myndre dagh fraa dagh
590 och erchebyscopens makth öktes i allan stadh
tha monde byscopin mz riddara dagha
och wille danske män öffuer siik tagha
togh sände k karl byscopenom sin wylia
han sculde danske män fraan siik skilia
595 all sloth gingo byscopenom tiil handa
för wthan kalmara thz kunde mooth honum standa
her göstaff karlsson ther oppe war
siith ridderes nampn mz ärom bar

Konungh cristiern reedde sin skip smaa oc stoor
600 oc mz honum the herrer i danmark och norghe boor
och leeth saa aath sweriges liidha
saa wäl mondeth fraan danmark glidha
erchebyscopin thetta här wäl förnam
then tiidh k cristiern kom i diura hampn
605 han strax tiil honum lath scriffua
ath han sculde ther noghra dagha bliffua
mädhen monde byscopin sin breff wt sända
och leeth mäst ridderskap tiil siik stämpna
mädhen thetta skeedde
610 her erik axelsson siik tiil wyborgs redde
lykkan full tha saa

thz han thz wan alth thaa
 een fyrepil kom i hödh
 ther före the oppe waare komme i nödh
 615 och takkadhe gudh the kunde eeldin fly
 ther före wan erik axelsson slottith i thy
 och war ey tha seen
 kom tiil stokholm i geen
 mädhen fiik byscopin all sloth
 620 thz war honum alth förre spaath
 434 erchebyscopin oppa bursprak monde thz klagha
 thz han wille aldrigh danske män indragha
 och sadhe siik ey frykta konungh cristierns makth
 och giffua aff honum inga akth
 625 han wille honum tiil scriffua
 han sculde laatha ath danmark lidha
 han screff honum togh tiil som förre är sakt
 thz han sculle komma mz stora makth

Om helghe likama tiidh war munka mooth
 630 swarthbrödhra capitell i stokholm stoodh
 ther komma andeligha och riddare män
 och ther tiil manger höffuisker swän
 baadhe ynnan rikes och wthan boo
 och wille haffua i stokholm thera roo
 635 tha fiik konungh cristiern saa dana bodh
 thz han sculde laatha see siith herra hoff
 och sculde nämaren komma
 för thy thz motte honum froma
 thz warth wäl annars än rykteth giik
 640 i samma tyman han stokholm fiik

moth honum gingo munka och prästa
almoghen ffrur riddare ä iw the bästa
the baare korss och fana mz mykin sangh
och war i blandh them mykit trangh
645 sombligha logho och sombligha fälte thaara
sombligha waare gladha och somme gretho saa
een deel sadhe thz war wäl giorth [saara
een deel sadhe huru thz gaar thz wardher wäll
thz är och santh som i faan höra [spoorth
650 och jak mz sanningh meenar för idher röra
then för leer och siik ey wäl förseer
han far illa ä huru optha thz skeer
thy skal ingen siith hierta tiil glädhi oppwäckia 435
för än han haffuer sprungit öffuer alla bäkkia
655 nw komma ther manga saman
giorde siik baadhe bliidh och gaman
ther warth k cristiern waalder om sancti johannis
baptiste dagh
och ther mz foor han aff stokholms stadh
in tiil wpsala och tiil noora steen
660 alla waare snara och ingeen war seen
tha warth konungh cristiern crönther äpter sweriges
om sancti petri et pauli dagh [lagh
thetta giorde saa stoora willa
man ey än weeth hwath thz skedde wäl äller illa
665 meer än gudh som alla werldynne raadher
giffui oss syna werdugha naadher
saa monde konungh cristiern i swerige bliffua
och sin eriks gathu i landith ridha
och bleff i swerige i vii [7] aar
670 likss wäl thaa i swerige staar

Saa förlops thz een lithen riidh
 och bleff liiks gooth tiil een tiidh
 vi [6] aar äpter fan k cristiern eeth annath fundh
 ladhe een nyian olageligh skat i samma stundh
 675 och bögyenner k cristiern borgha och läna
 tiil ath löna sina swäna
 aff somme c [100] mark och somme tw
 aff somme l [50] somme lx [60] och somme vii [7]
 rike och fatighe motte ther wndergaa
 680 om the wille konungsens naadher faa
 then tiidh thetta skedde i thy
 kom i stokholm eeth sörgelighit gny
 och kom eeth wnderlighit rykte
 erchebyscopenom tiil stora frykte
 436 685 huru konungh karl hadhe i sina akth
 thz samma aar komme tiil sweriges mz stora
 holkith honum ey kom tha tiil synne (makth
 huaske mz meer aller mynne
 tha leeth konungh cristiern gripa äpter byscops
 690 saa manga han hadhe mistänkthe i wall (tall
 doctor rytingh konungh karls canceläre war
 ther sina trooheeth mz ärom baar
 her niels pädersson gramso och flere
 och manga andra meera
 695 her örian karlsson then sköna man
 för thy erchebyscopin räddes för han
 the lethö them alla pyna
 och sadhe thz the drogho alle eena lyna
 marsken som war aff danmark
 700 pynthe them thy war thera pyna saa stark

her ture tureson och magnus green
hulpo tiil och ingen war seen
för eena hudh the them wth tande
och giorde them storan wande
705 the hängde swar panzar widh thera föther
thz twangh theres hierta röther
her claus rwmmmer war hans nampn
som thetta raadh wth gaff saa faa han skam
the wille ey släppa them mz mynne
710 the sculde wthsäyia k karls synne
the hängde them alla i een ringh
och wände theres lidhamooth om kringh
the monde ey wäl laatha thaa
nar them saa illa i handh monde gaa
715 saa illa monde the mz them fara
och ingalundh mz pyna spara
och tha pynan war them stoor
siik inthe witha hwar om han swor
the kunde inthe meera aff them wynna
720 ther mz the kunde inthe mz them fynna
the sökte wndher golff äpter breff oc saa i theres
saa storligha monde the them mistänkia lbänkia
ther nästh kom thz i andra motta
och hadhe när misth alth thz the otthe
725 nw gud som all tingh seer
han weeth huru aller hwi tätta skeer

Ther nästh for konungh cristiern tiil aaboo
mz hwila och stora roo
beefälthe erchebyscopin sina makth

- 730 han sculle rikit tiil wara tagha mz akth
 byscopin monde honum fadher kalla
 och badh honum stokholm tiil sin handh halla
 och badh honum staanda fasth
 som han och giorde och inthe brasth
- 735 och bödh honum tiil almoghen tala tha
 thz sweriges almoge sculle wnder myn skat gaa
 och bätthre thz förre brasth
 och thz sculde skee mz eena hasth
 almoghen thz ryktet hörde
- 740 huru byscopin för them thz rörde
 hwar swaradhe som swara torde
 saa ath konung cristiern thz sporde
 och alla sworo aff rätta nödh
 thz the wylle förre bliffua dödh
- 745 och wille håller döo än liffua
 än the sculo annan tiidh oolaghlighen skat wtgiffua
 konungh cristiern war ey seen
 han kom tiil sweriges i geen
- 438 saa haardeligha bögygnar han tiil byscopin tala
- 750 och sadhe thz han giorde honum then skadha
 och sadhe han giorde thenne wille
 och ther mz monde han honum storligha skylle
 thetta är alth idhert raadh och tall
 thz almoghen görss thetta qwall
- 755 saa illa monde thz byscopin beehagha
 thz konungh cristiern wille oppa honum för rikensens
 och sadhe ney thz waar aldre hans akth [raadh klagha
 för thy thz war honum oorätteligha pa sakth
 han swor saa stora eedha

- 760 thz han aldrih giorde thenne ooreedha
the kunde tha ey annars falla
k cristiern loth rikensens raadh tiil sin kalla
han för them opråknadhe eeth ärende storth
thz konungen hadhe opha sporth
- 765 i maaghen nw alla granligha höra
huru byscop jöniss monde almoghen owilioghan
mz sina fogta brödher oc frändher |göra
och än flere alla i sändher
ath sculde the skattin wth giffua
- 770 tha wylia the oss aff swerige driffua
och thetta wylia the göra mz makth
saa är mik opha sakh
thetta wiil jak mz breff beeuisa för wiisth
wthän swik oc alla arghaliisth
- 775 thetta ärendith monde tha saa falla
thz danske män bögynthe erchebyscopin förrådare
oc wordo saa alle tiil synne |kalla
ath erchebyscopin sculde läsas ynne
haffuer byscopin sculdh och thetta giorth
- 780 thz haffuer jak ey än försanth sporth
erchebyscopin motte tha wth ganga
han sculle räkkia handh och wara fonga

439

- Thetta ryktet kom för almoghen fram
och war swänskom mannom tiil stora skam
- 785 saa illa monde thz almoghenom beehagha
och hwar bögygger siik för annan klagha
twy hwath skam oss swänskom skeer
gud giffui thz aldrih skedde meer

- k cristiern haffuer erchebyscopin tiil fonga
 790 wthan jäff komber han honum i storan twonga
 ylth är oss liffua och see her oppa
 ath thenne skam skal oss öffuergaa
 thetta kan ey länger saa staa
 wy motte man aff huse wth gaa
 795 bätre är oss döö än liffua mz skam
 saa skyndadhe hwar then andra fram
 almoghen sampnadhe siik i thy
 och kom om nattena för stokholms by
 ingen war i stokholm som thetta wiiste
 800 för thy almoghen foor mz stora tyste
 än brasth them lithet om sin
 och ther mz kommo the ekki strax in
 hadhe the lithet saktaren farith
 wthan jäff hadhe the strax i stokholm warith
 805 the stokholms män waare alle wtan fara
 ther mz togho the siik inthe tiil wara
 the kommo för yinnersta norra portin mz wäria
 the wille byscopin aater haffua monde the swäria
 hadhe the mz siik hafft ii [2] bräde aller try
 810 wysseligha hadhe the faath stokholms by
 440 bondha örligh kan man ekki priisa
 ekki aff there striidh qwädha stora wiisa
 then tiidh the bönder ekki kommo in
 funno the eeth annath sin
 815 the beemannadhe brunkabergh och hälghans holm
 och meenthe saa beelaggia stokholm
 mangh forfall maagha walla
 thy kunde thz ey wäl för bönderna falla

om morghonen arla mässä tiidh
820 gaa tiil harnisk war hwars mans ydh
konungsens män mz thera skiip
wiidh sandh brona ladhe the siik
saa motte the hardeligha striidha
saa illa monde the bönderna qwidha
825 bonda hären war skilder i tw
thy fore the illa sigher jak nw
konungen reedh aff stokholms borgh
kringom stadhen mz stora sorgh
och badh alla borghare fast ath standa
830 och frälssa honum aff allan wanda
thetta skeer som nw är sakth
och bönderna miste tha there makth
i hälghans holms kirkia waare c try [300]
ther hörde man sorgh och mykin gny
835 the worthe slaghe manga nidher
och aller almoghen gaffs ther widher
wiisth hadhe the stridhit wthan gamman
hadhe the alla warith samman
thy waare ther manga fogne mz quidha
840 the motte tha ekki längre liffua
een halff dagh stodh thenne striidh
thy motte manga böndher mistha siith liiff
ingen kunde tiil then andra komma
thz bleff them tiil skadha och ingen froma
845 ther stägldes tha mangh een däglicgh man
huilkens nampn jak ey nw scriffua kan
her twre turesson een ridder langher
kallas tha almoghsens köthmaangher

konungsens hierta weektes thaa
 850 badh almoghen borth i gudz nampn gaa
 the ther manligh stägel opreesa
 almoghen tiil stora neesa

Än haffuer jak thz aff nyia sporth
 thetta war ekki än alth her mz giorth
 855 byscop kättil i línköpungh boor
 thetta her för weenom swor
 han wille thetta wäl driffua tiil ryggia
 om han sculle noghot sin i swerige byggia
 han monde tha konungenom bodh oc breff sända
 860 och badh honum all tingh tiil godha wända
 han badh giffua erchebyscopin stund oc dagh
 oc lätha honum nywta sweriges lagh
 hadhe byscopin bruthet tiil ära och liiff
 thz sculde han mistha wthan kiiff
 865 hadhe han förbruthet peninge manga
 them sculde konungen wisseligha fonga
 all tingh waare ekki släth
 thz erchebyscopins owenner sculle sittia hans räth
 och xxiiii [24] riddare och riddare nothe
 870 sculle tiil gisla gaa och bötha bothe
 k cristiern ey sculde byscopin aff rikit föra
 och ey mothe byscopsens troo ath göra
 och tänkia huru byscopin kom .k. rikit tiil handa
 och tha han war i storan wanda
 442 875 ey weeth iak hwem k cristiern tha hörde
 ath han erchebyscopin tiil kopmanna hampn förde
 och mandhe thz hända

han erchebyscopin aff rikit sände
han leeth honum ther i toornidh bewara
880 och ey mykit mz honum illa fara

Tha byscop kättil thz förstodh
saa ylth giorde honum thz homodh
han bygynner saa hardeligha swäria
thz han sculde thetta wäl aff wäria
885 han skar bodkaffla och sände breff
och siik mz baadha händer i haarith reeff
wee mik liffua arma man
ath see paa myn erchebyscop tolka skam
jak skal bindha jäns wiidh sidha
890 och läthe mik tiil danmark liidha
maa jak noghra stundh liffua
saa skal thetta ekki bliffua
jak swär thz paa mith liiff oc saa i gudz nampn
jak skal in för kopmanna hampn
895 thz skal iak saa högheligha waagha
myn erchebyscop scal jak ther wth tagha
strax ösgötha närke och the paa reeker boo
sadhe byscop kättil thera troo
snäninga fiäringa dala och oplandh
900 gingo byscop kätel alla tiil handh
opphunda ökia och ytra töör
rodhin och sammalundom gör
meer än the wiidh stokholm bodde
moth k cristiern the ey holda torde
905 än fan k cristiern eeth annath fundh
han sände sin skiip tiil quikka sundh

- och mz them saa mangh een dägelik man
 som harnisk aa siik bära kan
 och badh the reekar tiil siik hylla
 443 och byscops kätels opsaath förspilla
 910 meeren byscop kätel hwar han war
 tha war han een herre alth för snar
 han kom tha tiith mz liisla makth
 ladhe paa theres skiip all sin akth
 915 thz han hadhe hwaske skiip aller baatha
 thy monde han ganska illa laatha
 the daghade een dagh the daghade twaa
 mädhen monde han meera almoghe faa
 daghen giik wth och hattin full nidher
 920 ther gaffs k cristierns makth widher
 wäl monde byscopin aff skoghen liidha
 ingen fanzs som tordes biidha
 ther störte saa mangh höffuisk swän
 som aldriigh komber tiil danmark i gän
 925 oc swänske oc tyske paa konungsens sidha
 ther mz läthe the siik tädhen liidha
 then som stodh aa landith fasth
 han greep honum som sath öffuersth i skiip masth
 märsin kunde sin man ekki halla
 930 ther före motte han i skippith nidher falla
 opta är tolkit i book förre rörth
 aller hwar haffuer thetta förre hörth
 han som wthan skiipp stander aa lande
 griper honum i skippit är tiil fange
 935 saa motte the tädhen dragha
 och siik för k cristiern hardeligha klagha

the kommo i stokholm oc waare saa tyste
mange waare the som thetta wiiste
k cristierns folk bygynner gaa illa i handh
940 baadhe tiil watn oc saa tiil landh
än bleeff konungh cristiern i ty
mz mykit folk qwar i stokholms by

444

Byscop kätel monde tha landith samman kalla
och alla the mz honum wille halla
945 begynner tha dagh fraan dagh
alth thz han orkar dragha aastadh
och wille ey aather wände
än han för stokholm lände
annan tiidh kom almoghen för norra porth
950 opräknadhe ther baadhe lithet och storth
the waare beegärende tha
thz the motte there erchebyscop aather faa
meer än thz kunde them ekki warda
ther mz waare the konungen saa haarda
955 the beeladhe badhe malm oc bro ända
tiil käplingen monde thee siik wända
konungen laather wth skiip saa mangh
oc meenar them allom göra baangh
the stormadhe tiil hopa mz mykin gny
960 skuthne waare konungsens män i thy
ingen för skuth kunde haffua huila
theres masth stodh ful mz pyla
och märss oc togh täss lika
saa snarth motte konungsens folk ath wiika
965 the wordo tha mange skuthne tiil döde

mz sorgh oc saar kommo the i stora nödhe
 byscop kätel och bönderna alla
 monde tha käplingh skirm oc malm beehalla
 the sampnas tha oppa alla sidha
 970 tiil baadha porta laatha the siik liidha
 the ropadhe alla mz een mwn
 och beddes erchebyscopin i gän i samma stundh
 konungen monde thz ey wäl beehagha
 445 ther mz monde han aff swerige dragha
 975 och beefälthe noghrom stokholms borgh
 och badh them ther bliffua wthan sorgh
 han haffuer thz optha sakth
 thz han aather komber mz stora makth

Then tiidh konungen borta war
 980 hwar bonde heem tiil sin aather far
 byscop kättil fik eeth annath sin
 han ridher swerige reenth om kringh
 beegynner aa nyia sina nödh ath klaga
 och laather allan skattin tagha
 985 slottin kunde han ey wynne
 paa then tiidh äller tha i synne
 saa förlöper then hösth oc winther nath
 ther näst dragher han för stokholm saa brath
 konungen reedher siik mz manga hästa
 990 riddare oc swäna jw the bästa
 saa manga riddare i swerige boo
 the seyia konungh cristiern thera troo
 byscop kätel erik nielsson än twa
 tha waare the ey flere the giorde ey saa

- 995 inthe sloth the i swerige aatte
wthan wästraas the aa liggia motte
konungen foor öffuer iiss och mossa
inthe behöffuer danske thz prisa aller roosa
danske the ey wiiste wintherens harda twangh
1000 ther före siunga the aldrigh winningz saangh
mz frosth oc mödha kommo the fram
manga fruso saa the finge skam
the hadhe smala stöfla oc mangh häkta
the kunde saa lithet mz wintheren fäkta
1005 konungen kom oospeyadher tiil grodinge presta
ther holth han wäkth oc storan waardh lgaardh 446
the som stokholm hadhe beelakth ey thz wiiste
thy konungen foor mz stora tyste
än tha danske saa tyste fara
1010 the swänske worde thz mynnas tiidh wara
ingen wille siith liiff försyma
ther före brutho the skerma oc motte ryma
thz giorde the för thy
oc monde saa hastokth fly
1015 byscop kätel war ekki när
i östergötlandh war han mz sin her
hadhe han när them warith
tha hadhe ey the saa hasteligha farith
thz ligger ey makth aa opta i striidh wända
1020 tha the faa een godhan ända
thz war them tiil hughswala
ath the drogho op i dala
the aatherliffua skirm och wäria thera
thz som the ekki mz kunde föra

- 1025 strax borgara i stokholm thetta saa förnoma
 hwar och een lopp wth oc wille wetha sin froma
 the funne ther baadhe öll och math
 hwar bar in som mästh han gath
 the ropadhe alle och waare gladha
- 1030 thz hwar haffua wille motte han tagha
 thetta skedde lögherdaghen för palme dagh
 ther the laagho kom k i samma stadh
 alla waare gladha i stokholm boo
 thz the hullo konungen rätta troo
- 1035 the ridhu oc rände som the orkadhe mästh
 wnfinge konungen som the kunde bästh
 saa kom konungen i stokholm om samma dagh
 447 frödgadis och war mykith gladh
 tiil annan dagh paasca lagh han stilla
- 1040 och wille ingen göra illa

Ther nästh sampnadhe han sina makth
 och reedh aff stokholm mz danmarks oc sweriges
 och wilde i dala dragha [makth
 och byscop kätel mz haarith wth dragha

1045 tiil hällis skogh monde han komma
 siik tiil skadha och ingen froma
 paa samma skogh byscop kätel laagh wtan wee
 och hadhe laatith hugga brutta tree
 om een monde konungen riidha

1050 wiidh then andra wille han ekki biidha
 tha konungen kom i skoghen alth mz sin her
 byscop kätel förre holder tha full wäl när
 pa sidhan wiidh k gnaggiadhe een hästh

konungen badh wända som han gath mästh
1055 och sadhe jak förmoder bak oss fiende wara
ther före kunnom wy ey längher in fara
i samma stundh oppades thz första hall
och strax piil och byssor moth konungen smal
tha warth konungen storan aangher
1060 thy wäghen warth tha mykit trangher
een ropadhe skiuth then som mz gröna hatten
i wäghen honum saa kosteligha liidher riidher
a hwarth thetta slaghit hwärffuer
wiisth är thz konungen siälffuer
1065 k sadhe do my hir dyn ysserin hoth
gotes wunne see skedi my all doth
een sköth tiil mz eeth dala skoth
gynom konungsens hath wthan spooth
dalakarla ropadhe slaa och skiuth
1070 saa motte han fly aff skoghen wth 448
konungen kom aather aa slätha mark
och sadhe mik tycker dala är her för stark
the drogho tha fram alla blanka som een iiss
wille tha alla wynna priiss
1075 ther öffdes hoffwark paa baadhe sidha
snarth monde k cristiern ath wästraás liidha
ther skedde tha noghot thz war ekki wal
ther skötz saa mang dägeligh man i hal
saara wordo manga och motte fly
1080 ingen warth tha gripin tiil fanga i thy

Konungen leeth aath stokholm glidha
byscop kätel och dala leeth snarth äpter liidha

- the komma nidher mz storan här
 och spordes före hwar konungh cristiern han är
 1085 the beeladhe stokholm och thaa
 för baadhe porta the laathe theres baner wth slaa
 the sworo än tha alla i sändher
 the wille erchebyscopin aater haffua mz opräkta
 konungen fan tha eeth annath synne [händher
 1090 mädhen han kunde ekki saa byscopin wynne
 han beemannadhe stokholm mz danska herres makt
 mz mykit folk och stora krafth
 the sculle tagha sloth och stadh tiil wara
 han wille siälffuer tiil danmarkx fara
 1095 sampna folk aa alla sidha
 mädhan sculle the honum ther bidha
 konungen gaar tiil skiips och siglar aastadh mz tyste
 ingen war i hans skiip ther qwadh aller lee lyste
 the wthe waare sampnades i thy
 1100 och baadhe konungen ekki borth fly
 the skönista hingxsta örss och hästa
 449 the skönista och iw the bästa
 konungen leeth them aath danmark ridha
 och räddes fiende paa alla sidha
 1105 byscop kätel wille aath danmark dragha
 förre wille han stokholm haffua

Byscop kätel thetta förnam i samma stundh
 tänkte han eeth annath fundh
 the gingo tiil hopa oc screffuo breff
 1110 saa snarth theres bodh aath danske leedh
 the screffuo k karl tässe breff tiil handa

thz han sculde aaterkomma oc lösa theres wanda
the wille honum för rättan k aatertagha
och saa mz honum tiil danmark dragha
1115 han sculde them giffua godh swar
alla wille rätta thz som ooräth war
then tiidh konungen thenne tydende fik
han strax tiil borgmästara i danska giük
i werdughe herrer hören her tiil
1120 hwath jak idher säyia wiil
werdughe herrer och ärlighe män
wy wylom nw strax i swerige i gän
anama worth rike mz ära
och ey thz längher wmbära
1125 gudh wiil nw laatha see sina makth
then daghen är kommen som jak för haffuer sakth
leeth tha reedha skiip oc mykin kost
och seglde tiil sweriges mz stora losth
honum fölgde mangher för söloffuer och gull
1130 och waare konungh karl mykit hull
och ther mz een ärligh junkar aaff paalandh
och kommo wäl i sweriges strandh
k karl ladhe mangh skiip för stokholms by
ther hörde man jämber och storth gny
1135 the ärlighe riddare aff danmark waare
stora sorgh i thera hierta baare
mz, thz första war thz tysth
hwat herre som kom war ingom wiisth
somme sadhe thz war k cristiern mz sin her
1140 somme sadhe ney konungh karl är ther
och saa sadhe aldrih een som annan

- hoo thz war thz kom aff gamman
 hwath stora glädhi the swänske fingo
 thz the strax tiil harnisk gingo
 1145 och wille thz wthan yla
 thz k karl sculde i stokholm hwyla
 the ypperste herrer i danmark boo
 stokholms sloth war thera roo
 the tänkte aa thera skadha
 1150 och harnisk aa siik ladhä
 the kommo mz konungh karl tiil dagha
 thz monde them wäll beehagha
 the sin ordh i mangh kar ladhe
 thz the sculde aldrigh swerige skadhe
 1155 the wordho frij och foro heem mz hasth
 konungh karl tiil neesa och stora lasth
 thy aff thera sötha ordh
 kom i swerige eeth stoorth mordh
 k karl war för hastogher thaa
 1160 thy monde han skadha och neesa faa
 thetta är wiisth och ther mz santh
 aldrigh hadhe swerige bätträ panth
 hadhe konung karl hollith harth
 och ey släpth then panth saa snarth
 1165 een läst gull aller twa hadhe ey warith saa godh
 451 som then liisla panthin före stoodh

Thz monde alla swänska herrer klagha
 thenne saarligh och draapeligh stoor skadha
 swerige tha oppa nyia fiik
 1170 mz danske fundh och tolkith suik

- illa gatz byscop kätel ther aath
thy wæxte ther aff eeth nyth haath
tha han thetta hörde
han snarth siik tiil stokholm rörde
1175 och taladhe tiil konungen mz harda synne
sadhe thz han ther aff lithet kunde wynne
twy hwath skam i swerige giorde
om jak thz mz sanna säyia torde
aathlöye skam och skadha
1180 haffuen i swänskom giorth mangha sculo thz klagha
jak maa wäl mz idher dagha
illa skal idher thz beehagha
wy haffuom waaghith liiff oc gotz alle i sänder
swänske män jak och myna frändher
1185 och hämptat idher aff främende landh
oss tiil skadha och inthe beestandh
nw huru daarligha i mothe oss haffuen giorth
thz haffuom wy mz sorgh alla sporth
sweriges fiende apter idhert synne
1190 haffuen i släpth wthan worth mynne
flere herrer manga och riike
aldrigh faar swerige tolka sliike
wy hadhom them beelakt ekki y
i swerige och stokholms by
1195 thy är oss allom thetta mooth
thy wy faam aff tolkom skadhom aldrigh booth
thz säyiom wy för thy
thetta är skam och skadha thy maghom wy 452
sputtha och säyia twy
1200 the skildes aath alth mz ther hasth
theres kerlekx bandh tha söndher brasth

Byscop kätel strax tiil danmark screff
 tiil k cristiern mangh breeff
 käre herre wylin i oss wan erchebyscop aater sända
 1205 all tingh sculo än faa godhan ända
 jak swär thz aa myna troo
 i sculin än eentiidh i swerige boo
 för thy thz är myn wiissa akth
 konungh karl skal mista sina makth
 1210 och sculin i swerige aather faa
 om jak liffua maa
 konungh karl wyliom wy eeth sloth ath giffua
 och laatha honum i swerige ath bliffua
 k cristiern war tiil radz ekki seen
 1215 han strax erchebyscopin sände wthan meen
 förlikadhe siik wäl mz han
 och dragher tiil swerige alth thz han kan
 byscop kätel war ther tiil gladher
 waren wäl kompne myn käre fadher
 1220 waren wäl kompne tiil idhert riike
 k karl skal idher än eentiidh wnwiika
 the strax sampnadhe folk oc monde tiil stokholm
 och wille mz k karl mz makth ath stridha triidha
 ganska wnderligha giik thetta tiil
 1225 ä hoo thz höra wiil
 än togh dala rodhin oc meenugha sweriges landh
 hadhe konungh karl gangit tiil handh
 likawäl warth stokholm beelakth
 453 paa nyia mz baadha byscols makth
 1230 och skedde thz om winthers tiidh
 thz the tiil hopa förde striidh

oppa hiissen wiidh graabrödhra holin
wthan för wakena som man wækker för stokholm
än tha wnderstundom är hwar androm haardher
1235 hwar som wiil han förwardher
paaleska junkar mz konungen war
än tha han war i striidh baadhe snill och snar
han heeth junkar niclis een ärligh man
mz honum c [100] wordho gripna försan
1240 the swänske flydde i stadhen in
mz sorgfulth hierta och bleeka kin
the baadhe byscopin standa tha fasth
och wynta tassa striidh mz eena hasth
ther motte konungh karl daktinga mz sorgh
1245 och bleeff gladher thz han fiik rasaborgh
konungh karl motte paa sin knää falla
och bedhas nadh thz han motte siith liiff beehalla
O herre gudh som all tingh seer
tw seer huru theres hierta leer
1250 thz skeer optha then som leer han faar graatha
thy sculle all tingh haffua godha matha
thy thz skeer optha aff gudhz raadh
ath han näpser then han haffuer kär mz sin naadh
nw fiik han skäl paa rasaborgh
1255 och foor han tiith mz hiertans sorgh
i wäghen fiik han hindher stoorth
han full honum wnder öghomeen byscop korth
mangh tingh motte walla
för thy han monde mz konungh cristiern halla
1260 byscop korth ey aktar annars byscops breff 454
wthan hardeligha moothe konungh karl screff

thy motte k karl i swartbrödra closter gaa
saa länge han monde slotthet faa
byscop korth och konungh karl the dagha millan
1265 byscopin sculle konungh karl slotthet faa [sin tha
konungh karl talar kerligha och wäll
byscopin swarar honum wthan skäl
ther thalades the widher the kommo tiil kiiff
hadhe k karl ey slotthet fangit hadhe han misth
1270 sidhen konungh karl slottet faar [siith liiff
han thz hadhe i tw aller iii [3] aar

Erchebyscopin i swerige riidher
och mothegangh och sorgh nw liidher
byscop kätel doo honum i fraa
1275 thäss bather monde honum i handh ey gaa
her erik nielsson haffuer wästraas och örabro ynnē
hoo thz wiil höra han wardher thz mynne
erchebyscopin räddes för ingen sweriges man
alle raadde och styrde han
1280 än war een fatigh riddare aa makth
paa honum gaff byscopin ingha akth
thz skeer opta ath stora waghna falla om kull
störtha paa eena tuffwa ther wnder är mull
och een lithen tuffwa faller een stoor wangn nidher
1285 och the i wangnen sittia falla och giffues widher
thy skal han mz kerlek och späkth fara
som länge aktar herre wara
thenne fatighe riddare saath öffuer eena sidha
och wille mz inghom striidha
1290 ä hwar thenne fatigha riddaren war aller är

togh hadhe han i siith hierta k karl kär
erhebiscopen opwäktes och tänkte aa han
maane jak och sculo rädas för then man
mik hoppas i gudz nampn
1295 then mannen gör mik inga skam
han tänkte oppa han dagh och stundh
oc altiidh rördes hans hierta grundh
ther nästh monde thz saa falla
thz han leeth honum tiil siik kalla
1300 honum warth tha hardeligha tiil moodha
och togh thz för ingha godha
optha skeer thz man flyr i nödh
som rädhis för then harda dödh
hans förmotte kunde honum lithet froma
1305 thy wille han ey för byscopin komma
byscopin bödh tha sina tyänare manga
the sculde gripa honum tiil fanga
tha riddaren thetta kunde förstaa
paa pynninga by war han thaa
1310 han togh sina jäkt oc wille ey biidha
han leeth snarth aath finlandz liidha
l [50] kommo tiil pynninga by
the funne honum ey för thy
the sköffladhe hans gaardh oc saa hans kysta
1315 han kunde tha ey mykit mista
tiil her erik axeelsson kom han thaa
oc klagade hardelica huru honum monde gaa
her erik axeelsson swarade honum wäl tiil snilla
käre her niels sture aff ooräth sculin i ey fara illa
1320 jak wiil idher tiil dagha föra

- och idher sak för byscopin röra
 456 wy sculom snarth halla een herra dagh
 idher scal inthe skee öffuer lagh
 thee komma tiil hopa i bykirchia sacristya
 1325 een dagh millan otta och nya
 the bliffuo tiil hopa een godhan riidh
 mz hardh ordh sliitha the thera tiidh
 her niels sture talar mz gamman
 thz hörde the alla samman
 1330 för thy byscopin giorde honum qwal
 wnsadhe han honum mz alffuara tall
 i hatin mik fatigh man
 jak kan ey bäter jak liidher thenne skam
 jak liidher henne stäkkre än i meena
 1335 än togh i haffuen manga swäna
 i sköffen mik wthan räth oc doma
 och gören mik skadha och ingen froma
 i taghen mith mz waall och ooräth
 mz gudz hielp thz gaar ey saa släth
 1340 och gören mik ther tiil storth meen
 när gudh wiil faar iak saa mykit i geen
 jak skal wräka myn skadha när gudh wiil
 naar jak raamar tiidh och stundh ther tiil
 byscopin swarar mz harda synne
 1345 jak staar myn äwentyr hwath i ären wthe aller ynne
 her niels sture tröste paa her erik axelssons makth
 thy gaff han paa byscops jöns fögha akth
 then fatigha riddaren talar aa hiertans grundh
 och saa lithet aktar byscopin aa hans fundh
 1350 thy skal man opha fara sakta
 och lithet saar mykith aktha

Thz war ey tha mynne
her erik axelsson hadhe nyköpungh ynne
han bödh tiil bryllops koosth
1355 och wille haffua herra losth
bödh manga herrer tiil siik koma
och iw the bästa och saa the froma
erchebyscopin badhen och saa
och sadhe ther skal wäl tiil staa
1360 her erik foor aastadh mz herre staath
mz herskap och mykin daath
her niels sture honum fölgde thaa
han frykther byscopin skal honum slaa
then tiidh the komma tiil stigha sundh
1365 ther bliffua the eena stundh
her erik her niels the skildes ther widher
then eena foor op then andra foor nidher
then eena foor södher mz mykla losth
then andre noor mz fögha kosth
1370 her erik far södher mz hundradhe try
her niels mz otta swäna tiil pynninga by
och strax tädhan oc tiil gäffa landh
ä huru honum nw gaar i handh
han greep ther byscops fogten mz tyänare alla
1375 manga feek han som mz honum böriadhe halla
han fiik ther byscops hästa
och iw the alla bästa
järn skattin skin och annath ther tiil
thz är santh jak säyia wiil
1380 tha man skal nödh driffua
fatigher kan wäl riker bliffua

- byscopin wthsändher iii° [300] tiil skiip oc hästh
 badh them fara som the kunde mästh
 bödh them slaa gripa och ingen spara
 1385 hwar the her niels sture funne wara
 158 han gör i gäffla inga dwala
 han drogh strax opp i dala
 hästh harnisk wäria hadhe han nogh
 holkith han aff byscopin togh
 1390 saa motte her erik nielsson fly
 in tiil wästraas by
 her niels sture gjorde honum thenne wanda
 för thy dala gingo honum tiil handa
 han opreeste strax een storan her
 1395 och fulfölia her erik nielsson hwar han är

- Mädhän thetta skeer som jak nw rörer
 her erik axelsson een annan wagh körer
 han kom tiil stokholm aather i geen
 än är thz noghrom tiil meen
 1400 saa monde han thz mz ordom gaa
 thz her erik axelsson monde stokholm faa
 mz liisth trugh oc byscopens wanda
 för thy hans tyänare waare ey tha tiil handa
 mädhän drager her niels sture för wästraas borg^h
 1405 ther fiik erchebyspin aff stora sorgh
 her erik nielsson mz byscopenom hulth
 och nw thz samma wulth
 han dragher in tiil örabroo
 mz quidha och stora oroo
 1410 mz hullo närker aakerbo häradz män

- snäninga fiädringa alandh oc hwar och een
 oc sampnar ther een storan skara
 och bygynner mothe her niels sture fara
 her niels drogh honum aa moth
- 1415 thz snaresta han kunde footh för footh
 hwar giorde androm stoorth qwal
 för thy the hadhe aa folk mykit tall
 wiidh kolbekx broo monde the tha liggia
 och hwar fasth mooth androm byggia
- 1420 ther mz bysso och piil giorde hwar androm skadha
 för thy ingen kunde öffuer älfuena fara äller wadha
 tha her erik axelsson thetta spör
 han reedher siik tiil som han och gör
 ther mz mykit folk bygynner han aa stadh dragha
- 1425 och sin her millan baadhe härene ladhe
 the foro tiil honum paa baadha siidha
 om twongh monde the bodha quidha
 warth thaa saa änth the sculde tiil wästraas dragha
 een feeligh dagh millan sin dagha
- 1430 the daghade een dagh the daghade twa
 her niels sture monde slottet faa
 her erik nielsson sculde bliffua wiidh örabroo
 mz godha huila och stora roo
 her erik nielsson thz nödhugher giorde
- 1435 för thy han ey annars torde
 tha herrana oppa daghenom waare
 the för almoghen stora fara baare
 dala karla sampnas mz mykin makth
 mz wäria och stora kraffth
- 1440 wille strax wiidh slottet bliffua

om herrena sculde liffua
 herromen warth illa tiil modha
 för thy the äpter thera dödh stodho
 thz motte wara wthan yla
 1445 fingo strax slotteth mz stora huila
 war thetta raadh aller och ey
 jak sägher hwaske ja aller ney

460 Erchebyscopin tiil stakit foor
 han wille thz wräka saa han thz swor
 1450 erchebyscopin strax tiil danmark dragher
 och sina nödh för konungh cristiern klagher
 mz swik och liisth är jak beesnardher
 her erik axelsson är mik listeliga hardher
 kåre fadher warin ekki wreedhe
 1455 taghen för idher inga leedhe
 wyliom wy läggia her aa godha booth
 och giffua ider läkedom tiil thenna soth
 staan i fasta mz idhra wanner
 om i mik thz mz troo ath meener
 1460 jak wiil mz makth sölff och gull
 wara idher tiil hielp baadha troo och hull
 wy haffuom än nogh sloth i swerige
 wy beehöffuom ekki än mykit sörge
 mz tässe starka trösth
 1465 war byscops sorgh mykit lösth

Nw hadhe her erik nielsson oc saa her niela
 akth och trösth aa sina mwre Isturn
 erik karlsson trotte karlsson oc her iffwar grees

the aktadhe göra honum meen
1470 tiil her niels sture full än een
een wngher riddare och heether her steen
her niels stures tyänare i arbogha waare
laagho ther som andra daare
the gaffuo aa her erik nielsson inga akth
1475 och ekki tänkte aa hans makth
the waarde alla gripna ther
baadhe the som waare färre och när
sidhan ridho the wtan fara 461
i swerige hwar the wille wara
1480 the fryktadhe för her erik axelsson ekki storth
thy ridho the in för norra porth
och sätte i dagh mz han
staa saa länge som thz kan
ther nästh lönlige sände the tiil hälsingalandh
1485 och gripa alla her niels stures tyänare siik tiil handh
the gripa fraa honum wäl hundradhe tw
saa giik honum i handh som i maghen höra nw
her niels sture oppa kopperberghit war
och thenne tydendhen mz sorgh förfar
1490 han sampnar kopperberges drängia mz eena hasth
och leeth siik tiith liidha fulth fasth
han brukar tha sina händer
och greep theres tyänare alla i sändher
hundradhe och än meer
1495 om een morghon ootha thz skeer

Om waaren ther äpter nästh
kom erchebyscopin i gän och danske mästh

- beeladhe her erik axelsson ynne
 än togh the lithet kunde wynne
 1500 her iwar hans brodher aff wysby far
 och sampnar i swerige een storan skar
 her erik nielsson och han
 the först möttes i närke her iwar wan
 oc drogh saa tiil stokholm tädhan
 1505 ä laagh byscopin mz dänom för stokholm mädhan
 her niels sture foor tiil wpsala nidher
 ther gaaffuos alla fiädrunga widher
 x^m [10000] sampnadhe the
 the motte tha borth fly
 1510 och ryma mz skam och lasth
 462 erik karlsson war theres höffuisman
 thz sägher iak nw för san
 han talar tiil erik nielsson som för her iwar week
 broder wy haffuom wunneth thenna leek
 1515 her niels stures tyänare ära waara fanga
 hwath the äre faa äller många
 jak wiil moth honum manligha stridha
 och the kolare drängia tiil ryggia driffua
 lithet äpter warth han thz wiiss
 1520 the kommo draghande blanka som een iiss
 erik karlsson sägher hwem haffuom wy gripit ti
 mz her niels haffuer hoffswäna saa maanga [fong
 her erik nielsson swarar mz hasth
 thz äre the kolare drängia the wylia standa fasth
 1525 hwar faam wy andra sliika
 wiisth faam wy i dagh för them wiika
 xij^o [1300] waare the alle

thy motte the stridhen beehalle
the sökte tha fiädrunga makth
1530 the motte wiika som nw är sakt
tha byscopin thetta sporde
han ey längher bidha torde
han drogh tiil kalmara tha
baadhe mz stoor skiip och smaa
1535 erik karlson iwar green trotte och andra riddara
täss likes giorde the och saa [saa
tha wilde gud skylia byscopin fraa sin wanda
ther i kalmara gaff han opp sin anda
naar baadha byscopana waare dödhe
1540 ey laagho byscopsdömen för thy ödhe

Nw ridher her erik axelsson i sweriges riike
thy byscops släkth motte wiike
än monde thz snarth om kringom gaa
thy bleeff thz ekki länge saa 463
1545 sommaren ther epter kom erik karlsson tiil fiedrunga
och alla ginge the honum tiil handh [landh
han ridher ther mz makth oc manga hästa
iw the skönista och iw the bästa
manga waare tiil footh`
1550 thy ingen skulle wara them aa mooth
her erik axelsson tykker thz wara illa
han wille thz nidher spilla
han stigher i landh widh krona borgh
sinom fiendom tiil stora sorgh
1555 paa nyssa skogh möttes the alla
erik karlsson kunde ey skoghen beehalla

- han motte fly tha för piil och byssa
 thz sägher jak nw för wissa
 erik karlsson her erik nielsson trotte iwar green
 1560 the fingo tädhen snarth wädher [mädher
 och spördes thz saa wiidha
 thz the leetho tiil kalmara glidha
 her erik axelsson her niels sture her göstaff
 karlsson oc än meer
 knuth posse stokholms borgare waare ther tha
 thetta skeer
- 1565 Ther nästh kom i blandh almoghen eeth
 stort gny
 wille thz k karl ey sculle längher siith rike fly
 the honum breff och bodh opta sände
 ath wara snar och göra snaran ände
 han kom och monde mz her erik axelsson dagha
 1570 gerna wilde han stokholms sloth haffua
 han sculde slottet fraa siik faa
 om han wille fry i stockholm gaa
 konungh karl slottet aather togh
 alth thz han kunde han tiith drogh
 1575 landith full honum tiil handa
 ey kom han än tha aff sin wanda
 464 her niels sture aff wästraas stodh tha fasth
 saa foor han om kringh mz eena hasth
 erik karlsson konungh karl syne troo sadhe
 1580 thz han ekki hulth thz war skadhe
 konungh karl gaff erik karlsson harnisk peninge
 täss håller war han honum inthe hull loch gull

ther före haffuer han stora scul
thy han strax konungh karl wndher öghomen full
1585 noghot kan thz walla
thz han sina troo ey wille halla
jak förnampn thz aff een mwn
och saa eeth hiertans grundh
thy han ekki hulth sina troo
1590 mz eeth onth rykte skal han i swerige boo
konungh karlss dotter magdalena
war gripin i wastena all eena
hadhe konungh karl kommeth fram
wiisth hadhe honum skeeth samma skam
1595 illa monde k karl thetta beehagha
thy wille han strax tiil ryggha dragha

Aather ridher erik karlsson i fiädrunga landh
och än nw gingo the honum tiil handh
han hadhe om siik stora wakth
1600 thy han reedh mz stora makth
konungh karl faar nw see hwarth han är wänder
tiil wpsala dragha the alla i sänder
stokholm rodhen och töör
dala karla och hoo thz spör
1605 the monde mz konungh karl halla
och honum sin herra kalla
ther sampnades här paa baadha sidha
erik karlson wille i wpsala biidha
her boo dyre k karls höffuisman och een dande man 465
1610 han honum möther thz snaresta han kan
folk och här aa baadha sidha

- ingen wille mz annan striidha
 the sätte i stundh och dagh
 hwar sculde androm pläga rath oc lagh
 1615 hwar thera pröffuer siith bästa
 the thera ordh mz breff och incigle fasta
 the fore mz liisth och ondh kasth
 thy stödh thera dagh ekki fasth
 the giorde ny fundh och falsk lagh
 1620 the sätte een dagh tiil xiii [13] dagh
 xiii [13] dagh sculde thz saa wara
 her boo ey sculle bära fara
 her boo dyre leeth sin her borth fara
 och meente siik feeligh wara
 1625 han wille sin ordh och breff halla
 ther mz helsar han them alla
 oc reedh saa tädhen i samma stundh
 ey längher än tiil flöta sundh
 the strax aff wpsala drogho
 1630 och honum paa bakin slogho
 manga fanga fingo the tha
 ther the monde baadhe gripa oc slaa
 tha her boo dyre saagh tolkin leek
 han liisteligha fraa them week
 1635 han pröffuar all sin kasth
 och rände som han kunde fasth
 the kunde honum ey wynne
 thy the kunde honum ey opfyne
 thz är ey än alth her mz giorth
 1640 mykit komber her aff thz haffuer jak sporth

Strax reeka och södhermanna landh
gingo konung karl tiil handh
rodhen dala och stokholm mädher
gudh all 'tingh tiil een tiidh städher
1645 een wngher riddare heether her steen
war theres höffuisman och war ey seen
han sampnar xx^M [20000] än ther till vii [7]
huru thz wiil gaa faan i höra nw
och än ii^c [200] hoffmän the bästa
1650 mz harnisk och godha hästa
snäninga fiädringa mz erik karlsson waro
xxx^M [30000] och baare inga fara
vij^c [800] hoffmän ther tiil
thz som jak säyia wiil
1655 then tiidh the kommo tiil hopa
bögygnadhe een förrädhare roopa
een aff her stens här war han
och wille göra her steen stora skam
och wille paa sin eeghin höffuisman slaa
1660 och see om the kunde honum gripa aller faa
tha her steen thenna tydende fiik
aath dala leeth han liidha siik
manga bygynna ther widher skygga
thy hären dragher all tiil ryggia
1665 rodzmän reeste tha een här
och kom erik karlsson ther
tha motte the alla fly
tiil eena kirkia som heether knwtaby
och han fasth äpter drogh
1670 och allan hären nidher slogh

- och meenthe siik saa wara frii
 467 och slogh op handena i thy
 waren nw alla heel och säll
 nw haffuom wy wunnith thetta spål
 1675 inghen är nw i swerige oss thör mötha
 alla wyliom wy om kul ath stöta
 och eeth kerlekx breff
 han tiil sina hustru screff
 käre hustru weeth mik gaar wäl i handh
 1680 wndher mik falla alla landh
 haff nw eeth goth mooth
 thy alla falla mik tiil footh
 frögda tiik aff ära
 mik hopas thu skal i swerige krona bära
 1685 skeer thz ekki i waar
 tha skeer thz wiisth ynnan eeth aar
 tree stridher haffuer jak staandith fasth
 och them wunnith wthan lasth
 än staa mik een i geen
 1690 mik hoppas hon gör mik inthe meen
 folk och tyänare hadhe jak nogh
 tha iak myna fiende nidher slogh
 saa sculo the alla fara
 ä hwar jak fynner them wara
 1695 war nw wiidh eena godha trösth
 tw seer mik een stoor herre ynnan hösth
 ingen skal siik tiil homodh opwäckia
 för än han springer öffuer alla bäkkia
 then som siik meenar standa fulth fasth
 1700 han faller opta mz stoor lasth

Han sampnar syna makth mz alla
och laather hären tiil hopa kalla
xxx^m [30000] och mykit meer
han gruffuer siik som thetta seer
1705 snäninga fiädringa mz slädha thoma
hadhe mz siik tiil lithen froma
i maaghen thz alle höra
the wilde haffuor aff kopperbergith föra
saa the tiil heenemora fora
1710 böndher baadhe smaa och stora
och gaffuo oppa ingom noghra akth
för thy the hadhe stoorä makth
heenemora är een lithen stadher
ther war erik mykit gladher
1715 han talar tiil manga och säyier saa
är noghor som nämare thör ath gaa
är her noghor färre aller när
som mynnes nogher haffuer draghit i dala mz tolkin
honum swaradhe een gammall man [her
1720 som wäl tala kan
erik thz är santh i säyien nw
thz ey skedde i hundrat aar aller tw
i faan thz see om sidher
huru idher gaar för än i ridhin nidher
1725 then dagh ther war nästh
han siik tiil reedher som han kan bästh
komber nw tiil fala paa milar twaa
och saa laather kopperberges män i klokkan slaa
Ospeyadher mz allan sin här
1730 war han them saa när

the meena han ey skal komma
 siik tiil noghon froma
 the sampnas tha mz eena hasth
 och lopp hwar om annan fulth fasth

- 469 1735 Her steen för them aff dala drogh
 och thera hall wäl beeslogh
 illa monde them alla om hiertadh swidha
 thy lethe the them snarth liidha
 dala opsätte theres baner och stodho ther widher
- 1740 them lyste see hoo thz wille slaa nidher
 erik karlsson thera baner sya fiik
 han togh thz hardeligha widher siik
 wisseligha fiik han ther skadha
 thy han wille dalabaner tagha
- 1745 hans folk fiik tha stora nödh
 manga fullo och bliffuo strax dödh
 the giorde eena wänningh the giorde twa
 än wille dala och her steen fasta staa
 the sände bysso och piil tiil liika
- 1750 hwar wille gerna om annan wiika
 ther bögygnadhe manga beeswyma
 tha monde the alla snarth ryma
 saa rymde han försth mz eena hasth
 fiik baadhe skam skadha och lasth
- 1755 her steen och dala män
 waare ey meer än hundradhe fäm
 the takkadhe gudh som mz liffuit wnginge
 xv° [1500] panzar the ther finge
 paa hästa och slädha war inthe tall
- 1760 hwar som wille tagha hadhe goth wall

Her niels sture komber dragande mz dala makt
wilde och striidha war hans akth
thz skeer wiidh ophöga färja
ther monde dala siik manligha wäria
1765 hadhe the alla tiil hopa warith
' ingen hadhe tädhan osnappadher farith
erik karlsson och alla mz han
finge ther stora skam
the ridho saa manga mila
1770 och ey för än i iuletha hwila
och gaffuo siik inga yla
the mz eeth reedh monde xvi [16] milor riidha
tha kunde wäl een qvinna
vi [6] aller vii [7] hoffmän ath wynna
1775 the ridho och motte the wäl migha
thy gödka wargh war gripin aff eena leeghapigha
qvinnor tagher there hästh oc harnisk i fraa
och monde them mz rokkin slaa
erik karlsson nw maagh tw thz lära
1780 thyn hustru bär ey krona i aar mz ära
slaa nw op handh om tw kanth wynna
skam gör tiik een leggha qvinna
tha erik tiil lynköpungh kom fram
tha fik han än större skam
1785 manga foro ther illa
saa mz skam monde han then leek spilla
han reedh tha tiil danmark aa nödhwänghna
för thy honum wille ingen hänghna
hommodh och öffuerdath
1790 göre siällan ärligh staath

tw försaaĝh een godhan leek
 tha tw fraa konungh karl borth week
 hadhe tw bidhit eena liizsla stundh
 wiisth hadhe tw warith marsk wtan all argha fundh
 1795 och thz sägher jak tiik för wiisth
 wthan all argha liisth
 togh ästh tw aff tokth och synne een ärlig man
 och för fiende wäll striidha kan
 471 gudh giffui tiik altiidh wynna
 1800 naar tw tiil sweriges fiende warder tiil synne
 gudh tiik giffui godha kraffth
 naar tw mooth sweriges fiende wiil stridha mz akth

Nw war konungh karl wäl tiil modhe
 thz thenne twa riddare mz dala fasta stodhe
 1805 nw mädhen saa thetta i swerige händher
 k cristiern sin her tiil swerige sändher
 och ther tiil beeladhe örasteen
 och tiil honum drogh then wngha riddaren her
 her niels sture mooth annan hären far [steen
 1810 och mz honum een mäktogher skar
 Tha her steen sture för örasteen kom
 tha teedhe han siik som een riddare from
 han slogx mz k cristiern oc giorde wäninga twa
 likawäl monde han konungen aff markena slaa
 1815 han beegynner annan tiidh striidh ath lära
 thy maa han siith nampn mz ära ath bära
 han heether then wnga riddaren her steen
 siik i striidh ath bruka är han ey seen
 meere mandom haffuer han mz ära beedriffuit

- 1820 som her staa epher scriffuit
k cristiern sculde tha markena fly
och alla mz honum rände wndan som moln sky
xxx oc c [130] waare slagne dödhe
thz giorde k cristierns hierta mödhe
1825 her erik niper erik karlssons stiftadher war swänsker
warth ther och slaghen mz stora skam [man
sidhen kom ingen för örasteen
ther swerige tordes göre meen

- Mangh stoor örligh och smaa
1830 monde i swerige manga stadz oppe gaa
huru axewall warth nidher slaghit 472
och ringstaholm war bränth och taghit
huru her steen och her niels för kalmara laa
och kunde thz ey faa
1835 huru slaghit stoodh wiidh fernabro
och saa wiidh örabroo
och annath tolkit meer
gudh giffui thz ey meera skeer
och huru manga monde thz beedriffua
1840 thz kan iak ey längher ath scriffua.
thy wiil jak thetta laatha staa
och ther tiil öffuer slaa
för thy thz är nw sidher
aff mangom ordom leedz een man widher
1845 oc för thy the maane manga i swerige liffua
som thetta laatha scriffua
thy wiil jak aather wända
och göra her oppa een ända

2.

1470—1487.

- Hielp nw gudh och waara ffru
 1850 nw skelias rikensens raadh i tw
 illa kan tha rikith staa
 och siällan wäl i handh gaa
 tha the ekki hallas i händher
 rikensens raadh alla i sändher
 1855 saa maane thz tha gaa
 thz the skylias i rotha twa
 ryktit giik saa widha
 thz the waare manga paa baadhe sidha
 her erik axelsson hadhe mz siik meer än een
 1860 her niels sture her göstaff karlsson oc ridder her
 the oc saa manga i swerige boo [steen
 ther alla ärligha hullo thera riddare troo
 473 nw ingen örtagardh är saa fagher
 mz myndree han baadhe lilior oc näslor dragher
 1865 hwar före paa the andra sydha
 erik karlsson trotte karlsson her iwar green riidha
 the hadhe een wnderligh laath
 theres hierta war wänth fraa sweriges raadh
 käre wenner wylin i höra
 1870 the ärende jak nw aktar röra
 the warda wndherligh och langh
 stoor myghen och mangh

gudh laathi mik saa i hymerike bliffua
som jak akther och wiil ath scriffua
1875 gudh giffui mik saa syne naadhe
som sweriges riike stodh tha i storan waadhe

Her erik axelsson tha een stoor herre war
och riddare namn mz ärom bar
han och flere wardo öffuer eena
1880 och monde thz mz alffwar meena
och wilde siik aff stora nödh lösa
och saa een nyian höffuisman keesa
gudh gaff tha först tiil naadha
ath them warth saa tiil raadha
1885 och scriffua erik karlsson tiil bodh och breff
och bodhit ganska snarth aath leedh
och meena honum och alla tiil siik dragha
och eendräkteligha een höffuisman tagha
än tha thz wille ekki wäl falla
1890 likawäll waare the swänske alla
erik karlsson swarar snarth och illa
saa goth opsaath wille han förspilla
han fiik annan tiidh rikensens bodh
honum thz war alth tiil spoth
1895 erik karlsson war mykit wreedher
och swor han dyra eedher
thz han war konungh cristierns man
och aldriigh giffua siik fraa han
och wille inthe mz them dagha [haffua
1900 wthan strax konungh cristiern i rikit mäktogh

474

- tha swaradhe rikensens raadh alle samnan
 thz sculle ey saa tiil gaa wthan gamman
 then bäste ath goth raadh fan
 the keesthe siik een höffuisman
 1905 rösteen full all wthan meen
 paa then wngha riddaren her steen
 och wille the thz haffua saa
 ath han sculde för rikit staa
 och sculde mz heedher liffua
 1910 och rikensens förstandare heetha oc bliffua
 saa monde thz tiil gaa
 thz han wille ther nödugher tiil gaa
 hwar man honum trugher och beedher
 han sadhe ja om sidher
 1915 her erik axelsson monde tha mz wylia wpstaa
 oc honum slotzloffuan öffuer stockholm aabo oc
 och saa kom han i eeth harth bandh [wyborg faa
 tha rikensens raadh honum fiik sina troo handh
 och sadhe siik alla mz honum bliffua
 1920 och i nödh och losth mz honum liffua
 the sätte honum i högsäthe
 mz stoor sorgh och inge käthe
 ärligh riddare her erik axelsson
 thz hadhe idher bliffuit tiil storan mon
 475 1925 ä hwart werldin wille wända
 hadhe idhert löfft faath een godh ända
 jak thz säyer wthan spoth
 gudh optha aff onda gör goth
 aff ondom ämpnom wart ekki illa
 1930 gudh wille onth aathskylia

thz slotzloffuan giik saa wnderligha tiil
som jak lankth her æpther säyia wiil

Arom æpter gudz byrdh xiiii^o lxx [1470] aar 476

som nw oppa thenne tiidh tiil staar
1935 wille gudh hielpa konungh karl aff sina nödh
oppa stokholms sloth bleeff han dödh
han gaff ther opp sin anda
gudh lathi honum i hymerike landa
noghot för än han doo leeth han see sina snilla
1940 tha togh han tiil äkta sina frilla
och äkther ther mz sin son
holkit ey är wthan storan mon
then tiidh thetta skeer
waare när fämtye och än meer
1945 och antwardher han slottit i händher
her steen och saa alla swäna i sändher
och saa monde thz tiil gaa
thz han strax monde slottit faa
och skeedde thz wthan alth swiik
1950 thz han höffuisman döme i swerige fiik
för thy rikensens raadh thz sporde
thz han mooth fiende stridha torde

Then tiidh konungh cristiern thz spør
han sin her tiil reedher som han och gör
1955 och wiil hwaske gul aller söloffuer spara
för thy han wiil tiil swerige fara
han reedher skiipp baadhe smaa oc stoor
och thz oppenbara swor

- han wille swerige aatherfaa
 1960 falle thz huru thz kan gaa
 saa far han aastadh mz mykla inakth
 mz mykit folk och stora kraffth
 honum fölgher erik karlsson trotte iuar green
 477 och förmodher siik inthe meen
 1965 her steen drogh tiil kalmara mz sin her
 tiil honum kommo the som bodde fiärre oc när
 the monde honum illa swara
 thy monde han tädhen fara
 lx [60] han ladhe paa klekkebergh fasta
 1970 och leeth siik saa tädhen hasta
 konungh cristiern laather siik wäl liidha
 och strax tiil kalmara glidha
 och ladhe sin skiiip ther alla
 och wille mz borghara i [1] dagh halla
 1975 her magnus green haffuer slottet ynne
 saa lithet han kan ther wynne
 konungh cristiern för klekeborgh drogh
 och thz alth nidher slogh
 ther waare her steens swäna oppa och ey mang
 1980 them togh han tha tiil fanga
 lxx [70] skiiip hadhe han wäll
 holkith jak maa säyia mz skäll
 the swänske mz smaa skiiip före foro
 k cristiern äpter foor mz the stoora
 1985 han kom om iulius maanadhe x [10] dagh
 strax war ther aff inthe slagh
 ridderligha han siik tha stälte
 wiidh wanxöö sin ankare nidher fälte

Rikensens raadh i stokholm är

- 1990 bysropa och prelatar waare ther när
the dagha tiil hopa vii [7] wiikor aller otta
thera tall faller inthe tiil motta
om morgonen bittiidha om sancti egidij dagh
tiil norramalm drogh han aastadh
1995 hadhe baadhe modh och storth hopp
thy slogh han sina skirna opp
jak wiil thz för inghen dölia
v tusandh wäpne monde honum fölia
han leeth siik mykit hasta
2000 och leeth sina borgh byggia full fasta
han fan noghra ny fundher och war ey seen
opreeser riiskorgha opfylthe mz sandh oc steen
han skikkadhe manga byssor stora mz alla
then största plägha the moysan kalla
2005 sidhen monde han tiil wpsala fara
och ther i otta dagha ath wara
och rikensens raadh hardeligha skylla
och almoghen tiil sina handh hylla
xxiiii häradhe och andra meera
2010 friiborne knapar och andra flere
aalandh tyendelandh och fiädrunga mädher
flugho tha som wädher
thy war thera akth
thz the wille siik föghia tiil k cristierns makt
2015 Mädhenn reedh her steen tiil östergötlandh
manga gingo honum ther tiil handh
dala och oppstädher

- fölgde honum mädher
 her niels sture kom honum tiil möthe
 2020 tha han foor fraan östergöthe
 the sworo tiil hopa som brödher
 een wille för then andra bliffua dödher
 begges there her kom samman
 och giorde siik gladh mz gamman
 2025 mädhen drager konungh cristiern tiil stokholm i
 wiidh stakit fik han stoorth meen lgeen
 479 thz war honum tiil inghen froma
 han ey kunde mz skiipp ther gynom komma
 thy kom han i större waanda
 2030 thy han motte ther stiigha tiil landa
 och monde han thaa illa laatha
 thz han sculde öffuergiffua skiipp och baata
 lekawäll wthan hindher
 begges rikess raadh daktinga inthe täss myndher
 2035 dänér för stokholm liggia
 och maane saa starkeligha byggia
 the lätha mykit folk tiil hopa sankä
 och saa saarligha byssor och piil wanka
 wnderstundom stoodh thz i godhan dagh
 2040 och wnderstundom wthan all lagh
 wnderstundom waare the wenner froma
 och hwar monde tiil androm komma
 ingen wille then andre wika
 thy kunde the siik ey förliika
 2045 k cristiern inthe aff her steen wiiste
 thy han foor mz stora tyste
 dageligha tha hadhe the ridderliga ydh

och förde örlich wtan striidh

opta the thala samman

2050 och skämpte mz ordh och gamman

och optha oppa baadha sidha

waardo the mykit ooblidha

k cristiern mz hiertans glädhi och wtan sorgh

bygde oppa brunkaberg sina borgh.

2055 och swär saa fasth aa sina troo

thz han wiil dödher aller liffuandes i swerige boo

Ynnan thz opreesa wäsgöta een storan skara

saa monde the för älfuisborgh fara

480

the stormadhe mz makt

2060 och mz fulla krafft

och gudh gaff them thz tiil synne

thz the monde älfuisborgh wyne

thy maa iak thetta röra

för thy k cristiern wille thz ekki höra

2065 tha k cristiern fiik thz rykte

tha beegynner han noghot frykte

fiik han tidhende ther nästh

huru her steen dragher som han gither mästh

k cristiern sägher her steen wyliom wy her mz

2070 och honum som eeth barn lära

lära

för thy han ey är mykit wiiss

wy maaghom honum wäl slaa mz riiss

han maagh wäl thetta liidha

thy han diärffues mooth een konungh striidha

2075 honum wardher störrer skam

thy han törss aldriigh fram

- hans striidh faller i skarn
 thy han är ey bäter än eeth spena barn
 jak tigher thz ey längher
 2080 thy han haffuer warith myn drängher
 han flunkar millan skogh och diike
 thy han saagh ey än sin liike
 han lærer wäl myndre springa
 tha wy honum mz riiss wyliom twinga
 2085 werdughe herre wiil thu lithet biidha
 her steen laather siik fasth nämer liidha
 han maane än nämer springa
 han akther thyn her hardeligha twinga
 481 tha herrar och första tala mz skäll
 2090 tha staar them thera ordh ganska wäll
 thala the och illa
 tha kunne the snarth sämya spilla
 paa höffuisth tall oc höffuisk laath
 kan man akta herres daath
 2095 nw konung cristiern talar saa hardh ordh
 thy wäxte ther aff eeth storth mordh
 hwar borghare sorgh i siith hierta bar
 thy theres tall oohöffuisth war
 mik skämmes för ärligha tala och röra
 2100 thz iak mz mynom örom siälffuer monde höra
 oohöffuisth tall wardher spoorth
 thy är thz ganska illa giorth
 thz war eeth stoorth spoth
 the wille spiika borgharna heemels tingh wiidh theres
 2105 och tagha hiertat aff theres buk [sängia stok
 och ther mz slaa them öghonen wth

the taladhe än större spee
holkit borgharne gör hiertans wee
the scule ther ey aath lee
2110 thz the wille theres hustru skämme thz sculle the
tolkin ordh the haffua ondh grundh ltha faa see
thy kom ther aff stoor aaffwndh
thetta war saa talath för wiisth
holkit jak scriffuer wthan arghaliisth
2115 wille konungh cristiern mik sätte
tolkin ordh sculde han rätte
saa matte han halla sin borgh
och boo i swerige wtan sorgh

K cristiern motte tha lekawäl her steen sköta
2120 och badh her torde sculle honum snarth mötha 482
fik honum tusande män
bödh honum ey wara seen
han drogh opp i fiädrunga landh
inthe giik honum ther illa i handh
2125 her steens her han wisseligha förslogh
och fram om hans här drogh
thz honum saa beeqwameer
han drogh stokholm nämeer
han leeth thz ingalunda
2130 thy drogh han tiil rootasunda
thz maa jak säyia mz skäl
x^M [10000] hadhe han wäll
tiil roodhen sände han sin breff
ath the sculde komma han bödh oc screff
2135 tha the thz i stokholm hörde

- hwar siik om annan rörde
 hwar borghare tiil androm sadhe
 görom oss nw gladhe
 nw faar konungh cristiern skam
 2140 her steen wiil nw komma fram
 thz monde ther mz ände
 the xiii° [1300] tiil her steen sände
 blanke som een iiss
 och baadhe them wynna priiss
 2145 och the giorde her steen täss wiiss
 thz konungen wille honum slaa mz riiss
 ther waare hoffswäne mäste
 iw the alla bäste
 lithet ther äpter jak thz sporde
 2150 the waare som sökia torde
 her steen them mz glädhi wnfik
 483 och tädhan strax och nämaren giik
 och leeth siik fraan rootaberg liidha
 och wille i yrffwa the nath bliffua
 2155 han laagh ther eena nath aller twaa
 än wille han nämare gaa
 huru opta jak thz sporde
 thz k cristiern oc dāner sadhe thz han ey nämaren
 han screff k cristiern tiil eeth breff aller try |torde
 2160 och badh honum fraan stokholm fly
 badh honum läggia sin skiipp i diurahampn
 aller honum hānde fly mz skam
 han motte ther oppa liitha
 her steen wiil hans skerma brytha
 2165 konungh cristiern swaradhe i samma stundh

och räth aff hiertans grundh
 Jk swore dat i dyssene stunde
 oppa dhe hilge fyf wnde
 ik magh er komen yn groter noth
 2170 vnde er lyden den harden doth
 eer wan ik dat wil dan
 rymen dyssen plan
 ik hebbe dat gehort gesagen
 wnde vagin för herre wnde worsten clagen
 2175 knecte villen herren wordrywen
 wnde sylwe herren bliffwen
 ik segget nw förwaren
 wy willen vnse hende rören
 vnde ridder sanct jorgin skal dat baner worin

2180 Her Steen fiik saa ämpne
 ath daghen äpter sin her tiil hopa stämpne
 och beeslar alla sina makt
 och förklarar för them sina akt
 jak wiil ey längher mz konungh cristiern dagha 484
 2185 jak akther nw strax tiil honum draga
 wylin i mz friidh i swerige boo
 tha maghin y i dagh mik halla troo
 och wylin i mz ärom liffua
 och alla i swerige bliffua
 2190 tha maattin i nw alla fasta staa
 och ingen fraan androm i dagh gaa
 mik är thz tiilscriffuat oc för wiissa sakt
 thz wy faam än meera makt
 heether jak her steen

- 2195 i dagh skal jak ey wara seen
 jak skal i thetta kiiff
 i dagh waagha mith liiff
 i sculin see jak wiil göra mith bästa
 waagha baadhe liiff swäna oc saa myna hästa
- 2200 och framdeles han meera sadhe
 jak wiil aff wäria sweriges skadhe
 konungen dāner drawantha ther tiil
 jak ey spara āller frykte wiil
 wylin i alla göre saa
- 2205 saa mottom wy strax nämaren gaa
 och fölias aath alle i sändher
 wylin i saa göra tha rākin opp idhra hāndher
 the waare i hiertat alle tröste
 och swaradhe alla mz eeth röste
- 2210 wy wyliom alla göra saa
 mz gudz hielp alla fasta staa
 wy wyliom waara sak för gudhi klagha
 och i gudz nampn aastadh dragha
 thera hierta war wthan twnga
- 2215 thy beegynnadhe the alle siunga
 485 och giorde siik godhan liisa
 och qwaadho sancti örians wysa
 i gudz nampn farom wy
 synne naadher beegārom wy
- 2220 nw draghom wy tiil stokholms by
 gud giffui k cristiern ey wille borth fly
 the lösn och märke aa ladhe
 hwat thz war hwar för androm sadhe
 somligha hadhe quista och somligha halm

2225 saa komma the oppa norra malm
 thetta skeer om middax tiidh tha xi slaar
 wisseligha worde ther mangh blodugh saar
 wäraktoghe män leetha siik aath stadhen liidha
 thy her steen wylle ey längher biidha
 2230 tha wthfoor skuthor och wäl c baatha
 och fulle mz mykit ffolk och saathe
 alla blanka som een iiss
 thy the wille wynna priiss

Konungh cristiern skiipte sin her i try
 2235 och leeth som han ekki wille fly
 een war tiil skiips een aa bergit een aath sancta
 wille ath ingen her sculde illa fara [clara
 i stochholm giorde the täss liike
 och wille och ekki wiike
 2240 the laatha thera folk tiil hopa sanku
 och ii^m [2000] och än meer mz skiip wanka
 her steen giorde och saa
 thy beegynnur han mothe them staa och slaa
 the möttes manga paa baadha sidha
 2245 ingen wille för androm glidha
 stochholms borghare tiil foota gingo
 första ryk the then stooru skermeeu fingo
 saa fast monde konungh cristiern aa bergit byggia 486
 thy her stens baner motte dragha tiil ryggia
 2250 o huru fasth the monde roopa
 tha huffwudh baneren the möttes tiil hopa
 hwar badh annan griipa
 och hwar wille then andra mz handh strypa

- manga motte tha saa saara flypa
 2255 thy the för sprungo motte för blodugh saar krypa
 the stormadhe och sloghos oc tiil hopa rände
 & mädhen skermen brände
 thz war ekki stoorth wndher
 the swänske huggo thera bro sundher
 2260 thz slagh motte saa hardeligha aa gaa
 the swänske orkadhe ekki staa
 manga paa baadhe sidher beegynner beeswyma
 thz swänske motte ryma
 the finge stoor skadhe aa baadhe sidha
 2265 the swänske leethe siik tiil sancta clara liidha
 the swänske kommo an een tiidh tiil hopa
 och beegynnadhe saa swarligha roopa
 herre gudh naadhe oss för skadha oc skam
 och saa skyndadhe hwar annan fram
 2270 konungh cristiern war i stoor hoppe
 thy han war hökth paa brunkabergh oppe
 swänske waare nidher wndher
 thz the fly war ey wndher
 han motte bergit wäria mz makth
 2275 ther mz haffua swänske liizsla krafth

- The swänske sampnas an eena reesa
 och wille göra konungen stora neesa
 the stormadhe tiil honum i thy
 487 och baadho tha gud thz han sculde fly
 2280 the sökte tiil alle i sändher
 och tha misthe konungen tree tändher
 och saa snarth konungen omwändher

thy tree tändher fullo nidher i hans händer
tha konungh cristiern fik thenne wanda
2285 saa kunde han ey längher standa
tha han kom i tolka nödh
tha wilde han wiika then haarda dödh
the qwarre bliffue stodhe full harde
och siik manlighe warde
2290 skrii och ropp jak nogh hörde
the paa baadhe sidhor theres händer rörde
ther war jämmer och stoort gny
hwar badh annan borth fly
förfall maagha walla
2295 swänske kunde baneer ekki halla
the kunde inthe wynne
ther motte the fly annath synne
jak stodh och saagh oppa
thz thetta monde saa tiil gaa
2300 gny oc jämben wart tha meer
swänskom tha thetta skeer

Nw drager danabroka aff bergit nidher
ther gaffs all danmarks makt widher
the drogho äpter tiil sancta clara
2305 ther monde the alla illa fara
swänske sampnas tha alle tiil hopa
och beegynner oppa nya ropa
nw är dänar aff danmark
kompne tiil oss oppa slätha mark
2310 then som wiil i swerige länge boo
han giffui siik nw inga roo

- lätom oss nw tiil hopa sanka
 och friligha swärdith wanka
 huffwdh baneren möttes tree synne
 2315 hwem gudh wiil hielpa han kan wynne
 ekki wille jak tha gerna när wara
 för thy ingen wilde annan spara
 blodhen motte öffuer händer flyta
 för än swänske kunde danabroke sliitha
 2320 striidhen war swaar mz alla
 saa motte danabrok nidher falla
 hardh striidh maagh walla
 thy kan her straange danabrok ey halla
 v^c [500] danske tha störthe om kull
 2325 och hwar öffuer annan full
 slaa doot war alle theres ropp
 saa naadhe thz gudh som them skopp
 o hwat ther war manga blodugh händer
 som störthe alla i sändher
 2330 ther motte man see och höra ondh laath
 sorgh jämmer och storan graath
 monga tyska och dänner motte tha fly
 mz roopp och storan gny
 thz räfte tyma twaa
 2335 för än the kunde them om kull slaa
 theres huffwdh baner stodh aa bergit fasth
 och hadhe tädhen inga hasth
 tiith flydde the som wndan komma
 siik tiil lithen froma

 2340 Swänske män sankas fierde synne
 489 akther thz baner aather wynne

- them war snarth tiil raadhe
och hwar tiil annan sadhe
staan faste ther ligger nw makt oppa
2345 och wyliom wy än een tiidh tiil them gaa
staa wy ekki faste i thetta kiiff
thz gäller wisseligha waarth liiff
wy beehöffuom thz för ingen klagha
wthän graatha thz alla dagha
2350 swänska opstigha thz bergit stora
och strax däner wndan foro
the wille tiil skippen löpa
wiisseligha i wäghen the siik döpa
the flydde som eeth moln sky
2355 och wiilde än dödh wnfly
the foro mykit wille
thy giik them ganske illa
manga waare gripne mange wille ey bidhe
flere laathe siik i siön liidhe
2360 ganska lithet konungh cristiern i then stridhen wan
thy ther drunknar saa mangh een dägeligh man
ix hundradhe war thetta tall
thy komma the i mykit qwall
tha war sorgh i alla sidha
2365 k cristiern mz sin skiiip leeth siik snarth borth
xviii^c [1800] war thz tall wäll liidha
thz jak maa säyia mz skäll
the som drunknadhe och waare fanghne
wisseligha waare the saa maanghe
2370 sombligha motte illa gaa
ix^c [900] drunknadhe tha

- 490 the waare wäll saa maanga
 ix^o [900] som waare fanga
 thz är för thy ekki wndher
- 2375 thenne striidh stodh i fyra stundher
 her steen som manligha motte stridha
 han wille ey fly han wille bidha
 thy han ekki wille fly
 optha hadhe han warit gripin i thy
- 2380 gudh halp honum mz sina naadhe
 thz han slap allan waadhe
 the swänske om qwällen alla qwadho
 drukko och giorde siik alla gladha
 takkadhe gudh för sine naadhe
- 2385 och saa för lithen skadhe
 manga saghe tha gudz werdoghe makth
 och saa hans werdugha krafft
 saa opta the swänkska monde siik sanku
 the saaghe eeth brynnande swärdh öffuer siik
- 2390 sancte erik konungh som är sweriges wärdh [wanka
 leeth tha wisseligha wanka siith swärdh

- Torsdaghen äpter sancta birgitta dagh
 tha stodh thetta slagh
 Aarom epter gudz byrdh lxx oc eeth
- 2395 tha är thetta örligh skeeth
 M [1000] oc iii^o [400] ther tiil
 thz för wisso jak säya wiil
 gudh haffui täss loff och äre
 som wille mz swerige ombäre [riiss
- 2400 k cristiern hade tänkt swänskom saa harth eeth

gudh them naadhe som täss haffde warith wiiss
han them hadhe hollit för äle
och sanneligha giorth aff them träle 491
nw gör siik swänske gaman
2405 och gladhe alla samman
och laffua gudh aff alla makth
och säya tiil honum theres akth
nw trotte karlsson plägher k cristiern wnsände
paa brunkabergh fik han sin ände
2410 konungh cristiern drogh tiil kalmara aather
illa handhteradher och saa illa laather
hans största skiipp komma i stora lasth
för storm hugge the thera masth
the komma in tiil heyle
2415 ther leethe the siik feyle
konungh cristiern tiil danmark far
stoor sorgh i hiertath bar

Her steen kringom swerige ridher
och snarth honum tiil kalmara liidher
2420 fonga gaff han dagh
och screff them there lagh
holste danska och swänske waare the
som matte graatha och inthe lee
the ropadhe baadhe jamber och wee
2425 och ther tiil haffua the sputh och spee
marskin i danmark monde illa gaa
her clauiss reenow war och gripin tha
xii riddare och än flere
friiborne män waare än meere

- 2430 her anders nielsson inz mangom dänom
 her ture turesson mz mangom swänom
 och her steen tiil kalmara reedh
 och honum saa wäll leedh
 han fik allan syn wylia
- 492 2435 dänom wille han fraa swänskom skylia
 thy wär thz warth ey saa
 thy faar thz her äpter wnderligha gaa
 hoo som maa liffua noghra stundh
 han fynner the orden aff myn mwn
- 2440 the faa makt mz skadha
 thz sculle alla rätte swänske klagha
 her steen siith nampn mz ärom bar
 och aather fik hwart thz sloth i swerige war
 slotzloffuan fik han aff alla
- 2445 om dänér wille troo halla
 jak sukker aff hiertans grundh
 och frykther för nya fundh
 thu som läss thu dragh tiil mynnes
 tha finlandh oc stäkeborgh aather wynnes
- 2450 tänk oppa mith tall
 gud giffui ath swänske waare wtan qwall
 nw fynna dänér een annan siidh
 och bindha wylia een annan falskan friidh
 saa sätte riken een äwiigh dagh
- 2455 och hwar sculde androm pläggha lagh
 thz staar först vii [7] aar äller otta
 thz är wäll tiil motta
 än try aar ther tiil
 nw raadhe gudh hwart thz wiil

2460 saa länge raadher her steen i sweriges riike
oppa then tiidh fanz ekki hans liike
han raadher som een werdogh herre
inthe staar i swerige täss werre
hans höffuismansdöme wardher nw i aar
2465 som jämpnesth xi aar
gudh giffui honum lön och naadher
och saa sina singnadha gaffuer

493

Arom äpther gudz byrdh [xiiii^o] 81 ther tiil
nw hören hwath jak säya wiil
2470 tha wille gudh thz saa wända
thz k cristiern fiik och een ända
han kom och aff werldzens wanda
j köpen hampn gaff han opp sin anda
om hans drotningh dorothea kan jak ey scriffua
2475 wthan onth smäligh och spoth lgoth
thz war the wärsta qvinna
som man kan fynna
hon mykit onth tiil hopa förde
aldrigh jak annath hörde
2480 jak ey weeth hwar före jak kan hänne halla
jezabell monde alla hänne kalla
mz rätta bör henne ey längher liffua
hon wiille sin son junkar hanis förgiffua
mz eeth hönss som steektes full wäll
2485 holkit hon gör wthan skäll
gud gaff honum thz tiil snille
thz han tha ekki foor ille
thz är ekki nw mynne

faar hon ekki annath synne
 2490 och faar hon siälff raadha
 hon aktar komma swerige i waadha

Aren äpther k cristiern hadhe giorth sin ända
 norges män tiil sweriges breff oc budh sände
 och ther tiil laathe the mangh breff scriffua
 2495 ath the wille wiidh swerige bliffua
 rikensens raadh i swerige war ey seen
 494 sände them godha män oc breff i geen
 tha screffs breff öffuer riike try
 ath the sculde mötass i halmstadha by
 2500 och ingaleedes noghot qwälia
 the sculde eendräkteligha een konungh wälia
 jak kan ekki santh säya för tiik
 om tässe samningh skedde wtan swik
 rykteth flögh mz storth wndher
 2505 ath thz war diktath mz nya fundher
 hadhe swänske sakth ther ney
 the sculde konungen wälia hwat the wilde aller ey
 war thetta giorth mz liisth
 thz sägher jak för wiisth
 2510 meer än monde thz tok saa falla
 thz möthit wille ekki halla
 alla swänske herra reddes widher
 och wille fara tiil halmstadha nidher
 han war och ekki seen
 2515 rikensens ädla förstandare her steen
 han reedh mz staath och ära
 och maagh wäl riddare nampn bära

thz hände siik i thy
han kom för wasteena by
2520 honum kom aff hymmelin nidher
een plaagha her steen gaffs ther widher
han fiik öghna wärk saa stark
gudh honum ey wille haffua tiil danmark
then wärk warth saa fasth
2525 han mz honum pröffuer all kasth
för thy ingen kunne thenne läka
beegynnadhe rikensens raadh tweecka
hwar siik för androm monde klagha
the ey wiiste hwath the tiil raadha tagha 495
2530 her steen them siith incigle bödh
badh them fara och klagha hans nödh
the thz ey wille göra
ther mz giik thetta som i faan höra
ingen swänsk herre kunne komma
2535 maasken swerige tiil storan froma
ädle män aff danmarkes riike
och saa aff norghe täss liike
the wardo saa tiil raadhe
monde junkar haniss tiil konungh taghe
2540 thz skeer arom tha man scriffuer lxxx oc try
in i halmstadha by
om xx dagh iula stodh thetta staat
ther gass iunkar haniss ful wäl aath
han fiik för thy thenne mon
2545 ath han war konungh cristierns son
tha brasth thz bandh som för war fasth
millan swänske och norghes män lasth

the danske hadhe söth tall
 thz giorde norges män qwall
 2550 the sadhe siik weetha swänskas wylia
 saa monde the them aath skylia
 lithet ther äpter the honum krönthe
 och ther mz konungx nampn rönthe

Her wyliom wy wända warth tall i gän
 2555 och tala om rikensens förstaandare her steen
 och wyliom nw wth höra
 och saa för idher framföra
 huru thz är gaangith i handh
 in i fynlandh
 496 2560 tha her erik axelsson han bleeff dödh
 komme swänske män i nödh
 then som liffuer han faar wäll höra
 huru axelen aktar i swerige waghn ath föra
 axelen war stark och hulth wäl fasth
 2565 thz är fryktende ath han komber i lasth
 jak haffuer thz optha hörth ath spaa
 thz axelen skal snarth syndher gaa
 och maasken thz kan ey wara wndher
 thz honum händher ath gaanga sundher^o
 2570 och komber axelen i noghot meen
 thz skeer för thy ath slozsloffuan är ey reen
 her erik axelsson haffuer alth fynlandh i wäria
 han monde thz opta för swänskom swäria
 slozsloffuan sculde tiil swerige staa
 2575 och aldrigh fraa swänskom gaa
 om sidher her steen aabo fik

i faan höra huru om the andra giik
slotzloffuan loffuades mz swiik
saa sadhis opta för mik

2580 thz komber wäl tiil rōna
thz stora edher äre ekke wärdd eena böna
nw giik thz saa i handh

axel släkten bundho hardh bandh
mz giptamaal och annar lundh
2585 och meenthe bliffua fast i longa stundh
onth är thetta i allom stundom
byggia hwss aa lösom grundom
hören tiil i som i swerige boo
huru her erik axelsson hulth sina troo

2590 thz monde siik saa wända
tha hans liiff togh een ände
äpter thz han sina siäll wthgaff
röntes swänske män een annar lagh
tha komma the i stora nödh

497

2595 äpter her erik axelssons dödh
nw then tiidh her erik axelsson han bleeff dödh
hulth han slotzloffuen tiil sina brödher
man maa thz högheliga klagha

thy thz giorde swerige storan skadha
2600 sancte oloffs borgh ther tiil wyborgh
taffwasta hwss och rasaborgh
fyngo the i sändher
alth i there händher

saa motte the aar om löpa
2605 dyrth motte swerige them aather köpa
för xx^M [20000] mark och än meer

- thz äpter fölgher thz wärre skeer
 her iwar axelsson som gotlandh haffuer
 sin brodher larens axelsson tiil dragher
 2610 hoo som wiil maagh thz wäll lasta
 mooth swänske män giorde the siik fasta
 i nyköpungh holtz een herre dagh
 och wille swänske bliffua wiidh sweriges lagh
 her iwar loffuar mz syn mwn
 2615 togh wthan hiertans grundh
 swerige sculde them faa om paasca tiidh
 än i flättya om lopp then riidh
 bartholomei ther nästh i kalmara samman komma
 sweriges mannom wthan froma
 2620 än togh thz ekki bör
 thz giik nw som för
 the siik meenthe slotzloffuan halla
 498 hon kunne them togh wnfalla
 hans bröder slotzloffuan fingo
 2625 och swänske mz sorghom gingo
 öffuer taffwasta hwss och rasaborgh
 sancte oloffs borgh och saa wyborgh
 her aff är för lithet sakth
 saa finge danske män thenna makth
 2630 sidhen warde the starke mz alla
 och aktha tässa sloth ath halla
 swänske herre gingo tyste
 faa waare the som thetta för ath wiiste
 thera hierta war saarth och illa tiil modha
 2635 thy thetta kom them lithet tiil godha
 hwar aa annan saagh mz önkelig syn

tha drogho the ey alla eena lyn
thy kan thz opta saa falla
them skeer onth som ey tiil hopa halla
2640 gyptamaall gör thenna wiilla
och optha godhan leek för swänskom spilla

Her iwar axelsson sithther paa gotlandh säll
han reegerer thenne späll
her larens axelsson paa slotthen i finlandh boor
2645 han är i hiertat och i hogh stoor
thz war thera gamman
huru the breff och budh sände tiil saman
hwar annars breff tiil siik fik
och wille höra huru hwariom giik
2650 the sankadhe hoffmän och manga swäna
mz söloffuer och gull wille the them löna
thz hände siik än thaa saa
her iwar monde söloffborgh faa
sa wiith warth hans wälle
2655 thz motte swänske wngälle
han loffuadhe konungh cristiern thz thaa
han wille honum swerige wtan swärdslogh faa
förfall maagh walla
han kunde thetta ekki halla
2660 han hadhe stora makt försanth
thy han hadhe gotlandh i panth
äpther syna brödher
tha her oloff axelsson bleff dödher
hans hierta war storth mz höghe synne
2665 och meenthe saa swerige och danmark wyne

- jak kan thz nw försanna fynne
 thz warth mykit mynne
 her om motte swänske illa laatha
 och för santh i hiertat graatha
 2670 rikensens förstaandare then wnge her steen
 han thetta märkte och war ey för seen
 screff breff och bödh alla
 i stokholm tiil hopa kalla
 och wille mz them dagha
 2675 och sweriges nödh för them klagha
 her iwar war saa staalz tiil synne
 han ekki wille mz mynne
 tiil rykensens raadh komma
 swerige tiil noghon froma
 2680 wthan leygdh och giisla fasta
 togh monde honum lithet hasta
 thz giik saa tha tiil ända
 the motte i stokholm xi^M [11000] jomffru dagh
 thz giik tha tiil saa lända
 2685 her steen sculle förste ypith watn all slotten faa
 äpter paska her steen siglar mz godhan bör
 500 war tha saa när som för
 sputh och spee fik han ther
 ä hwar han war fierre äller när
 2690 saa wari mik gudh i hymerike hull
 hadhe jak myna kystha mz paper full
 och hadhe jak tw ämber full mz bläk
 och manga penner i een storan säk
 jak kunde thz ey scriffua för tiik
 2695 huru thenne förhalningh tiil giik

- saa motte then ärligh riddher steen
fara tiil swerige i geen
saa lopp thz hiull om sidher
thz förre war opp thz kom tha nidher
2700 saa ladhe her larens axelsson siith huffwudh nidher
och axeelen han kluffnadhe widher
hadhe ekki han misth siith liiff
wiisth hadhit warith een huffwudh striidh
än togh han war een riddare froom
2705 likauäll mz skiip tiil swerige kom
hans haffuor the waare ekki munga
än togh wille han swänske staanga
alla tässe brödher waare ther än fäm
the maagha wäl takka her steen än
2710 hadhe han ekki warith
optha hadhe the illa farith
then store kerlek ärlighe herre her steen
the tiik illa lönthe i geen
illa hadhe them gaangit i handh
2715 hadhe tw ekki taghit her aakess dotter i fampn

- Ther nästh giik thz saa i handh
her steen han foor tiil gotlandh
thetta skeer för thy
thz han far tiil wysby
2720 her iwar wille ekki komma hiith
thy foor her steen tiith
the däktingan giik saa tiill
som jak idher säyia wiill
och sculle saa tiil staa

- 2725 her iwar sculle her steen finlandh faa
 thz wille siik tha förlöpa
 saa dyrth monde swänske thz köpa
 ölandh och stäkeborgh
 skulle han beeholla och rasaborgh
- 2730 aakerboo häradhe och gästringalandh
 aasunda häradhe och aangermannalandh
 swarthsioö och hagma
 swänske maagma thz för gudhi klagha
 och än ther mz i thy
- 2735 öneköpunges by
 thz wille her iwar haffua
 och rikensens breff ther oppa tagha
 gudh som all tingh seer
 han weeth hwy thetta skeer
- 2740 thz motte swänkska göre i nödh
 om the wille wiika een ondan dödh
 them dreeff ther tiil storth twangh
 thz the annan tiidh sculle köpa finlandh
 thy hwart swänkske siik wändher
- 2745 tha war thz kommith i däna händher
 swänkske motte wäl grugha
 mz ryzsom pläghadhe the them trugha
 saa stodh thz i swerige thaa
- 502 swänkske män laagho millan eelda twaa
- 2750 beetänk tiik swänkske herre
 aller tiik händher werre
 hoo räffuen slapper i gaasa hopp
 han faar höra eeth önkelihood ropp
 huru tiik thz i thyn öron lydher

- 2755 sancta birgitta tiik thz förbiudher
 laath ekki räffuen i örthagaardh
 för thy thz är hanss aardh
 han longa rumpa dragher
 a huru tiik thz beehagher
- 2760 myöhunden han syniss wara snar
 han wardher likkauäll war
 han far optha mista
 och saa pröffuer han räffsens liista
 saa fik her iwar rumpa longa
- 2765 och swäna ganska manga
 saa hwar för androm sadhe
 han storan skath aff swerige hadhe
 och wäl mz honum staar
 xii^M [12000] mark han opbar hwarth aar
- 2770 och dreeff wnderligh sin plogh
 danska fogta hadhe han nogh
 the altiidh sworo om the hæghe fäm wndher
 och funno saa nya fundher
 och ny lagh införa
- 2775 som jak wäll maa röra
 her iwar han pröffuer all sin kasth
 och wiil thz axeelen skal standa fasth

- Tha man scriffuer lxxx och twa reeser tw
 tha skeer thz jak scriffuer nw
- 2780 her iwar sitther paa gotlandh mz starka wäria 503
 och leeth mangh skiip i siön ath häria
 ther i gör han ganska illa
 honum kunde ingen aff siön stilla

- han slogh och grep hoo som förre kom
 2785 och skipp segladhe han om
 thz han plägher saa tiil tagha
 monde städher thz hardeligha clagha
 thy war thz noghot som brasth
 hulkit honum sculle komma i större lasth
 2790 hollandh räffla klagha fasth
 lybeka danske hwat som brasth
 aff räffla togh han flere
 wtaff hollandh mykit meere
 huru opta jak thz sporde
 2795 saa aff danska han och giorde
 ä huru tw thz wiil förhalla
 wthlänske beegynne swänske siöröffuare kalla
 tha swänske män hörde thetta rykte
 herre gud hwat them thz illa tykte
 2800 thz kan än saa wara
 alla swänske kan jak ey förswara
 wy wethom thz fulle
 een aff them war arffuit trulle
 han hulth oc aa tässen strängh
 2805 thy han hadhe her iwars dotter i sängh
 han giorde honum fulth
 meer mz her iwar än mz swänskom hulth
 opta pläga hollendher thetta klagha
 thy hulth her steen manga herra dagha
- 2810 Om hösten een herradagh i stokholm staar
 503 a om sancti mortens dagh om sama aar
 ther war onth aa färdom

baadhe millan leektom och lärdom
 ther gick ganska illa thaa
 2815 huar wille annan i hijell slaa
 thz gick saa vnderligha tijll
 som jak tijk seya wijll
 och motte the sa länge dagha
 the wille höffuismanna dömith aff här sten tagha
 2820 ther skeer mykit vthan skäll
 huar wille then andra slaa i håll
 moske huij thetta sker
 tu icke klarligha seer
 här stens fru paa stokholms torgh
 2825 war om skuttin mz stora sorgh
 här steen thz wille hämpna
 och leeth rikensens raadh tijll hopa stämpna
 än togh thz war borgharnom i moot
 likka uäll wille här steen haffua stora booth
 2830 En frijboren man slogh en borghare i håll
 saa sampnas the alla vtan skäll
 mz hastogheet och hastogh sinne
 thz motte then frijborne man ath finne
 huar monde om annan mz harnisk springa
 2835 the honum i grabrodher closter fingo
 thz war storth vndher
 the slogho manga dörra sundher
 menugheetin i stokholm thetta gör
 och the spara inga dör
 2840 huar hörde man tolkit slika
 the wilde ey gudz mönster wijka
 huar och en thz faar röna

- nar gudz rätuisa wijl tagha tijll löna
 thz wille här sten rättha
 2845 honum wille thaa ingen sätta
 här Juar som siällan plägadhe komma
 Suerige tijll nogon froma
 han war tha i stokholms by
 och thz giorde han för thy
 2850 och kom mz androm tijll härra dagha
 aktar arffuidh trulle tijll höffuisman tagha
 thetta radh thz war saa braath
 the allä gingo tijl harnisk om ena nath
 och wille bestalla här steen
 2855 then godhe härren tijll storth men
 mästa delin alla
 thz mothe tha noghott walla
 thz full all paa en annan bogh
 sätte daghen tha klokken x slogh
 2860 war härra monde thz om wända
 saa ath thz alth fijk en godhan ända
 här steen bleff wijdh sina makth
 oc altijdh ladhe aa rijkit godha akth
 tha thz war giorth i gudz namn
 2865 the skjldes aath oc huar togh annan i famn
 manger will gierna opta illa
 och mykit goth spilla
 vtan han sijk ther vthij rätther
 tha far han ey täss bather

 2870 Tha warth mynthä mästaren ootækker
 och strax i tornidh in sätther

kom thaa i wadha monga
 och warth grijpin tijll fanga
 huru högh hans bruth the waara
 2875 thz kan iak tiik ekki förclara
 huru han war gripin och hwar före
 thz faar tw oppa een annan tiidh höre
 gudh som är fiärre och när
 han weeth huru hans ärende är
 2880 thz aarith stodh tha nogoth saa wäll
 hwar leeth annan lifua mz skäll

504

Hören nw tiil alla ärligha män
 hwat som skeer tha man scriffuer ottatye och fäm
 her war saa ärlighen een skara
 2885 som sculde tiil riigha fara
 wnsättia ärkebyscopin och riga baadha
 aff thera nödh och waadha
 the foro om sancti symonis & iude dagh
 och riigha kom i godh lagh
 2890 the fäste mz swerige eeth stadukth bandh
 och ginge sweriges raadh tiil handh
 thz monde saa falla
 the thera höffuisman her niels eriksson kalla
 then tiidh kom thz i godhan friidh
 2895 saa sadhis altiidh för mik

Aaren tha man scriffuer ottatye och sex
 om wynterin tha som yseen läx
 wäsgötha the foore mz flättya
 och wille siik mothe her steen sättia

- 2900 om winterin yseen fröss saa fasth
komma wäsgötha i lasth
her steen han riidher aa stadh
monga mz siik riidha badh
han hadhe meer än lx hästa
2905 dāghelighe män & iw the bästa
505 the ginge honum tiil handh
tha han kom i wāstergötlandh
the som wulthe thetta gny
vij misthe huffuodith i thy
2910 the waare aff wāsboo
och wille ey liffua mz roo
the andra siik alla om wānde
och kom alth tiil een godhan ānde

- Ther nästh kom eeth wnderlighit rykte
2915 saa ath swānske beegynne frykte
konungh haniss wille tiil swerige dragha
och rikit mz makt ath haffua
her iwar hadhe siik saa wnderligha aath
baadhe mz ordom och saa mz daath
2920 han wille ey komma tiil dagha
thz motte them saa illa beehagha
han sadhe thz war hans eeghin sloth
oc hulth rikensens raadh för spee oc spoth
slottin staa aa sweriges landh
2925 tha hulth han them ey tiil sweriges handh
han sadhe the standa hans arffua tiil händer
oc opta spee och spoth tiil swānskom sādher
om gotlandh giorde han och saa

ther före kunde ekki axelen fasth staa
2930 xx^M [20000] mark för santh
bödh honum konungen för sin panth
han wille thz inthe skötha
thy motte honum onth ath mötha
han trughar swänske mz danmarkes makth
2935 och gaff aff swänskom inga akth
han trughar och danmark mz sweriges rike
oc meenar ingen wara sin lyke
homodh plägher gerna falla
och syällan fasth ath halla
2940 han sändher skiip i siön smaa och stoor
kringom gotlandh ther han boor
han laather baadha röffua och skynna
lithet faar han ther i wynna
thz wäxte meer och werre
2945 oc sadhe siik ey frykte werldz herre
swänske ä hwar the waare
stora sorgh i hiertadh baare
han hadhe sloth oc län saa maangh
swänske män the lydho twaangh
2950 the kunde thz alle röna
han wilde them illa löna
han tröster aa gyptamaal saa stark
och een deel aa danmark
swänske hadhe gerna haffth een ända
2955 och wille wetha hwart the waare wända
the honum breff och bodh mz kerleek sände
och baadhe honum i swerige lände
the wylia hans wylie gerna göra

- och hans raadh altiidh höra
 2960 the pröffua mz honum all kash
 och sände honum leyde saa fasth
 leydh motte the honum sända
 och wäl all tingh tiil godha wända
 och baadhe honum om maaremässa komma tiil tälia
 2965 och wille mz honum godh raadh wälia
 aff swerige haffuer han storan froma
 likkauäll wille han ey tiil dagh komma
 han fan tha eeth annath synne
 och screff the sculde honum paa stäkeborgh fynne
 507 2970 han sadhe ney thz kan ekki wara
 thz iak wiil tiil thälve nw ath fara
 jak haffuer aktadh mz the farth
 wara i stäkeborgh full snarth
 thz maa jak än liidha
 2975 ther wiil jak idher biidha
 idher ärende ther wäll akta
 saa framph i wylin tala sakta
 wy wardom sakta saathe
 om i thalin tiil matte
 2980 rikensens förstaandare war altiidh reedha
 togh för siik inga leedha
 then ärligh herre her steen
 han tiith reedh och war ey seen
 her niels sture och byscop korth
 2985 huru thz giik haffuer jak sporth
 och flere aff rikensens raadh ther tiil
 och bruka alla there snill
 the waare wyse tiil synne

the kunde togh inthe wynne
 2990 mz goth hopp foore the tiil stakeborgh
 och ginge aff mz stora sorgh
 the ärlighe män maagha thz wäl beesaka
 huru her iwer leeth them ther beewaka
 them giik föghe bätther i handh
 2995 än the hadhe warith i fyende landh
 the daghade twaa the daghade tree
 hwat rikensens raadh wilde thz war strax nee
 han war saa högh tiil synne
 han ey wiil bliffua wedh räth aller mynne
 3000 the godhe män ther waare
 baare theres liiff inz stora fare
 i ordom leetha the opta luthe
 gudh weeth huru gierna the wille wara vthe
 thz hände tha saa om sidher
 3005 windebron hon lagdess nidher
 there ärende lagdes i mangh skar
 the tädhan foro vtan suar
 rijkensens radh huart the fara
 sorgh the i hiertadh baaro

507 *α*

3010 Naar danzsen gaangher i rijngh
 och wändher sijk om kringh
 han som forre war
 opta händher thz han äpther faar
 saa och han som alla wijll tuinga
 3015 honum händher optha vnspringa
 ä huru optha thz sker
 honum händher graatha som opta leer

- hoo tu asth tänk sialffuer
 huru opta werldzens hiull huällffuer
 3020 mangher leer och haffuer nogh
 manga mz suiijth driffua plogh
 manga bade rijdha och ränna
 mangär fattigha pläghar kooll ath bränna
 thz händher tha om sijdher
 3025 thz för war opp thz komber nidher
 tijk jak thenne ordh sändher
 som waaldh oc wälle haffuer i händher
 See tijk före ther ligger makth oppa
 om tu wijll thijn stoll skall fasth ath staa
 3030 optha händher thz saa
 han wardher sar som biörnen will slaa
 tu skall liffua saa
 thz tu ingen skall försmäa
 tijth stath är gudhi tækth
 3035 naar tu gör allom räth
 i hymmelrijke faar tu lijasa
 om tu bruker rätuusa
 war aldrigh godhom ijller
 tha faar tu ekki willer
 3040 läth aff ingom tagha
 gör androm som tu sialff wijll haffua
 tha far tu godha dagha
 och förer goth rykte tijll graffua
 huar sin kasth pröffuer
 3045 nu giffuom wij thetta tall öffuer
 och jak strax gaar
 tijll the ärende som skee i aar

Nu ridher her steen tijll stokholm
här Juar han segler tijll borkholm
3050 strax här steen han kom heem
han war snar och ekki seen
han badh rijkensens radh tijll arnöö kalla
the kunde icke komma alla
akther thera däktingan framföra
3055 wille ath alla sculle henne höra
här Juar och här steen
the waro saa öffuer een
the sculde tijll skane fara
och ther kyndhermissa tijdh ath wara
3060 rikensens radh komma tijll hopa i Jesu nampn
huar togh then andra i fampn
huru then dagh tha tijl gijk
kan iak ey alstinges säya tijk
thz är än mer
3065 äpter martens mässa thetta skeer
all tingh bliffua tysta och håll
ey hörde man annath än skäll
thz ekki längher drax
om iulen ther äpther strax
3070 kom her steen mz glädhi och gamman
tiil stokholm och waare gladhe alle samman

508

Her steen mz sina swäna the bästhe
aff ridher sätte dagh mz ii° [200] hästhe
her steen wille oppa gripsholm wara
3075 och leeth sina tyänare i fodringh fara
han screff sin breff saa widha

- han wille xiiij daghen i lynköpungh biidha
han screff och her iwar tiil
thz han mz androm komma wiil
- 3080 han badh honum komma paa godha leyd
wysselfigha han kom ther ey
hwath the meenthe leeth jak mangastadz spaana
alle sadhe han wille tiil skaana
konungh haniss han hadhe stoorth möthe
- 3085 thz wille swänske mz her steen böthe
the plaghade thz optha öffua
och wille her iwarss raadth ath pröffua
sidhen han ekki kom
wände theres synne om
- 3090 them war onth siik giffua i främäd landh
och wiste inthe mz her iwar fasth bandh
han haffuer i swerige stora makth
och giffuer aff oss inga akth
ey giffuom wy oss tiil danmark
- 3095 han är aa waan bak full stark
han haffuer wenger flere än twa
huru gaar oss thaa
wy törffuom honum mykit widher
thy wyliom wy fara tiil honum nidher
- 3100 the leetho tiil skäggenäss liidha
509 ther wille the honum bydha
han screff tha siik siukan wara
och kunde ey tiil them fara
mik gör och alth thz meen
- 3105 ath ysin är ganzska kleen
ther war samman een fagher skara

och wille in i skaane fara
the kunde siik ey aathskylia
för än the hörde her iwarss wylia
3110 them warth tiil raadhe saa snarth
the öffuer drogho mz eena farth
yseen war kleen thz waar och saa
thy drunknadhe een man thaa
them giik tha saa i handh
3115 naar the koinna paa ölandh
her iwar wiil tha höra
hwath the paa hans landh hadhe göra
i swänske män i faan nw röna
huru han nw wiil idher löna
3120 för the stora kraffth och makth
som han i swerige haffuer haffth
jak sägher thz försanna
och för alla dandemanna
huru alla gerninga öffwas
3125 theres dygd wiidh ändin pröffuas
wiil nw axeelen holla fasth
tha bliffuer han wthan lasth
wiil han och gaanga sundher
tha är thz ekki storth wndher
3130 han bar för swaara bördhe
thy är thz ey wndher hwy han skörde
baadhe swerige och danmarkes makt 510
för mykit war aa honum lakt
then som mz hwariom wiil ath kiffua
3135 han motte mz maangom striidha
her iwar wiil ingen aath lydha

- för then sculdh beegynner axeelen skridha
han wäll motte quidha
thz böriar paa alla siidha swidha
- 3140 kalmara och stäkeborgh
nyköpungh och rasaborgh
gotlandh mz mykla makth
ölandh alle mz stora krafft
alla mz honum hulle
- 3145 och een ther tiil och heether arffuidh trulle
arffuidh trulle och hans wenner
och saa her aake axelssons söner
swänska warth tha saa tiil ordha
som them mz rätta bordhe
- 3150 the wille slotzloffuen aff her iwer haffua
och slottin i gån aff honum tagha
thy han wille aldrigh mz them dagha
illa motte honum thz beehagha
the dagha een dagh the dagha tree
- 3155 hwat swänske wille thz war nee
thy kan thz wäll saa skee
thz noghrom wardher wee
mz daghen giik saa tiil
her iwar förer paa slottit hwath han wiil
- 3160 han wille swänskom göra plaz
thy leeth han mötha them mz sina byssor tiil flaz
her steen laather swänska op och wth fara
oc kringom swerige frii ath wara
- 511 i samma nath the daghade saa
- 3165 looth her iwar gripa her steens tyänare twa
han leeth eeth c [100] aff slottet slaa
och meenthe siik her steen gripa thaa

Tha wille alla swänske laatha there liiff
naar her iwar beegynthe thetta kiiff
3170 the siik tha omwände
och slottet strax brände
halfft annath hundradhe och än meer
ther oppe war tha thetta skeer
kyndersmässa tiidh beeladhe the thz
3175 lithet äpther stäkeborgh mz
swanthe nielsson han thz giorde
een ärligh junkare som wäl torde
karl knuthsson och iohan bysse
laaghe ther före för wysse
3180 ösgötha beeställer alla
knuth äskilsson them alla tiil hopa halla
för rasaborgh i finlandh är
knuth posse mz frälsit är fulth när
nyköpungh wthan meen
3185 fik her steen strax i geen
kalmara sloth och saa
saa motte thenna leek tiil gaa
arffuidh trulle wille fara mz flättia
thy motte han borghen sättia
3190 han wille fara mz liista
thy motte han nyköpungh mistha
han kunde wäll läsa i book
oc war mykit i laghen klook
han wille inthe laatha
3195 munko och presta pläghade han hatha
aff kronana hadhe han mykit län
her steen han togh them alla i gän

- saa waare tassa sloth beestallath mz makth
 her steen gaff ther oppa stora akth
- 3200 han leeth them wäl beemanna
 och reedh fraan eeth sloth och tiil annat
 och wthan all förfall
 togh han her iwarss län all
 foor saa wthan qwall
- 3205 tiil stokholm och rikensens tiil tall
 tha kom her iwar i qwala
 naar the wthgiorde aff dala
 ärkebyscopin byscop korth giorde och saa
 manga borghare fooro och thaa
- 3210 thz kunde siik saa hända
 the breff tiil rasaborgh sända
 ffru katerina togh tha wäl tiil raadha
 hon saagh then stoora waadha
 hon war her larens axelssons frw
- 3215 hon antwardadhe fraan siik slottet nw
 her larens axelsson war her iwarss brodher
 och syällan swänskom mannom godher
 lägh her oppa thin akth
 som förre är sakth
- 3220 han war togh een riddare from
 tiil swerige mz een käpp han kom

Thz kan tha saa falla
 om sancta walburges tiidh sigla the alla
 in för stäkeborgs sloth

3225 och skötz ther mykin skoth
 ther war köth noogh och myöll

liizsla waria och lithet ööll
i pulffwer the hadhe saa storan skath
hulkit ey kunde fylla een tooffwa hath
3230 the ekke tha waare manga
lx waare griipne tiil faanga
the sculde slottit op giffua
om the wille liffua
the tha fingo slottit her steen
3235 i gån friith wthan alth meen
ärlandh bagge heet theres höffuisman
ey längher han slottit halla kan
knuth posse een junkar from
mz iiii barsar aff finlandh kom
3240 wth mz gotlandh leeth han gliidha
och full snarth ath lydha
jak thz försanna tror
her steen siglar mz xv skiipp smaa oc stoor
i the helgetrefollughetz nampn
3245 alla dragha för borkholms hampn
the paa slottit waaro illa tiil moodha
tha kom thz swerige tiil godha

Konungh haniss i danmark sitther
han ey länger biidha gitther
3250 han reedher xl skiip stoor och smaa
saa laather han aath gotlandh gaa
strax her iwar thz förnam
tha seglde han aff gotlandh
och wisseligha han saa gör
3255 han möther konungen i draköör

- huru han sin ordh wändher
 han fik konungen gotlandh i syna händer
 han akter swerige eeth storth riiss
 514 han wan siälffuer lithen priiss
 3260 thz giorde han för wiissa
 han wille konungen paa swänska hiissa
 han hulth thz han optha sadhe
 han wille swerige göra skadhe
 thz kom lonkth i fraa her iwarss liisth
 3265 thz säyier jak idher för wiisth
 an togh thz annarss giik
 hans liisth war full mz swik
 han meenthe konungen skulle tha
 strax paa the swänska slaa
 3270 han meenthe konungen sculde wnsättia hans men
 och gripa och faanga her steen
 her steen och swänska skara
 baare för konungen ingha fara
 konungen hadhe stoorra kraffth
 3275 her steen han hadhe större makth
 her steen haffuer mz siik mangha riddara rösth
 alla swänske waare tröste
 thz siik saa skeedde i thy
 konungh haniss han fik wysby
 3280 thz giorde her iwar för tassa sak
 ath konungen sculle slaa oppa her steens bak
 her steen war saa wäll tiil moodha
 thy alle swänske the fasthe stodho

 Tha thz war saa tiil gaangith
 3285 konungh haniss hadhe gotlandh fongith

strax han tiil her steen screff
och honum sändhe maangh sin breff
the motte baadha tiil hopa komna
try rike tiil storan froma

3290 ä hwar konungen war

her steen screff honum swar
wille han honum gizslan sända
tha wille han all tingh tiil godha wända
wille han siik laatha liidha

515

3295 tha wille han paa kureholm biidha
konungh haniss han wändher sin stampn
räth aath örehampn

han felthe sigel och ankar nidher
swänske the gaaffuos inthe widher

3300 han fälthe ankar aa ölandz strandh
och sände strax starka giizsla i landh
konungen hadhe xl segell

her steens här stoodh blank som een spegell
och waare reedha paa alla siidha

3305 konungenom manligha ath biidha
leekawäll war borkholm tha beelakth
mz mykit folk och stora makth
thz maaghe the swänske ath känne
theres skerm beegynner tha ath bränne

3310 there harnisk the oppa ladhe
alla wthan storan skadhe

fögga war thera meen

the bygde strax skermen i geen
her steen foor tha tiil konungsens holk

3315 faa mz siik haffuer han aff siith folk

- han kom scrudder mz een ärligh hampn
konungen togh her steen i fampn
hwar androm troo och ära sadhe
the gingo tiil bordz och giorde siik gladhe
3320 all tingh waare wäl tiil maatte
the skiildes aath mz godha saatthe
516 thz giik tha saa i handh
her iwar sculde antwardha öölandh
mz spiiss och wärya
3325 inghen sculle aa annan härya
her iwar sadhe ther tiil jaa
han wille her steen ölandh faa
thz kunde tha falla
han ey sin ordh wille halla
3330 han seglar fraan ölandz strandh
in mooth köpmanna hampn
tha konungen thetta förnam
han sände honum aather tiil ölandh
thz han sculde än tha
3335 her steen slottith faa
the thalas wiidh een dagh och twaa
een äwigh friidh skal them i millan staa
saa skeeldes the ärlighe herrer aath
mz kerleek och goodh laath
3340 Ärligha herrer skal man prisa
och om them qwädha faghra wiisa
her steen anamer slottit och ölandh
i rättin standher gotlandh
nw maaskin wiil lyktes thenna wiisa
3345 lithet maagh her iwar henne priisa

- thz kan än saa falla
her iwar plägher slotzloffuen halla
huru thz är pläghsiidher
tha herrar och förste talas widher
3350 thz faar man thaa höra
naar saa dana ärende pläges ath röra
nw gudh wardhy täss loff
mz frygdh aathskyldes thetta herra hoff 517
tha man scriffuer lxxx och siw
3355 tha skedde thz som är scriffuath nw
nw i ärligha swänske meen
och saa i werdughe herre her steen
allom swänskom wthan neesa
haffuen i giorth eena godha reesa
- 3360 Thenne ärligha änkian som är sweriges rike
syällan fynnes hennes liike
hon är saa fagher i siith äne
saa maangha beedhis tiil henne
seen grant aath hwarth hiulidh wändher
3365 i haffuen henne nw i idhra händher
frii och quith mz ära
i motte wäl alla krona bära
läsin öffuer swänske böker
mangh wnderligh ärende ider wnder öghomen
3370 rykken op onth miz röther [möther
äller idher skeer siällan böther
eeth skulin i göre
ath see idher wiseligha före
haffua alla een wylia

3375 tha kan idher inghen aathskylia
idhra fiende sculo aawy roopa
om i hallen alla tiil hopa
gaan nw samman i gudz nampn
och hwar tagher annan i fainpn
3380 saa maaghen i här haffua roo
och ther nästh äwynneligha i hymmerike boo

A M E N

3.

1488—1496.

Tha man scriffuer lxxx och otta

518

stodh i swerige likes tiil motta

tha man scriffuer lxxx och ix ther tiil

3385 tha skeer thz som jak nw säyia wiil

tha skeedde swänskom frögdh

sancta birgitta dotter warth tha ophögdh

helghe brynnolff i skara by

fiik och ära i thy

3390 och huru tyman löper och om gaar

tha kom och wiisth gyllene aar

aff syndh och pyna oc ganzska stora naadher

hulkit som war eenkanneligha gudz naadher

tha kom och i roodhen een stoor hwall fiisk

3395 thz sägher jak allom för wiisth

thz war storth wndher

böndher huggo honum allan sundher

och om samma aar

kom sancte örian som i bykirkiana staar

1400 naar man scriffuer xiiii° [1400] och 90 meer

bandz eeth baandh och thz saa skeer

millan swerige och lybekka mädher

och saa flere hönsse städher

naar man scriffuer nyetye och tw ther tiil

1405 kom inthe regn i swerige thz jak säyia wiil

och mange frome män thz funne
ath skogh och gaardha the opbrunne

- Tha man scriffuer nyetie och try
kom rykte öffuer hwars manz by
- 3410 kom och eeth meenukth tall
mik frykther thz wiil göra qwall
- 519 huru konungh haniss byndher eeth baandh
millan danmark och ryzelandh
domprosten aaff raaskel sände han aastadh wtan
- 3415 mz breff och ordh han skal ey wara seen [meen
han kom försth tiil gotlandh
och saa tiil liifflandh strandh
tädhen tiil noogaardh oc bäter fram
han wärffwer sin ärende som han bäst kan
- 3420 twa bayora mz thera folk
hadhe han tiil räffa och steegh i een holk
wiidh xx the ryzer waara
som mz doomprosten tiil danmark fara
jak ey faar höra
- 3425 hwath the raadha och göra
the taladhis widher twaa wiku aller tree
hwath ther aff wiil warda faam wy snart see
huru thz kan falla
oondh raadh haffua the alla
- 3430 konungh haniss jak sigher tiik för santh
gör tw thz wysseligha säther tw panth
tw weesth hwath troo som ryzer halla
wiil tw moothe cristne män ath falla
gudh hämpness öffuer tiik och tyna

- 3435 om tw mothe swerige dragher tolka lina
mästadeelin aff the ryzer wille heem fara
noghra monde qwarre mz konungen wara
the foro tiil baahuss oc saa tiil marstrandh
och saa heem gynom norges landh
- 3440 jak kan thz ekki dölia
konungh haniss folk them monde fölia
jak haffuer thz saa spoorth
mangher tykker thz illa wara giorth
och lithet är thz konungenom tiil ära
- 3445 ath the ryzer skulo wäghin gynom norghe lära
gudz makt är stoor och saa hans rätuisa
thy faar konungh haniss qwädha wenixwiisa
han faar pröffua thz jak nw haffuer sakt
och röna sin rätuisa oc saa sine makt
- 3450 konungh haniss är wngher oc een fagher man
karsker och snill honom gaar wäll i handh
folk och haaffuor honum inthe förtryther
peninge och gull honum tiilflyther
ther nästh han mykit screff
- 3455 och mangh budh tiil swerige sände oc breff
han wille sweriges riike haffua
äller han thz för herrar oc förste wille klagha
han hadhe och thz synne
han wille swerige mz trugh ath wynne
- 3460 thz rykte giik tha saa wiidha
ath herrer paa alla siidha
sculle thz bliffua wthan slagh
tha sculde try rike i kalmara holla een dagh
tha man scriffuer nyetie och fäm ther tiil

- 3465 tha sculde komma tiith hoo thz höra wiil
 nw hoo som synes haffua stoora snille
 honum händher optha fara wille
 thz warth tha ekki mynne
 konungh haniss misthe syn synne
- 3470 tha man scriffuer nyetie och fyra
 saa ath konungen siik inthe kan styra
 hans wenner the monde thz keesa
 loffua honum tiil stiernabergh eena reesa
- 521 thz full tha saa
- 3475 han motte tiith tiil fotha gaa

- Tha man scriffuer nyetie iiii och eeth meer
 wnderligh ärende i swerige oc danmark skeer
 ä hoo thz hörer
 sorgelighit är thz jak framförer
- 3480 rikensens raadh aff rike try
 komma tiil hopa i kalmara by
 och som för är sakth
 alle mz stora makth
 konungh haniss leeth siik tydheligha liidha
- 3485 och motte äpther her steen iiii wikor bydha
 alla mötte thz see
 her steen hadhe stora kraffuela tree
 flere annar skiipp stor och smaa
 saa leeth han tiil kalmara gaa
- 3490 och giik aff hans färdh stoort gny
 och thz skeedde för thy [c try
 paa een kraffweel waare skärpentynner meer än
 tha konungh haniss her steens makt förnam

han dragher aather tiil köpmanna hampn
3495 hoo kan siik wara för waadha
konungh haniss han fiik storan skadha
han hadhe een kraffweel som heeth griphundh
han opbran i kalnara sundh
paa honum war v^o [500] skerpentiner oc än meer
3500 tha thz ärendith saa öinkeligha skeer
eeldin in i pulffuerith full
ther war ynne nogh badhe söloffuer och gull
och peninga ganzske manga
mik frykther the ey alla waare wäl fanghna
3505 ther waare saa manga ärlighe män 522
som alle ladhe liffuit i gän
siith fathabur konunghen ther ynne ladhe
och saa thz bästa som han hadhe
ther war och priuilegia breff och scripther
3510 huru wndherligh gudh thz om skipther
saa illa hände eenom thz pulffuer spilla
thy foro the alla illa
ther war och een walsker docter mädher
och fiik han eeth wndherligith wädher
3515 ä hoo thz hörde
pulffuer honum öffuer märsen förde
och i samma stundh
aather nidher i haffsens grundh
thz sägher jak idher
3520 all danmarksk makth gaffs ther widher
kom och eeth annath gny
thy för honum brunno skiipp annar try
och stötte än tw ther tiil

- hoo som thz höra wiil
 3525 paa brunkabärgh fiik danmark skadha
 mykit störrer war thenne waadha
 jak ey weeth hwath jak säyia skall
 aller huru jak kan framföra mith tall
 mik tykker thz är gudz wylia
 3530 thy konungen wiil fynlandh fraa swerige skyllia
 mz ryze örligh och thera makth
 som förre är rörrth och sakth
 mik frykther han komber i meere meen
 wthan han siik omwändher i geen

 3535 Nw rikensens förstaandare her steen
 523 han kom tiil kalmara än tha han war seen
 wädher och storm thz hindhra kan
 thz han kom saa seenth fram
 naar han tiith mz rikensens raadh kom
 3540 och saagh siik om
 inghen aff danmark fan han i kalmara by
 wthan noghra laagho wiidh rotnaby
 her steen breff mz syn budh sändhe
 och wille alth tiil godha wände
 3545 the för foro mz mangh skiip oc kommo tiil häst
 tiil kalmara som the motte bästh
 her niels hök och byscop glopp
 och xxx mz them alla i een hopp
 wardhe alla tha saa tiil raadha
 3550 thz the ey sculle komma i störrer waadha
 thz kom tha saa i lagh
 ath the alle fatadhe een nyan dagh

aarith ther nästh skulle komma tiil samman
i nya lödissa wthan gaman
3555 saa foor hwar heem i gån
thz snaresta han kan och war ey seen

Nw magh tw höra huru i swerige tiil staar
ganzska wnderligha thz saa gaar
beegynner bläsa stark och mangh wädher
3560 aff östan södher wästan och nordan mädher
eeldh storm pestilencia och ryzer akth
laatha nw alla see thera makth
eeldin stormar mz storan heetta
stokholms män faa thz sörgeligha weetta
3565 öffuer södhermalm och östan mwr
flygher eeldin som eeth wr
och mangha haffua thz sporth
huru thz bran fraa graamunka gränd och in tiil
vii tusendh och än flere lnorra porth
3570 i stokholm aff pestilencia dogho och än meere
och saa fasth öffuer sweriges riike
nyligha är ey hörth tolkit liike
om sancti symon & iude nath
stoor bläster mangh skiip haffuer nidher lakth
3575 smaa skiip och saa the holka stora
een stoor deel mykit illa fooro

524

Mädhen daghen i kalmara stodh
ryzer göra tolkit homodh
iii^c [400] blanka som een iiss
3580 meenthe siik wynna storan priiss

- i karelzlandh monde the lenna
 och manga byar ther opp bränna
 och hadhe och thz synne
 gripa baadhe män och qvinne
 3585 ther nästh wthan meen
 om sancti iohannis dagh the annath sin komma
 konungh haniss jak talar tiil idhra naadh li geen
 thz saa skeer thz är idhert raadh
 mz tolkin skadha kunnen i lithet wynne
 3590 än fiik tw ey swerige i thz synne
 the beegynne tha gripa bränna oc härja
 ingen förmaagh siik mothe them wäria
 nw maagh kareel håller graatha än lee
 ryzer laatha there grymheet ath see
 3595 mangher gör ther aff sputh och spee
 525 them händher graatha som lee
 om maaremässa giik thz saa
 ath ryzer wille näinaren gaa
 som the och haffua giorth
 3600 holkit wy alla haffuom sporth
 the oppa oloffs borgh och wyborgh lyggia
 huru starke ryzerne ther före liggia
 the maane saa fasth byggia
 och meena thz ingen skal them slaa tiil ryggia
 3605 the tänkia mz fulla akth
 fynlandh och the sloth wynna mz makth
 rykthet komber i hwarss manss öra
 ath ryzer tolkit waald i fynlandh göra
 rikensens förstaandare ridder steen
 3610 han synes wara lithet seen

meer än holkin thera makt wiil twingha
han ey faar hastukth ath springa
ärkebyscop jacob her steen the baadha
och saa flere som i swerige raadha
3615 och alla herrer froma
ey wylie the ath the sculo nämaren komma
alla helghena tiidh och ther nästh
the reedha siik som the maagha bästh
v^c [500] rytther alle tyske män
3620 wylia gerna fölghia her steen
saa och andra hoffnän i swerige ära
wylia alla loff och priiss bära
ther kan man tiil liitha
the wylia ryzer makt ath brytha
3625 örligh ambodh the mz siik haffua
och ekki akta mz thee ryzer dagha
gläffuiar piil byssar och andra wärya
the nogh haffua oc akta siik mz ryzer bärya
gudh mz syne stora makth
3630 han storke there akth
meer än wintheren är nw saa starker och strängher
han mykit there reesa förlängher

526

Knwth posse är een ärligh man
paa wyborgh sithter han
3635 han brukar hoffuerk och riddar dath
och bär siik ärligha aath
jak maagh honum loffua
han ey plägher her tiil soffua
han aff ryzer optha kumber i nödh

- 3640 och aff them manga slagith tiil dödh
 munkar paa baadhe sydhor
 haffua them oc sökt saa them swidher
 eentiith waagher knwth
 slaar mooth ryzer mz ij^o [150] wth
 3645 illa giik thz thaa
 ryzer them alla dödhe slaa
 byscop magnus i aabo boor
 misthe 50 thz jak troo
 likkauäll gaffs ryze hären widher
 3650 iiii tusendh ryzer ladhiss ther nidher

- Rikensens förstaandare her steen
 synes wara mykit seen
 nw ottadagha äpter sancti martini dagh
 wylia swänske dragha aastadh
 3655 i thy wthsende the godhe herrer i opsala boo
 allom swänskom tiil hunghnath och roo
 527 ärchebyscop jacob oc capitelith och saa
 sancti eriks baner i clara closter ath staa
 saa maagha manga ath höra
 3660 huru sancti eriks baner leetz aff opsala föra
 stor processio aff stokholm wth giik
 tha ridder steen thetta baner wnfiik
 jak saagh ther saa wnderligh laath
 stor sorgh och storan graath
 3665 baadhe aff qwinner och man
 tharor aff therom öghom wthran
 tha ridder steen thetta baner togh
 honum fölgher almoghen som een skogh

- baadhe munka och preste
 3670 riddare och swäna jw the bäste
 i bykirkiana in
 manga mz bleeke kyn
 her däkin mattes mäster erik doctores twaa
 thz baneer sättes a sancti örians altare thaa
 3675 ridder steen paa baadhe sin knä nidher full
 gudh i hymerike ware allom swänskom hull
 han thz baneer annamar mz storan staath
 och saa mz sorgh och mykin graath
 daghen ther äpter och ther nästh
 3680 alla laathe siik liidha som the gaatho mästh
 thz war otta dagha äpter sancti mortens dagh
 drogho alla swänska aastadh
 ix° [900] och lithet meer
 war hären tha thetta skeer
 3685 än waare ii° [200] tiil baka
 the ey kunde komma tiil motta
 tha haffuith fröss i aalandh
 the tha komma tiil fynlandh 528
 nw hwar skippin aller folkit händher ath wara
 3690 gudh laathy them alla wäll ath fara
 thz är myn fulla akth
 gudh skal them beeskerma mz sina makth

- Nw monde hären i koochampn lyggia
 the manga riisbodher ther byggia
 3695 om sancta katerina dagh
 ther nästh läggia the aastadh
 och wille alle wäll fara

- och alla i fynlandh wara
 snö storm och storth froosth
- 3700 war them een harder koosth
 wintheren starker och then harde
 han them inthe sparde
 likkauäll i gudz nampn
 wille the alle fram
- 3705 östan nordan wädher war tha storth
 och them wndher öghonen thz haffuer jak sporth
 the roo och seegla mz thera skiipp
 och thz tha saa tiil giik
 som skipp komma hiith
- 3710 och somne komma tiith
 somme komme fram
 in tiil nylandh
 somme tiil suttyngen och tiil aalandh
 och somme tiil nya kalla hampn
- 3715 somme tiil ryggia
 och lethe theres riisbodher aather byggia
 somme komme tiil godha hampn
 och noghra stötte aa haffsens strandh
- 529 tw skiipp tha skörde
- 3720 och folkit siik tiil landith rörde
 tha full thz likkauäll saa
 ath ingen drunknadhe thaa
 likkauäll fruso manga om händher oc föther
 och fingo aldriigh böther
- 3725 och manga för frosth kommo i nödh
 the ey kunde wnwiika then hardha dödh
 ridder steen kom mz nödh fram

- in tiil aalandz landh
jak kan thz ekki saka
3730 manga bliffua tiil baka
ath thz saa skeer
wädherith war mooth een maanath och än meer
saa kunde the lithet wynne
för thy the fruso alle ynne
3735 jak kan thz ekki saka
meer än iii^o [400] bliffuo tiil baka
the bliffua tiil baka mz storth twangh
alth in tiil fastagaangh
om sancti andris dagh om siidher
3740 ridder steen paa aalandh stigher
ärligh herre waren ekki wreedh
thetta är idher sculdh ath thz saa skeer
jak haffuer her tiil idher för allom prisath
och qwädith aff idhert daath faghra wysar
3745 manga laatha ille
gud giffui thz i ekki fare wylle
her gaar saa wnderlighit eeth tall
gud giffui ath i ekki komme i qwal
jak frykther thz saa hardha 530
3750 ath thz wiil iilth i swerige warda

- Nw samma dagh her steen stiigher i landh
in oppa aalandh
tha hände thz saa
ath ryzer wille wyborgh nämeer gaa
3755 och thz skeer om eena maarghon stundh
laatha ryzer see there makt och ondh fundh

- saa mangh M för wyborgh liggia
 wydha marken the mz skermom byggia
 tree mylor wiith och longth ryzer boo
 3760 thy warth wyborgh i stora oroo
 the hadhe byssor stora och manga
 och wille wiborgx mwr söndher staanga
 mz skerpentiner smaa och storo
 och opta mz mangh M om wyborgh foro
 3765 manga byssor mz blyklooth oc jern ther ynne
 och meenthe saa wyborgh wynne
 och sex byssor laaghe om kringh
 som een twinna bothn war steenen om kringh
 the skutho twaa torna nidher
 3770 ther gaffs wyborgx mwr widher
 thy war thz ekki wndher
 mwren giik mykit sundher
 then tridhie torn the skuthu saa
 ath twa humblasäkkia ther motte gynom gaa
 3775 ryzer waare saa tha tiil synne
 ath the ändeligha wille wyborgh wynne
 then ärligh man knwth posse saa baal
 leeth boluerk byggia för the stora holl
 och wynholth then ärlighe man
 531 3780 mykit opsaatogh war han
 the bygde klokeligha mz eena hath
 saa mz gudz hielp inthe brasth
 ryzer tiil liithen froma
 ath the ekki sculde snarth in komma
 3785 thz war alth there akth
 ath wynne wyborgh mz makth

arla morghon om sancti andris dagh
kommo the saa tiil slagh
mz baneer try
3790 dragha the tiil wyborgx stadh i thy
mz steeghar och trappar manga
och wille wyborgx män dräpa och faanga
the storma paa sidhor tree
och wille wyborgx män göra oroo oc wee
3795 wnder hwarth baneer waare M maanga
oc wille wyborgx män göra bangha
een hertoge förde siith baner tiil tornith fram
än thaa han lithet wan
han stiigher aastadh mz mykit moodh
3800 och strax wndher stora hollit stodh
ryze hertoghen stigher i holit stora
och manga ryzer mz honum foro
the kliffua i tornen mz mykit braxk
then som försth kom in syntes wara snar och rask
3805 the andra baneeren tiil mwren drogho
mz them folk som trän i skogha
the hadhe steeghar wiidha och stora
ix tiil liika aa mwren foro
thz war alles there hopp
3810 ath the wille paa mwren opp
thz sägher jak för wissa nw 532
the waare paa mwren tymar siw
manga ryzer hadhe tha tornen ynne
alth wthan wyborgx mynne
3815 i tornen waare iii baneer wth slaghen
strax paa samma daghen

- och ther tiil basuna twa
 the tha iämpth monde gaa
 ath ryzer sculde täss dristogharen ath wara
 3820 alla mz makth tiil mwren fara
 the scutho steeghar nidher i wyborgx by
 och meenthe ath borghare sculde wndan fly
 nw i wyborgx män waren snara tiil handa
 aller i wysseligha kommen i storan wanda
 3825 knuth posse wynholth the ädle män
 ingen there war tha seen
 them baadhom och flerom tiil äro
 the framdrogho baadhe bäk oc tyäro
 the thetta nidhan tornith förde
 3830 och ganzska snarth siik rörde
 the sätte ther eeldh wthy
 och wille ath ryzer sculle aff tornith fly
 eeldh rök och tyära
 motte them allom thaa förfära
 3835 thz monde ryzer ther wynne
 the brunno ther alle ynne
 borghara luppö ynnan mwren mz tässa akth
 som mik är optha sakth
 ath the saa giordhe
 3840 rykte manga steegar nidh tiil jorde
 rykthe och maanga ryzer nidher
 533 saa ath the gaaffuoss ther widher
 saa grymth war thetta kiiff
 the som nidher störthe misthe there liiff
 3845 the paa mwren waare kommo tha i wanda
 the saagho sancti andris korss öffuer stadhen standa

ganzska lithen war cristna manna makth
thy leeth gudh see syna werdugha kraffth
the saagho och tw baneer paa bergith staa
3850 alla reedha tiil stadz mwren ath gaa
alle blanke som een iiss
och wille mz gudz makth wyonna priiss
wisseligha sancti erikx oc sancte oloffs waare the
thz finge ryzer samme daghen ath see
3855 ther war tha hwaske meer aller mynne
än ij^o [150] män ynne
ryzer kommo saa tiil hopa
och beegynthe alla ath ropa
och giorde millan siik eeth storth gny
3860 och wille alle fraan mwren fly
tha warth millan them eeth storth trangh
een paa then andra spraangh
then eene wille then andra lytha
saa beegynner millan them blodhen flytha
3865 störrthe tha flere M nidher
och ther gaffs ryze hären widher
saa staar stadhen än
the ynne waare miste ey meer än twa män
gudhi warde loff heedher och ära
3870 som omille ryzer saa kan förfära
ther nästh warth them saa braath
the alle rympde om sancta barbara nath
tiil nyia slotthet och sawalax landh
ther giik them ekki bather i handh
3875 lithet kunde the tha wyenne
sawalax män them aff slogho i thz synne

- drogho saa i landha märke
och siik paa nya ath stærke
jak kan thz ekki tya
- 3880 ryzer tha misthe tusendh nyia
och ther tiil een kostelighen man
saa ath alla ryzer greetho han
iiii och xxx byssa steenar stora
aather bliffuo tha ryzer borth foro
- 3885 byssa stälninga och ryzer döde
thz finge the tha för there mödhe
saa staa thz stilla een lithen riidh
alth in tiil kynderssmässa tiidh
tha man scriffuer nyetye och sex ther tiil
- 3890 saa förlöper thetta spiiil
thz rykthe komber tiil aabo nidher
och alle gläddes ther widher
thz kom och saa brath
rätzligha om iula nath
- 3895 Nw gätz mik ekki thetta daath
thy her steen skiil siith folk aath
han drykker försth iull oc gör siik bliidh
och lägger aa sina fiende lythen iidh
sweriges män spreedes saa wiith
- 3900 een hiith och annar tiith
the rytter förtäre paa her steens taska
the baadhe rutha och braska
the lyggia aa konungxgaardin i satagunna
- 535 och drikka och ätha som the kunna
- 3905 maanga döö aff frosth och nödh

- manga wordhe slaghne tiil dödh
the aff dalen och sollennere flere
dragha tiil wyborgh waare the än meere
tiil oloffs borgh sändes then ädla man
3910 knuth karlsson heether han
och mz honum lxx än ther tiil
som jak förwissa idher säyia wiil
alle hoffmän froma
och sculle tiil nya slotthet komma
3915 tha full thz thy wär saa
och mondhe ganska illa gaa
daghen äpther kyndersmässa dagh soll op ran
ryzer them dräpa holkit jak säya kan
thz hände och saa i thy
3920 ath vii [7] aller viii [8] kunde borth fly
thz är sorgh ath höra
och sörgelighit saa framföra
ryzer laagho för oloffs borgh
och swänska män haffua stora sorgh
3925 ryzer monde nämaren gaa oc dragha
thz maaghom wy för gudhi klagha
i sawalax baadhe män och qvinna
kunde tha lithet wynna
the rymde in i landith in
3930 mz sorgh och bleeke kin
ryzer them fölgher mz rwnar snara
och them opfynta a hwar them händher ath wara
thz maagh jak scriffua nw
paa samma tiidh slogo the i håll M siw
3935 hwar een ryz war saa snar

536

slogho hwart thz barn i wäghen war
 och swänskom tiil stoorä sorgh
 the drogho in för kronaborgh
 man plägher thz tawastha huss kalla
 3940 thz saa skeer monde naghoth walla
 ryzer the häria och bränne
 och wille in tiil aabo lenne
 the bränne kirkior och landh
 baadhe öffuer aaker och strandh
 3945 the thetta giorde waare ekki alstinges hundrath tw
 saa hielpe mik gudh och waares ffrw
 och huru stora skam
 swänske ey tordes fram
 tha thz skedde i thy
 3950 kom starkt rykte tiil aabo by
 ryzer i hatala kirkia waare
 och hwaske beeläthe äller korss ath spara
 the waare thaa
 när aabo paa daxleedher twaa
 3955 her steen i pläghen ärligh riddare nampn ath bära
 laather idher ekki saa förfära
 jak märkthe paa aabo borgh
 huru hans hiertha war fulth mz sorgh
 han leeth tha scriffua öffuer aalandh oc nyland saa
 3960 och bodhkafflen sculle öffuer alth finlandh gaa
 man aa huse mz therä wäria
 och wille saa mz ryzom bäria
 hwar man tha siik rörde
 tha her steen syna byssa borgh aff aabo förde
 3965 ther motte man höra mykit gny
 ther waare ynne skärpentiner hundrath try

Daghen paa sancti mattias dagh
tha dragha swänske aastadh
ryttare och swänske alle the fläste
3970 däggheliche män och iw the bäste
sommelighe mz slädha och somme mz hästh
the fara som the gytha mästh
ix hundrat waare hoffmen tha
som alle wille fram ath gaa
3975 ii^M [2000] aff aalandh komma
alle dägghelige män och froma
tha the alle komma samman
tiil hopa och wthan gamman
the meer än xl tusendh waare
3980 som godha wäria i handom baare
tha ryzer thetta sporde
alle siik heem hastokth forde
man ey kunde een ath hynna
aller noghon ryz ath fynna
3985 the swänske wille ekki längher ath yla
the äpther them foro wäl xxiiii myla
saa motte the ther yla
och gaffuo siik mz sorgh tiil hwiila
the ey kunde längher komma
3990 siik tiil noghon froma
hwath halp there mödha
kareel sawalax halfft taffwasta landh lygger ödhe
ther maane nw ingen boo
hwaske hundh hane aller koo
3995 hoo kan siik ther huila
landit ligger ödha meer än lxxx mila

i blandh swänske waare lodhbyssor v^c [500] än meer
 tha thenna reesan skeer
 waare och ganske manga skytta
 538 4000 swerige tiil liizsla nytta
 Stokholms sollenäre
 finge tha the äre
 ath the seulle bliffua tiil baka
 och oloffs borgh beewaka
 4005 ingen war tha annar seen
 hwar drogh heem i geen
 och komma hoffmän tha i thy
 aather tiil aabo by
 somma skikkas hiith och somme tiith
 4010 mästh tiil presta gaarda i then tiidh

Her steen wille tha tiil swerige fara
 och opreesa een storan skara
 huru all tingh gaar
 swante nielsson mädhan höffuisman dömith faar
 4015 steen twresson och erik trulle
 sculo bliffua honum hulle
 och hwar man i finlandh är
 baadhe fyärre och när
 och alth fynlandh tiil froma
 4020 wylle her steen ynnan een maanath aather komma
 tiisdaghen för paaska dagh
 ladhe her steen aastadh
 han leeth siik snarth liidha
 och in tiil wpsala gliidha
 4025 och wille finlandh frälsa aff wanda

i stockholm sculde een herradagh standa
som thz och skeer
jak ey weeth hoo ther aath leer
jak ey kan then herradagh mykit loffua
4030 all sweriges ärende beegynne ath soffua
gudh weeth om the swänske äre nw kyste
all tingh äro nw tyste
hwarth thetta siik wändher
all tingh äre i gudz händher
4035 ryzer oss hötass mz thera her saa stark
och samaleedes konungh hanis i danmark
saa löper thenna riidh
nw iii wikur for sancti johannis tiidh

539

Hören nw hwat som jak säyia wiil
4040 manga i swerige reedha siik tiil
tiil ryzelandh ath fara
mz mykit folk och storan skara
alle the som boo nordan skogha
och manga mz mik thz förslogho
4045 hwar fämpte man the wthgöra
och laathe siik tiil wyborgh röra
och wiil jak thz tiilstaa
aff hälsinga landh the giorde och saa
och saa the som sunnan hälsinga landh boo
4050 och gaaffuo siik inga roo
och mädhen komna ryzer i norrabothen in
brände salo lyninge yäk torn och kyn
täss lykess jokas wiidh oloffs borgh
finlandh och swerige tiil stora sorgh

- 4055 om sancti oloffs apton thetta skeer
 gudh haffue loff the ey brände tha meer
 the ryzer tha matte skingra
 och alla dragha tiil ryggia
 then tiidh thetta hände
- 4060 noghra aff oloffs borgh siik brände
 aff eeldin som i jordena giik
 brände godhe swänske män siik
 nw manga swänske syna hendher wridhe
 thz her steen saa lithet kan liidhe
- 540 4065 knuth posse swanthe och manga flere
 the finge tha stora leedhe
 om sidher gaaffuo the paa ryzer akth
 och drogho tiil ryzelandh mz stora makth
 Ok saa foro the in för nya narffua
- 4070 och wille ryzer fördärfua
 och waare alle samman gladhe och blidhe
 strax äpter dyre warffru tiidhe
 tw tusendh war then här
 som ther wille wara när
- 4075 the drogho in for ywan grooth
 saa heeth thz stora ryze sloth
 mz skiip smaa och stoor
 saa hwar om annan foor
 ywan grooth war starkt och fasth
- 4080 the swänske styghu i landh mz eena hasth
 ekki kan jak scriffua annath
 än slotthet war wäll beemannath
 mz wärya och mykla makth
 tha brukadhe swänske thera kraffth

- 4085 the monde thz sloth beeränna
och beegynthe strax ath bränna
the ey wille längher yla
the tiilstormadhe och gaaffuo siik inga hwila
freedaghen äpther sancti ludouici dagh
- 4090 komme the alle tiil slagh
thetta war gudz wndher
swänske wunno thz sloth i sex stundher
thz sägher jak för wyssa
baadhe mz eeld piil och saa byssa
- 4095 iii^M [3000] waare paa slottith ynne
likkauäll monde the swänske thz wynne
alla beegynna hardeligha roopa
baadhe man och qvinne tiil hopa
the waare saa maanga
- 4100 iii^c [300] warde gripne tiil faanga
ther fanz alla kysther fulla
mz sölfuer skin wax och gull rulla
hwar een man siik tha rörde
och tiil skiipts alth förde
- 4105 jern dörer och porth hakar
fördiss mz jak thz ey försakar
saa finge the gooth wädher
och förde faangar honogh och haaffuor nogh mädher
Swanthe nielsson there höffuisman war
- 4110 och heedherligit nampn mz ärom bar
kommo saa tiil swerige i geen
och flere hoffmän mz them
wäl hundrat siw
thz scriffuer jak för wyssa nw

- 4115 Saa förlöper then tyma och rydh
 in tiil sancti michelss tiidh
 nw i wars herra ihesu nampn
 dragher her steen aff sandha hampn
 han oplypther handh oc är wäll gladh
- 4120 mz xxx och c skiip han seglar aastadh
 och wiil i ryzelandh lända
 om honum mz synom kan thz hända
 gudh i hymerike naadhe swerige saa
 almoghen giordes owyliogher thaa
- 542 4125 och finge eeth annath synne
 och foro fraan her steen wthan mynne
 thz almoghen wilde tiil swerige fara
 och ey längre när her steen wara
 thz war ekki wndher
- 4130 för thy the liidhe storan hunger
 drukko watn och aatho illa
 thy kom i blandh almoghen stoor willa
 the waare och nakodhe om liiff been och föther
 och ingen kunde them göra böther
- 4135 och för thy swanthe oc alla hoffmän foro tiil rykkia
 thy wille almoghen ther ey längher liggia
 thetta her och för thy saa full
 gaaffuo hoffmän her steen stora skull
 thy her steen ekki kom fram som för är sakth
- 4140 mz folk och sweriges makth
 o her steen thz i waaren saa seen
 thz gör baadhe idher och swerige meen
 och hwar wylin i bliffua
 i kunnen lithet mooth ryzom beedriffua

4145 saa giffuer her steen mangom orloff heem
ath fara tiil swerige i geen
thz skeer tha saa
när her steen bliffua ganska faa

Nw dragha ryzer aather tiil ywan grooth

4150 och göra swänskom storan spoth
the läggia paa iwan grooth mera akth
och thz aather byggia fastaren mz thera makt
thy her steen faar noghra som honum gaa tiil
thy ligger han qwar i finlandh |handh
4155 beesäther slottin wyborgh och oloffs borgh 543
ey wthan stoor hiertans sorgh
och laather öffuer alla marka
hugga brottha stora och starka
millan berna och taffuasta landh
4160 baadhe öffuer mark skogh och strandh
huru thz framdeles wiil gaa
kan jak ey ythermeere ath spaa
ey kan jak thz scriffua tiil ändha
för än meer kan ath hända

4165 Saa snarth förlöper then langha rydh
nw in tiil iula tiidh
thz wiil jak tha framföra
huilkit alla sculo höra
och hwath skath aff swerige wth giik
4170 och lithen froma swerige ther före fiik
thz skedde wthan ferdh
thz sex män war een geerdh

- thz spörss & hwarth som tw far
 saa wiith som swerige war
- 4175 thz the gårdh wth giorde
 och saa fram förde
 x speen skræth myöll oc saa mykit reensath malt
 ey är thz ther mz alth
 ii pund köth ii pund fläsk ii pund fiisk ii pund
- 4180 hwar gårdh hon wth gör |smö
 xxiiii liuss och saa manga piila
 alth skal wth görass wthan huila
 som thz och skeer
 och mykith meer
- 544 4185 een fiärdungh gryn och twa twnnar thoma
 swerighe tiil lithen froma
 och een mark peninga reedha
 xxiiii piilar wth göra wthan leedha
 ther mz hwar fiärde aller fämpthe man
- 1490 sägher jak idher för san
 mz koosth och saa mz wärya
 the som sculle siik mz ryzom berrya
 thenne skath och folk monde alth wth komma
 swerige tiil liithet ganghn och froma
- 4195 then som thetta haffuer giorth
 och saa wiith är spoorth
 döma och ransake then som skall
 saa ath swerige ey komber i större qwall

Deo gracias

4.

1452—1520.

(Omedelbar fortsättning efter Nya Krönikans sista rad. K. Karl talar.)

Sedhen iag förfan att monge wnthe meg ilth 225
och wille ey bära mig opp för gilth B. 51
Wthen altiid aff herrane mz i bland Link.
stoor förredilse iag befan
4205 Aff erchebisen oc andra bispa mere
mith herskapp oc fogther och andra flere
Att the wille och kong cristiern draga her in
tha tog iag sa mig före i mitt sin
Allan then skath oc opbyrd iag kunde få
4210 stack iag offuer ena sydho tha
Kopar söloff oc andra wara
mz hwilka iag acthade wstaff riikit fara
Och latha sa bliffua them för siig sielffue
oc aldriig wonda hwarth sedhen wille hwelffua
4215 Norgies men fölle meg och i frå 226
kong cristiern monde the hylla tha
Min marsk her tord iag till karleborg sände
att han skulle wackta i then landz ände
Han stridde nogh manneliga i thz syn
4220 moth the dänar ther våre dragne in
Han warth ther trötther aff storm oc striid
ty tolkit war hans mestha iid
J sina tienisth hade han en myndog man
iösse boson sa heet han

- 4225 Han hiölth honum yppast offuer alla syna men
 oc hade honum för sin bestha wen
 Han badh honum aktha pa fighenderne tha
 sa lenge han skulle till hwila ga
 Han trodde honum bästh offuer alla sina swäna
- 4230 som i troo then tiid monde honum tiäna
 Han loffuade honum gott tha mz sin mwnd
 i hiertath hade han en falskan grwnd
 Han badh her tord till hwila ga
 och sagde siig well wilia wakta oppa
- 4235 Han badh oc syna tienara göra sammaled
 ty the törffte och hwila wed
 Han wille sielff mz sinom offuer them waka
 ath inghen skulle them omaka
 Marsken war tha pa karsborg i thet synne
- 4240 hwilkit iösse boson tha hade inne
 J danmark han föddher war
 till ath förråda oc swika war han ospar
 Sin skep lath han lonlega reda göra
 hwath honum lyste lath han ther införa
- 4245 Mädhnen marsken oc hans låge alle tyste
 stor otroheet han tha bewiste
 Alla arbosta strengia skar han aff i thet synne
 oc stengde alla marskens swäna inne
 Alla theras wergior stak han ower en sida
- 4250 ty han tröste ey mädhner them strida
 Sedhen gik han tith som marsken lå
 marsken strax pa honum blidelige sa
 Jösse boson iag segher tich
 haffuer tw nogher tiidhende tha seg thz meg

- 4255 Jag tror tig well offwer alla myna swāna
wtaff rätt kerligheet iag thz menar
Han swarade, herre iag segher mz skäll
souen annarss wthen fare, her är alth well
Jösse boson åther wth gönom dören gik
4260 marsken för engxlan ey soffua fik
Lithet ther ephther stegh iösse gönom then dör
om tiidhende sporde marsken åther som för
Oc reste sig op i senghen ther han la
iösse boson språng strax till honum thå
4265 Och hwg honum hwffwdit i axlena ned 227
all Sweriges macth hon gaffs ther wed
Så förrådde han marsken her tord
och giorde pa honum sa ynkeligit mord
Ty wakthen edher well i Swenske män
4270 för danske määndz swek thz segher iag än
Jösse boson sedhen till skeps gik
stragx till the dāner skyndade han siik

Med och femtiosex år

- epther gudz byrd når thetta giortt war
4275 J westherarss sattes en herradag
mästh herrana grype ther ett annath lag
The låthe mig ther oppenbåra förstå
att the wille alle meg falla i frå
Och sagde siig kong cristiern haffua wille
4280 honum för sin herre och konwng hylle
The monde tha mig så mykit åwithå
och gåffwe mig tha så mong lythe
Att iag skulle them alla barning frå taga

- mz myken gästning oc skatning oc andra twnga
 4285 Och att iag inne hade all bårghen alle en lålaga
 thz war som them war till meen
 Ther mz then herredag en ände tog
 att hwar hem till sin tädhen drog
 Mz kong cristiern hade the offuerlagth
 4290 att han skulle in i Swerige drage mz magth
 Sedhen iag förstod ath sa skulle wara
 ladde iag myn skepp mz alszkons wara
 Kisther och skrin slogh iag fwll
 mz dyra håffwer sölffwer och gwll
 4295 Och satte ther troгна män oppa
 och lath så hädhen till danske gå
 Sa stak iag mig lönlige aff thetta land
 noghet epher, ey wiste hwaskе qvinna eller man
 The herre i danske fågna mig well
 4300 ok både mig wara wellkommen håll oc säll
 The betede mig stor dygd oc ära
 och wnthe mig hwath iag wille begära
 Ther lath iag byggia ionkare hoff
 sweriges men till priiss oc loff
 4305 J vij [7] aår monde iag ther wara
 förre än iag motte tädhen fara
 Erkebiscop iöns oc flere främmande wilian syn
 kong cristiern aff danmark togo the tha in
 Erkebiscop iöns båtade ther inthet oppa
 4310 som man well her epher höra må
 Förre än iag wtåff riikit foor
 giordes meg skade allestadz stoor
 Ey alenast aff herrana wthen aff myna eegne

som myna fogther wåre pa myna wegne
4315 Förredilse aff alle fan iag nogh
mz ty iag thå aff riikit drogh
Förlath både land slecth oc fäste
oc lath them så sydhen rama sith bäste

228

Erchebisçop iöns sloo i frå kong karll mykit folk
wett warffruberga closther oppa ysen, och sielff kom
kongh karll wndhen mz nöd sielff anner mz sin små-
drengh oppa en skiwtzhest till Stocholm om natthen,
och hölth lenge wthe förre än han kom in, kong
karlls swäna hade drwckit seg drwkna och förförde
siig för en hopp och förredilse giordes oppa them &c

Christiern

För än kong karll wtdriffuen war
4320 krydhe iag pa Swerige i viij år
Sedhen monde Swenske meg in taga
iag monde tha mz macth indraga
The Swenske hyllade mig på morasten
och sedhen i wpsala åther ighen
4325 Till koning och herre haffua
megh riikeliga monde the begåffua
Twsande fyrahwndrade oc vij oc halfftredie sinne
epther att gudz son han föddher war ltiwgo år
Till Stocholm iag tha sedhen foor
4330 mz en mektog skare och stoor
Erchebisp iöns meg in i Stocholm ledde
myken gönst oc ära han meg betedde
Han antwardade mig Stocholms slott
thz iag om honum tenckte war ey gott

- 4335 Ty iag mz honum thz görliga wiste
ath han wlthe, thet kong karll riikit miste
Och flere mz honúm bade bispa och herre
mig behagade thet iw mera tess werre
Når iag hade slotzloffuan inne
- 4340 sagde iag till erchebispn i thz sinne
Her erchebisp, iag thz aff edher begära
segher, hwre i haffue hollit edher tro oc ära
Som i hade loffuath kong karll att holla
thz han bleff fördriffwen, i thz mest monde wolla
- 4345 J och flere meg optha tilscriffue .
att iag skulle till hielpa honum fördhriffua
Och loffuade mig hwlskap, oc Swerige alt friitt
annars hade iag ey pa thetta riikit kriitt
Moske mig kan och sammaledes henda
- 4350 ati tören än en tiid edhra kåpa omwenda
Som i gjorde mott kong karll stortt swiik
så töre i sammaledes göra mott mig
Men iag skall i tiid taga thet wara
ena reesa skule i till danmark fara
- 4355 Med skepp lath iag honum till danmark föra
ath han ey mera skulle förredilse göra
Sedhen han war kommen ther
kom han aldriig åther här
- 229 Thz tog hans wenner oc slecth illa liike
- 4360 att han bleff försend wtaff thetta riike
Bisp kätill aff lynköping aldra mäst
ty han war hans systherson, oc wen aldra bäst
Sedhen alth i riikit war skickat till myna hende
lath iag tha till danmark wende

- 4365 Jag drog nedher mz myn här
biscop kätill folde mig till landemär
Han lätz wara myn wen fwlgod
annath iag ey tha förstod
Han hade till meg en ondhen wilie
- 4370 thet röntes når han monde sig frå mig skilie
Han hyllade almoghen oc sagde så
om the wille mz honum stå
Thå wille han för them wåga sitt liiff
opsättia sig mott mig mz örlig och kiiff
- 4375 Han lastade meg mz dygher skam
för allan almoghen ther han foor fram
Ath iag hölth hwaske ord eller breff
och mykit moth Sweriges lag bedreff
Ther före monde honum alle iaka
- 4380 och till sin höffwisman endrekteliga taka

Biscop kätils örlig

- Naar kong cristiern war nedherdragen som han
lade iag om win mz alle myne macth [hauer sacth
Hylla till mig bade land och städher
på thz iag skulle få macth täss bather
- 4385 Maneliga i moth kong cristiern stå
och wtåff thetta riikit honum slå
Thz monde mesth then saken wolla
ty hwath han loffwade wille han ey hålla
Moth Sweriges lag han mykit giorde
- 4390 swenske män han swåra mis worde
Han lath them griipa och aff landhit föra
myken orätt monde han them göra

- Så giorde han minom modherbrodher kär
 lath föra honum till danmark, oc kom sidhen
 4395 Tolkit och annath mik optände laldrig här
 ath iag skulle meg i frå honum wende
 I lynköping nedherlagde iag myn biscopsskrud
 och tog ighen både skiöll och spiwt
 Och redde mig wth som en örligx man
 4400 som glaffwen i striid well brytha kan
 Jag sagde iag skulle ey åtherwenda
 förre än mz riikit war gripit en bätre anda
 Jag badh myna klerker meg straff oc lyte giffua
 på thet the skulle i fridi bliffua
 4405 Och ath them skulle ey aff fighenderne skade skee
 badh iag them seg emott them welwilieliga thee
 När kongh Cristiern thetta besporde
 230 hwre iag i Swerige moth honum giorde
 Hans fogther oc embetzinen griper oc slå
 4410 mz en stoor här giorde han sig reeda thå
 Och [kom] her sa draghendes i landhet in
 en myn tro tienare sende iag i thz sin
 J bonda klädher till landemärett ther han lå
 så granneliga hans her allan offwerså
 4415 Och fik ther wetha alth sanman slätt
 kong cristierns mening och hans opsätt
 Then spegiare till kocken i stegherhws gik
 och badh honum noghen math giffua sig
 Kocken menthe honum en slätt bonde wara
 4420 som tith till them mz gärd skulle fara
 Han badh honum in i stegherhwsit gå
 och skulle well ätha och dricka få

Sedhen han hade warith kockens gäst
bath kocken honum watna sin häst
4425 Han swarade honum tha strax ther till
att han thz gerna göra will
Han gik tith som hesthen war
når han sa sitt råm war han fwll snar
Sadelin ladhe han pa hesthen tha
4430 oc lath sa mz hast opp till mig gå
All ärende han mig wndherwiste
och hwre kocken sin hesth monde miste

Epther thz war nw sa fatt
bödh iag myna klerker goda natt
4435 Och drog aff lynköping i samma stwnde
opp till opland alth thz iag kwnde
Ther samnade iag en storan skare
sa iag menthe för kong cristiern bära lithen fare
Her Sten stwre strax stod mz mig som en man ^{gamble}
4440 i alle motte troheet aff honum fan
Han war en wng man och röst
i krij och örlig fwlwell tröst
Weth haraker skickade wij wår här
ty kong cristiern war harth när
4445 Weth wäghen nogra ladher stode
på then tiid wåre the almoghen gode
Almoghen stode ther inne tyste
the dāner ther aff inthet wiste
The menthe föga folk för them wara
4450 ty fore the tröste wthen fara
Når the komme fram sa när

- her sten stwre han mötte them ther
 Jag kom och i samme tiid
 tha begyntess ther en mekta striid
 4455 Glaffwenne brwste och swerdhen skrwlle
 monge dāner dōde aff hestana fwlle
 Ther war både gall och gny
 231 The danske wille tha gerna fly
 Tha komme the bōndher i ladherne wāre
 4460 the tryckte på the dāner swāre
 Ther styrte bādhe kar oc hest
 kong cristierns folk bleff slagit alth mest
 Nogle bliffue gripne oc icke många
 och gladdes wij wille them taga till fånga
 4465 Kong cristiern förnotte tha ey lengher striida
 wthen snarth åth westherarss monde han riida
 The hade ey bātath alth thz besta
 blodoge oc såre wāre hans hoffmen oc hesta
 Han reed in oppa westherarss torg
 4470 ther steg han aff i bittherliga sorg
 Jngestadz torde han gånga in
 wthen bleff wthe på torghit i thz sin
 Ther lath han sig hentha math oc dryck
 sa att han oc hans folck wedherqwekilse fik
 4475 The åthe som snarasth the kwnde
 oc drog aff i samma stwnde
 Ty iag kom epherdraghendes brått
 thz war som honum gadz icke aåt
 Till danmark han sig skyndade mz hast
 4480 ty han reddes för the Swenske fast
 Till förende monde honum mykit förtryta

att han skulle ryma för kätill och grytha
Kätill och gryta tha fasth offuer södh
medhen sa mongen stöerte för honum död
4485 Her ioghen i grytha bar tha rykte stortt
för then mandom han haffde giortt
Han actadhe oppa i grythaskär
att inga fighendher komme ther
Hoo ther kom grepp han till fånga
4490 oc latt them alle till mig gånga
Så lath iag göra om landhet widha
kongens embetzmän oc fogther the moste alt bidha
Sedhen lath iag bestalla slott oc feste
oc wenda ey åther förre än the opleste
4495 Jag lade mig om alla win
att iag skulle få all slotthen in
Thz oc sa om side gik
att iag all slott i myna hendher fik
Jag antwardade sedhen the slott oc fäste
4500 troгна riikesens män helst the bästa
Sielffwer anammade iag Stocholms slott
sedhen iag hade the andre wtfått

Nar alth war så kommith i lag
höllom wij en herredag
4505 Hwar wij skulle en höffwesman få
Thå våre wij alle till råde så
Konwng karll åther in i riikit tagha
thz monde oss aldra besth behagha
Wij scriffue honum till hwath vår wilie monde
4510 hwatt han will oss tha ther till swara [wara

Wij loffwade alle wilia honum till hånda gå
och aldrig falla honum i frå

Wii wylie manneliga mz honum stånda
om han wille komma heem till landa

4515 Wij loffuade alle wedh tro och ära
göra ephther hans eghen begära
Wille han thetta riike förswara
honum höroge och lydoge wile wij gerna wara
Ther gåffwe wij breff oc insigle oppa

4520 att thz stadogtt oc fast skulle stå
Når han thetta bwd fick war han ey seen
epther wår wylie kom han ighen

Rex Karo-
lus recep-
tus in Sue-
cia

Wij toge honum in ephther godan sedher
mz ära oc priiss och myghen hedher

4525 Wij antwardade honum riikit i hendher
Och swore honum wår eed alla i sendher
Att wij skulle honum hwlskapp oc mandskapp
oc aldrig mz liiffwit i frå honum falla [holla
Sedhen bleff iag siwk aff pestilens sott

4530 och inghen kunde råda mig ther till bott
Jag sorgde oc gråth ath iag hade giortt ille
och loffuade gerna migh bättra wille

obiit ka-
tillus episc.
lincopen.

Med thz tog dödhen meg liiffwit wtåff
myn ånde iag i gudz hendher opgaff

4535 J Stocholm ändade iag mitt liiff
wtaff pestilens sott och ey aff kiiff
Sedhen the mig till lyncoping förde
för höga altarett i domkyrkian the mig iorde
Twsande fyrahwndrade sextio oc fäm år

4540 sedhen ath christus föddher war

**Kong karll kom j frå pryszen och tog
wed riikit ighen**

Hwem lyckan will ey mädher stå
med honum plägher stwndom wndherliga gå
Them hon will plägher hon ophielpa
sombliga plägher hon nedher stielpa
4545 Hon wendher sig bade till oc frå
säll är then godh lycka kan få
Mz mig hon optha öffde sitt spell
boiandes sig både aff oc till
Men gud som all thing kan styra oc råda
4550 han styrkte mig altiid mz sinne nåde
Än ty Swenske mig wtåff landett driffwe
sedhen åther ephther mig scriffwe
Oc bade mig komma hem till landa
the wille tha alle meg gånga till hånda
4555 Sedhen iag kom i riikit ind
lagde iag mig om alle wind
Styrkia lagh och rätt ephther myn förmåga
oc wedh godhen friid holla Sweriges almoga
Gerna mwnker och presther wille iag styrkie
4560 förswara och beskerma klösther och kyrkie
Min wilie monde sig ther till bögia
watzstena closther lath iag förhögia
Med tin tack som nw hwar man seer
gud och hans wener till priiss tess meer
4565 Min dotther monde iag oc ther in giffua
i then hellige regle till dödhen bliffua

Kong karll
lath kalla
her sten

- Sedhen bleff iag siwk aff hårda sott
sa att inghen wiste mig ther till bott
Tha lath iag her Sten stwre till mig kalla
4570 och antwardade honum Sweriges riike mz alla
Han war en from oc ädle man
inghen annan trofastare iag tha fan
Som riikit kunde förestånda
och beskerma thz för wåde och all wända
4575 Jag antwardade honum och Stocholms slott
ty iag wnthe mannen aff hiertath gott
Jag badh honum aldrig latha sigh kröna
ther åth är fögha gangn som iag monde röna
Then sotthen drog mig tha till döda
4580 och kallades wtaff thenna werdhen snöda
Mith liik till grå brödra closther kom
ther att liggia till then ytherste dom

Sten stwre hoffwesman

- Som kong karll haffuer sackt så monde thz gå
han antwardade mig thetta riike förestå
4585 Han styrde i Sweriige monghen godhen dag
mz christeliga sedher och rätwiiss lagh
Swenske wille iag altiit wäll
oc aktade att them skwlle skee inghen oskäll
Aff almenoge man hade iag godh tycke
4590 till krij och örliig bestha lycke
J Swerige war sa god aår thå
ath span rog för fäm hwita tha monde gå
Span korn iij hwither eller en skilling galtt
sa war oppa alth annat som tha war falth

- 4595 Besthe köpp man wille haffua
wtåff gudi war thz besynnerlig gåffua
Löde marc sölff tha man för viij marc fik
lodhit för x skillinga gik
Par oxa the som wåre well hwlle
4600 wedher viij marc the ey mera gwlle
Kiött eller flesk wti then stwnd
ey mera än vi [6] hwita stod hwarth pund
Oppa aldrahonda war god tiid
hwar motte sig glädia oc wara bliid
4605 Salth oc hwmbles kom her nog
ty att mongtt skepp hiith till Swerige drog
Med aldrahonda som man kwnde begära
aff hwilkit riikit kwnde sig well nära

234

- Her Erich nielson monde thz illa behaga
4610 att iag skulle wedh riikit taga
Han war then förste thz tog till wrede
och swor ther oppa mz monga eede
Om thz kunde gå epher hans wilia
skulle han mig fra riikit skilia
4615 Han tingade mz rekbona oc the andra ther näst
och samblade en her som han kwnde bäst
Och till wpsala elff han sedhen drog
och läghrade sig oppa then skog
Når iag thz hörde reedde iag mig wed
4620 och kom så draghende aff dalane ned
Weth wphoffwa elff wij möttes then tiid
och begynte tha en mecktog striid
Her erich misthe ther månghen man

- han rymde mz skam oc inthet gott wan
 4625 Monga böndher rymde på ysen ned
 och ysen war kleen oc sanck ther ned
 Med folk och alle nedher till grwnd
 stoor iämmer och ynka war then stwnd
 Ey hade the kommith i tolken wåde
 4630 hade the ey latith [sig] aff her erich förrade
 Han drog them wth mz fagher ord
 och stemplade tolkit inbyrdes mord
 Hade the heller hemma warith
 wisseliga hade the ey så farith
 4635 Jlla till friidzs tha monde iag wara
 iag så the fatiga bondher så fara
 Så bleff her erics här förspilther
 och her Erich bleff oc the resza stilther
- Flere herre wåre och mislynthe
 4640 ath iag stodh för riikit, the thz illa wnthe
 Godh hyllest hade iag aff Sweriges almoge
 än tha herrana offuer endzs ey alle mz mig droge
 The bewiste sin otroheet sa mongalwnde
 oc brwkade emott riikit sina falska fwnde
 4645 Kong cristiern aff danmark the in haffua wille
 och honum för syn herre hylle
 Till herliwnga kom han mz en här
 når iag thz sporde kom iag och ther
 Jag mz mitt folck till honum drog
 4650 gall oc gny ther hördes nog
 Ther störde nok oppa båda siidher
 kong cristiern lath sig aff marken liida

- Ty ther gaffs för hett oppå
mäst hans folck på marken lå
- 4655 Riddare och swäna och andra sliike
som han mz siig hade aff danmarks riike
Kong cristiern drog till danmark åther
tha warth bland monge sorg och gråther
The sorgde syna wener swäre
- 4660 som i then striidhen slagne wåre
J then resza han liithit båtthe
hemma sittia han heller måtthe
J sitt riike mz friid och roo
och ey nogra falska förredare troo
- 4665 Än samblade kong Cristiern en her well stoor
och mz honum oppa nytt in i westhergötland foor
Och kom sa när han belagde örsteen
når iag thz fik wetha war iag ey seen
J opland monde iag än tha wara
- 4670 tha tog iag mz meg folk att fara
Nedher till westhergötland mz en hasth
och skyndade oppa folkit fasth
Att thz skulle sig ingalwnde förswmma
wthen snarliga epher mig komma
- 4675 En genstiig iag mz en bonde drog
lönlige till örsteen gönom en skogh
Hans håll lath iag optaga thå
att kongh Cristiern skulle inghen tijdhende få
Jag sagde honum till oppa thz siste
- 4680 wtaff mig han alzinthet wiste
Annarss än iag war i opland

- inthet annatt trodde hand
 Han lädz wara oredh mz sin häär
 och trodde ey iag skulle wara så när
 4685 Hans liiff oc theras hade iag i wold
 ephther iag hade griipett all hans håld
 Jag wille tha ey göra mig thz till blygd
 thz hade warith en stoor odygd
 Oförwarande pa them slå
 4690 ephther the wåre ey rädde thå
 Ther före wille iag på marken biida
 till täss han war reeda emott mig striida
 Wii droge till hopa och slogoms fast
 sa att syndher gik glaffwen oc brynian brast
 4695 The Swenske män tha manneliga stode
 ty the wåre mig både trofaste och gode
 The stridde sa manneliga pa the danske
 till tess the toghe tha till ath wanske
 Ther störte monghen dansker man
 4700 kong cristiern tapade och iag segher wan
 Jag föste honum sa hasteliga frå then mwr
 sa ath åther bleff hans fatebwr
 Jag foldhe honum allan then dag
 236 i fwlfott ephther mz hwg och slag
 4705 Sa ath i wåghen lå bade hesth oc man
 thz segher iag her för wissa san
 Så lopp han Swerige än the resza qwith
 och ångrade fasth thz han drogh hiith

Sedhen bleff friid än tha han war icke lång
 4710 ty Sweriges herra komme åther en striid oppa gång

The som falske wåre, the öffde syn spell
och scriffue kong cristiern aff danmark till
Erich karsson och trotte karson
oc andra flere mz her staffan benctson

4715 The både kong cristiern han skulle in komma
thz skulle honum bliffua till myken fromma
The loffuade han skulle inghen skade fåå
wthen alth ephther hans eghen wilie gåå
Jnghen skulle i riikit mott honum stå

4720 annath fick han wetha thå
The sadhe att alla herrana skulle mott honum gå
klerker och almoge skulle göra oc sa
Han kom draghendes mz en stoor her
och lagde sig i Stocholms skär

4725 Med sitt folk han steg i land
och ladzs haffua Swerige i sina hånd
Hans fwlla meningh war i thz syn
ath iag skulle stragx haffua taghit honum in
Thz gik tha icke ephther hans acth

4730 iag stod emott honum mz alle machth
Jag sampnade folk wtåff alla städher
goda hoffmen hade iag och mädher
Fwltaga böndher wåre oc i bland
som liiffwit wille wåga för thetta land

4735 Medhen han låå för Stocholms by
församnades mith folck i alle ty
Om michelsmessen mäst alle i sändher
att beskerma thetta riike aff fighenderss händher
En dag badh iag kong cristiern lätha sig lida
4740 och sagde att iag wille mz honum striida

- Han sende mig bwdh han wille mig mötha
 swårlige monde han Swenske män hötha
 Hwre han skulle them griipa oc bärgia
 och mz alla Sweriges riike förhårgia
- 4745 Oppå thz oss skulle täss bather tyma
 lath iag mith folk sig scriptha och lyma
 Höra messa och tidagerd
 ath gud skulle blidkas aff legth och lård
 För hellige kors messade tha en prest
- 4750 then som war i liffuerne bästh
 Ett wndherlighit tekn ther tha skedde
 som gud för alle oppinbårliga tedde
- 237 Att aff korsit nedherkom en drope blod
 mitt i kalken ther han stod
- 4755 Alle både gud om syna nåde
 ath han skwlle them beskerma frå dödszens wåde
 Sedhen messan war wthe, gik folkit tha
 tith the skulle sig ätha få
 The åthe och drwcke thz snaraste the kwnde
- 4760 och redde sig till i samma 'stwnde
 Sedhen iag hade skickatt heren till laga
 lath iag honum wth gönom porthen dragha
 Åth brunkaberg ey langth i frå
 ther kong cristierns her han lå
- 4765 Hwath myn hwstru giorde will iag ey tygia
 alth fatigt folk i Stocholm latt hon till segia
 Att the skulle alle på slottit gå
 ther skulle the kost oc almwsse få
 Almwsor nogh monde the ther fonga
- 4770 ath oss skulle tess bather i striidhen gånga

Min hustru ingeborg mz iomffrugher och frwr
 såghe wtt gönom then höga mwr
 Aff Stocholms slott hwre slaghit skulle gå
 och hwilken som skulle segherwinning få
 4775 Om mig bar hon stoor sorg och fara
 och the andra teslikes mz henne monde wara

Brwnkaberg hade the danske för starka borg
 thz kom them tha icke till glädi wthen sorgh
 The hade ther skanszatt alla wegna
 4780 och aktade thz in till sig hägna
 Ena kafflabro hade the oc giorde
 mz hwilken the skulle sig till skepen forda
 Om sa hade gwllit harth oppa
 att the ey förmotte moth Swenske stå
 4785 Ått sama broo skulle the ryma
 och komma till skepps i samme tyma
 Men en swensker man ett råd wtgaff
 ath wndherstockana skulle sågasz wtåff
 Medhen slaghit stod, ath the skulle inghen akta
 4790 ty ther sattes inghen som skulle wakta
 Några män aff stadhen rodhe
 och bestelte thetta förre än noghen trodde
 Jag böd myn her fasth troda till
 ty iag wille mz dāner bruka hoffmans spell
 4795 Wij hōlle pa hwar annan skott
 monghen störte ther aff som dōdhen hade fått
 Ther skottes både lodh. skeckther. oc pila
 på inghen sidhen gaffs tha hwila
 Redzsetyghen omsidher möttess

- 4800 swårliga the mz glaffuenne möttess
 Wij ware tha komne på bärghit opp
 och wåre tha alle weth ett gott hopp
- 238 Glaffuenne brwste och stwmpane flöge
 hwar lath tha see hwath han monde dwge
- 4805 Skioller och brynior syndher ginge
 monge wåre the som dödhen finge
 Ther störte både hesth och kare
 kong cristierns här bleff mesth ther qware
 Thz börgia fasth om siidher bläsa
- 4810 ett hakabyssa lod i kong cristierns näsa
 Fyra hans framtändher lösnade aff thz lod
 aff näsa och mwnd ran ympneliga blod
 Her trötte karlson war heet oc mykit trött
 sig lithet hwila tyckte honum wara gått
- 4815 Han sattis pa marken oc sin hielm opslo
 han fick tha lön som iag will tro
 Thz han hade draghit kong cristiern in
 ey hende honum bather i thz syn
 J mellan sin öghen fick han ett lod
- 4820 sa att aldrig han mera opstod
 Her Staffan benctsson bleff oc slaghen till döda
 som thetta riike giorde samma möda
 Andra flere fore och sorgeliga ferde
 thz the sa fore ware the wäll wårde
- 4825 Ty the wille icke mz riikeno hålla
 wthen tolken dråpelighen skada wälla
 Många tyske och danske styrthe tha döde
 menniskerss hierta motte ther offuer blöda
 Ther war sådan ynckeliig ry

- 4830 att longhen wagh hördes gall och gny
Fwcth och dâm i wâderett stod
marken stod all fwll mz blod
Danabroka sletz å marken nedher
swenske män toghe henne wedher
- 4835 Anner baner the ther och nedher lade
som danske mz siig i stridhen hade
Ther stôrte man offuer man
iag ey rättare segia kan.
The swenske pa the dâner hårdeliga ginge
- 4840 fôgha skade the swenska finge
Thz giorde gud mz syna nåde
som them halpp aff then högelige wade
Swenske män sig manneliga warde
spiwtt och swârd och pulyxer the ey sparde
- 4845 En fatig bonde biörn starke heet han
mz mig stod han alt som en man
Han lopp så fast som iag mz hästhen rände
och slog fwlfast på både hende
Han war glwpande som en gam
- 4850 well fick iag rwm hwar iag foor fram
Stoor hwgg wij pa the dâner vtgåffue
som före wåre monde thz ey låffua
Daghen leed åth qwellen fasth
tiidhenden kom ath sänkebron brasth
- 4855 Vij° [700] män the swenke ther ned
kong cristiern gaffs tha illa ther wed
The wille sig latha åth skepen lydha
ty the förmåtte ey lengher striida
Wii folde them mz hwgh oc slag

Knwtt posse
fick dana-
broka och
ath hansloo
her staffan
benctsson i
hell, han war
en meckta
örliq man

- 4860 till stråndhen & mädhen wij hade dag
 Så monde iag honum till baka slå
 till danmark skyndade han sig tha
 Han motte well seya han hade her warit
 monge war thz till sorg, han hade hiitt farit
 4865 Sedhen drog iag in i Stocholmss stad
 wngher och gammall warth tha glad
 The swenske män som slagne våre
 lath iag optaga oc leggja på bære
 Och them mz alle högtiid begå
 4870 mz alle the klerker iag kunne få
 Att gud wille miskwnna theras siell
 sedhan lath iag them begraffua well
 J kyrkegård som christna män
 ty the doghe för riikit, thz segher iag än
 4875 Thz andra folk i samma daga
 lath iag oc mäst aff markena taga
 Och iorda ned & hwar iag kwnde
 ath thz skulle ey liggia för ram och hwnde

- J södherköping sattes sedhen en herredag
 4880 tha kom thz i sadantt lag
 Ath Erich karlsson och hans partye kom till daga
 som kong cristiern monde her in draga
 Han fiöll till föga som han well motte
 iag och han wij worde tha sätte
 4885 Jag sende honum till rydzseland
 och gjorde ther honum till höffwetzman
 Offuer ett stortt tall folk som iag tiit gjorde
 ty the rytzser gjorde hiit skade som iag sporde

Her nielsz stwre sände iag och mädher
4890 att folkit skulle wara tess dristogare bäter
Mongth gott skepp lath iag belade
mz fetalia oc spiiss som the mz sig hade
Tha the till rydzseland komne ware
the rydzser räddes ganska sware
4895 En myndogh hoop tha moth them ginge
och begynte för rydzseland dagtinge
The loffuade fasth och swore widh
att the mz swerige wille holla en ewiig friid
Well i try eller iiij^o [400] aår
4900 ath på inghen siida skulle skee ett fingher sår
Och iättade opresza galga i hwariom by 240
hoo then friid wille brytha skulle hängias i ty
Her niels stwre swarade ther till sa
hwath haffue wij her göra tha
4905 Medhen the wilia falle till föga
tha måge wij oss ther mz lathe nögia
Och fara åther hem till baka
ther will iag till särdelis iaka
Erich karsson swarade tha ther till
4910 ingalwnde iag thz samtyckia vill
Thz ware oss en fwillstoor nesza
sa plath offuergiffua tolken reysza
Att wij skulle her inghen mandom göra
wij bliffue straffade aff alle som thz höra
1915 Sweriige kostade mykit thenna färd
thenne resza omlagde siig legth och lård
Wile i sa, tha måge i well hem fara
qwar will iag mz folkit wara

Rytzsane holla ey hwatt the segia
 4920 syn ord må the sa gherna tygia
 Fare wii hädhen, iag thz segia tör
 the göra skade sydhen som för
 Jag bliffuer her sa lenge iag kan
 jag skall mig brwka alt som en man
 4925 Her niels stwre nogra med sig tog
 och hem till sweriges riike tha drog
 Erich karsson bleff qwar fwll åren try
 på rydzseland hiölth fwllth örliig oc krij
 Myghen skade han i rytzseland giorde
 4930 hans mandom iag opha till Sweriige sporde

Weth then tiid monde och hända
 her iwar axelsson oc flere toge siig omwända
 Och wille i Swerige annerledes lagha
 en annan höffwetzman sig ath tagha
 4935 Kong hans aff danmark the haffua wille
 offuer Sweriges riike till koning hylle
 Bwdh och breff the offta sände
 med hwilke the honum för sin herre kände
 Kong hans tog tha att kria oppa
 4940 hwre han kwnne thetta riikit få
 Lithen framgång han tha haffde
 ty iag mig fast wth för riikit lagde
 Och wille honum ey in taga
 ey heller nogra wtlenska in i riikit draga
 4945 Ty sa opha wtlenska riikit hade
 war thz riikena till dråpelighen skade

En stoor skade hende the samma stwnd
ath wadzstena bran alth nedher i grwnd
Mcdlxxx och vij år

- 4950 prothi & iacincti martirum [dag] thz war 241
Sedhen ephther thenne wåde
lath gud ther yppas syna nåde
Med sancte birgitte dotther frw katherin
hennes helga been the lagdes i skrin
4955 Titt monde iag mz mith herskap fara
j then werdoga högtiid wille iag wara
Gud wille wetha mig then ära
iag war then förste hennes skrin monde bära
Med the andre herrer som ther wåre
4960 som wndher skrinett mz mig bäre
J proces om clöstrett innan till
i rätta sanning iag thz segia will
Twsande fyrahwndrade ottatie oc nyo år
annan daghen ephther petri ad vincula thz war
4965 Loff ware gud tolkit wille bethee
ath sadan helligheet skulle i myn tiid skee

- Sedhen aff finland iag tiidhende sporde
hwre rydzser ther inne stor skade giorde
Jag giorde redha en storan här
970 och lath honum raskeliga komma ther
Her Swante giorde iag till höffwetzsmän
grotthen iwen oc anner slott han ther wan
Och fik ther mykla håffuor och ära
ä mädhen skepen kunde bära
975 Manga grepp han till Sweriges riike

rydzser och borgare [bojare?] andra slike
 Mandom gjorde han ther offuer stoor
 och sedhen mz segher hem i riikit foor
 Twsande fyrahwndrade nyotio oc vi år
 4980 ephther att gudz son föddher war
 Knwtt karsson i thz samma kiiff
 i rydzseland miste han sith liiff
 Aff the rydzser leed han myken möda
 och ynkeliga pinther aff them till döda
 4985 Och några andre mz honum som gripne wåre
 aff hwilkom monge sorgde såre
 Och både gud så innerlig
 han theras siell skulle wara barmhertelig

Her iwar hwgsade fasth oppa
 4990 hwre han skulle kong hans ind få
 Och meg i frå Sweriges riike skilia
 ther till hade han och andre stor wilia
 Them will iag ey nempna her
 ty thz är meg tha liika när
 4995 Gud förlåte them theras broth
 aldrig gjorde iag them annat än goth
 242 Nw stemplade the sa monge lwnd
 hwre the skulle mig förderffua i grund
 Och thenne fatige Sweriges almoge
 5000 hwilkom the wåre aldsss inthet gode
 Hwarth thz monde tha om siidher hwelffua
 meste skadhen kom tha pa them sielffue
 Her ywar gjorde illa tha
 kong hans lath han kalmarna få

- 5005 Ther kom hans folk thz skulle anamma
och thz mz magth well bemanna
The finge både slott och stad
når iag thz sporde warth iag ey glad
Jag bød wtbodh aff alla städher
5010 mykit hofffolk hade iag oc mädher
Them lath iag till kalmarna draga
om sidher monde the stadhen ind taga
Och sloge i hell hwem the fwnne
som ey till slotthet wndlöpa kunne
5015 Danske båtade lithet tha
ty mongher dödher pa gathen lå
Aff slottit sloge the flere synne
och menthe åther stadhen till sig winne
Thz kunne tha ey epther theras wilie gå
5020 ty döde män och såra monde the altiid få
Jonkar slendtzs han monde tha liffuit latha
och störthe nid död pa calmarna gatha
Förre hade han wnnett monghen striid
men nw war kommin hans ytherste tiid
5025 Manneliga stode tha Swenske män
och driffwe the danske till slottit ighen
Aff slottit the danske mz byssor skwte
mång tack aff hwss the syndher brwte
På kyrker och stadhen giorde the skada
5030 mz the skott the pa slottit hade
Teslikes stwndom ey bather gik
att folkit aff skotthen och skade fik
Sidhen toge swenske noga wara oppa
ath the skulle ey aff slottit wtslå

5035 J tolken nöd the inghen spysning finge
 ty nöddes the för sig dagtinge
 Och calmarna slott mz thz opgåffue
 och gånga sa aff mz beholna håffuer

Her iwar monde än tha på borkholm wara
 5040 ty lath iag mitt folk tith fara
 Jag lath honum tha bestalla
 ath han skulle ey affkomma mz alla
 Ther om skötte han ey stortt
 om ena nath kom han aff, gönom en lönporth
 5045 Till siöss i morkrett lagde han
 then genaste leed. liika ath gotland
 243 Sedhen han till siöss monde komma
 the pa slottit ware sig ey förswmma
 På mwren en eld opgiorde the
 5050 ath her iwar skulle i siön wäll see
 Hwar han skulle gotland tagha
 och goda hampn för gotland råka
 Så kom han till wisby wthen skade
 hwilkit han och tha i förläning hade
 5055 Frw magdalena bleff qwar på borkholm åther
 i ångisth och sorg och myken gråther
 Oc sagde han hwath henne ginge illa eller well tha
 skulle her iwar henne pa borkholm fynne (synne)
 Han hade well actath henne wndsatt
 5060 och hade iag ey kommith sielff så bråth

Kong hans kom ther mz skepp till landa
 och menthe att alle skulle falla honum till handa

Han aktade borholms slott anamma
och thz mz sitt eghit folk bemanna
5065 Thz monde iag tha honum förmena
och worde ther annarledes offuer ena
Kong hans aff syn skepp oppa landhet gik
mz alle wordning iag honum wnfik
Mith folk stod tha alth om kring
5070 och wij talades weth mith i then ring
Nar wij hade lyktath wår tale
foor kong hans till skips, wthen dwale
Som iag sielff wille thz sedhen giik
ath iag borkholm mz dagtinghen fik
5075 Ån giorde her iwar illa tha
han lath kong hans alt gotland få
Han antwardade honum thz i syn hånd
så kom han thz frå Sweriges land
Sedhen han hade giorth thenna förredilse stoor
5080 stragx ephther han in i danmark foor
Och bleff ther i sorgh oc wedhermöde
till täss han wtaff werdhene döde
Frw magdalena hans hustru, som her qwar monde
hon monde tha till södherköpingx fara [wara
5085 Ther bleff hon siwk oc syn ånde opgaff
och i gråbrödra closther lagdes hon i graff

Eth recess i calmarna monde staå
ty kridde kong hans ther offtha oppa

Ett storth iordskalff oc dön hördes i Sverige
sancti ludouici natt sa att ketzslar oc gryther
fwlle aff hyllerne oc hwsen rystes mekteliga

- Sweriges herra the älste mäst ther wåre
 5090 och toge sig ey bäter före
 Än hwlskap och mandskap the konghen loffue
 och breff och insigle ther oppa gåffue
 Moth mith mynne giorde the thz
 hwilkit war mig inthet mädh
 5095 The iätthe sig skule mz honum stånda
 och Sweriges riike honum skipa till hånda
 For then skull monde the honum hylle
 244 ty herra nampn the haffua wille
 Theras qvinnor wille ey slätt hwstrwr hetha
 5100 ty monde the epther fruga nampn letha
 The friborne wille haffua riddare slag
 ty droge the honom in emott Sweriges lag
 Han kom till Stocholm mz stoor makth
 ath haffua riikit thz war hans akth
 5105 Mykit folk iag sampnade tha
 och aktade honum till baka slå
 Falshethen war så myken i blan
 mith herskap som iag förwisse fan
 Mykit folk bleff slaghit weth rotabroo
 5110 thz wlthe thenna herrar mig wåre otroo

När kong hans han kom för Stocholms by
 drog iag moth honum i alle ty
 Hade herrana tha mz mig manneliga ståth
 sweriges riike hade han ey fåth
 5115 Sedhen iag monde förredilse fynna
 war mig ey goth att winna
 Monghen troo man i thz kiiff

för Sweriges riike lath tha sith liiff
Jag war sielff staddher i stoor wåde
5120 hade ey gud hwlpith mz syna nåde
Mykit folk åff stadhen på windebron stode
thz giorde the mig ey till gode
Mykit mith folk i strömen tha drängtiss
tha the till baka aff slottit wändis
5125 Och menthe sitt liiff ther mz hielpa
att the ey skulle för syna fighendher stielpa
Sa lath iag i willande strömen gå
åth en löneporth pa slottit weth strömen lå
Ty hade iag ath brona och porthen farith
5130 en förredare hade iag wisseliga warith
Myn hesth mz meg offuer strömen sam
ther mz iag till lönde porthen kom
Jag gik opp pa wernen thz snaraste iag gath
och lath ther stinga wth en hatt
5135 Med kong hans iag tha dagtinga wille
ath iag skulle ey mith folk mera spille
Storth förredilse giordes mig tha
the ware sa monge på mitt folk monde slå
Them iag trodde aff hiertatt bäst
5140 the röntess meg tha aldra wärst
Alth mitt folk hade slaghit bliffwit
hade iag mig ey till dagtinghen giffwit
Jag bød kong hans offuergiffua thz mord
och wij motte sammankomma till ord
5145 Och sagde iag wille honum well in taga
och wara hans tro man alla myne daga
Om han wille mig nagheth wilkor giffua

- i Swerige ephther myn wylie bliffua
 245 . Han loffuade mig gott i alle måtthe
 5150 ther mz bliffue wij then tiid sätte
 Jag klädde mig och wt moth honum gik
 mykit gladeliga han meg wndfik
 Han sporde om iag hade well mott honum re
 satt till bordhen oc dwkana brett
 5155 Om iag både math oc öll nok hade
 ther gästher kwnna göra sig aff glade
 Jag swarade honum sa brådeliga thå
 thz wetha the bästh her back edher stå
 Som thetta haffua både bakatt oc brygd
 5160 edher nåde thöre the göra samma odygd
 När the komma sig well wedher
 nådige herre thz segher iag edher
 Tha tog iag kong hans wndher sin arm
 och ledde honum in mz lönleghen harm
 5165 Till friidz war iag än likawell tha
 ath frelsett skulle sin wilia få
 Riddare slag och herra nampn
 än tha thz war ey riikit till gangn
 Pa Stocholms slott iag honum ledde
 5170 all gönst oc kerlig iag honum betedde
 Mz matt oc öll wiin oc miödh
 oppa tolkit oc annath war inghen nöd
 Sweriges riike antwardade iag thå
 i hans hendher thz förestå
 5175 Stora gåffwor monde iag ey spara
 pa thz han skulle mig gönstog wara
 Han giorde oc mig till kerlig ighen

gaff mig nyköpingx slott och län
Och annath hwath iag monde begära
5180 thz giorde han wtaff syn ära

Kong Hans

Som her Sten haffuer sackt thz sa till gik
mz Sweriges herra hielp iag Sverige fik
Titt och offtha the mig tilscriffue
ath iag skulle theras herre bliffue
5185 Thz skedde och sa epther theras wilie
her sten monde the frå Sverige skilie
När iag bleff krönth, then samme dag
gaff iag wth mongth riddare slag
Tyske Swenske oc danske iag till riddara slo
5190 the loffuade meg wara hwlle oc tro
Pa thz the Swenske skulle herra wara
bön och gönst monde the ey spara
Som barn motte iag till riddare sla
them som än i tånom lå
5195 Thz monde thenna swenske qvinner wälla
ty aff herra namn monde the sa mykit holla
Hwar frelses qvinna wille hetha frwga
pa thz andra skulle them sa mykit bwga
Så framfwse ware the hwstrur tha
5200 att the hade gerna lathet sig till riddare slå
Om the hade piltha barn i bwke haffth
oc ey än warith kommit till sin kraffth
Wisth hade the latit thz riddare bliffwit
hwath heller thz hade dött eller liffwit

- 5205 Sedhen alth war ephther myn wilie gånghit
och iag hade all slotthen i hendher fånghit
Myna fogther satte iag ther oppa
och i hwarth län iag giorde oc sa
Att the skulle ephther myn begära
- 5210 all skatt oc räntha aff almoghen opbara
Hwath swensker bleff saker skulle the ey wndraga
men the danske skulle the iw taga till daga
Än ty han liffwit förwerkath hade
skulle honum än tha skeep inghen skade
- 5215 Min breff oc ord hölth iag fwille i nästa
men tha wille iag iw ware pa Swenskes wärsta
Sa hade iag oc myna fogther befalth
ey skona the swenske ä hwath thz galth
Kom dansker oc swensker in för rätta
- 5220 oc war them i mellan nogher trätta
Danske böd iag myne fogther hielpa
swenske altiid till saken stielpa
Wäre the och Swenske bådhen tha
the skulle tha bådhen för skadhen stå
- 5225 Jöns falsther som örabro hade inne
ett stycke giorde han i thz sinne
Harald pletting lath han fånga
och mz stöffa och spora till galghen gånga
Ther lath han honum hengia wthen laga oc doina
- 5230 thz rykte monde wiida offuer Sverige gånga
Aff hwilkit worde meg monga wrede
och dageliga fynge till mig stoor lede
Ther före gik jöns falsther ey well
i arboga bleff han slaghen i häll

5235 Jag hade oc offtha stor onåde
hwre iag skulle her sten förrada
Jag bad honum optha till Stocholm komma
och ingalwnde thz förswmma
Han lagade thz iw hwre han kunde
5240 till mig kom han ingalwnde
Stwndom monde han till findland fara
och stwndom på nyköpingx slott att wara
Än monde thz ena resza hända
ath han noghet hade i Stocholm ända
5245 Han kom tith mz herrar flere
myn hwgh optändes iw tha mera
Hwre iag skwlle honum liffwit aff taga
pa thz iag skulle råda her alla daga
Her sten lath iag till mig kalla tha
5250 bödelin war ey langth i frå
Hade iag tha ey åffråd warith
sörgeliga hade her sten tha farith
Herrane sagde thz skall ey skeep
göre i thz tha skule i see
5255 Thz bliffuer edher till lithen froma
i, och edra, neppeliga till danmark komma
Sedhen som iag thz hörde iag thz begaff
och herrana toge honum mz sig åff
Tolkit tog them illa behaga
5260 ath iag wille sådant för mig taga
Och sagde om iag haffde fwikomnath thz
tha hade iag ingalwnd lyktath ther mz
Wthen flere hade samma wäghen gått
wtaff them, om iag hade framgång fått

- 5265 Thenna herrane worde oc mig mislynthe
 före iag them ey slott oc stor förläning wnthe
 Når iag theras koning oc herre bleff
 loffuade iag them mz ord oc breff
 Att swenske män skulle mästh slotthen haffua
 5270 och mz goda förläningh them begåffua
 Ther hölth iag alsz inthet aff
 wthen danske iag slott oc förläning gaff

- Noghet epther iag monde her koning wara
 monde iag nedher till danmark fara
 5275 Allan skatt the monde offuer Sverige göra
 lath iag till danmark mz mig föra
 Jag samnade åther myna män
 och drog åther opp till Sverige ighen
 Myn drotning cristin folde oc tha
 5280 iomfru adela giorde oc sa
 Altiid skulle hon åka mz mig i släda
 thz giorde iag för lösth oc glädi
 Hon kwnde well skempta mz sin ord
 oc terning kasta offuer taffwellbord
 5285 J the samma vyntherss daga
 monde iag genast till Stocholm draga

- Widh the try år iag thetta riikit hade
 monga nyia sedher iag oppa lade
 Besynnerliga noghen godz aff frelsett taga
 5290 them mig syntes bästh behaga
 Frå her sten cristiernson iag ett laxafiske tog
 mig tykthe honum haffua an tha ågher nog

- Honum behagade thz ey wäll
mz ty slog han myn fogte i håll
5295 Herrana swore sig alla samman
sedhen gik thz mig wtaff gamman
Alla satte sig op moth mig thå
och begynte fast på myna fogther sla
Her Sten stwre opp i dalana drogh
5300 mykit folck han ther wth togh
Och drog sa sedhen för Stocholms by
ey lågh han lenge ther mz ty
Ath thz ephther hans wilie gik
mz borgarenes falskhet han stadhen fik
5305 Jag kwnne ey lengher ther sedhen biida
åth danmark till siöss lath iag meg liida
Myn drotning cristin lath iag quarra bliffua
ther monde hon i stor nød oc armott liffua
Och flere mz henne som ther wåre
5310 wid skörbwg oc hwngher the gåffue sig swåre
Monghen god fethen hesta kropp
för hwngher skull åthe the ther opp
Electus aff lynköping hemming gadd
aff honum war slottit sa håρθ belagd
5315 Att inghen kom hwarken wtt heller in
ty ledhe the tolken nød i thz sin
The wånthe iag skulle them wnsätning göra
och ferskt tha till them föra
Ty hiölle the thz, thz lengste the kwnne
5320 them wnsettia kwnde iag ingalwnde
Mera än iij^o [300] män bleffue oppa slottit död
mz ty gaffs thz opp i tolken nød

248

wed thenna
tiid doo bi-
scop henrik
i lynköping
in vigilia
sancti Tho-
me åren ep
ther gudz
byrd [MD]

- Källare oc torn mz döda kroppa fwlle wåre
 oc gik aff them ond lucth fwll swåre
- 5325 The hade nogh göra i monga daga
 för än the finge them well wtdraga
 Ey monde bather the resza gånga
 än cristin myn drotning bleff gripen till fånga
 Med frugher oc möör riddare oc swåna
- 5330 som henne nästh altiid plägade tiena
 Till wadzstena bleff hon manath tha
 mera än i [1] aår hon ther vell lå
 Sa bleff dagtingath mz the lybska om syde
 ath hon fick wold till danmark riide
- 5335 Her Sten stwre åther weth riikit tog
 mz myghen makth till calmarna drog
 Ty iag hade thz till mig anammath
 och mz mith folk thz well bemannath
 Jag lädz ther wilia bida mz makth
- 5340 thz gik tha ey alth epher myn acth
 Thz lyktades ther mz pa thz syste
 ath iag både öland oc Calmarna myste

**gamle her Sten Stwre kom till regementhet i
 gån epher kong Hans bleff wtdriffwen**

- Mångher plägher ther epher traå
 som han skall sielffuer aff skade få
- 5345 Om Sweriges men sig well betenkte
 epher wtlånsk herre skulle the ey lenckte
- 249 Ty the holla Swenske för spee oc spott
 och göre them mera onth än gott

The herra kong hans in i riikit droge
5350 the wåre the förste som honum wtsloge
Ther till dreff them myken nöd
ty theras dwker wåre stackotte, oc liithet bröd
Kong hans monde them sa lithet begaffua
all förläning wille han sielffuer haffua
5355 Som andra pystara Sweriges herre ginge
inghen förläning the wtaff honum finge
Annerledes han them loffuath hade
förre än the honum hwldskap oc mandskap sade
Tha bleff iag aff herromen hellig oc godher
5360 och kallade mig syn käriste brodher
The både mig iag skulle mz them stå
kong hans mz macth aff riikit slå
Jag lydde epher theras råde
och giorde epher som the både
5365 Först till Stocholm drog iag mz myn her
ty kong hans han war thå ther
Ey langth ther epher fik iag byn
och mz myna macth drog iag ther in
Kong hans ther epher till danmark drog
5370 alle yppeste håffwor han mz sig tog
Dochter hemming gadd monde iag befalla
ath han Stocholms slott skulle well bestalla
Han war Swerige en fwltro man
electus till lynköping tha war han
5375 Sedhen monde iag om riikit draga
almoghen hylla och slotthen indtaga
Pa Stocholms slott ledhe the stoor nöd
them brasth både öll och bröd

Monga monde ther döde bliffue
 5380 ty motte the om syde slotthet opgiffua

Sedhen fwlfolde iag mz alla
 Calmarna lath iag ther näst bestalla
 Kong hans then tiid ther inne lå
 well iij^M [3000] folk hade han tha
 5385 Föga folk war thz iag hade
 iag tröste mesth oppa gudz nåde
 Mera än i^M [1000] kwnne the wara
 som sith liiff för riikit wille ey spara
 Kong hans slo offtha aff stadhen wth
 5390 wij mötte honum mz skechter och spiwth
 Swerd och glaffwen finge tha gång
 hwar reszo giorde wij them wäghen trång
 Han wtslo om daghen två reszor eller tree
 mesta skadhen pa hans folk monde tha skee
 5395 Sielffwer han i hwar striid war
 sin helsa och liiff hade han ospar
 250 Än thimade thz om syde så
 ath iag monde stadhen mz hersköll få
 Till mig kom makth dag frå dag
 5400 ty finge the danske ett annath lag
 Danske war thz liithet till froma
 att wij sa raskeliga i stadhen komme
 Wij sökthe i kellara och hws frå hwss
 mz them wij wille thå leka rwss
 5405 Wij sloge till döda sa monga wij finge
 få ware thé som thå wnginge
 Wthen the inne pa slottit ware

föghe fare the för oss bære
Kong hans han gaff tha offuer att striida
5410 och latt sig aff kalmarna åth danmark lyda
Dochter hemming antwardade iag thz slott
ty iag wille fara tädhen brått
Anner stadz tith iag hade wärff
affwärgia rikesens skade oc förderff

5415 Sedhen iag war kommen till Stocholms by
mötte mig ther tydhende ny
The lybske herrer som wåre wtsände
ath the skulle then fegd omwenda
Och ath drotning cristin som monde i wadzstena
5420 motte friitt ighen till danmark fara [wara
Ther om hólth iag en herre dag
ath riikit skulle komma i bättre lag
Några swenske herrar iag mz mig togh
och mz the lybske till wadzstena drog
5425 Ther hólle wij hoff några daga
förre än hon monde till danmark fara
Then dagh hon aff wadzstena foor
sångss messa i Sancte karina choor
J wadzstena closther högtidelig
5430 mz pypar oc baswner besynnerlig
All ära oc dygd iag henne betedde
och sielff iag henne till offerss ledde
Dochter hemming gadd oc så
på wenstra sidhen monde han gå
5435 Sedhen folde wij henne mz ära
till täss wij komme till landemäre

- J wäghen hade wij glädi och löst
 hwarior besörde iag frith fodher oc kost
 Alla skildes wij mz kerlig åth
 5440 ey hade iag trott att sedhen skulle sa gåth
 Som iag må her för allom klaga
 hwre dochter karll tog meg aff daga
 Han hörde drotning cristin till
 mz mig giorde han förrådare spell
- 5445 Sedhen wij monde atskilde wara
 i wesboo till forsza monde iag fara
 251 När her Swen i forsza iag herberge tog
 öll och math gaff han meg nog
 Om kring bygdhen lagdhe iag myna swäna
 5450 faå ware tha när som mig skulle tiena
 Aåff onth iag tha alz inthet wiste
 annath röntess oppa thz siste
 Dochter karll kom tha till baka ighen
 ey trodde iag annarss än han war myn wen
 5455 Nogher ärende han tha hade
 till hwilken han råd aff mig kraffde
 Wij tillhopa drwcke och åthe
 om dryk och fatt wij både såthe
 J then stwnd monde han mig förgiffua
 5460 ty han wnthe mig tha ey lengher liffua
 Sedhen thz war giorth han tilbaka reed
 till drotning cristin then genaste leed
 Stragx reed iag till warnemoo
 ey hade iag hwaske hwila eller roo
 5465 Mz werk och sweda oc stor nöd

kom iag sedhen till sköfflingaröd
Ther motte iag till sängena gå
ey förmåtte iag lengher ferdhas tha
Mina wener lagde sigh fast ther om
5470 ath iag än tha till iönekoping kom
Sonedaghen iag tith kom mz stoor nödh
then nesthe torsdaghen ther ephther bleff iag dödh
Wett sancte katherine martiris tiid
alzwollog gud han ware mig bliid
5475 Twsandefemhwnrade oc [iij ar]
epther att christus föddher war
Mitt liik the sedhen i kista sloge
i släda satte och till Stocholms droge
Wti myna tienisth hade iag en man
5480 mig sweplik tha war han
From man pedher bireson åth nampne
han reed for mig wti myn hampne
Jnghen trodde annath än thz iag skulle wara
hwar han monde opp åth fara
5485 Han gik tha ey oppinbare
siwk lath han sig wara swåre
Besynnerlig i öghen syn
ty komme ey många till honum in
Wthen besynnerlig the ärende hade
5490 han stragx sig i sänghena lagde
Windoghen hade han fwlwell höldt
ath thz skulle wara för hwar man döldt
Tha likawell wåre the många thz wiste
och sorgde fwlfast att the migh miste
5495 Aldra mesth myn hustru ingeborg

- når hon thz sporde fick hon stoor sorg
 Mitt liik fördes thå till Stocholms stad
 alla sörgde och inghen war glad
 Her Electus folde mig oppath thå
 5500 mz sitt folk han i stadhen lå
 Ey kom han oppa thz slott
 förre än the hade sig en ny herre fått
 Jon iönson monde för slotzsloffuan stå
 myn hustru lath han på slottit gå
 5505 Att hon skulle alth ephther sin wilie laga
 thz henne till hörde, aff slottit taga
 Mith liik sattess tha i bykyrkone in
 i sancti iörens altare i thz sin
 Ther stod iag nogra daga
 5510 till täss herrane skulle sig höffwisman taga

- Alle Swerges herrar samnadess tha
 offwerwäga hwilken riikit skulle förestå
 Her Swante nielson bleff ther wtwald
 ty han war tha bäst ther tillfall
 5515 När alth war laghath ephther theras wilie
 wille ey herrane sig åtskilie
 Förre än the hade fwlkomnat thz iag hade sach
 mitt liik i grympzholm i iorde lagdt
 The toge thz opp och titt forde thz
 5520 hwar herre i Swerige war ther mz
 J Cartwse closther iag i iorde kom
 ther att liggia till then ythersta dom
 Thz closther hade iag sielffuer stiktad
 och ephther myn eghen wilie diktad

- 5525 Gwdi till hedher och marie then möö
att the skulle mig hielpa når iag skulle döö
Ther war ingiffwen legth och lård
som oppe skulle holla gudz tidegård
Jag menar thz skall till domen stå
5530 ath inghen skall dörffuas thz nedher slå
Jag lath mig mykit ther om worda
ther wndher gaff iag både gotz oc gårda
Mz breff oc bewisning på alle the rånthe
iag menar thz bliffwer som iag wånthe
5535 Epther iag för the saker gjorde thz
för mig och myn wårdnatt
Oss skulle alle skee gudz nåde
och skilia i frå fördömmilsens wåde
Gud giffwe myn siell hwila och roo
5540 ewinnerlige mz sig i hymmeriike boo

Her Swanthe Nielson

- Sedan iag wett riikit tog
iagh stragx nedh till Calmarna drog
Kong hans aff danmark i thz sinne
calmarna slott hade han än tha inne
5545 Thz åthertaga war myn acth
ty foor iag titt mz myna makth
Makth hade han oc oppa syna sida
ther före monde iag mz honum strida
Epther her Sten stwre war dödher tha
5550 wille han sig gerna in i riikit slå
Tha kwnde han ey sin wilia främya

- wij wille oss ey mz honum sämya
 Med ty togh iag manneliga moth honum strida
 sa att till danmark rymde han om siide
- 5555 The Swenske sökthe mz fwlle farth
 mykit hans folk pa markena qwarth
 Sedhan badh iag doctor hemming thz slott bewara
 mädhen iag skulle tädhen fara
 Annerstadz i riikit och aktha oppå
- 5560 om kong hans wille annerstadz in i landett slå
 Tha skulle iag emott honum taga
 att han skulle ey i riikit draga
 Doctor hemming stod fast som en troo man
 offtha till slottit stormade han
- 5565 Han hölth them inne till watn oc land
 mång lempelighen stycker han moth them fan
 Jnghen hielpp och råd the sig wiste
 ty opgaffue the slottit oppa thz siste
 J then nöd the ware stad
- 5570 och antwardade thz doctor hemming gad
 När iag the tiidhenden sporde
 iag meg mykit glad then daghen giorde
 Jag antwardade thz slott en fwll tro man
 ioghen monsson sa heet han
- 5575 Sedhen Sverige war kommit aff thenne wåde
 monde iag weth ix aår sedhen råde
 Lekthe och lärde monde iag styrkia
 weth machth hölth iag bådhe closther oc kyrkia
- 5580 Altiid wille iag wetha Sweriges froma
 mz alle skiptha rätt lag och doma

- Kong hans giorde optha skada her in
 tha tog iag för råd i thetta syn
 Försambla en her som iag kunde mest
 hwar oc en skulle wara till hest
 5585 För them skickade iag en höffwisman
 her aåke hansson trofasth war han
 Epther myn wilia han folkit tog
 oc iag in i danmark mz hersköll drog
 Ther menthe iag godh segher winna
 5590 iag böd till bade bränna och skinna
 Ty kong hansses folk thz samma giorde
 offta her in i riikit som iag sporde
 Sweriges skade iag hempna wille
 på thz the skulle sig ther aff stille
 5595 När the komme [twå] milor offuer landemär
 en dansker her låå för them ther
 [?The ginge i örkellynga?] kyrke ther mässa höra
 mz hiertans angher sin scriptamåll göra
 Her åke badh alle fasta stå
 5600 och manneliga i moth the fighendher slå
 [?The kommo swa til een?] lithen stenbroo
 bland swenske röntes hoo tha war troo
 Her åke ropade mz höga rösth
 swenske män i waren nw trösth
 5605 Trycker epther mig mz fwlle farth
 mith liiff skall iag nw haffua osparth
 Jag riidher före offuer thetta wad
 fölgher strax epther som iag edher bad
 Som han war kommen opp för then liida
 5610 ther låge the danske reda till strida

254

Når lasse fröst warth honum war
 mz glaffuen moth honum han raskeliga bar
 Honum kende han fwlwell i thz sinne
 frå honum war han kommen mz ominne
 5615 Han stak honum död aff hesthen ned
 all Sweriges machth hon gaffzs ther wed
 Brwnte bårtilson oc marquard gulszmed aff Scara
 monde oc tha samma ferdhen fara
 Her aåke togx tha dödher opp
 5620 till helsingborg förde the hans kropp
 Frw anna tyke krabbes lath honum begå
 mz alla the klerker hon kwnde få
 Högtideliga till graffwen i kyrken kom
 till att liggia till then ytherste dom
 5625 Sedhen foor folkit för the saka
 raskeliga åther hem till baka
 Jlla måtte the thz swara
 ath the togho syn herre ey bätre wara
 Hadhe the strax fram mz honum riidith
 5630 the reszo hade han ey dödhen liidit
 The wåre falske somme i bland
 som iag i samma siidhen förfan

Stor helligheet i myna daga skedde
 som gud besynnerlig i skeninge betedhe
 5635 Om sancta Ingrid gudz wtwalde wen
 i scrin lagdess hennes helliga ben
 Mz flere herrer iag ther war
 och hennes skrin oc ben om kyrkegårdhen bar
 Allan then almoqe som tith drog

5640 math och öll fyng the nog
Högtideligit gästebwd giordes thå
alle bispar och herrar motte titt gå
Frughar oc iomffrur mwñker oc presthe
qvinnor oc män the yppaste oc bäste
5645 Ther opsattess stwffwor saler oc bodher 255
math gaffs nok både myken oc godher
Jñne oc wthe gaffs i thz syn
ey all enast ööll wthen miodh oc win
Hwar åth oc drak som han gath
5650 god drygd war bade i ööll oc math
J wistherhwss oc källare fandz ther oppa rön
tolkit skedde wthen twill för sancte ingredis bön
The herra oc bärgsmän i the stwnde
begåffuade clostrett thz bästa the kwnde
5655 Mz peninga och gull oc sölfftacker store
och sedhen ther ephther aff skeninge fore
Twsande fämhwndrade oc [siw] aår
daghen nästh ephther olaiu thz war

Kong cristiern församblade en her fwill stoor
5660 och mz honum her in i westhergötland foor
Med högmogheet kom han mz mykit bram
och twingade alle hwar han foor fram
The motte honum alle bråndskatt giffwa
om the wille wed hwss oc heem theras bliffua
5665 Jñ i westhergötland drog iag moth honum tha
men ey tröste iag mott honum slå
Folk hade iag nok som wille them biida
iag wille tha ey latha them samman striida

- Med honum hólth iag tha inghen striid
 5670 wthen foor till opland then samma tiid
 Han foor offuer alth westhergötland
 alla wesgöta ginge honum till hånd
 Till iöneköping kom han omsyde
 ther monde han några daga bydhe
 5675 Offwer holewedhen fara thz war hans akt
 men ösgötar hölle ther starka wakt
 Fasth monde han then tiid ösgötane hotha
 ösgötana swore the wille honum mötha
 The wtginge alle som wärn kunde göra
 5680 når kong cristiern fik thz höra
 För ösgöta wrede räddes han nog
 full snarth han åter till danmark drog
 Twsande femhwndrade oc xj år
 strax epher iwlen thetta war

 5685 Aff siwksdom ledh iag myken mödha
 om siide drog han mig till döda
 Jag mz mig myna wener tog
 oc om iwla tiid till westherarss drog
 Jag myn iwll ther mz glädi drak
 5690 ty iag war än tha noghet helbrigda oc stark
 Några bergsmän komme tha till myn
 them skencthe iag både miödh oc win
 Epher iwla högtiid siwnde dag
 256 giorde iag mz them ett lag
 5695 Om ett sölfberg som fwnnett war
 ther malmen war mykit fyn oc klar
 Meg mislikade oc hymmade ther iag satt

dödzsens språng fik meg tha fatt
Jag bleknade om kindher som en gast
5700 åth dören lath iag mig liida fast
Strax iag wth om dören kommen war
aff dödzsens språng iag till marken bar
Myn småswen språng ått stwffuona tha
och badh the bergssmen strax wtgå
5705 The komme springandes i samma stwnd
meg kwnde the hielpa ingalwnd
Förre än iag fik well liwss i hånda
hade iag giffwit op myn ånda
The bære mig död i stwffuana in
5710 och råddes weth thz samma syn
Hwath the skulle till råda taga
epther framlidne wåre myna daga
Dörana stengdes granneliga tha
att inghen kom hwasken till eller frå
5715 Mätta myn hwstru kom för the dör
mz sin herre tala wille hon som för
Dörewaktaren sagde myn kiere fru
inkomma kwnnen i ingalwnde nw
Gören myn herre inthet qwall
5720 ty mz the bergsmän haffuer han lönlighet tall
Han badh i skule edher låtha ey långa
wthen liithen stwnd heller till kyrkena gånga
Ther mz hon till kyrke gik
thz iag dödher war hon ey wetha fik
5725 Förre än rykthet skwlle wtspringa
tolkit raad the före fingo
Alle hoffmän som wåre pa thz fäste

Then sam-
me dag war
storth wr-
wådher och
swårt snö-
fall store
snödriffu-
erna mandz
högh lå för
hwsen

bwde the i byn wara syna gäste
 Somme bärsmän mz swänana droge
 5730 the qwarre wåre the slodzloffuan in toge
 Swänana rwtade oc drwcke i byn
 mädhen bergsmännena toge slothet in
 Sammaledes giorde the Stocholms slott
 annarss hade the thz ey fåth
 5735 Ett lönlegit sändebwd the tiith sände
 som mz ioghen iönsson skulle thz ärendit ände
 När ioghen iönsson fik thz spöria
 myn dödh monde han ey liithet söria

Ett breff hade bärsmän scriffwit tha
 5740 oppa myna wegna som lydde så
 Jag Swante nielson riddarssman
 och höffwitzsman offuer Sweriges land
 257 Helsar edher alla fatiga oc riike
 frelsesmän klärker oc andra sliike
 5745 Fogther oc hoffmän och embetzsman
 böndher oc bokarla oc alla köpstadz män
 Epther iag kranker oc siwker monde wara
 som edher alle är wetherligit oppenbåra
 Haffwer iag fånghit sa för råde
 5750 ath riikit skall stånda wthen wåde
 Ther epther haffuer iag myken trå
 thenne store twnge skilias i fra
 Gerna åstwndher iag hwila oc roo
 inghen menniske skall thz troo
 5755 Om thz edherss wilie endräkteliga wåre
 myn son thetta riike motte stånda före

Wile i honum alle iaka
och i myn stad till Sweriges höffuisman taka
Ther om både iag edher gerna
5760 riikit skulle han beskerma oc werna
Han wågade både för leekt oc lård
wthen twill sitt liiff oc all welfärd
Om i thetta gören som iag begära
skall iag edher bethee all dygd oc ära
5765 Och wetha edhertt bästa oc goda bestånd
edher befallandes gud oc then hellige and
Joghen iönsson lönthe strax alla the swäna
på Stocholms slott som mig monde tiena
Borgamestare oc råd lath han opkalla
5770 thetta breff lath han läsza för them alla
Och breffwit nögdcs them ganska well
och sade thz wara berätt mz skäll
Joghen iönsson sollade alla myna swäna
pa myn sons wegna, trofasteliga tiena
5775 Slotzslåffuan mz withne tog han till syn
på her Sten stwres wägna kiere sonen myn
På samma tiid som iag doo
war myn son oppa örabroo
Tidhende fik han iämwell brått
5780 thz iag war död gladtzss honum ey ått
Han redde sig till oc wille ey biida
till wästherarss lath han sig liida
Högtideliga latt han meg begå
mz alla the klärker som han kwnde få
5785 Thå iag liiffde keste iag myn lägherstadher
ther som lå begraffwen myn käriste fadher

Her niels stwre iag ther iämpte kom
 ther att liggia till then ythersta dom
 Tridie dag ephther iag myn ande opgaff
 5790 lagdess myn döde kropp i graff
 258 Twssande femhwndrade och xij år
 tionde daghen ephther iwlen thz war

Wnge her Sten Stwre

Hoo thz retteliga grwnda kan
 lyckan fölgher ey hwariom man
 5795 En tiid smekrar hon mz bliida ansicth
 hårdh skäpnatt är hon åth endalycth
 I försthene komber hon som sommar mz löst
 ther ephther som winther mz köld oc fröst
 Mongelwnd komber hon mz sitt smyker
 5800 monghen hon oppa thz systa swiiker
 Så giorde hon mig i myna daga
 meg hielper nw föga ther om klaga
 Först monde lyckan fast mz mig stå
 sedhen börgiade hon fast moth mig gå
 5805 Thz iag ephther myn fadher till welle kom
 bärgsmän lagde sig mästh ther om
 Westherårss slott flydde the mig tha
 Stokholms slott giorde the oc sa
 Somme herrane tyckte meg ther till ey dwga
 5810 en annan höffwisman the sig toge
 Her erich trolle monde thz wara
 then the wille för riikit skulle swara
 Bergssmän oc almoge honum ey haffua wille

wthen mig alenast monde the hylla
5815 J arboga höltzss en herredag
så kom thz i thetta lag
Att the alle offuer enss droge
mig offuer riikit till höffwesman toge
The räddes för almogens wrede oc hoot
5820 the wille tha ey göra them emott

Sedhen iag thetta riikit fik
i thz första alt epher myn wilie gik
All Sweriges almoge wnthe mig väll
hwarken wngh eller gammall gjorde iag oskäll
5825 The hölle mig i wårdning oc hedher
weth Sweriges lag hölth iag them oc goda sedher
Klärkeriid wille iag gerna styrkia
beskerma och werna bade closther och kyrker
Thz war altiid i myn acth
5830 breff och ord holla wedh macth
Altiid war och thz myn sätt
gerna skippa hwariom lagh oc rätt
Så well fatige som then riike
iag gjorde them ther mz både liike
5835 Hwaske pa then gamble heller wnge
lagde iag någhen storan twnge
Mz gästning skatt heller någher ågelle
sedhen iag war kommin till welle
Jag skonade them thz bästa iag kwnde
5840 noghen fördherffua wille iag ingalwnde
Then brotlegghen gjorde iag mz nåde
Så han kom lätteliga aff sin wåde

Pa myna swäna hölth iag skälighen agha
 ath inghen skulle them för skalkhet klaga
 5845 Hoo som brött, om iag thz sporde
 epther Sweriges lag iag tha giorde
 Epther hans sak lath iag honum rätta
 mz tolkit stiltess alth kiiff oc trätta
 Myne fogther böd iag dag frå dag
 5850 ath the skulle almoghen göra inghen olagh
 Hoo thz giorde han näffsther bleff
 och aff sitt fögderij iag honum dreff

Gud lath sina nådher skina tha
 mz hellige biscop niels i lynköping lå
 5855 Hans hellige been the lagdess i skrin
 thz sa iag mz öghen myn
 Bisper oc prelather wåre tha när
 mykit herskapp oc almoge war oc ther
 Tidegård höldzss ther högtidelig
 5860 i then högtiid predikan dagelig
 Hwar prelather hölth tha sina
 somme på Swenska och somme latina
 Biscop hans braske hölth ther till kosth
 och skänkte alle bade win och most
 5865 Miöd och öll gaffs ther nog
 som hwar bästh lyste han ther aff tog
 Om afftonen optändes lykther tha
 att hwar skulle see hwarth han skulle gå
 The lykther stode alle i en ring
 5870 i hwalffholen all domkyrken om kring
 Ther brwnne the then longa natt

ty stoor long liwss wåre i them satt
Ther ware och the, som på skulle akta
och liwss oc eldh skulle granneliga wakta
5875 J domkyrken monga lampor oc liwss optändes
och brwnne till täss all tydegerd ändes
Then högtiid stood i daga tree
stor ära och hedher monde ther skee
Twsandefämhwndrade och xx år
5880 söndaghen ephther kyndhermässa thz war

Thenne tiid wigdess erkebiscop göstaff i rom
och sedhen hiith till opsala kom
Mädhan han i rom monde wara
lath iag mitt trogne bwd tith fara
5885 Samman bindas i wenskapp war myn begära
ty betedde iag honum stora ära
Monge löde mark söloff iag honum skenkte
myn wen täss bätre wara iag tha tenkte
Thz warth ey sa som iag förfan
5890 ther wåre fast onda mäklare i bland
The förde mellan oss bade dag oc dygn
å hwath the sagde war mäst alth lygn
Når han kom heem i thenne skär
giorde iag mig reeda oc wille möth honum ther
5895 Jag wille han skulle först till Stocholm komma
riikit till hedher och myken fromma
Jag hade well emoth honum reett
om han hade wilett seg titt teett
Jag skulle haffua lagth meg ther om win
5900 mz stoor hedher taghit honum in

- Onda mennisker monde honum råda
om han wille fly sin skade oc wåde
Tha skulle han ey till Stocholm fara
om han wille sitt liiff förwara
- 5905 Ty iag skulle för honum haffua satt försätt
Och som mynsth wordat honum förått
Thz kom aldrih wti myn acth
honum förrada som tha war sakt
Når han mitt bwd monde få
- 5910 ther om alzss inthet skötte han thå
Wthen drog strax in åth ståks slott
j mitt hierta giorde thz ey gott
Ey talade han weth mig ett ord
ty wexste ther aff stortt krij oc mord
- 5915 Ån bød iag ödmiwkt till oppa nytt
mz bwd oc breff offta oc titt
Jag badh honum kerliga till meg fara
iag wille han skulle myn faddher wara
Och i mitt barnss öll göra sig glad
- 5920 gud weth hwre kerliga iag honum badh
Jag honum för myn fadher elska wille
men skalka monde thz förspilla
Till meg komma war tha hans wilie
men onda radgiffuare monde thz förspille
- 5925 The sagde iag giorde thz mz onda lyst
att iag wille iw tha förrada honum wist
Hwilkit iag aldrig aktade göra
ån tha ath the tolkit monde mellan oss föra
Så bleff thz sedhen iw mera werre
- 5930 medh honum togh hålla flere herre

Och hölle många lönlige herradaga
hwre besth the skulle kong cristiern in taga
Oppa myn skade och mitt förderff
thz warth sedhen theras idkeliga wärff
5935 Mz bwd oc breff som han monde få
hwrw the wille manliga mz honum stå
Om han wille theras herre wara
liiff wille the för honum ey spara

261

Kong cristiern lath sankat mykit folk
5940 och lath them stiiga i skepp och holk
Han bödh them hiit till Sweriges draga
om the wille them mz godo intaga
Skulle the bliffua i friid och roo
på landzbygd oc städher hwar the monde boo
5945 Sa ath the skulle brändskatt wtgiffua
om the wed hwss och hemman wille bliffua
Men the som ey wille wara i mynne
them skulle the både brenna och skinne
The lagde åstadh oc komme iämbrått
5950 för thetta land till Stekeholms slott
Bättre lycka ther ey hende
slottit the i röther brende
Myken wedh ther wthen före lå
ty monde thz så illa gå
5955 The tände eldhen ther wti
sedhen stod han opp i sky
Och bran sa slottit i thz sinne
och mykit folk som ther war inne
Johan arenson war thz slott befalt

- 5960 han motte well sörgia offwer alth
 Ty ther bran inne hans hustru kiära
 mykit besatt mz dygd och ära
 Ey kunde noghen komma aff slotthet bort
 ty eldhen war starker i theras portt
- 5965 J westherwiik giorde the och så
 sedhen lagde the åther i frå
 Å hwarth the sedhen mz skeppen lade
 giorde the landett storan skade
 Till södherköping the sedhen droge
- 5970 till landz en mekta stoor almoge
 Och toge borth alth thz the kwnne fåå
 sedhen lagde the tädhen thå
 Ösgötana restess tha mz stoor makt
 slå them till baka war theras akth
- 5975 The dänner wille tha them ey bida
 wthen lathe sig snarlige ott skeppen liida
 Ey komme alle tha till baka mz liiffue
 åff Swenske i wäghen the slagne bliffue
 Hade the kommith fram i tiid
- 5980 ther hade warith aff en mekta striid
 The wåre sa få som epher them sloge
 then tiid the till skeppen frå södherköping droge
 Hade the rett kommit för Swenske mändz gam
 ey hade slwppett wndhen ett barn
- 5985 Sedhen lagde the tädhen i alle ty
 och lagde så in för Stocholms by
 Med två iäckther eller tree
 lithen lycka monde them ther skee

Ladagårdhen aktade the bränna oc skinna
5990 och stor priiss thå ther mz winna
Karll knwtsson bath them fasta stå
han will tha fremsth för them gå
The lathe sig åth ladagårdhen liida
iag mz mitt folk monde mott them riida
5995 The sloge tha ett mekta bad
then först kom wndhen han war glad
The wåre tha lätte och icke twnge
the till syna iækther både lope och sprwnge
The sprwnge offuer bwsker och gårdz gårdher
6000 them. tykthe then leken war fwll hårdher
Karll knwtson kom iag så när then dag
aff glaffwenss stwmpen gaff iag honum ett slag
Som han offuer gårdhen språng
mera rækthe iag ey honum then gång
6005 Hade ey then gårdhen warith
en sorgeligh færd hade the thå farith
Ey hade the wndhen mz liiffwit gått
hwarth barn hade wij till wisse fåth

Än redde kong cristiern sig som han kwnde
6010 och kom till Stocholm om hösthen ther näst [bäst
Bådhe mz skepp iækther och holck
oppa them hade han mykit folk
Han menthe till wisse iw Stocholm taga
thz kwnne honum tha inthet draga
6015 Han lath offtha slå i land
fögga priiss han ther aff wan
Som the wåre opp i landit dragne

worde the åther till baka slagne
 Sitt lägre sloge the oppa then mark
 6020 och gjorde thz fasth som borg fwll stark
 Jnghen kunde ther till them slå
 mz mindre han skulle stoor skade få
 En kom thz wti theras synne
 att the wille iw antingen tapa eller winna
 6025 Både iag skulle them på marken biida
 och sagde the wille mz mig strida
 Hwilken kunne annan aff marken driffua
 han skulle rådande offuer Sverige bliffua
 Hwar redde sig manneliga till then striid
 6030 och möttess åth en morganss tiid
 Kong cristierns fotfolk komme draghendes tyst
 the aktade oss raska wist
 Weth en skogx nab the Swenske lågo
 ath the danske komme draghende the well sågo
 6035 Mz fwlla makt wij them mötte
 hwgge och sloge oc mz glaffwenne stötte
 263 The störtte fast för våra hendher thå
 sa ath man offuer man oppa marken lå
 Wedh bränna kyrke thetta slaghit stod
 6040 then marken war fwll åff manna blod
 Få monde the wara tha wndhen sloppe
 många aff them i ett hengedy loppe
 Som ther lå ey langth i frå
 till kongens ridtygh komme wij ey thå
 6045 Thz monde thz samma hengedy wälla
 ty motte wij till baka holla
 Jag lath opp pypa och sampna myn skara
 och sedhen monde iag åth Stocholm fara

Kong cristiern gatz tha illa åth
6050 ath han hade tolken skade fåth
Senth kwnde han honum bida both
wäderith war honum och twärth i moth
Han wille gerna tådhen thå
nw kwnne han ey wädher få
6055 Ty lath han en hatt opstinga
mz mig wille han tha dagtinga
Han wtsände gisles män till mig
och badh mig sielff komma till sig
Han sagde wij skulle förlikas well
6060 och inghen then andre göre oskell
Han klagade tha sin stora nöd
ath han hade hwarken öll eller bröd
Köth och flesk mz anner kost
thz tykte hans swäna ey wara stoor löst
6065 Ty wille the frå honum för then sake
hade iag willeth them till nåde ey take
Jag ymkade offuer kong cristiern fast
och lath honum få hwath honum brast
Monga oxa lath iag till honum driffua
6070 mykit goth annath monde iag honum giffua
Hwilkit giorde iag alt för gode
till mykit goth iag honum tha trodde
Jag råddes mz mitt herskap tha
om iag skulle till kong cristiern i skepen in gå
6075 The gåffwe mig ther till answare
att iag ingalwnde skulle till honum fare
The råddes han skulle mig förråda
och riikit skulle komma mera. i wåda

Några myndoge men till honum sände
 6080 som all ärende skulle mz honum ände
 Her hemming gad war mz i bland
 ty welförnwmstog man war han
 Strax han hade fongit them in om bord
 hölth han hwarken ära heller ord
 6085 Han toppade tha syn segell opp
 264 åth köpnehaffn han genstan lopp
 Sammaledes hade mig och sa gångit
 om han then reesza hade mig fångit
 Och än heller werre som mig war sagt
 6090 mitt liiff förråda war hans fwlla akt
 Och skulle så ther mz riikit få
 ey gik thz epther hans wylie thå

En redde kong cristiern sig oppa nytt
 till landz mz här åther komma hytt
 6095 Och drog her in j westhergötland
 om wintren ther epther mz mord och brand
 Otte krwmppe monde öffwerste höffwisman war
 och skulle till all ärende swara
 När mig thenne tidhende hende
 6100 budh och breff iag om landit sende
 Och bath them alle emott fighendherne skyn
 myn akt war thå them offwerwinne
 Sielff drog iag i samma stwnd
 till westhergötland åth bågawnd
 6105 Några daga iag ther lå
 ath iag mera folk skulle till meg få
 The danske låge tha i kalffss prestagård

granth lath iag holla wakt oc ward
 Som iag på then tiid well förnam
 6110 ath förredilse war fast mz i bland
 Hwre ther om gik, eller hoo the wåre
 görss ey behoff her oppinbåre
 Meg giordes tha lekewell mekta sned
 then förredilse will bruka han kommer well wed
 6115 Jag gaff mig tha inghen liisza
 på aswndhen lath iag fwillwell ysza
 Oppa beggia sidher om siön lath iag hammegher
 på thz wij skulle wara tess tryggia [byggia
 För bakhår, oc tess starkare moth them stå
 6120 och them aff siön till baka slå
 Som the begynthe skiwta som best
 och iag reed oppa en blackotthen hest
 Som wrenade och språng bade till oc frå
 i örllig kwnne både bitha och slå
 6125 Lyckan tha bäther mz mig ey stod
 gönom beneth bleff iag skwtthen mz ett lod
 Gönom hesthen och thz loditt tog
 så att thz till dödhen honum drog
 J ffrå hesthen kom iag tha mz nöd
 6130 och lagdes i slåde som halff död
 Och drog till baka thz snaraste iag kwnde
 mitt folk thz skingrades i samma stwnde
 Till them iag satte myn största liith
 och loffuade storth når the komme tiith
 6135 The rymde aff marken och wille ey biida
 wthen hem till sitt hwar lath sig liida

Sedhen drog iag till örabroo
 ey warth mig bätre wthen mera oroo
 Mitt been begynte både swlna och werkia
 6140 ath iag dödhnen hade, kwnne iag förmerkia
 Longhen wagh att fara war meg ey löst
 ty iag twingades swäre aff köld och fröst
 Oppa örabro töffuade iag några daga
 sedhen wille iag till Stocholm draga
 6145 Ä mädhen iag war oppa örabroo slott
 bleff mig wärre och inthet gått
 Gwd som weth alla lönlige doma
 han weth well hwre thz monde till komma
 Jag fördes thå tädhen mz större qwida
 6150 oc wille meg latha till Stocholm liida
 J then resza leed iag stoor wände
 mz ty thå gaff iag opp myn ånde

(Det följande stycket om Christiern II synes icke ursprungligen tillhöra föregående afdelning, utan hafva blifvit något senare tillskrifvet, af samma hand, i hufvudcodex af rikskrönikans yngsta redaktion. Två samtida uppteckningar finnas, olika i mycket och hvardera innehållande åtskilligt, som icke finnes i den andra. Då det icke torde vara möjligt att afgöra, hvilka verser böra anses såsom tillagda eller uteslutna, och således icke är rådligt att hopföra alltsamman till ett helt, som måhända aldrig ägt någon motsvarighet i verkligheten, meddelas här båda uppteckningarna i oförändradt skick. Om en tredje, yngre, se sid. 231.)

**Konung Cristiens konung Hansses son När
han Regerade i Swerige**

Hwilken szom gud försmår i alle stund
och hathar then helige kyrke aff hiertans grund
6155 Gud giffwe honum hwarken lycka eller roligit liiff
men ewiig fegdh ock dageligt kiiff
Thå min fadher doo menthe iack saå
ath iack skulle tesse try riike faå
Ther wille iack bliffua hertogh epther hans dödh
6160 megh tycthe han war i sinneth för blödh
Miskwnd ock barmhertiighet haffde iak acth
medt swerd ock wapn allt nedher lacth
Jack sparde hwarken frwgher eller mand

B. 51
Link.

Konung Christierns klippingx krönica

D 2
537

Haa gud försmår j alla stund
oc hata hans kirkia aff hiertans grund
1555 honom bör ey licka eller rolikt liiff
men ewig feyd oc dageligt kiff
Tha k. Hans min ffader gik döden oppo
meente iak thenne iij [3] rike faa
oc ther bliffua herdog epter hans dödh
160 mik tycthe han var för mykit blödh
Miskund oc nade haffde iak acth
mz swerd oc vapen nider lacth
Jach sparde huarke qvinna eller man

men twinge them alle så wndher min hand
 6165 Lecthe ock lärde Riddare ock swäna
 the skulle mick alle fyre ock tiäna
 Jack war them icke mykit godh
 ock inghen förty rådde iack both
 Thå min fader war än i liiffue
 6170 begynthe iack i Norige striide
 266 Ther haffwer iack altiid sedhen hollet oppå
 så lenge thz gud togh mick riikit frå
 Jack förde ock ett örliig i Sweriige in
 ther blecknade så mongh ögon ock kin
 6175 Jack wan en striid ock tapthe en annan
 thz kan iack scriffua ock segia för sanning
 Jack actade så mitt riddarskapp att spilla
 förty iack an them med alle illa
 Thy förde iack them offta fram i slagh

vtan skattade alla oppo mijn san
 6165 Leckte oc lärde riddara oc swena
 the skulle mik mest för inthet tiena
 tha min fader var än j liiffue
 6170 begynte iak j norge mz biskoper kiffua
 ther haffuer iak sedan hollit oppo
 till tess gud tok mik rikit fraa
 Jak förde oc örliig j swerige in
 ther bleknede monger fager kind
 6175 iak van en striid oc tapte then annen
 thz kan iak scriffua oc seya för sannen
 iak actade mest mit ridderskap spilla
 förty iak vnte them alle illa
 iak förde them offta fram j slag

6180 ath theres godz skulle komma mick till wragh

Når iack hade kommett mz falsk och swiick
beuisth ath the stode icke manneligk

6185 Än war min gud meg thå så bliidh

• han wnthe mick swerige mz samma striidh

En thå thz war en stackott stund

6190 ty iack bedrogh min gud så monge lwnd

Aldrick hade iack thå swerige fåth

hade icke min falska breff före gåth

Jack war thå en konung i trenne riike

ock lath iack inghen ware miin liike

6195 Jack försmådde både mennisken och gud

för ty dreffs iack åff danmarck wth

Jack worde ey huath som iack bedreff

6180 at ingen skulle seya annet än iagh

oc theras godz vnder mik komma

thera byrd til skada oc mik til froma

om iak hade kunnit mz falsk oc suik

bewist the stodo ekki manneligh

6185 Än var myn gud mik tha sa blid

iak van j swerige then första strid

Sedan fik iak rikit mz dektingan

Stocholm var ekki got at twinga

doch thz stod en stackot stund

6190 thy iak bröt aff saa margelundh

iak var tha konung j iij [3] rike

oc latz som ingen vore myn like

6195 iak actade huesken men eller gud

förty dreffs iak aff riken vth

iak vorte ey huat iak bedreff

medt falsk funnd ock falske breff
 Ordh ock legdh hólth iack inghen man
 6200 iack thz för sanningh segia kan
 Jack lath dräpa och slå i hell
 monghen mandt moth breff och skäll

J Stockholm gjorde iack ett ynkeligit mord
 szom är well offuer all werdhen sporth
 6205 Jack åffhögg och brende monghen man
 szom gud hade Sweriges riike förlandt
 Jack loffuade them mz hand ock mwnd
 ath haffua them kär åff hiertans grund
 Jack loffuade mz breff att bliffua them godh
 6210 än thå the våre mik så emoth
 Och ther på swoor iack kongeliig eedh

mz falske fund oc falske breff
 Ord eller leyde hylstz ingom man
 6200 iak thz för sanningh seya kan
 iak lot dräpa oc slaa j hell
 mongen man mot breff oc skäll

538 J Stocholm gjorde iak et ynkeligit mord
 som är offuer all verdhen spord
 6205 iak darffuade ther sa mongen man
 for vtan skäl oppo myn san
 iak loffuade them mz hand oc mund
 at haffue them kär aff hiertans grund
 doch at them mik haffde varit j mot
 6210 skulle vara en afftalat bot
 oc ther oppo svor iak myn konglig eed

ath iack ey skulle them bliffua wredh
Ther till anammade iack kroona åff lewandes gud
ath iack skulle holla them obröteliig wtt
6215 Men sedhen iack war kommen mz them ind
thå brwkade iack thz gamble falske sind
Och giorde them ett ynkelighit badh
mitt på törghet i Stocholms stadh [Skara
Jack lath åffhugga biscopopen åff Strengenäss ock 267
6220 thå the wiste siig åff mick inghen fare
Thér till Riddare ock edelinge halffierdesins tiwge
thz giorde förreddare szom them belwge
Alle them szom mik tienthe bästt
them åtherlönste iack aldra wärstt
6225 För wthen borgare ock fatiige swäna
szom plägade gode herrar mz troo att tiena

oc gaff them svora megtig breff
iak kröntis ther oc loffuade gud
holle ord oc breff obrotelig vth
6215 men sedan iak var komen mz them in
tha brukade iak mit falska sin
oc giorde them et ynkeligit bad
mit pa torgit j stocholms stad
iak lat halshugga bisper aff strengnes och skara
6220 doc the viste them ingen fara
ther til riddara oc adlinga iijjsins tiwga [70]
oc än flere iak vil ey liwga
6225 för vtan borgara oc fatiga swäna
ther plägade sin herra mz tro at tiäna
the tyske raddo fast ther till
som ene ville regera köpmans spill

- Och lath theress kropper liggia tre daga på sträte
 6231 ther mon så mång h öghen beskeliig gräte
 Sedhen släpade iack them wtåff by
 så att rök och mwllen stodt opp i sky
 6235 Ther brände iack them wti ett baäll
 mith hierta war fastt hårdare än staäll
 Så lath iack graffua aff kyrkenne opp
 her Sten Swantesons rothne kropp
 Ock brände honum mz i samma sinne
 6240 för ty iack war dårath åff en qvinne

Sedhen skulle iack dragha till danmark ighen
 ock tala mz sibrett min gamble gode wen
 Thå iack skulle y nydala att gästa

-
- iak lat theras kroppa thre daga
 6230 liggia pa stratit androm til aga
 ther monde sa mongt et öga gräta
 thz ynkeliga mord oc gruffuelig läte
 iak lot them släpa vtoff then by
 at rök oc stop stod op j sky
 6235 ther brende iak them vtj et baall
 thz hierta ey grat var hardare än stal
 sa lot iak graffua aff kirkenne op
 her stens swantasons döda krop
 brende honom oc barn j samme sinne
 6240 thy iak var daarat aff en qvinne

Sedan skulle iak draga til danmark igen
 tala mz sibrit myn besta ven
 än tha iak monde j nydal gesta

medt mykit folck ock monga hästa
6245 Lath iack sänkia i samma stwnd
abothen sielff sette medt falske fwnd
Then samme tiid the ifrå altarett ginge
ock gudz lekamen nylige till siig finge
Jack lath them tage ock binda szom swiin
6250 för ty iack war ey mykit fin
Ock säncthe them wti skiithet watn
szom iack weth samma clostrett fan
Jnghen haffuer sådanth mord någhen tiid hörth
ty är mith ryckte wiida förth
6255 Thz är ey mykit segia eller scriffua
monge iack haffwer dödath och taghit åff liffue
Jack sparde ey biscopar ey munker eller preste
ey riddare ey suäna som mick tiente neste

mz mykit folk oc monga hesta
6245 lot iak drenkia j samma stund
aboten sielff siette mz falske fund
sama tiid the fran altared gingo
oc gudz licama nyligan til them fingo
iak lot hardeliga binda til död
6250 noger nada mz them göra iak allom förböd
iak lat them drenkia j skitit vatn
som iak vid sama closter fand
slyk ärende äre ey offta hörd
thy är mit rykte vida förd
6255 thz är omögeligit seya eller scriffue
monga iak haffuer tagit aff liffue
Jac sparde ey bisper ey monka eller prester 539
ey riddara ey suena ther mik tiente neste

Them szom iack war plicthog tacka oc löna
 6260 iack wegde them ringare än en böna

Jack lath mick dåra aff qvinna raad
 ty gångher mick nw szom lenge är spad
 Mith rikesens raad hölth iack för spott
 för ty iack an them inthet gott
 6265 Sybrett hans toller oc then the hans micels kalle
 the wåre mith rådth offuer andra alle
 268 The rådde mick både dagh ock nath
 6270 till stoor toll ock myken skath
 Till många förbudh ock swår toll
 till huar mandz skade ock oweruoll
 Hwilken som will wetha åff thetta sinne
 huath Sybrett haffwer warett för en qvinne

the iak var plictig at hielpa oc löna
 6260 iak vägde them ringare än en böna

Iak lat mik daara mz sibritz raad
 thy gaar mik nu som lenge är spad
 mit rikesens rad hölt iak för spot
 huat the sade ont sade iak vara got
 6265 sibrit hans tollere
 oc mester dirik myn stathollare
 oc then the hans michilson kalla
 vore mit rad offuer andra alla
 the radde mik bade dag oc nat
 6270 till stor siisa oc miken skath
 till mong förbud oc swaran tull
 till skada oc mykit offuer voll
 vill noger veta j thetta sinne

- 6275 Höre siig till ock merke well
 thå skall han höra bade rätt ock skäll
 Hon hugede i holland oc röffuade i nörye
 nötther ock äple förde hon till törye
 I bärend ophölth hon kroga hwss
 6280 ock ther drack monghen man siig gott rwss
 Men sedhen hon kom till köpnehaffn
 som i haffue hörth åff huar manss sångh
 Thå fick hon wndher siig både riike ock land
 så regerade hon både qvinna ock mand
 6285 Epther then gamble hollandz sedh
 huar man nöth icke qvinna fredh

Sedhen begynte iack mz the lybske trätta
 för ty the wille settia mik till rätta

- huat sibrit hon var för en qvinne
 6275 höre sik til oc merke vell
 han skal finna myn ord mz skäl
 hon hukade j holland oc roffade j norge
 nöter oc aple förde hon til torge
 j bergän hölt hon krogara huss
 6280 ther drak sa mangan man j [1] russ
 än sidhen hon kom til kopnehaffn
 vort thz danmarc til lithet gangn
 tha fik hon vnder sik rike oc land
 at regere bade qvinna och man
 6285 epter then gamble hollenz siid
 ther men niwta ey för qvinfolk frid

Sidan begynte iak mz the lybzke tretta
 förty the villo mik sätia til retta

- The wille mik ey skatta eller tolla
 6290 icke heller för en weldugh herre holla
 Men hade iack bliffuet i danmarkx hyllest
 thå skulle iack haffua giorth them fyllist
 Allre monde the then mackt i danmark fonge
 ther the haffde ackt förlonge
 6295 Ty rådher iack danske mendt natt ock dagh
 att the göre icke mz lybscke foll eller lagh
 För ty når lyckan bliffwer danske mendt godh
 thå wexer fögha fructh på hylle roth

- Sybrett lath myrda folck och slå i hell
 6300 iack gaff thz mackt wthen breff ock skäll
 Nu haffuer gud beskickat sina wrede
 ath iack lath Sybrith mik så lede

-
- the villo mik ey siisa eller tulla
 6290 ey eller all myn forbud holla
 än haffde iak bliffuit j danmarcz hyllist
 tha skulle iak haffua giort them fyllist
 the mena nw makt j danmarc fonga
 som the haffde actith for longa
 6295 tha raader iak danske men altid
 at the ey setia pa lybzka sin lith
 Nar lybzka bliffua danskom god
 tha vexer fikan aa hylla rod

- Sibrit lot mörda folk oc sla j hell
 6300 iak gaff thz makt mot dom oc skäl
 nw är iak kommen j gudz vrede
 at iak lath henne mik sa förlede

Kalkar ock disker mon iack ey spara
 iack tenckte så lithet på sielennes fara
 6305 Aff pening kopar sølff ock gull
 kunde iack icke bliffua mätt eller full
 Jack togh frå bisper riddare och suäna
 sølff gull ock dyra stena
 Jack sparde ey bonde i kiortill grå
 6310 ey ståttare ey kerling szom sath i wrå
 Ther till lath iack slå ett skemmeligit mynth
 szom än nu er för huar mandt synth
 Klipping war hans högxte nampn 269
 alle till skade ock inghen till gangn
 6315 Jack kallas kong klipping i samma stund
 för ty iack fan oppå thz fund
 Suerd ock spiuth lade iack åff

kalk oc dysk monde iak ey spara
 iak actade lithet iak tenctet skulle vara
 6305 aff peninga koper sylff oc gull
 kunne iak ey bliffua meth eller full
 Jak tog fran bisper riddara oc swena 540
 silff oc gull oc dyra steena
 iak sparde ey bondans kiortel gra
 6310 ey stakkara ey kerlinge ther sato j vra
 ther til lot iak sla klippingx mynt
 som än nw är för huar man synt
 klipping var hans höxta nampn
 alla til skada oc ingen till gangn
 6315 the kalla mik klipping j sama stund
 [för ty iak fan oppo thz fund]
 sverd oc spiut lagde iak vt aaff

- ock badh böndher bära käpp ock staff
 Jack kallas kong kepp åff alle
 6320 szom mick frå hondhen mone falle
 Jack togh ock skatt åff alt thz bondhen åtte
 ty kunde wij ey bliffua sätte
 Jack sparde ey gåss szom låå på rede
 ty bliffue the böndher så suåra wrede
 6325 För koo horss ock hesta
 motte alle thå mick opfesta
 Ock ther till åff allt szom peningar galth
 ware siig antinghen miöll eller malth
 Kyrker ock closther biscopar ock presthe
 6330 huar tridie pening lath iack åff them eske
 Jnthet skulle ther wndhentagit ware
 huatt heller the hade mindre eller mere

-
- oc bad bönder bära káp oc staff
 Thy kallades iak konung káp aff alle
 6320 the som monde fran mik falle
 iak tog skat aff alt thz bonden atte
 ty kunne vj ey lenger bliffua satte
 iak sparde ey godz som la pa reede
 thy vorde the bönder mik sa vrede
 6325 för koo hors oc hesta
 skulle the mik ther skat aff festa
 ther til aff alt ther peninga galt
 vare sik antigia miöl eller malt
 aff kirkior oc closter monka oc presta
 6330 lat iak huar tridie pāning eskia
 inthet skulle vndantagit vāre
 huad eller the haffde mindre eller mere

Wåre the fatige eller riike
 thå skulle the alle then tridie pening giffue
 6335 Then skatt skulle the mick fåå
 om the skulle mz mick i danmark boo
 Presther skulle huarcken haffua mör eller suena
 men leffua wedt halff sin tighende oc säd alene
 Off boo ock pening horss ock koo
 6340 åker ock äng marck ock skogh
 Sedhen alle the szom hade marck
 begärade iack till öde lagth
 På thz all ting skulle komma till mick
 ock inghen skulle haffua noghet gott till sigh
 6345 Min gud han war mick siellan i sinne
 thz faår iack nu dagelige att finne
 Kyrker ock hennes personer fördreff iak mongelund

huat the vore fatige eller rike
 huar tridie päning skulle the geffue
 6335 then skat skulle the mik faa
 om the skulle j danmark boo
 preste skulle ey haffua mör eller suena
 men liffua vid j [½] thera tiend al ena
 ey aff boo peninga horss eller koo
 6340 aaker äng mark eller skogh
 Sidan alla the ther haffde makt
 haffde iak thenct plat öde lakt
 at all ting skulle komma til mik
 oc ingen haffua nogit got til sik
 6345 min gud han var mik siellan j sinne
 thz far iak nw her epter finna
 kirkiona oc hennes personer fordreff iak mongelunde

ock ther till brukade iack falske fund
 Jack lath mick ware herre offuer mith riike
 6350 för ty wilde iack inghen annan wiike
 Påwens biskops breff ock presterss macktt
 thz war inthet i miin acth
 — Jack menthe iack giorde goth skäll
 6360 iack lath fonga en bisp szom en träll
 Ock ther till brukade iack lutherss dicth
 för ty kom iack i hwar mandz ficht
 270 Jack skötte ey kyrkens lagh ock friid
 hennes priuilegier lade iack niid
 6365 Thz kyrker war giffuit åff gode mendt
 hade iack ock alth frå henne wendt

oc ther til brukade falska funde
 iak lot mik vare herre offuer alt mit rike
 6350 oc ville ey at nogen man vike
 paffuens bispers oc prestens makt
 thy thz var inthet vtj min acth
 mik var tha inte annet j hender sat
 en kronenes ränta oc aarlig skat
 6355 oc ey kirkio eller closter regera
 eller frelsis bönder mindre eller mera
 än tha at iak giorde ther j mot
 at monger bide thz aldrig both
 541 iak meente tog iak giorde vell
 6360 lat fonga en biscop som en träll
 iak tog thz stycke aff luters dikt
 doc huar god man holt thz olikt
 theris friheter lagde iak nid
 som kirkian hade hafft aff gamblom sed
 6365 huat henne var giffuit aff goda men

Jack förböd the fatiga lära boock
att inghen skulle bliffua wiiss ock klock

Jack gjorde ther till alle miin flitt

6370 att iack så kunne minska klerkeritt

Jack förböd them szom hade hunghers nödh
at bedes math ock tigge brödh

Jack wille ey latha hwar ware god för siig
szom kongher ock herrar gjorde för miig

6375 Aff reddherskapet begärade iack en gåffue
ii [2] gyllene åff huar theres bonde årlige haffue

På thz böndherne skulle falla till mick
ock emoth sith herskapp sättia siigh

Min acth bleff thå spilth i samma stund

6380 szom iack oplade mz falske fund

Skalka fick iack län ock slott

hade iak acthet fran henne vent

iak förböd the fatiga lära book

at ingen skulle vara i lagen klok
oc gjorde iak ther til al myn flyd

6370 at iak kunne förminska klerkeriid

them ther haffde hungers nöd

förböd iak tiggia mat eller bröd

iak ville ey stedia huar god for sik
som konger oc herra gjorde for mik

6375 aff frelsit begärade iak en gaffua

ij [2] gyllen af huers thera bonde arliga haffua

pa thz bönderne skulle falla til mik

oc mot theres herskap setia sik

Myn act bleff spild j samma stund

80 tha iak oplagde the falska fund

skalka fik iak land oc slot

- ock ädla hölth iack för spee oc spott
 Jack wille så bäst haffua hemnet min harm
 når iack giorde adelen fatiig ock arm
 6385 Att når szom iack wilde slå them förfoot
 thå skulle the icke stonda migh emoot
 Ty hade iack tenckt theres machth
 then tiid iack wille them förlacth
 Monge the skulle haffua dageliga suäna
 6390 szom them skulle för peninga tiäna
 På thz iack kunne faå fald mz them ind
 ock dräpa them mz mitt tyranne sind
 Thz war för ty myn dagelige sedh
 att iack latt inghen mand niwta fredh
 6395 Jack skötte huarken rett eller dom
 aldrigh war någhen mand så from

- the ädele holt iak för spe oc spot
 mik tykte sa best at hempna min harm
 nar edla giordis fatiga oc arm
 6385 at nar iak ville sla them för fot
 skulle the inte stonde j moth
 thy haffde iak tenct alle thera makt
 jnnan en kort tiid haffua förlacth
 somma skulle haffua monga dagelige suena
 6390 ther them skulle för peninga tienä
 pa thz iak kunne falt mz them in
 at dräpa them epter vilia myn
 thz var förty min dagelig siid
 at ingen man skulle niwta frid
 6395 iak skötte huarken ret eller dom
 aldrig var noger man saa from

Hollendare ock skalka hölitt iack fram
riikett till skade ock mick till skam
Jack fördreff thå både qvinna ock mand
6400 szom bygde ock bodde på armego land
Hollendher lath iack stragx opsettia
för ty iack torde ey mott sibrett trätta
Ther icke sådde wthen ärther ock böna
szom förre wegkste korn thz sköna
6405 Jack lath ophengia både liffuandes ock döda
för ty kom iack i thenne möda
Jack sparde ey widuer szom gud mick bödh 271
ey faderlöss barn szom war i nödh
Men hwath kan iack her mykit åff scriffue
6410 epther thz the äre än nw i liffue
Then mina gherningher haffuer både hörth oc seet

Hollender oc skalka holt iak fram
rikit oc mik til skada oc skam
iak fordreff bade qvinne oc man
6400 som bygde oc bode pa amakers land
mz hollender lot iak thz opsätta
ty iak torde ey mot sibrit trätta
ther ey sade vtan ärter oc böna
ther förra vexte kornit sköna
6405 iak lat ophengia bade liffuandes oc döda
förty kom iak j thenne möda
iak sparde ey änkiör som gud böd
ey faderlös barn som vore j nöd
än huat kan iak ther mykit aff scriffua 542
6410 epter the äro än nw i liffue
ther thetta haffua bade hört oc seth

- ther kan iack ey thå bliffua förgeth
 Om the gherningher iack haffuer giortt
 ynkar och wndrar både himmell ock iord
 6415 Bland alle tyranner fandz aldrick min liike
 ock för ty wilde iack inghen i grymheet wiike
 Pharao silla nero och andra monge
 the kunne icke migh nemmare gonga
 J thirannes stycker ock mång ogherning
 6420 än es ock sees på en therning
 Nu är iack rymdher åff danmarck wth
 för ty iack actade huarken mand eller gud
 Nu råde mick gud hure thz will gånga
 iack fructher szom spått är förlonga
 6425 Men hure thz will nu framdelis gaå
 thz scriffues well opp i hwargie wraå

- thy kan iak ey bliffua förgeth
 aff the gerninga iak haffuer giort
 är opfylt bade hymmel oc iord
 6415 blan alla thyranna fanz ey min like
 ty ville iak engen i grymhet vika
 silla oc nero oc andra monga
 the kunne mik ekki nembre gonga
 j tyranna stycker oc monga ogerning
 6420 mz minne haffde iak vel fat barning
 Nw är iak rymd af danmarc vth
 förty iak actade lithet gudh
 än rade mik gud huru thz vil gonga
 iak fructer thz sker som spat var longa
 6425 men huru thz vil nw framdelis ga
 thz scriffuis vel op i huarie vraa

Ännu en tredje redaktion finnes af det stora rimverkets sista stycke, om Christiern II; den är dock yngre än de båda nu aftryckta, hvarför här endast de verser hvilka blifvit tillagda meddelas efter den enda kända handskriften, som är från 1600-talet och förekommer efter Olai och Laurentii Petri krönika, i forna Engeströmska samlingen (se förteckningen sid. 27).

Rim om then tyrannen Konung Christiern.

Konungh Christiern thett ähr midt Nampnn.
 Såå at heeta thet är min skam.
 Thet är migh hwarken glädie eller gagnn.
 Gudh lasthe thenn stunnnd iagh fick Konunge Nampn.
 Hade iagh mindre Embete fångidtt,
 Och med guds Nåde deth bättre föreståndidtt.
 Och mehre gångidtt till Schola och Läre,
 Och lärddt af Vijsdom både heder och äre,
 Deth hade warit migh myken prijs,
 Att heete af allom godh och wijs.
 Mina högfärd månde migh allena försmå,
 ty månde migh såå ille att gåå.
 Min högfärd månde migh icke swijke,
 Migh tyckte ingenn ware min lijke,
 Konungh Hans hann war een Edle herre,
 iagh tyckte mig ware bättre och icke werre,
 Jagh kalledis hanns sån att ware
 Här till wiste min moder wäl att sware,
 Nw är deth kommit vthi ett Qwahl,
 och begynnes där om itt annedtt tahl.
 Menn hwrw där om är deth lather iagh gåå.
 minne Moder böör migh äre och ey försmå.

- Fader och moder hedre och äre,
 gör långt lijff männe gudh oss läre,
 Hoo dem försmår och där till medh Gwdh
 och ey will hälle hans helige bwdh (*hvarpå följa* 6153-58)
- 6159 Them wille iag hafwe efter hauns dödh,
 † och twinge them med myken Nödth,
 Medh storm och stridh at sancke sammen them,
 dem till sorgh och mygh till gammen,
- 6160 Migh tykte min fader war i hiertadt för mild,
 † han war them icke såå mykett ild,
 Som iag wille ware sädenn iag fick rådhe,
 fördärfwe them vtann all nådhe. (*hwarefter följa* 6161-74)
- 6174† För Södreportt i Stocholms by
 gjorde Jagh medh Kartoger stor gny,
 Jagh lath där på skiwthe när dagh och Nadtt,
 de winskede deth af alltt med en fardtt.
 The warde sigh som karske drängier,
 Jagh fick them hwarken stegle eller hengie,
 Jagh fick thär såre mähnn och dödhe,
 där förspilte Jagh all min mödhe,
 Widh Brenne kyrkio slogh iag itt slagh,
 Jag tappede och där samme dagh,
 mine wärier lath iag til schips at före
 de Suenske månde fasth epter köre,
 De jagede mit fälch som aunor fåår
 medh hugg och slagh och dödelighe såår,
 Somblige blefwe slagne i deeth kijff,
 och summe sluppo undan med lithet lijff. (*följa* 6177-80,
 83, 84)
- 6184† Tå hade iagh tagidt godz och lijff,
 Så att göre deth war mit ijdth.
 The Suenske körde fasth wpå
 mitt fälch måtte ey lenger sthåå.
 Somblige månde the i watnett köra,
 och somblige fågne med sigh hemföre.

Them löste iagh igen för peninger och gull,
 Gudh och Lyckan war migh obull
 Thet wult Jagh hulltt til fånge
 Bischof Bellenacke af Findlande,
 Såå satte Jagh medh dem en feligh dagh,
 och lade nidh alltt örligh och slagh.
 Så lenge iagh kunne de herrer fåå
 som mit hierte efter månde ståå.
 The komme till migh vthi mitt skip.
 I samme stund iag them fångede och grep.
 Jagh förde them fågne til Köpenhaffn,
 Därföre laste migh både quinne och man
 Jagh grep dem i een feligh leygde
 ty haffuer iagh nu af hwar man feygde,
 Thet bedref Jagh sielff och förde dem här
 brende op herregårder och köpstäder,
 The lägrede sigh för Stocholms by
 tjd̄t kom iagh om sommeren med stort gny.
 Jagh kunde thet land ey öfuerwinne,
 med storm och stridh och illersk sinne.
 Så fan iagh på itt annett Råd̄h,
 lofuede dem mildheett miskund och Nådh.
 Jagh gaf dem fridzbref lofwede dem gådt̄t.
 Jagh meente dem intet annet än spee och spott.
 Jagh mente dem ondt aff hiertens grund,
 deth giorde min onde falsche fundh.
 Jagh gaf them bref efter theris wilie
 Från lijff och godz månde Jagh them schillie,
 Medh falsk och swijk fick Jagh deth lanndh,
 dett gick och snarlige ifrån min handh (*följa* 6195—6218)

6218½ Den fempte dagh epter min krönelse dagh
 otte dager efter alle Helgona dagh,
 Då schref man åhr epter gudz födelses tidh
 1520 så war denn tijdh. (*följa* 6219, 20)

6221 Thär til af Richsens ädlinger och herrer lath iagh mörde,

- 6221½ så at i himelen där af itt stort gny hörde.
 Jtt hundert män där til half fierdings tiwgu
 Jagh sannigh säger iag manne ey liughe. (*följa* 6225, 26)
- 6229 Theris krop låghe där i dager tree,
- 6230 De Suensche skulle deris spegil see,
- 6231 Jagh leth dem där liggie på almenne sträte,
- 6232 mångt sorgefult hierte schulle dem gräte, (*följa* 6233-40)
- 6240½ och it hans barn endå deth war spädt,
 ty thet war af samme ätt, (*följa* 6235, 36, 41, 42)
- 6242½ Min Erichs gatu wille iagh då fahre,
 J samme reese mine penninge spare,
 Togh iagh stor gård aff bönder flesthe,
 Köpstäder och kloster månde jagh gäste,
 Ehwar iag kom i köpstäder inn,
 där war Claus tro tienere min,
 Allestädz månde hann höge galger reese,
 Så wille iag Suenske män wnderuese,
 Midt på torgit så war min sedher.
 tolchit torfte Claus hälst wäl wider,
 Jagh lath honom hängie i Suderköpings by
 hwar man til syne och mästh förty,
 at iag wille goder heeta endå iagh icke war,
 och witner Claus hälst som saken opbahr,
 Så giorde iagh i alle köpstäder,
 läth hängie köpmän och bönder meder.
 Frelses män de gingo wäl medh,
 somme til galgen och somme wnder swärd.
 Swänsche hofmän hade ingen fridh
 dett weet Suen hök och så per smedh.
 dem iagh i Wastene leth jnkelihood quartere,
 för deth de trolige hade tient deris herre.
 Af Ribbinge slächte store och små
 lath iag i Juneköping huffuud afslå, (*följa* 6243-48)
- 6249 De skänckte migh både miöd och wijn
 Jagh leth dem binde alt såsom swijnn.

- Jagh lath them binde slemmere än en hund
och sänkte dem nidh till grundh.
Abothen slap löös af bödelens händer tree reser,
det tychte migh ware til en stor nese,
Han måtte ey af watnet döö.
Honom löste Jesus som tälde dödh.
Han kunne ey döö för bödelen sielff,
vtaf hans hand i samme elff,
thå sprangh fram en annen man,
diefuulen sielf sende honom fram,
En stor staff i sine händer
han slogh hans hierne vth allen i sänder,
så slogh hann hans hufuud sönder
det witne både bärgare och bönder. (*följa* 6253—72, 87—99)
- 6300 Jagh gaf henne bref med ingen skähl,
½ At det schulle blifue oqualt som hon giorde,
der mången förtröt som dågh ey tale torde, (*följa* 6301—16)
- 6316½ Jagh bödh bönder deris arbost bränne,
Om de wille mig för en herre kenne, (*följa* 6317, 18)
- 6319 Deth schulle de göre om de wille leffue,
6320 ty begynte de med mig kijffwe, (*följa* 6321, 22, 25)
- 6326 Spanmåll, får, lämb, och hwad mere wexste, (*följa* 6327—32)
- 6332½ Deth samme iag op på adelen bödh,
så at the wore alle i like nödh.
- 6333 Alle de som wille leffue (*följa* 6334—52, 71—76)
- 6376½ Den schulle de tage af bönder igenn,
kräfuie dem vth och ware ey seenn, (*följa* 6377—86)
- 6386½ Vtan måste så för mine fötter krype,
efter min piipe danse och sigh ödmiuke
Om de något af migh skulle fåå
som tårftige wore och deth ärnäå. (*följa* 6387—6404)
- 6404½ M:r Didrich war en omild mann,
til min embetz man giorde iagh hann.
Allt deth han giorde deth war min gerningh
som Jagh hade sielff kastedtt med terningh

Jagh gjorde honom till ErcheBisp i Lund
 alle Clerker och densche til skam i samme stund.
 Men så togh iagh till at betänckie,
 at sådent alt kunne migh ifrå mit wälde kränkie,
 För bägges wåre gerningh togh iagh fare,
 och lath så honom deth allene försware.
 Hwad andre hade thålt deth schulle han kenne
 Jagh lath honom både hängie och bränne,
 Jagh wille så bäst migh saklöös göre
 för alle de thet kunne spörre och höre. (*följa* 6405-16,
 6419-24, 6273, 74, 76-84)

(6277 *lyder så*: Hon föddis i Hålland och bodde i Norighe.)

6284 Deth hafue i hört af huar man,
 ‡ Deth wult hennis dätter fager och bold
 at hon af migh så kär wart håld,
 At Sibret ficks så mycket kähr
 När hon war glad satt hon migh näher. (*följa* 6285, 86
samt slutverserna.)

Jagh hade eenn from dråtningh född af keyserligh bördh,
 Men henne hölt Jagh ingen troo som för ähr hörddt.
 Vtan hölt migh mere til lööse quinnors listh.
 där af iagh kom i Gudz wrede för wisth
 Som alt sådant ondt ey länger af migh lijde kunne.
 ty wart iagh af med try rijke alle i sänder,
 Och måsthe sädenn lijde harm sårgh och nödh.
 Efter gudz rettwijse, inn till minn dödh.

Rättelser i texten

vid dess aftryckande ur handskrifterna.

Vers.

- 64 torde rättadt från trodde
65 thz » » the
137 aa (*det första*) hade kanske bort rättas till aff
269 cristiern *r. fr.* karl
284 leetho » leetha *Likaså* 1562, 3100.
465 thz » the
560 honum *utelemnadt efter* gerna
605 lath *r. fr.* ath
623 cristierns » cristiern *Likaså* 2545.
641 gingo » ginga *Likaså* 2246, 2625.
646 gretho » gretha *Likaså* 3882.
731 honum *hade kanske bort ändras till* han
757 aldre *r. fr.* all
770 tha » the
784 war » wara
804 the *tillagdt.*
878 sände *r. fr.* sända
910 kätels » kätel
931 opta *hade kanske bort ändras till ey eller detta ord tilläggas*
efter är
994 ey *tillagdt.*
1000 winningz *r. fr.* weeningz
1016 östergötlandh » östergölandh *Likaså* 2015.
1030 han *tillagdt.*
1039 dagh » (*I hds. har Messenius tillskrifvit dag.*)
1042 danmarks *r. fr.* danmark
1237 och *tillagdt.*
1254 paa *ändradt fr.* och

- 1326 riidh *ändradt fr.* tiidh
 1427 bodha *r. fr.* bodhom
 1443 stodho » stodha *Likaså* 3283.
 1560 fingo » finga *Likaså* 2247, 2624, 3234, 5726.
 1632 baadhe » baadha
 1651 waro » wara *Likaså* 3057, 3246.
 1812 teedhe » teerdhe
 1849 waara » waarom
 1933 lxx » lxx (*ändradt i hds. af Messenius*)
 1969 klekkebergh » kekkebergh
 1976 thz *utelemnadt efter* lithet
 1983 foro *r. fr.* fora *Likaså* 2351, 3576, 3802, 3884.
 2047 ridderliga » riddeliga
 2168 fyf » fy
 2183 förklarar » förklagher
 2224 och » om
 2255 för sprungo *ändr. fr.* försprungo
 — krypa » gripa (*enligt de andra hds.*)
 2303 danmarks *r. fr.* danmarsk *Likaså* 3520.
 2345 tiil *tillagdt.*
 2355 än *r. fr.* een (*deel är utstruket af skrifvaren sjelf*)
 2382 qwadho » qwadha
 2468 xiiii^c [1400] *tillagdt.*
 2547 män *r. fr.* mäns
 2550 swänskas » swänska
 2583 bundho » bundha
 2624 bröder » broder
 2812 färdom » fiärdom
 2822 moske *har onödigtvis blifvit ändr. fr.* mosken
 2824 stokholms *r. fr.* stokholm
 2830 frijboren » frijborne
 2929 före » förre
 2972 the » ther
 3009 baaro » baara
 3022 bade » bada

- 3055 alla tillagdt.
- 3149 bordhe *r. fr.* bordha
- 3325 aa » aff
- 3363 maangha » maagha
- 3400 xiiii^c » iiiii^c
- 3441 monde » mande *Likaså 3916.*
- 3680 gaatho » gaatha
- 3753 tha » thz
- 3759 ryzer » ryzor *Likaså 4149.*
- 3805 drogho » drogha (*I hds. af skrifvaren ändr. fr. dragha.*)
- 3828 » » »
- bäk. » baath
- 3853 oloffs » oloff
- 4032 äro » ära
- 4044 förslogho » förslogha
- 4131 aatho » aatha
- 4273 femtiosex tillagdt. (*I hds. är med yngre hand tillskrifvet sextiofem i det från början lemnade tomrummet.*)
- 4327 vij *r. fr.* viij ; tredie *r. fr.* fierde
- 4345 J och *r. fr.* Och i
- 4366 landemär » landenär
- 4370 frå » få
- 4375 dygher » dygdher
- 4403 Jag » J
- 4411 kom tillagdt.
- 4458 ett dubbelt wille utelemnadt.
- 4502 wtfått *r. fr.* wtfatt
- 4563 *Här står i kanten skrifvet: Jn propriis meis (?) facultatibus in toto hvilket blifvit utelemnadt.*
- 4564 meer *upptaget ehuru utstruket i hds. och ythermera i stället tillskrifvet.*
- 4618 läghrade *r. fr.* lägdrade
- 4621 möttes » mottes
- 4630 sig tillagdt.
- 4648 sporde *r. fr.* sporda

- 4833 sletz kan, om man så vill, läsas slotz
 4889 stwre r. fr. twre Likaså 4903.
 4950 dag tillagdt.
 5050 wäll r. fr. wall
 5074 borkholm » bokholm
 5254 göre » gore
 5293 behagade » bahagade
 5304 i kanten MD tillagdt.
 5338 bemannath r. fr. bemanna
 5372 han » hans
 5374 lynköping » lycköping
 5401 liithet » liithen
 5415 Sedhen » Sadhen
 5449 lagdhe » läghe (I hds. är iag tillagdt af skrifvaren.)
 5475 iij ar tillagdt.
 5557 bewara är i hds. ändradt och osäkert.
 5566 lempelighen r. fr. lempelighen
 5570 hemming » hemning
 5595 två » v [5]
 5597 The ginge i örkellynga tillagdt för att fylla ett öppet
 lemnadt tomrum.

Striden stod vid Fantehålan, som ligger omkring två mil från Smålandsgränsen; närmaste kyrka, i denna riktning, är Örkellunga.

- 5601 The kommo swa til een likaledes tillagdt.
 5657 siw tillagdt för att fylla ett öppet lemnadt rum, hwär någon sedermera ritat ett x, hvilket senare afskrifvare hafva tagit för x [tio]. Enligt Diarium Vasstenens skedde Ingrids skrinläggning 1507; ehuru de tryckta upplagorna deraf utsätta 1506, är det förra året alldeles otvifvelaktigt och framgår klart genom sjelfva texten. Förhållandet är, att ett blad, som innehållit slutet af oteckningarna från 1506 och början af 1507, blifvit bortskuret i originalhandskriften, utan att utgifvarne märkt bristen; och sålunda finnes året 1507 icke angifvet i trycket.

- 5678 ösgötana *r. fr.* ösgotana
 5683 xj tillagdt. *I hds. är tomrum lemnadt.*
 5698 språng *r. fr.* spång
 5733 Stocholms » Stochlms
 5746 köpstadz » kopstadz
 5787 iämpte » iampte
 5791 xij tillagdt. *I hds. är tomrum.*
 5864 skänkte *r. fr.* skankte
 5907 aldrioh är *i hds. ändr. fr.* altiid tyckes det.
 5921 fadher *r. fr.* faddher
 5950 Stekeholms » Stocholms
 5982 södherköping » södherkoping
 6007 gått » gatt
 6013 Stocholm » Stoholm
 6042 loppe » sloppe
 6062 hwarken är *i hds. af yngre hand r. fr.* warken
 6078 skulle *r. fr.* skull
 6116 på swndhen är *i hds. af skrifvaren ändr. till A* ^aswndhen
 6117 hammegher är *i hds. påkluttradt och otydligt; kan ock läsas*
 håmogher; i båda fallen betydande värtdorn.
 6158 (*nedre*) meente *r. fr.* meenta
 6164 — skattade » skattada
 6174 (*öfre*) ögon tillskrifvet *i hds. af yngre hand.*
 6215 (*nedre*) men *r. fr.* man
 6222 — än » an
 6227 — tyske » tysko
 6229 — daga » draga
 6253 — hörd » hord
 6255 — omögeligit » omogeligit
 6259 (*öfre*) löna » loffa (*eller* lowa)
 6260 (*nedre*) böna » bona
 6279 — bergän är *i hds. samtidigt ändr. till berffän*
 6287 — begynte *r. fr.* begynta
 6293 (*öfre*) Allre » Alle
 6296 — lybscke » lycke

- 6299 (nedre) folk *r. fr.* fölck
 6303 — tenctet » lenctet (*iak är i hds. af skrifvaren
 ändradt från thz*)
 6310 — sato *r. fr.* sata
 6313 — höxta » hoxta
 6316 — *hela versen tillagd.*
 6318 — bönder *r. fr.* bonder *Likaså 6356, 77.*
 6330 — päning » paning *Likaså 6334.*
 6344 — oc » aff
 6357 — än » at
 6371 (öfre) hunghers » inghen
 6372 — bedes » sedes
 — — math » moth
 — (nedre) förböd » förbod
 — — bröd » brod
 6375 — begärade » begarade
 6379 — act » ac
 6383 (öfre) hemnet *tillagdt i hds. af yngre hand.*
 6384 — adelen *synes i hds. af skrifvaren vara rättadt från
 ädelen*
 6391 (nedre) falt *ser i hds. ut som sak; framför detta tyckes
 fa stå utstruket.*
 6392 — dräpa *r. fr.* drapa
 6405 — oc *tillagdt; döda r. fr.* doda
 6407 (öfre) *Ihds. är änkie skrifuvt öfver widuer med samma hand.*
 6410 (nedre) äro *r. fr.* ara
 6413 — gerninga » gerniga
 6417 (öfre) silla » sibilla
-

Handskrift-Beskrifning.

I. **Handskrifter innehållande Gamla Krönikan** **såsom sjelfständigt verk.**

1. **Spiegelbergs bok** på Kongl. Bibliotheket, från 1470—80 och 1523; med gammal signatur (Antiqvitetets-Arkivets) D. 2; i aflängt och smalt format, bunden i tjocka, med brunt pressadt skinn klädda träpermar. Hon har nu 250 blad, af hvilka de 2 första och 2 sista äro pergament, de öfriga papper; en gammal bladräkning visar att de förr varit 272, men deraf fela 202—225, hvilka dock icke haft någon skrift. Innehållet är följande.

i. »Om Gotlandh». En omskrifning på 1400-talets Svenska ur den korta historia, som är bifogad Gotlandslagen. Består allenast af 54 rader, motsvarande 2:a och 3:e stycket i Schlyters upplaga. Slutar med anteckningen »Hec ex cronica Gotlandensi» och upptager första bladets rätsida, hvarefter följa 3 toma sidor.

ij. Gamla Rim-Krönikan, börjande med öfverskriften: »assit ad inceptum sancta maria meum.» Är skriven med en handstil från 1400-talets senare hälft (1470—80) och upptar bladen 1—46. Efter

sista versen har följt en, som det tyckes, Latinsk rad, hvilken genom skrapning blifvit gjord oläslig; möjligen innehöll hon afskrifvarens namn och deo gracias. Oaktadt denna afskrift visserligen icke är god, utan snarare tvertom, är hon dock den bästa som finnes, i mycket öfverträffande de öfriga, och har därför blifvit lagd till grund för aftrycket i denna samling, 1:a delen sid. 1—155.

Med denna äldre handstil är intet vidare skrifvet i boken, utan har hon först 40—50 år senare blifvit fortsatt.

iiij. Nya Rim-Krönikan, upptagande slutet af bl. 46 t. o. m. bl. 141 r. Är afskrifven omkring år 1520 af Johan Spegelberg, som var prest i Linköpings stift, apostolisk notarie och biskop Brasks officielle skrifvare, samt i denna egenskap skrifvit hans kopieböcker. Han har här följt en ofullständig handskrift; sålunda är på bl. 78 tomrum lemnadt för de 8 verserna 2810—17, hvilka sedermera blifvit införda af Hadorph; bladen 99, 100 äro lemnade alldeles toma för att inrymma verserna 5046—5299, hvilka helt och hållet fela; för öfrigt äro på flera ställen verser till större och mindre antal öfverhopade. Dessutom moderniserad har denna afskrift icke förtjent något afseende.

Bladen 141 v.—147 äro toma.

iiij. »Aff k artus oc herre fredrik» eller romanen Hertig Fredrik af Normandie, bl. 148—184. Begagnad under sign. F för upplagan i Fornskrift-Sällskapets Samlingar 1853. I de vid slutet tillagda

verserna är det afskrifvaren, Spegelberg, uppger sitt namn och årtalet 1523 på följande sätt:

then hona screff hett iogan prest
han pläga wara pa noret mest — —
äpther gudz ffödzele xv hundra aar
och ther til xx som scriffuith staar
om man legger ther til thry
war thenna boken scriffuit aa ny

Med »noret» menas här Nor, senare kalladt Nors-holm, der Linköpings-biskopen Henrik Tidemansson låtit uppföra en stor byggnad, som beboddes af efterträdaren Hans Brask.

v. »Her börias een lustelich historia aff en eddla Riddara i francariike ther heet pariiis Oc then sköne Jomffru vienna» bl. 184 v.—187 r. Af denna på visans tonart skrifna roman är endast början införd eller 52 strofer, hvardera af 4 rader. Ingen annan afskrift deraf är nu känd; handstilen i denna är Spegelbergs.

Bl. 187 v.—228 äro lemnade toma; af dem saknas nu 202—225.

vi. »Historia sancti olaj» bl. 229—247. Efter en annan, äldre och bättre handskrift utgifven af Hadorph 1675. Handstilen är Spegelbergs.

Bladen 248—252 äro lemnade obegagnade.

vij. »paa halland oc skane» bl. 253—262 r. Består af de 3 öfversatta urkunderna från 1341 och 1343 aftryckta efter denna handskrift i Svenskt Diplomatarium under n. 3537 a, 3741 a, 3747 a. Handstilen är samtidig med Spegelbergs, men icke hans.

Bladen 262 v.—266 äro hvita.

viiij. »Biscop Henriks Rim» bl. 267, 268 r. Spiegelbergs handstil. Tryckta i *Scriptores Rerum Suecicarum*, II: 2 sid. 169, 170, efter denna afskrift.

ix. »Konung Christierns klippingx kronica» bl. 269—271. Spiegelbergs handstil. Aftryckt i denna samling, 3:e delen sid. 213—230 nedre hälften.

På båda permarnes insidor är ritad en (fantasi-) vapensköld med ett prydligt kors, hvars nedre del bildar en ring, hvari hänga två halfmånar fästade vid ena spetsen, så att de synas bilda 2 ankarklor. På frampermen förekommer anteckningen: »Thenne Book hafwer Hans Excell. Grefwe Johan Oxenstierna skenckt till Archivum.» Derunder: »Contenta huius libri» börjad af Hadorph och afslutad af J. A. Ahlstrand.

Handschriften, som flyttades från Riksarkivet till Antiquitets-Arkivet och derifrån 1780 till Kongl. Bibliotheket, begagnades för Hadorphs upplaga af Rim-Krönikorna och kallades af honom *Codex Regius I*, hvilken benämning bibehålles i *Scriptores R. S.* Alldeles grundlös är den derstädes förekommande uppgiften att boken äfven innehåller Lilla Rim-Krönikan, hvilken till och med skall ha blifvit aftryckt just efter denna uppteckning — som aldrig funnits till.

2. **Fru Märetas bok** eller *codex Verelianus* på Kongl. Bibliotheket, skrifven år 1457; består nu af

af 258 blad i aflångt och smalt format, bunden i nytt band. Innehållet är följande:

i. Gamla Rim-Krönikan, sid. 1—111. Första bladet, med verserna 1—82, saknas. Lider af många felaktigheter och utelemnade verser; sålunda fattas v. 1122—25, 1656—1713, 2136—49, 2722—2786, 3235, 3331, 4098. Anføres i läsarterna under sign. B.

ij. »Här byriäs fagher ärendä och iär[teknä] aff karlla magnus konungh och tolff [hans] iempnungha» sid. 111—150. Är något skadad i början; att denna skada är ganska gammal synes af en i Olof Rudbeck den äldres collectanea (sign. F. e. 15) befintlig afskrift häraf, hvilken är lika ofullständig. Varianter härur äro, under sign. B, meddelade i den af Rietz såsom akademiska afhandlingar utgifna upplagan, Lund 1847. Det är denna prosaroman, som gifvit anledning till uppgiften om en versifierad dikt på Svenska om Karl den Store; en sådan finnes dock ej till.

iiij. »Här effter byriäs äuintyr om flores och blandzafflor» sid. 150—203. Begagnad för upplagan i Fornskrift-Sällskapets Samlingar 1844 under sign. C.

iiij. »Här sigx aff abotum allum skemptan myklä» sid. 203—205. En prosa-satir ur goliard-litteraturen.

v. »Här effter star huru jwll och fasta the trättä» sid. 205—206. En dialog på 46 rimade rader; aftryckt i Svenska Dramat af Ljunggren, Lund 1864.

vj. »Här byggyndäs en book aff konung artus och hans ärligom mannom och aff herra wadion rödh» sid. 207—349. Det är denna rubrik på romanen Ivan Lejonriddaren, som gifvit anledning till den

oriktiga uppgiften, att den namnkunniga dikten om konung Artus äfven blifvit öfversatt på Svenska. Denna afskrift, som är begagnad under sign. B i Fornskrift-Sällskapets upplaga 1845—49, slutar med följande verser om handskriftens första ägarinna.

Then gud ther all ting forma
 göme then fru ther boken a
 fru märeta mz gudz miskund
 late henne liffuä mz änglä fund
 J himmerike for wtan endä
 och j werlden henne glädi sendä
 ee mäden hon wil här byggiä och bo
 Hon är dygdelik thz moghi tro
 gudh giffui henne heder äuinnerlik
 thy at hon haffuer sik mykit höffuisklik
 och allum them henne an wäll
 och frälse them aff äuerdelikä häll Amen
 Hvilken af våra förnäma riddarefruar här åsyftas
 lär väl nu icke kunna bestämmas. *

* Vår utan tvifvel lärdaste kännare af medeltids-genealogien, H. Exc. Her Grefve Sparre, har benäget lemnat följande förslag:

Fru Märta 1457 kan vara:

- a) Fru Märta Månsdotter (Gren), g. omkr. 1450 m. Herr Christiern Benktson (Oxenstierna) till Salsta, Riddare, R.R., en tid Höfvidsman på Åbo Lefde 1473. — (Upland eller Finland.)
- b) Fru Märta Månsdotter (Tre rosor, af Horshaga), g. omkr. 1450 m. Hr Mås Benktsson (Natt och Dag) till Göksholm. — Hon dog omkr. 1461. (Nerik)
- c) Fru Märta Knutsdotter (Tre Rosor, Mörby-ätten), var 1457 (och lång förut) g. m. Herr Jöns laga-Pusa (Posse), Riddare &c. (Bodde i Vester götland eller på Dal.)
- d) Fru Märta Benktsdotter (Vinstorpa-ätten), var redan på 1430-talet g. m. Herr Åke Axelsson (Thott) till Hjulaberg, Ridd., Danm. R.R., Höfvidsman en lång tid på Falkenberg och Varberg († omkring 1476). Hon lefde enka flera år. (Bodde i Halland.)

Af dessa synes utgifvaren den förstnämnda vara sannolikaste ägarinnan, emedan man vet att från denna familj (Oxenstierna) härstamma några medeltidshandskrifter, och att således smak för litterär sysselsättning der funnits.

vij. »Här effter böriäs eth höffuist äuintyr aff nampnos och falantin» sid. 349—403. Efter denna uppteckning utgifven i Fornskrift-Sällskapets Samlingar 1846.

vijj. Hertig Fredrik af Normandie, sid. 403—474. Begagnad under sign. B för Fornskrift-Sällskapets upplaga 1853.

ix. »Här effter läsis aff en man och war en riddare och heth Tungulus» sid. 474—490. Efter denna handskrift aftryckt i Fornskrift-Sällskapets upplaga af S. Patriks-Sagan 1844. I slutet står här året Medlvii° [=1457].

x. Lilla Rim-Krönikan, sid. 490—499. Ehuru dålig än denna afskrift är, har hon dock måst följas för aftrycket i denna samling, 1:a delen sid. 215—231, emedan ingen hvarken äldre eller bättre finnes.

xi. Prosaiska Krönikan, sid. 499—516. Slutet felar, i ty att texten afbrytes i sista raderna af k. Christofers historia.

Främst i bandet finnes ett försittsblad, hvarå är anfördt »Contenta huius Codicis», n. 1—7 af Olof Verelius och n. 8—11 af Olof Rudbeck d. y. Af den förre finnes äfven ett par anteckningar på sid. 1 och 111; han har också paginerat hela boken. Af Olof Rudbeck d. ä. finnas två anteckningar på sid. 1 och 490; den sista af dessa förtjenar anföras, såsom utvisande ett drag af förständig kritik hos denne store ifrare för fäderneslandets ålderdom och heder. Den beträffar Lilla Rim-Krönikan och lyder så: »N. A. företalet som är i Messenij Rimcrönika

fins ej här, ty är det mistenkt, emedan dätt handlar om Gamla Upsala.» Företalet finnes ej heller i någon annan handskrift, och sannolikt är att Messenius själf tillagt detsamma.

Handskriften åberopas under namn af codex Verelianus uti varianter till de afskrifter (sign. D. 80) Erik Wennæsius († 1684) gjort ur nästföljande D. 3; för öfrigt har hon, oaktadt känd och anförd af Hammarsköld, icke varit begagnad förr än Fornskriftskrift-Sällskapets verksamhet började. Ägarne alltsedan medlet af 1600-talet kunna märkligt nog fullständigt uppgifvas och hafva varit följande: O. Verelius, O. Rudbeck d. ä., O. Rudbeck d. y., på hvilken bokkatalog 1741 hon förekommer under n. 1 bland handskrifter, och då köptes af C. G. Warmholtz, som anför henne i Bibliotheca Historica S. G., V: 26. Med hans Svenska samlingar öfvergick boken till Gjörvell, hvilken, enligt en skrifven förteckning, sålde henne till O. Andersson Knös i Skara; på dennes auktion 1805 hade hon n. 3 bland handskrifter i folio, och köptes då af P. Tham. Efter hans död inköptes hon på auktionen 1822, under n. 1171, af kammarherren v. Schinkel för 21 R:dr; slutligen, då dennes böcker försåldes 1835, blef Kongl. Bibliotheket dess ägare för 20 R:dr.

3. **Fru Elins bok** på Kongl. Bibliotheket, skrifven år 1476, med gammal signatur (Antiqvitets-Arkivets) D. 3; i aflångt och smalt format, bunden i tjocka träpermar, klädda med simpelt brunt skinn. Har nu

qvar 304 blad af fordna 322, och innehåller följande skrifter.*

i. Ivan Lejon-Riddaren, sid. 3—168. Begagnad med sign. C i Fornskrift-Sällskapets upplaga 1845—49. Sid. 1, 2, 23, 24 och största delen af 39, 40 fattas. Sid. 80, större delen af 122, hela 123, 124 samt nedre delen af 156 äro lemnade toma, och i första tomrumet har skrifvaren antecknat »Ibi est defectus &c», i det sista åter: Amen. Det skulle således tyckas att något här fattades af texten, men så är dock icke förhållandet; utan lära dessa mellanrum, som alla förekomma vid slutet af arken eller läggen, icke hafva annan grund än skrifvarens nyck eller någon egenomlighet i förfarandet under hans arbete. I slutet förekomma samma verser, som ofvan i n. 2: vj, endast med den skilnad att en fru Elin här nämnes som bokens ägarinna. Sannolikt åsyftas här, enligt H. Exc. Grefve Sparres åsigt, Fru Elin Göstafsdotter Sture, som blef enka 1451 efter k. Karls halfbroder Knut Stensson Bjelke, samt sedermera omgift med Erik Axelsson Thott. Fru Elin lefde ännu 1493.

ij. Romanen om Karl den store och hans tolf kämpar, sid. 169—212. Oaktadt ingenting här fattas af handskriften, saknas dock berättelsens första rader, hvilka skrifvaren således utelemnade. Varianter härur äro, under sign. C, meddelade i den af Rietz utgifna upplagan, Lund 1847. I slutet står 'handskriftens årtal: Anno domini mCdlxx Sexto [=1476].

* I anledning af en missräkning i den förut tryckta, kortare beskrifningen meddelas här denna nya.

iiij. Gamla Rim-Krönikan, sid. 213—345. Slutet från och med vers. 4461, eller sid. 343—345, felar. Är ännu sämre än n. 2 och saknar samma verser som denna, hvilket utvisar att båda härstamma från en och samma codex. Denna afskrift förtjenar således intet afseende, om ej för att visa till hvilket djupt förfall en ursprungligen god text kan bringas genom en rad vårdslösa afskrifvare. Anføres här med sign. C.

iiij. Flores och Blanchefleur, sid. 345—407. Början, sid. 345, 46, fattas samt dessutom sid. 366, 67, 393, 94. Begagnad under sign. D för Fornskrift-Sällskapets upplaga 1844.

v. »Her ephther börias eth äwintyr aff namnlos ok falentin» sid. 407—461. Sid. 415—18, 439—42 fela. Begagnad under sign. B i Fornskrift-Sällskapets upplaga 1846.

vi. Hertig Fredrik af Normandie, sid. 461—542. Sid. 463—66, 487, 88, 513, 14 fela. Begagnad under sign. C i Fornskrift-Sällskapets upplaga 1853.

vij. »(Her) epter läsis aff en man ok war en riddare (oc)h heth Tungulus» sid. 542—558. Begagnad under sign. B för Fornskrift-Sällskapets upplaga, uti S. Patriks-Sagan, 1844.

viiij. Lilla Rim-Krönikan, sid. 559—572. Öfverensstämmer alldeles med n. 2: x och härstammar utan tvifvel från samma codex som denna, samt lemnar således inga bidrag till textens förbättrande, utom det enda bland rättelserna anförda, som gäller ett i n. 2: x uteglömdt ord.

ix. Prosaiska Krönikan, sid. 572—591. Sidorna 583—586 fattas. Några rader af början, de 2 första punkterna, äro utan skönjbar anledning utelemnade, likasom ofvan i Karl Magnus. Slutar med Christofer, hvadan den sista afdelningen, ur Danska Krönikan, är utelemnad.

x. »Her sigx aff abotum alle skemptan (myk)lä» sid. 591—593. Öfverensstämmar med uppteckningen i n. 2.

xi. Skafftawils leek, sid. 593—626. Sid. 611, 12 fattas. Innehåller icke ens halfva poemet, i ty att afskrifvaren slutar med ett &c vid versen 1399, enligt det af Rietz, efter codex Askabyensis, utgifna aftrycket, Lund 1848, 49.

xij. Två legender om S. Anna, neml. Rådman-ens son i Ungern och Procopius af Ungern, sid. 627—635, hvaraf 633, 34 fela. De äro, efter en annan handskrift, tryckta i 3:e delen af Ett Fornsvenskt Legendarium.

xiii. Ett järtecken om jungfru Maria eller Den omvända juden och djefvulen, sid. 636—641. Aftryckt sammastädes sid. 60—64.

Största delen af s. 641 samt hela 642—44 äro lemnade toma. På sista sidan förekommer åtskilligt klotter, hvaraf kan urskiljas följande:

Item Jenss ffwlmodhsson

Item lasse aamsson(?) i wredhe

Item börge i hagh

Item habordh karsson

Item per i bonssrom

Item swen i berkeodhen

Af dessa namn, hvilka icke kunnat närmare bestämmas, har det dock ej lyckats att draga någon slutledning.

Handskriften är illa skadad af fukt på framkantens nedre hälft. På frampermen är antecknad att »dhenne Book lågh ibland Messenij acter». Hon begagnades af Hadorph för hans upplaga af Rim-Krönikorna och kallades der Regius II, hvilken benämning bibehålles i *Scriptores R. S.*

Flera handskrifter än dessa tre finnas nu veterligen icke, innehållande Gamla Krönikan såsom ett fristående verk samt med den äldre och kortare inledningen. De öfriga innehålla hennes andra redaktion, såsom sammanfogad till ett helt med den Nya Krönikan, samt föregången af den längre inledningen.

II. Handskrift innehållande Nya Krönikan ensam såsom sjelfständigt verk.

4. Af denna klass finnes endast en enda handskrift, men så mycket märkligare, såsom varande ett original-exemplar. Den tillhör Kongl. Bibliotheket och har gammal signatur (*Antiqvitets-Arkivets*) D. 6; är skriven vid år 1452 och består af 126 blad i aflångt och smalt format samt sju instuckna större och mindre lappar; bandet nytt.

Utom första bladet, som på frånsidan har en kort konungalängd från Olof Skötkonung till och med Karl Knutsson, upptagas alla de öfriga af Nya Krönikan, sådan hon är återgifven i 2:a bandet af denna samling.

Bladen äro fördelade i elfva lägg, som upp till på första och sista sidan i hvarje äro signerade med de utskrifna Latinska talen Primus—Vndecimus. Det 1:a lägget har 15, det sista 10 blad; de öfriga skulle hvardera hafva 12, men i 3:e och 8:e är ett blad bortskuret, dock utan att något af texten fattas. Sidorna 97—100, 171, 172 äro toma.

Krönikan är skriven med icke mindre än nio olika handstilar, sålunda att den första upptar sidorna 3—30; den andra sid. 31—68; den tredje sid. 68 slutet — 96 samt större delen af 169. Den fjerde handstilen upptager sid. 101—108, 118—134, 139—148 och 173, som är öfverstruken, jemte en kvarblifven remsa af det bortskurna bladet näst förut. Den femte handen fyller sid. 109—117. Den sjette stilen upptager sid. 135—138, 174—177 nära slutet, 214—216, 223 början — 224 början, 225 början — 229 början, 233 början — 252 samt ett tillägg på sid. 108 och lapparna 116½, 118½. Sjunde handstilen upptar sid. 149—168 1:a hälften, utom några rader på 165, samt ett tillägg på sid. 14. Den åttonde stilen upptar några rader på sid. 165, 2:a hälften af 168—169 början, 170, 183 början — 213, 216 slutet — 223 början, 229 början — 233 början, samt lapparna 178½, 198½, 204½, 228½ och 229½ (hvilka äro en och samma),

233½. Den nionde handen slutligen upptar sid. 177 slutet — 183 början, 224 början — 225 början.

Ifrån denna mångfald af skrifvare härleder sig den omvexlande språkbehandlingen och stafningen, under det att författareskapet säkerligen tillhör en person. Det vill synas som denne uppträder egenhändigt med en tionde stil uti några fåtaliga ändringar af sådan beskaffenhet, att man gerna vill tillägga dem författaren sjelf; de äro särskildt utmärkta i redogörelsen för ändringarna.

Beträffande dessa är redan i 2:a delen sid. 331, 32 anmärkt och bör här upprepas, att handskriften är att anse dels som concept, dels som renskrift med eller utan ändringar och tillägg. Sålunda är 1:a lägget (sid. 3—30, vers. 1—1261 eller första handstilen) en renskrift, hvori förekomma endast helt få rättelser samt ett tillägg, af vers. 478—485. Andra lägget och första hälften af det 3:e (sid. 31—68, v. 1262—2765 eller 2:a handstilen) var också en gång en renskrift, men har fått emottaga en så stor mängd ändringar och uteslutningar, att det företer fulla utseendet af ett concept. Senare hälften af 3:e lägget och hela 4:e (sid. 68 slutet — 96, vers. 2766—3887 eller 3:e handstilen) är åter en renskrift nära nog utan ändringar. Femte och 6:e läggen (sid. 101—148, vers. 3888—5597, eller 4:e och 5:e handstilarna) hafva många ändringar, uteslutningar och tillägg, utom på sid. 135—138, hvilka blifvit renskrifna med 6:e handstilen och insatta i stället för de ursprungliga. Sjunde lägget (sid. 149—170, vers. 5598—6543) är en rens-

skrift med 7:e, 8:e och 9:e handstilarna samt har blott några små ändringar, men inga uteslutningar eller tillägg. Utom den alldeles öfverkorsade sidan 173 äro de fyra sista läggen (sid. 174—252, vers. 6544—9628, skrifna med 6:e, 8:e och 9:e handstilarna) äfven en slags renskrift, men hafva hvarjehanda ändringar och tillägg, dock inga uteslutningar.

Af alla dessa mångfaldiga ändringar är det stora flertalet gjordt kort efter nedskrifvandet af texten, öfver eller bredvid raderna och med vexlande händer; ett mindre antal är, i senare hälften af codex, gjordt omedelbart under sjelfva nedskrifvandet och med samme skrifvares hand. Dessa omedelbara ändringar äro uti redogörelsen utmärkta genom orden »genast vid nedskrifningen» eller »i texten», »i raden.»

Uti *Scriptores R. S.* anföres handskriften med n. IV, såsom den af Hadorph begagnade, nu förlorade codex *Rålambianus*; att dock så icke är förhållandet visar första blick i boken. Utan tvifvel är det denna, redan i *Antiqvitets-Arkivets* katalog förekommande, oriktiga uppgift, som vållat att denna så ytterst vigtiga handskrift hittills förblifvit okänd och obegagnad.

III. Handskrifter innehållande Gamla och Nya Krönikorna sammanfogade till ett verk.

5. Lagerbrings handskrift från 1480-talet, på Lunds Universitets Bibliothek, med signatur H. L. a) 4:o 23. Är en liten qvart i simpelt skinnband på trä-

permar. Har nu 227 blad, delade i 17 lägg med vanligen 12 eller 16 blad, af hvilka de 2 innersta och de 2 yttersta i hvarje äro af pergament, så att dessas antal är 66. Två blad, de ursprungliga 3:e och 4:e med verserna 78—191 af Gamla Krönikan, fela. Har som prydnad en stor mängd röda versaler samt sammanhängande röda streck, dragna tvärligen genom versernas första bokstäfver. I slutet står, med skrifvarens hand, en anteckning, hvaraf nu endast finnes i behåll följande ord: (Script)us est liber iste (anno Mcd) lxxx - - - (? pro labore da mihi) prandium

Innehållet är uteslutande de sammanfogade Gamla och Nya Krönikorna. Är en temligen god afskrift, dock mycket underlägsen hufvudcodices; icke sällan äro verser öfverhoppade i synnerhet uti Nya Krönikan. Här förekomma några i skriftspråket eljest ovanliga diftong-former, såsom ein, eith, foreina, greidan, jinne, heith; dock äro de vanliga öfvervägande. Aftryckta härur i denna samling äro nya inledningen och sammanfogningen mellan Krönikorna, 1:a delen s. 163—166, 171—192, samt läs-arter till Gamla Krönikan under sign. D.

Boken har lidit af väta, så att många af pergament-bladen hopkrympt nedantill och äro illa medfarna. Tillhörde Sven Lagerbring, som några gånger anför henne i sin Svea Rikes Historia, och tillföll efter honom Lunds Bibliothek. Anföres i Scriptorum R. S. under n. XI, men är ej der begagnad annat än efter de anteckningar N. R. Brocman gjort i ett ex.

af Hadorphs upplaga, nu förvaradt i Kongl. Bibliotheket.

6. Upsala Universitets Bibliotheks codex 62 i Benzeli katalog, från senare hälften af 1400-talet; på permen kallad »cronica suenorum in materna lingua suenica richmatice». En liten qvart, i rödt pressadt skinn på träpermar, bestående af 88 blad utom 23 som blifvit lemnade oskrifna. Har på Krönikans första sida som prydnad en blå sköld, utan vapen, omgifven af gröna och röda blad; vidare en mängd röda versaler och röda streck genom versradernas första bokstäfver.

Innehåller de förenade Gamla och Nya Krönikorna på 86 blad, men icke fullständigt, utan i ganska starkt sammandrag, så att de icke upptaga mer än c. 6300 verser af de 14800, som tillhöra dem. I synnerhet är det Nya Krönikan, som afkortningen mest drabbat, i ty att hon förlorat öfver 7000 verser. Denna sammandragning är helt enkelt gjord genom uteslutningar, utan att några förmedlande öfvergångar blifvit inskjutna. Sista versen är 9610 af Nya Krönikan.

På ett af de toma bladen i början har en hand från 1500-talets första år inskrifvit begynnelsen af Lilla Rim-Krönikan, men slutat redan med 3:e konungen. Straxt efter Nya Krönikan har samma hand infört berättelsen om mördandet af Stockholms borgare 1389; men deraf finnas blott 3 sidor i behåll, emedan de följande blifvit bortskurna.

Handskriften har varit en liber catenatus; men nu finnes blott märket kvar efter merlan på bakpermen. Första permen har haft en nu förlorad titel, infattad under hornbetäckning. Man kan af dessa omständigheter sluta, att boken skrefs för att ingå i en större boksamling. På 1500-talet har hon tillhört en Aruidus Olai, som tre gånger inskrifvit sitt namn, samt förmodligen dennes son Arvid Arvidsson, hvilken år 1579 (»anno 709») tecknat sig som ägare. Anføres i *Scriptores R. S.* under n. IX och i denna samling under signaturen E.

7. En handskrift från slutet af 1500-talet eller början af 1600, på Linköpings Bibliothek, n. LXXVIII i Benzeli samling och LIX i qvart af Kylanders förteckning (uti L. B:s Handlingar, II). Består af 292 blad qvarto, bunden i gult pressadt skinn. Innehåller:

i. Prosaiska Krönikan, bl. 1—16 r. Början deraf, motsvarande ungefär en sida i handskriften, saknas och har aldrig varit införd här; förmodligen emedan afskrifvaren följt en ofullständig codex.

ij. Gamla och Nya Rim-Krönikorna, bl. 16 r. —292 r. Slutar helt oväntadt med vers. 8762. Innehåller visserligen afvikelser och olikheter, men endast försämringar och föryngringar, hvilka alldeles icke förtjena något afseende. Har emellertid blifvit jemförd af Brocman, som antecknat dess skiljaktigheter i det under n. 5 nämnda exemplaret af Hadorphs upplaga. Anføres derefter i *Scriptores R. S.* med n. XIV.

8. En handskrift från 1:a hälften af 1600-talet, på Linköpings Bibliothek, n. VI i Benzeli samling och III i folio af Kylanders förteckning (L. B:s Handlingar, I). Består af 218 folioblad och är bunden i pergament. Innehåller ensamt de förenade Gamla och Nya Krönikorna. Denna unga afskrift lemnar inga bidrag till texternas förbättrande eller läsarter, som förtjena något afseende.

En nu förlorad handskrift, som tillhörde denna klass, var den af Hadorph begagnade Rålambska codex. De af honom derur anförda varianterna visa, att dess förlust icke är af någon betydelse för Rim-Krönikans text. Den synes ha närmast sig de äldre handskrifterna, men öfverhoppat många verser; vanligen fela de samma, som uppteckningen af Nya Krönikan i n. 1 utelemnar.

IV. **Handskrifter innehållande Gamla och Nya Krönikorna med fortsättning.**

9. En handskrift från början af 1500-talet, på Linköpings Bibliothek, n. LIV af Benzeli samling och XLII i qvart af Kylanders förteckning (L. B:s Handlingar, II). Består nu af 365 blad, numererade 1—370; 13 blad ha gått förlorade, nemligen: de tre första; fyra mellan 6 och 7; två mellan 16 och 19; ett mellan 28 och 29; tre mellan 364 och 368. Hela

bladantalet var således fordom 378; af det sista återstår väl nu endast ett litet stycke, men man kan dock skönja att det icke innehållit något mera af texten. Bandet är nytt och simpelt; vid dess anbringande, eller dess för innan, lär något blad gått förloradt, hvaraf, enligt Brocmans anteckning, inhemtades att boken år 1578 ägdes af en Oluff Ericson och år 1687 af Er. Lidius, hvilkens son Daniel gaf henne åt Olof Benzelius.

Innehåller:

i. Prosaiska Krönikan, bl. 1—15. Ofullständig genom de nämnda sju bladens förlust.

ij. Gamla och Nya Krönikorna med början af fortsättningen, bl. 16—370. Slutar helt tvärt med v. 148 af Nya Krönikans första fortsättning. Utom de luckor i texten, hvilka uppstått genom de ofvannämnda sex bladens borttagande, saknas äfven en mängd verser, som afskrifvaren öfverhoppat.

Öfverensstämmet mycket nära med den af Hadorph begagnade, nu förlorade Bjelkeska codex,* som äfven slutade med just samma rad. Skiljaktigheterna äro af samma beskaffenhet, som de öfriga yngre handskrifternas, att icke behöfva eller böra anföras, såsom ingalunda lämdande till förbättring eller upplysning. Brocman har dock antecknat en hop i det vid n. 5 nämnda exemplaret af Hadorphs upplaga. Anföres derefter i Scriptorum R. S. under n.

* I Scriptorum R. S. anföres väl, under n. VI, denna handskrift såsom befinnlig på Skokloster; men så är ej förhållandet. Förmodligen reducerad med Sten Bjelkes boksamling förstördes hon nog i slottsbranden 1687. Den på Sko förvarade är nedan nämnda n. 12.

XIII (ehuru på ett nog förvillande sätt) och i denna samling med sign. F.

10. Kongl. Bibliothekets handskrift, med gammal signatur (Antiqvitets-Arkivets) D. 5, från början af 1500-talet; i aflångt och smalt format, bunden i tjocka träpermar med pressadt skinn, som nu är mycket skadadt. Har nu 286 skrifna blad, hvilka af J. Messenius blifvit paginerade 1—544, med utelemnande af de 27 första sidorna. Två blad hade redan dess för innan gått förlorade, neml. ett mellan sid. 503, 504 och det dermed sammanhängande mellan 507, 508.

Innehåller:

i. Prosaiska Krönikan, på de 27 opaginerade sidorna.

ij. Gamla och Nya Rim-Krönikorna jemte de 3 fortsättningarna till och med år 1496, å sid. 1—544. Af de olika afdelningarna är endast den sista utmärkt som en särskild beståndsdel af det hela.

Handskriften har som prydnad en mängd stora versaler, rätt väl präntade med röd färg. På frampermen är antecknad: »Liber Petri Brasconis. Sed nunc Johannes Messenius legitimus eius possessor l. 6. 17» samt vidare: »Dhenne Book lagh ibland Messenij acter.»

På försittsbladet har Messenius antecknat: »Quidam Laurentius Arosiensis hunc scripsit librum anno 1481 vt liquet ex pag. 492. Ex isto conpilauit libello Ericus vpsalensis suum chronicon postea.» På sidan 492 förekommer visserligen versen 2465, om

Sten Sture den äldres 11:e regeringsår, hvilken väl kan tolkas så, att den ene författaren skref på sin fortsättning 1481, för så vidt ej ett fel här insmygt sig, hvilket är det sannolikaste. (Se vidare s. 300 här nedan.) Deremot finnes ingenting som antyder författarens namn eller att en person skrifvit hela verket, som ju dessutom sträcker sig t. o. m. 1496. Messenii slutledning blir således icke lätt att fatta.

På sidan 544 efter alla texternas slut äro, med samma hand som allt det öfriga, följande 2 verser skrifna.

Raadhe nw gudh huru thz wil gaa

konungh haniss hot aff swerige i gän wth faar

Det tyckes som de utgöra början till ännu en ny, tillämnad fortsättning; men skrifvaren har betänkt sig och åter utstrukit dem.

Det är denna afskrift som följdes af Messenius och Hadorph för deras upplagor, äfvensom medelbart (∞: efter Hadorph) i *Scriptores R. S.*; benämnes af de båda senare *Codex Regius III*. I denna samling, III s. 1—144, äro de tre fortsättningarna aftryckta härur;* i läsarterna till Gamla Krönikan anföres hon under sign. G, ehuru i detta afseende af föga eller intet värde, likasom de öfriga yngre codices.

11. Arnæ-Magneanska codex n. 899 på Universitets-Bibliotheket i Köpenhamn, från slutet af 1500-talet. Består af 956 sidor i qvart, bunden i pergament.

* I anseende till handskriftens ringa ålder äro här förkortningarna icke utmärkta med särskild stil i aftrycket, så som skett vid de äldres återgifvande.

Innehållet är alldeles detsamma som i n. 10 och synes vara afskrifvet derur; den 3:e fortsättningen är äfven här afskild från det föregående, såsom en ny afdelning. Röda bokstäfver och hela rader skrifna med rödt bläck förekomma här som prydnader. Är skrifven med 3 olika handstilar, af hvilka den första och vackraste räcker t. o. m. sid. 56; den andra, äfven mycket vacker, upptar sedan mest hela boken, utom enstaka sidor, som här och der äro skrifna med en vårdslösare stil.

Efter denna handskrift tryckte N. H. Dal år 1726 ett, nu ganska sällsynt, kvartblad innehållande verserna 2811—73 af Nya Krönikans fortsättningar, såsom supplement till Hadorphs upplaga, der denna brist i codex n. 10 är anmärkt. I denna samling äro såväl dessa verser lånade härur, som ock 3002—67, hvilkas frånvaro förut ej blifvit bemärkt. Anföres i Scriptorum R. S. under n. XV efter Dals aftryck.

12. En handskrift på Skoklosters bibliotek n. 20 i kvart, från slutet af 1500-talet; har 338 blad och är bunden i rödfärgadt pergament.

Innehållet är detsamma som i n. 10 och 11, utan att dock vara afskrifvet från någondera. Alla de rimade krönikorna fortlöpa här som ett enda oafbrutet helt verk. På flera ställen äro tomrum lemnade för ord, som afskrifvaren icke kunnat läsa. Verserna 2596—2621 af Nya Krönikans fortsättningar ingå icke i sin ordningsföljd, utan äro särskildt tillagda och insignerade, likasom ock i nästföljande n. 12, 13,

under det de åter alldeles fela i n. 14, 15 och 16; förmodligen häntyder detta förhållande derpå, att de redan i den ursprungliga texten utgöra ett inskjutet tillägg. Verserna 1811—48 af 1:a fortsättningen äro omkastade så, att de följa efter v. 1932 i 2:a fortsättningen; en annan egendomlighet som äfven upprepas i nästföljande.

På några ställen förekomma här, såsom belysning till namnen i texten, små ritade vapensköldar, nemligen Sparres, Thotts, Natt och Dags i längden, Vases, Natt och Dags, E. Pukes, Johan Karlsson Färlas, Jöns Svartes, M. Grens, Aslak Thuressons, orätt framställd som Tre Rosor i stället för en Båt, Gustaf Karlsson Gumsehufvuds, Bjelkes och Knut Karlsson Geras; hvilket sista vapen har någon vigt, då det förtager all tvekan om det rätta namnet.

På frampermen finnes namnet »Laurentius Arosiensis canicus», förmodligen skrifvet af någon som känt till den ovissa uppgiften om Krönikans författande af honom? På bakpermen är antecknad att en Gustaf Engelbrechtsson ägde boken.

13. En handskrift från slutet af 1500-talet, på Upsala Bibliothek, utan signatur. Består af 347 blad i kvart och är bunden i brunt pressadt skinn på träpermar.

Innehåller Gamla och Nya Krönikorna med de 3 fortsättningarna, som ett sammanhängande helt, på bl. 1—342, hvarefter följa några korta historiska anteckningar för åren 1448—1560, på bl. 343—347.

Har samma vapenritningar som n. 12, samma tomrum för utelemnade ord, verserna 1811—48 lika omkastade och 2596—2621 på samma sätt tillagda; af hvilket allt är klart att båda äro afskrifna efter en och samma codex.

14. Codex Palmsköldianus på Kongl. Bibliotheket, med gammal signatur (Antiqvitets-Arkivets) D. 15. Är från slutet af 1500-talet och har nu 149 folioblåd (fordom 150) skrifna i spalt; bunden i pergamentblad ur ett gammalt missale, hvarpå Elias Palm-sköld antecknat att han lemnat boken till Rijkzens Arkivi tjänst.

Börjar med ett register på 2 blad, hvarefter följa Prosaiska Krönikan och Rim-Krönikorna med de 3 fortsättningarna, fortlöpande såsom ett enda helt. Ett blad är bortrifvet.

Handskriften har samma vapenritningar som de 2 föregående, och verserna 1811—48 likaledes omkastade; v. 2596—2621 fela deremot här helt och hållet, utom flera andra. Anföres i *Scriptores R. S.* under n. VIII.

15. En handskrift på Upsala Bibliothek, n. 30 af Celsiska samlingen; från slutet af 1500-talet. Består af 216 skrifna folioblåd och är bunden i brunt pressadt skinn. Är skrifven med mycken omsorg i afseende på stilen.

Innehåller ensamt Rim-Krönikorna såsom ett fortlöpande helt verk. Verserna 1811—48 äro omkastade likasom i de närmast föregående och 2596—2621, jemte flera, fela alldeles.

Har tillhört Jören Claesson (Stjernsköld) till Biby, som på frampermen gjort en anteckning (i Polska historien) från den tid, 1599, då han var fången i Polen.

16. Codex Aurivillianus på Kongl. Bibliotheket, med gammal signatur (Antiqvitets-Arkivets) D. 8; är från början af 1600-talet och har nu 222 blad i folio, bunden i grönfärgadt pergament.

Innehåller:

i. Samma register öfver Krönikorna som uti n. 14, bl. 1, 2.

ij. Prosaiska Krönikan, bl. 8—15.

ijj. Gamla och Nya Rim-Krönikorna med de 3 fortsättningarna, allesamman fortlöpande i ett, bl. 20—202. Vers. 1811—48 äro äfven här omkastade och likaledes fela 2596—2621, oaktadt ett insigneringsmärke är gjordt för deras inskrifvande.

Efter några toma blad och en större lucka af borttagna oskrifna blad följer:

iiij. Dikt om ett gyllene år, bl. 207—213 r.
Handlar om

Hwru the dittmerske sloge konungh hans wttth
Aff theres landh mz skioll och spiutth
och består af 606 verser, öfversatta från Tyskan af
en Sven Månsson år 1503.

v. En odaterad skrifvelse till riksens råd från menogheten öffuer alla dala och suerigis konungs rike, uppräknande k. Christiern I:s brott och våldsamheter; bl. 213—215 v.

vj. En anteckning om slaget 1476 vid Murten mellan hertig Karl af Burgund och Schweitzarne, bl. 215 v.—216 r.

vij. Anteckning om den långa och svåra vintern, som började 1 November 1572 och slöt den 16 Maj 1573, bl. 216 r.

De öfriga bladen äro toma.

Handskriften köptes i Juni 1677 af en Aurivillius och skänktes straxt derefter till Hadorph, som förmodligen införlifvat henne med Antiquitets-Arkivet. Anføres i Scriptorum R. S. under n. VII.

V. Handskrifter innehållande Rim-Krönikornas yngsta redaktion med en ny fortsättning.

17. Linköpings Bibliotheks handskrift n. LI af Benzeli samling, från 1520-talet. Består af 278 blad i qvart, bunden i nytt band; har en gammal, samtidig bladräkning i—cclxxi, men 3 blad mellan xiv och xv äro icke inräknade deri.

Innehåller:

i. »The konwngher szom styrde wtlendis offwer göthana» bl. 1—iiij r. Slutar med utdrag ur Prosaiska Krönikan, om Upsala tempel, gudarne och Dana-holmen.

ij. »Cronica Swecie» bl. iiij v.—cclxxi r. Består af Lilla Rim-Krönikan, Gamla och Nya Rim-Krönikorna samt en ny fortsättning ända till och med Christiern II, alltsammans förenadt till ett sam-

manhängande helt, der hvarje konung föreställes såsom sjelf berättande sin historia, enligt förebilden af Lilla Rim-Krönikan.

Bl. xiiij v. och xv r. samt 3 blad mellan dem upptagas af ett register öfver hela boken. Bl. 272—275 äro toma.

Häraf äro i denna samling tryckta: Lilla Rim-Krönikan, I s. 254—288; Inledningen, I s. 193—198; Tillägg i Gamla och Nya Krönikorna, I s. 199—204; Fortsättning af Nya Krönikan 1452—1520, III s. 145—230.

Boken är skriven med två alldeles samtida och snarlika handstilar; den första slutar med bl. clxxx r.; af den andra är allt det öfriga samt registret. Som prydnader förekomma röda öfverskrifter och understrykningar; äfvensom första bokstafven i hvar annan vers, utom i Christiern II:s historia, har ett rödt tvärstreck.

Handskriften tillhörde på 1500-talet en Nicolaus Joannis Smalandus, som inskrifvit sitt namn både på ett försittsblad och i slutet. Enligt anteckning af E. Benzelius d. y. skänktes handskriften åt honom 1718 af en Anders Flink. Läsarterna och tilläggen häri antecknades af Brocman uti det vid n. 5 nämnda ex. af Hadorphs upplaga och anföras derefter i *Scriptores R. S.* under n. XII (så är åtminstone meningen, ehuru uppgifna signaturer &c äro alldeles orätta).

18. En handskrift på Skoklosters bibliothek, n. 46 i kvart, från slutet af 1500-talet; består af 305

blad, bunden i brunt pressadt skinn, hvarpå är instämpladt: C D S 1 5 8 3

Innehåller ensamt hela det stora rimverket (utan register &c) så som i n. 17, och öfverensstämmer dermed så noga, att båda måste vara afskrifna efter samma original, om man ej vill antaga att n. 18 är copierad efter n. 17. Så äro t. ex. verserna 5597 o. 5601 lika ofullständiga; för årtalen i sista afdelningen finnas samma tomrum, o. s. v. (Se texten och rättelserna dertill i 3:e delen.) Någon förbättring af textens bristfälligheter är således icke att hemta härur.

Handskriftens ägare hafva varit C D S (männe Carolus Dux Sudermannæ?) 1583; Fraw Anne von Alefeldt Jm Jare Anno Christi Dusent Sisshundert Vnd Ein; Isaac Krafft; J. E. Bergman och slutligen Presidenten Carl Bjelke; hvarefter hon med Bjelkeska samlingen på Salesta öfvergått till den Braheska på Skokloster. Hon har dessutom varit i O. Verelii hand, ty han har på 1:a bladet, dock utan namnets utsättande, antecknat följande: »Denne kallar Hadorphius i sin Rijkkrönikos förste deel in præfatione codicem Burei. Och är till märckiandes att Codex Burei har varit mutilus, men denne är integer. Hadorphius säger in berörde præfatione codicis Bureani paginam deesse, men lääs denne så får du see at flere paginas desunt.»

Ur denna handskrift meddelade Lagerbring, som fått henne till låns genom H. Benzeli bemedling, uti sin Samling af Handlingar i Svänska Historien, första delen, de ställen som fattas i nästföljande codex och

Hadorphs upplaga, jemte åtskilliga olikheter. Anføres, efter dessa utdrag, uti *Scriptores R. S.* under n. X, som en *codex Benzelianus*.

19. *Codex Bureanus* på Kongl. Bibliotheket, med gammal signatur (*Antiqvitets-Arkivets*) D. 7. Är från början af 1600-talet och består nu af 183 blad i folio, bunden i pergament-omslag. Första bladet är ofullständigt och derefter fela förmodligen 11 blad.

Innehåller hela rimverket ensamt, såsom i n. 18; de ofullständiga verserna 5597 och 5601 äro här, jemte de motsvarande rimen, alldeles utelemnade, så att ingen brist märkes. Tomrumen för årtalen äro ifyllda, ehuru ej på lyckligaste sätt. Härstammar utan tvifvel från samma *codex* som de 2 föregående (om ej omedelbart från n. 17) och ger inga bidrag till textens förbättring.

Hadorph erhöll denna handskrift af Johan Jacobsson Bureus och begagnade henne för sin upplaga; då hon var den enda kända af detta slag, erhöll hela redaktionen namn af *codex Bureanus*, hvilket blifvit bibehållet äfven i *Scriptores R. S.*, der boken anføres under n. V.

Hit hör äfven:

20. En handskrift på Kongl. Bibliotheket, ur Engeströmska samlingen, upptagen i dess tryckta katalog sid. 27. Är från början af 1600-talet och består af 203 quartblad uti svart skinnband.

Innehåller, enligt hvad M. v. Celse antecknat på frampermen, en sammanfogning af Olai och Laurentii Petri Krönikor, sålunda att den förres följes

till och med Erich Årselle, bl. 1—30; den senares från och med Oloff Skåt Konung, bl. 31—195.

I slutet följa på sju blad »Rim om then tyranen Konung Christiern.» Här af äro i denna samlings 3:e del, sid. 231—236, meddelade de tillagda verser, som icke förekomma i de äldre uppteckningarna af Christiern Klippings Krönika.

VI. Handskrift innehållande dikten Om Konung Albrekt.

21. Endast en sådan är nu känd, nemligen den dyrbara codex från 1430—50, med gammal signatur (Antiqvitets-Arkivets) D. 4, på Kongl. Bibliotheket. Hon är utförligt beskrifven i inledningen till Ivan Lejonriddaren, sid. LXXII—XCII. Destovärre saknas här senare hälften af dikten, som därför måst fullständigas efter det af Messenius 1616 meddelade aftrycket. Han har haft tillgång till en annan handskrift, som han följt, och hvilkens text äfven återgifves af Hadorph samt i *Scriptores R. S.*, oakadt derstädes uppgifves den nu först begagnade uppteckningen i D. 4 som källa.

Denna handskrift har tyvärr en bedröflig märklighet för Rim-Krönikorna; hon har nemligen, enligt det gamla registret, innehållit »Swerikis Kroneka the ny» på bladen H xvi—I xxi. Härmed kan svårligen hafva förståtts något annat än Gamla Rim-Krönikan, som nätt och jemt kunnat inrymmas på de 36 bla-

den, hvilka blifvit alldeles borttagna ur boken, och med hvilka en uppteckning äldre och säkerligen bättre än någon af de nu kända gått förlorad.

VII. Handskrifter innehållande Lilla Rim-Krönikan.

Härvid äro begagnade de ofvan beskrifna n. 2 och 3, Fru Märetas bok från 1457 och Fru Elins bok af 1476. Efter den förstnämnda, som oaktadt sin ålder visserligen icke är någon god handskrift, är texten aftryckt.

22. **Codex Askabyensis** från år 1492 på Universitets Bibliotheket i Köpenhamn, Arnæ-Magneanska samlingen n. 191 i folio. Är sannolikt hopsatt af olika bokfragment, som blifvit bundna i orätt ordning; består af 137 blad i aflångt och smalt format; nytt band. Innehåller:

i. Skaftauils lek, bl. 1—35 r. Tryckt af Rietz såsom disputationer i Lund 1848, 49.

Bl. 35 v., 36 r. äro toma; på 36 v. förekommer en kort Latinsk anteckning om Carolus filius philippi »ex vetustissimo libro»; en mythisk person, som eröfrat och besegrat »anglicos hispanos arragenos gallicos longobardos Romam cum florentia..... greciam.... Caldeos et Turcos (barbaros) palestinos atque georgianos» och efter dessa oerhörda bedrifter dog i Jerusalem In regni sui anno xxxv.

ij. »Karl Magnus Konungx bok» bl. 37—49 r. Tryckt af Rietz i form af disputationer, Lund 1847. Slutar med följande rader:

Nw är thz alt
 sagde stekaren tha han swalt.
 Hwi mon jak swa hikka
 lät vt j ok giff mik drikka

Anno Domini Mcdxcij feria 3:a infra octauas omnium sanctorum hora decima ante prandium, Et est liber domini johannis gerardi cappellani monasterij askaby Et habentur in isto libro primo de ludo scakiorum, liber blanzafior, De septem sapientibus Et de rege magno karulo

iiij. »De alexandro rege» (en kortfattad saga om k. Alexander), bl. 49 r.—58 r. Tryckt af Rietz som disputationer i Lund 1847, 50.

iiij. »De amico et amelio duobus socijs» (en kort saga om Amicus och Amelius), bl. 58 v.—66 v.

v. Flores och Blancheffleur, bl. 67—89 r. Begagnad under sign. B för Fornskrift-Sällskapets upplaga 1844.

vj. »De vno peccatore qui promeruit gratiam» bl. 89 r.—93 r. Tryckt af Rietz under titel En Syndares Omvändelse, Lund 1842, och i Sveriges Dramatiska Litteratur 1863.

På bl. 93 v. förekomma 3 anteckningar från år 1487, skrifna med hvar sin handstil, om ett månfenomen, K. Hans' ankomst till Stockholm &c.

vij. Prosaiska Krönikan, bl. 94 r.—107 r. Börjar, med 3:e punkten, i ty att de 2 första mening-

arna äro utlemnade, likasom i uppteckningen uti hds. n. 3. Senare afdelningen, efter Karl Knutsson, kallas här »Een deel aff danske krönike j hedendomen» och slutar med hänvisningen: »wil tu mera wetha aff danzska kroniken ffaar thit som tv faren».

viiij. Lilla Rim-Krönikan, bl. 107 v.—112 r. Se nedan.

Bl. 112 v.—114 innehålla endast obetydligt kluter, hvaribland en illa upptecknad visa i 4 verser, börjande: »I mith hiärthå der yppås anh sorgh».

ix. Om heliga Birgittas slägt af Margareta Clausadotter [Natt och Dag], bl. 115—123 v. Tryckt af Rietz som disputation, Lund 1844, och ingående i 3:e delen af hans Scriptoros.

Är skriven med annan hand än allt det öfriga och har varit ett sjelfständigt häfte af 12 blad, börjande med 114 och slutande med 125. Ägdes som sådant af E. Brenner, hvilken tecknat sitt namn nedtill på 1:a textbladet, 115. Satt förr, i Nyerups tid, sist i bandet. Bl. 124, 125 äro toma.

x. De sju vise mästare, bl. 126—137. Är endast ett fragment; större delen, från början af den tredje vise mästarens berättelse, är förlorad och sista bladet nedtill afrivet. Handstilen är en annan än det öfriga.

(De närmare detaljerna af denna beskrifning äro godhetsfullt meddelade af Prof. G. Stephens i Köpenhamn.)

Lilla Rim-Krönikan är här icke fullständig utan stannar helt oförmodadt med dr. Margarethas andra

rad eller v. 415. Har dessutom hvarjehanda felaktighet, utslutningar och omkastningar, såsom att de 3 konungarne Adel Oktarsson, Östen Adelssohn och Ingemar Östensson komma straxt efter Östen Vbarsson, hvilken har mistat de 4 sista verserna. Upp-teckningen är dock här i afseende på språket något jemnare och mindre vårdslös än i de äldre, hvarför som prof torde förtjena meddelas början, enligt en af Professor Stephens benäget gjord afskrift.

Erik första götha konung

Jak war första konung j göta land reedh
 Tha bade ingen j skane eller wetalehed
 Jak loth them byggia och thz vptaga
 thy bör them götom skatta j alla daga
 the öyar heta tha wetalahed alla
 som ærw nw sæland mōn laland fiwn falster kalla
 tha liffe swerigis gode madher
 Abraham patriarchas fader fadher
 j götaland endadhe jak mith liff
 aff alder soth ok ey aff kiff

Goderik erikson theodoricus

Æpther min fader fik jak göta rike
 thy skulu alle for mik wike
 jak slo ok wan mz mine handh
 alla herra ok rike nordan göta landh
 hwan then kæmpe jak sporde ok fan
 mz starke makt jak them alla wan
 konung hercules lot mik sina syster giwa

at jak wilde ey honum aff grekom drifwa
 æn endadis j götaland mit liff
 aff alder soth ok ey aff kiff

Philimer theodorici son som kallas ok wilken

Jak hölt æpter min fader al hans land
 ok wan ther til mz mina handh
 greciam macedoniam pontum asyam ylicum
 ok drap tha egipti konung hin starke vesosum
 harnit rydzsa konung twingade jak tha
 mik at skatta mædan jak liffwa ma
 sidan afflade jak eet sinne
 wideke wellansons fader mz enne haffs qwinne
 æn endadis j götarike mith liff
 aff alder soth ok ey aff kiff

Häraf ses att visserligen en hop små, oväsentliga skiljaktigheter förekomma, lika som i alla andra afskrifter, men ingenting ländande till textens båtnad. I rad. 140 förekommer ett försök till textförbättring, nemligen »wexio wadh» för »wapnä wadh»; men detta är tydligen endast skrifvarens hugskott i anledning af det för honom, så väl som oss, okända namnet, och af intet värde i fråga om den apokryfiske Dags apokryfiska historia.

23. En afskrift från 1500-talets slut af Lilla Rim-Krönikan, på 6 folioblad, förvarad i Kongl. Bibliotheket. Efter denna, jemförd med Messenii upplaga af 1615, är det första tillägget samt ett par felande rader tryckta.

24. En pergamentrulle i Upsala Bibliothek, från senare hälften af 1400-talet. Består af 3 med rödt silke konstfärdigt hopsömade remsor, tillsammans bildande en längd af 2 alnar 7 verktum, med en bredd af $4\frac{1}{2}$ till $4\frac{3}{4}$ tum. Har en röd öfverskrift så lydande: »Här bygginnas crönnchan aff cristna konungom och then försthe war olaff schothkonugh». På baksidan äro imellertid med samma hand tillagda de hedniska konungarne Domar Domardersson till och med Erik Amundhson sighersäl. Är prydd med en stor röd initialbokstaf, röda paragraftecken samt streck genom versalerna. Texten och språket äro ganska dåliga; flera af konungarne äro öfverhoppade eller ha fått sig verserna om en nästföljande oriktigt tilldelade. Slutar med Karl Knutsson, hvilket stycke är meddeladt såsom 2:a tillägget i denna samling.

Enligt en gammal, rullen bifogad anteckning från 1600-talets slut, skall Karl Knutsson »altijd hoos sig burit» denna handskrift; man kan i sådant fall icke annat än beundra hans blygsamhet och anspråkslöshet, eftersom han sjelf här framställes i en ganska ofördelaktig dager och uttryckligen kallas fåne. Enligt samma anteckning hittades rullen, jemte en stor skatt af gullpenningar i en liten lönnlåda uti ett gammalt skrin, som någre 100 åhr stått föraktadt och bortglömdt. Detta lär hafva inträffat omkring år 1670 på Fogelvik, enligt hvad A. O. Rhyzelius anmärkt på en afskrift, som han tog af rullen år 1711, då den ägdes af E. Brenner. Senare tillhörde rullen den Rålambska boksamlingen, enligt Warmholtz' utförliga

uppgift i Bibliotheca Historica, V: 28, och har förmodligen derifrån blifvit utlemnad till C. G. Nordin, med hvilkens samlingar han stannat i Upsala.

25. En handskrift af Magnus Erikssons Landslag, n. 48 bland lagcodices på Upsala Bibliothek, från slutet af 1400-talet, i liten qvart; beskrifven af Schlyter under n. 79 i hans upplaga af denna lag. På bladen 23—25 förekommer här Lilla Rim-Krönikan. De sista verserna, om Karl Knutsson, äro måhända något senare tillskrifna, ehuru af samma hand; de äro i denna samling aftryckta såsom tillägg n. 3. Utom ett par ofullständiga verser finnes eljest ingenting anmärkningsvärdt i denna afskrift.

Handskriften tillhörde år 1602 Hans Nilsson på Helghe; senare Lars Wadenstjerna, som betalte henne med 13 R:dr specie såsom ett bland de trovärdigste mss.; derefter hans son Thomas Wadenstjerna 1720; sedermera C. A. Rosenadler, efter hvilken hon år 1800 köptes af S. Berglind i Gefle, som slutligen år 1823 skänkte boken till Upsala Bibliothek. På Kongl. Bibliotheket finnas två härifrån tagna afskrifter af Krönikan; den äldre gjord d. 15 Dec. 1602 af J. Bure för hans samlingsbok, nu mera löstagen och särskildt bunden; den andra af Brocman då handskriften tillhörde Rosenadler.

26. En handskrift på Upsala Bibliothek, Nordinska samlingen n. 9 i folio, från slutet af 1500-talet; innehållande Lilla Rim-Krönikan på 14 blad samt Olai Petri Krönika. Rim-Krönikan, hvars första blad felar, är här skrifven 2 gånger; först med stor

präntad stil och stora mellanrum för hvar konung, så att blott 2 förekomma på hvar sida; denna upp-teckning är en dålig afskrift efter den gamla redak-tionen, slutande med Karl Knutsson, i likhet med tillägget n. 3 i denna samling. Sedan är i tomrumen med finare stil införd en yngre omskrifning af rimen för hvar konung, börjande med n. 8 Frode; allt-sammans utan värde, hvarför endast Karl Knutssons rim, som utgöra en alldeles sjelfständig behandling, blifvit här meddelad såsom tillägg n. 4.

27. En handskrift på Upsala Bibliothek, Rosenhaneska samlingen n. 24 i folio, från 1600-talet; innehållande Lilla Rim-Krönikan och Olai Petri Krönika. Sedan Rim-Krönikan här är afslutad med Christiern I, följer, hemtadt ur en annan handskrift, ett tillägg om Karl Knutsson och Sturarne. I denna samling äro tilläggen n. 5 och 6 meddelade härur. I Nordinska samlingen, på samma bibliothek, Hist. Svec. Chron. 13, finnes en annan afskrift af den första upp-teckningen, gjord år 1606.

28. En handskrift på Lunds Universitets-Bibliotheek, sign. H. c. 4:o 1, a; skrifven år 1584 af en Hans Boson. Består af 23 kvartblad och innehåller »Then Swenskee Cronikenn kortelighen författat wthi Rym.» Alla öfverskrifter äro gjorda med rödt bläck. Texten är här starkt föryngrad och ändrad, samt fortsättes ända till och med Sten Sture d. y., såsom det enligt slutraderna vill tyckas med ledning af Olai Petri Krönika. Den sjelfständiga fortsättningen meddelas såsom tillägget n. 7 i denna samling; det före-

gående förtjenar deremot intet afseende, såsom endast utgörande omskrifningar af den gamla texten.

Handskriften tillhörde, enligt Brocmans anteckning på en af honom gjord afskrift, v. bibliotekarien Bergman i Lund på 1750-talet; efter denne har hon tillfallit Univ.-Biblioteket.

29. På Kongl. Biblioteket finnes, med gammal signatur (Antiqvitets-Arkivets) F. b. 8, en afskrift af samma redaktion, som 1595 tillhörde M. L. Aschaneus. Hon består af 18 quartblad och slutar i början af Sten Sture den yngres rim; är ganska dålig och begagnades i *Scriptores R. S.* för det derstädes meddelade aftrycket af den oafslutade fortsättningen.

Af Lilla Rim-Krönikan finnas visserligen ännu flera yngre afskrifter, men de äro alla utan minsta betydighet. Att dess yngsta redaktion är meddelad efter n. 17 är redan ofvan s. 270 anmärkt.

Anmärkingar.

1. Gamla eller Eriks-Krönikan.

Vi veta väl icke namnet på Eriks-Krönikans författare, men känna dock att han var samtidig med de händelser, som utgöra hennes hufvudsakliga innehåll, ögonvittne till en del af dem, samt en ifrig anhängare af hertigarne Eriks och Waldemars parti. Hela den lifliga och intresserade, ofta i små detaljer ingående framställningen af de senare tilldragelserna, under 1300-talets två första årtionden, samt författarens städse framträdande varma beundran för den ridderlige och »milde» hertig Erik, bära otvetydigt vittnesbörd derom. Så skrifver ingen senare författare, som icke sjelf upplefvat och känt hvad han berättar. Skulle likväl någon betvifla Eriks-Krönikans ålder, må det anmärkas, att de mångfaldiga enskildheter, som här berättas, omöjligen kunde vara kända af en icke samtidig skriftställare; väl kunna sådana helt och hållet diktas i en yngre tid, men då lär det svårligen träffa sig så, att de blifva sanna, hvilket just här är fallet med dem, som efter andra källor kunna kontrolleras. Må hända skulle det ock uti ett tidevarf som vårt, rikt försedt med historiska urkunder och källskrifter, för en verklig konstnär vara

möjligt, att i en föregifven gammal skrift inlägga sådana okända, sanna detaljer, skildrade så som af ett ögonvittne; men omöjlig kunde detta ske i vår medeltid, så blottad på alla historiska hjälpmedel, på all kritik. Vi hafva en rätt tjenlig jemförelse att tillgå i sammanfogningen mellan Gamla och Nya Krönikorna samt i Lilla Rim-Krönikan; man skärskåde dessa stycken, så utan all lyftning, så underordnade till innehåll, framställning och sanning, för att få begrepp om huru den tidens historieskrifvare framställde det förflutna. (Detta okunnighetens nödtvång undgår för öfrigt icke heller Gamla Krönikan, då det gäller den längre bort liggande tiden.) Till detta okritiska tidehvarf höra dock de äldre handskrifterna, som finnas i behåll af Eriks-Krönikan, hvarför ju sjelfva dikten omöjlig kan vara yngre; men då hon ej heller, enligt hvad nu sagdt är, kan tillhöra handskrifternas tid, måste hon nödvändigt vara äldre, eller från den tid hon sjelf angifver.

Dock, utom denna sannfärdighetens och samtidighetens prägel i hela skildringen, förekomma flera yttranden, som bestämdt utvisa författarens tidsålder. Sålunda säger han i v. 1007, 8: om några »nu lefva» och minnas händelserna från 1270-talet, så vill han ej svära för att de äro grå; hvilket yttrande antyder en längre tids förlopp och särdeles väl lämpar sig på de 40—50 år, som förflutit till 1320, då Krönikan enligt all sannolikhet skrefs. Likaså säges i v. 1455, att »nu lefver» än mången man, som minnes huru drottning Märta »bad lös» Magnus Algotsson; då detta

skedde år 1298, voro de både flera än i det nyss nämnda fallet och behöfde ej heller anses hafva grånat på de sista 20 åren. I v. 1596 nämnes Mats Ketilmundsson som drotsete och tydligen ännu lifvande; således hänvisar detta ställe på åren 1319—1322 eller senast 1326. Af v. 2693 framgår att författaren var med h. Erik på Konghäll 1307, och hans personliga närvaro anföres vidare i v. 3304, 3533, 34, 39, 40, 52. Ögonvittnen åberopas i v. 2713, 14. De yngsta tilldragelser, som anföras, äro konunga-valen i Sverige och Norge 1319 samt mordet på junker Magnus 1320, hvilken sista skildring synes vara ett tillägg, som blifvit något orätt inpassadt, för att komma i samband med berättelsen om hans föräldrar och deras uppehåll i Danmark. Deremot nämnes icke k. Birgers död 1321, hvilket författaren väl ej kunnat underlåta, om en ämnet så nära liggande händelse hade inträffat innan hans bok var färdig. Med största sannolikhet torde därför kunna antagas, att Krönikan skrefs eller afslutades år 1320. — Ännu ett bevis för hennes fornlårdighet torde ligga deri, att namnet Svenskar alldeles icke förekommer, utan i dess ställe uttrycket »vplenske» städse användes. Man har deraf velat sluta, att »författaren varit bosatt i någon del af Göta rike» (Hyltén-Cavallius, Varend och Virdarne, 2: 50). Huruvida detta skäl är fullt bevisande, torde tills vidare få lemnas oafgjordt.

Men, ty värr, lika trovärdigt vi kunna bestämma Eriks-Krönikans ålder, lika säkert är det ock att hon ej mera finnes i sitt ursprungliga skick, ja, så att

säga, på sitt rätta språk; ty alla gamla handskrifter deraf äro förstörda och den bästa nu befintliga omkring 150 år yngre än författarens tid. Sjelfklart är det åter, att denna tidrymd af halftannat sekel inverkat i betydlig mån föryngrande på språket samt högst menligt på texten, genom afskrifvarnes led efter led ökade misstag och okunnighet. Deraf komma de på flera ställen förstörda och knappt begripliga meningarna samt förvrängda namnen, som nu förvirra läsaren. Oaktadt allt detta står dock Gamla Krönikan mycket öfver de yngre, både i språkligt och konstnärligt afseende, samt gifver icke ens Nya Krönikan efter i sak-rikedom, jemförelsevis till hvarderas omfång. Språket är rent* och fullt af arkaismer, i trots af de moderniserande afskrifvarne, under det att i de yngre Krönikorna påverkningarna af Danskan och Tyskan äro öfverflödande. Som poetiskt konstverk kan väl Gamla Krönikan icke få något högt rum 'efter vår tids fordringar'; men nekas kan ej, att hon är skriven med mycken friskhet och liflighet, samt innehåller flera målande, aldrig långdragna eller platta skildringar af händelserna, lifvet och sederna, tydligen röjande en van skriftställare. I afseende härpå

* Bland fremmande ord påpeka vi de i v. 1511, 12 förekommande «vsko» och »hapa», hvilka sannolikt äro Finska och här bibehållna som minne af det skildrade härtåget. Det förra är för n. v. oförklarligt; det senare läret kunna tolkas som urholkade trästammar, aspstockar, kanoter. — Ett annat lånegods torde äfven namnet Swidhiod vara, hvilket aldrig eljest förekommer i Svenska medeltids-skrifter och äfven här är förderfvadt, såsom varande ett för afskrifvarne fremmande uttryck. Dess användande här torde icke heller lämpligen kunna förklaras på annat sätt, än att författaren lärt känna det i Norge, der han uppenbarligen var med i hertig Eriks följe. (Se utom ofvan anförda ställen, äfven v. 1870—1938.)

torde med nog sannolikhet kunna sägas, att det tro-
ligen är samma hand, som lemnat oss öfversättning-
arna af de tre gamla riddare-romanerna (Flores, Ivan,
hertig Fredrik), hvilken här slutligen visat sin icke
ringa förmåga i ett original-arbete. Det ligger åt-
minstone i öppen dag, att riddare-dikterna tjenat för-
fattaren som mönster; han visar sjelf sin kunskap om
denna litteratur genom anförande af namnen Gawian
och Percival (v. 1395) samt Didrik af Bern (v. 20);
språkbehandlingen och framställningen äro enahanda;
i synnerhet likna hvarandra skildringarna af hof- och
riddare-lifvet, tornerspel, m. m. dylikt. Men om ock
ej så är, att dessa gamla dikter hafva en gemensam
författare, härstamma de dock ovedersägligen från
samma skola, och stödja således hvarandra inbördes,
hvad tiden för deras tillkomst beträffar. *

Det faktiska innehållet af Gamla Krönikan är
för väl känt och för ofta åberopadt i vår historiska
litteratur, att här tarfva någon utveckling. Hvad
som torde böra framhållas är att krönikans början,
allt in till Magnus Ladulås' tid, på långt när icke
har samma tillförlitlighet, som den följande framställ-

* Här må det tillåtas oss att äfven erinra om det lilla poemet, som inleder
de gamla stadgarna för Hammars och Medal tredingar uti Trögden, af hvilka
den förra fick kongl. stadfastelse år 1369. (Se Bjärköarätten, Hadorphs
upplaga, s. 23 och Ur en antecknares samlingar, 1 sid. 28.) Så framt
man ej vill förklara både detta stycke och Eriks-Krönikan för understuckna,
kan ej Eufemia-dikternas af dem sjelfva angifna ålder nedsättas. *Yngre*
minnesmärken af samma vitterhets-slag, ehuru äfven tillhörande 1300-talet,
äro Alexanders-sagan och allegorien om konung Albrekt, samt Själens och
Kroppens träta och Ridder Sancte Yrian, hvilka två sista visserligen sakna
all tidsbestämmelse, men snarare gå före än efter de två förstnämnda. Det
vore en sannerligen märkvärdig samling af falsarier bland dessa nio diktverk,
om de tre äldsta, daterade, skulle, såsom man ofta sagt, tillhöra 1400-talets
litteratur; ty då måste äfven de andra följa med, allt tvärtemot data.

ningen, hvars trovärdighet och noggrannhet ökas ju längre ned i tiden författaren hinner. Och detta är en så naturlig sakernas ordning, att icke må författaren därför klandras; ty att skriva historia utan allt annat underlag än den traditionela berättelsen kan knappt gifva bättre resultat. Någon annan källa har författaren tydligen ej haft och icke kunnat hafva, då ingen före honom uti Sverige skrivit landets historia. Man har därför, länge med orätt lagt för mycken vikt på den tidigare delen af Gamla Krönikan, och först i nyare tid har kritiken visat dess brister. Vidare bör det sägas, att författaren icke är opartisk, såsom vanligt och förmodligen oundvikligt då man skildrar sin egen samtid. Hans hjelte är hertig Erik, och efter denna åsigt taga händelserna färg. Med afräkning af denna öfverdrift är det dock uppenbart, att författaren icke velat skriva annat än hvad han trott vara sanning; och då han erbjuder ett ingalunda torftigt material, intager arbetet med rätta en aktningvärd plats i vår litteratur, både som det äldsta större original-poem och den äldsta historiska skildring vi ega.

2. Ny början till Gamla Krönikan.

Detta stycke är skrivet kort efter Nya Krönikans tillkomst, d. v. s. vid pass 1452 eller något år senare, medan Karl Knutsson ännu var konung. Afsigten med denna omskrifning synes icke hafva varit någon annan, än att få tillfälle deri inlagga de verser, 59

o. f., genom hvilka konung Karls ättledning från Erik helige skulle bevisas. Denna dikt, som tillägger Erik läspe ytterligare två, ingen annanstädes omnämnda systrar, utom de två han verkligen ägde, har länge nog haft åsyftad verkan, då man ännu finner den sålunda tillverkade ättledningen upptagen på de nyaste historiska tabeller. — Om författaren är ingen ting känt; möjligen är han den samme, som skrifvit Karls-Krönikan, men kan ock lika väl vara en annan.

3. Sammanfogningen mellan Gamla och Nya Krönikan.

Enligt all sannolikhet härrör denna afdelning från samma hand, som skrifvit den nya inledningen samt uti sjelfva Krönikans text tillagt några verser, innefattande uppgifter på årtal. Huru vida åter alla dessa tillsatser äro af Nya Krönikans författare, torde icke kunna med säkerhet afgöras. Stycket är skrifvet något senare än Nya Krönikan, i ändamål att sammanbinda henne till ett helt verk med den gamla. Att detta skett under Karl Knutssons första regering, är klart af v. 95, 96, der konung Christiern nämnes såsom fiendligt sinnad mot Sverige, hvilket han ej borde vara i anseende till sin börd. Det är för öfrigt af nästan intet värde, och har med orätt länge ansetts äga samma trovärdighet som de båda Krönikorna, hvilkas mellanlänk det är. Register dertill har därför icke blifvit upprättadt.

4. Yngsta inledningen till Gamla Krönikan.

Om denna är icke stort mera till sägandes, än att hon är skrifven på 1520-talet uti Wadstena kloster, jemte hela den egendomliga omarbetningen af Lilla Rim-Krönikan samt de båda större rim-verken med tillagd fortsättning. (Se del. 1 sid. 198.) Åldern bestämmes så väl af innehållet, fortsatt ända ned till Gustaf I, som af den äldsta handskriften, hvilken tillhör hans första tid. Att redaktionen är gjord i Wadstena, synes af glossan efter v. 476 i sammanfogningen (del. 1 sid. 202), der uttrycket »her till wastena closther» förekommer; samt af en dylik glossa vid v. 8401 i Nya Krönikan, äfvensom af sista fortsättningens vers. 4562 och 4948, alla utvisande nära kännedom af staden och klostret. Glossan vid v. 253 i Gamla Krönikan utmärker äfven en för Linköpings stift intresserad författare. Alla dessa ställen äro icke senare tillagda anmärkningar, utan tillhöra synbarligen sjelfva redaktionen; att denna i Hadorphs upplaga och *Scriptores R. S.* bär namn af *codex Bureanus*, efter den ena handskriften deraf, är ofvan, s. 272, omnämndt.

5. Om Konung Albrekt.

Denna dikt är väl icke, såsom de öfriga här meddelade, af egentligt historiskt innehåll, men torde dock, såsom hänsyftande på ett skifte af Sveriges historia, skäligen finna sin plats i denna krönike-samling. Stycket har sin förnämsta märklighet såsom vår äldsta

politiska allegori, och saknar som sådan icke en viss poetisk förtjenst; hvarjemte det afgifver samtidens omdöme öfver konung Albrekt. Det är nemligen utan tvifvel skrivvet kort efter hans afsättning, medan intrycket af hans regering ännu var i friskt minne och han sjelf i lifvet, hvilket blir klart af verserna 210—213, der det säges att

hadhe han sina radhgiffuare bätter tämpt
 tha matte han än sin wilia främpt
 haffdhe han lyt sweriges wälborna män
 han haffdhe warit i swerige än.

Om författaren är ingenting känt.

6. Lilla Rim-Krönikan.

Utan allt värde som historia, har detta, i poetiskt afseende lika värdelösa rim-verk sitt förnämsta intresse såsom prof på hvad man uti Sverige, vid midten af 1400-talet, förstod med historieskrifning. Och att då åstadkomma något bättre, lär väl icke hafva varit lätt eller ens möjligt. En annan sida af något interesse erbjuder det ock, såsom afgifvande det första säkra spåret af Sveriges bekantskap med Norges litteratur. Det är nemligen intet tvifvel underkastadt, att ju de fem konungarne Philmer eller Vilkin med närmaste fyra efterträdare äro låntagna ur den Norska redaktionen af Vilkina Saga eller Didrik af Bern, som vid denna tid öfversattes på Svenska i sammandrag. Det är ganska sannolikt, att

en handskrift af denna namnkunniga saga åtföljt Karl Knutsson på hemresan från kröningen i Norge; ja, man kan knappast betvifla, att den ännu på Kongl. Bibliotheket befintliga dyrbara codex deraf, som i urminnes tid tillhört Svenska kronan, just är det sålunda hitförda exemplaret. *

Lilla Rim-Krönikans källa för öfrigt är ensamt den prosaiska Krönikan af år 1449, som åter, för den äldre tiden, är hopsatt och öfversatt efter Jornandes, Rodericus Toletanus, Adamus Bremensis, Annales Esromenses och Chronicon regum Norvegiæ (utgifven af P. A. Munch; jfr hans uppsats »Om kilderne til Sveriges historie i den förchristelige tid» uti Annaler for Nordisk Oldkyndighed 1850).

Krönikan är, såsom tydligt framgår af den med Kristofers död slutande ursprungliga texten, skriven under Karl Knutssons regering och har sedermera, vid olika tider och af olika händer, fått emottaga åtskilliga tillägg, om hvilka knappast något annat behöfver sägas, än att de äro af samma värde som hufvudskriften. Det under n. 2 meddelade stycket om Karl Knutsson är dock märkligt för sin bitterhet mot honom, och visar sig således härröra från hans motparti, kort efter den första afsättningen. Om författaren (eller författarne) vet man ingenting. Val har det, genom en vanlig förvexling med stora Krönik-

* Alldeles samma förhållande är det med en annan, icke mindre dyrbar handskrift af Olof heliges saga (n. 2 i quart); den hitfördes förmodligen vid samma tillfälle och blef äfven kort derefter öfversatt i starkt sammandrag på rim (utgifven af Hadorph 1675).

orna och vidare utveckling af den ytterst osäkra traditionen om deras författare, äfven om Lilla Rim-Krönikan antagits, att hon är skriven af en kanik i Vesterås Laurentius Ragvaldi, som lär hafva dött år 1500;* men detta är, som sagdt, helt och hållet beroende på ett missförstånd.

För öfrigt må här anmärkas, att i föregående upplagor finnes ett förord, berättande om gamla Upsala, afgudarne och offren derstädes. Detta företal har här blifvit utlemnadt, såsom icke befintligt i någon handskrift och förmodligen tillsatt af Messenius efter prosaiska Krönikans föredöme.

7. Yngre och utförligare redaktion af Lilla Rim-Krönikan.

Hvad ofvan är sagdt under n. 4, sid. 290, gäller äfven för denna afdelning, som oaktadt det vidlyftigare utförandet icke vunnit större historiskt värde än den äldre redaktionen. På grund af dessa rimmeriers betydelselöshet har man icke ansett det löna mödan att upprätta register öfver dem, så som till de verkligt historiska dikterna; lika som ej heller att samla och meddela varianterna, hvilka äro ännu mera betydelselösa.

* Se L. Wicanders disputation *Arosia*, præs. Grönvall, s. 101, och Stiernmans Tal om de lärda vetenskapers tillstånd, sid. 98; äfvensom Benzeli *Monumenta ecclesiæ Sveogothicæ*, s. 221, hans Utkast till Svenska folkets historia, s. 63, samt Peringskölds företal till *Wilkina Saga*, s. 3.

8. Nya eller Karls-Krönikan.

Detta det vidlyftigaste af rim-verken är åter en företeelse af bättre slag, än dem vi senast hafva betraktat. Visserligen långt underlägsen sin förebild, Gamla Krönikan, i afseende på stil och språk, täflar hon med denna hvad beträffar innehållets vigt samt öfverträffar henne, såsom dubbelt större, i rikedom på sak-uppgifter. Äfven här är det egentligen blott två årtionden, författarens egen tid, som skildringen afser, och för dem meddelas en betydande mängd af data, i de allra flesta fall upptecknade med verklig noggrannhet.

Som Karls-Krönikans författare har man nämnt en Laurentius Arosiensis, om hvilken för öfrigt ingen ting är känt. Detta antagande har dock en ytterligt lös grund, som knappast förtjenar något afseende och endast består deri, att Johannes Magnus uti sin Historia, lib. XXIII cap. V, då han omtalar Karl Knutssons tåg till Skåne 1452, har följande yttrande: »Hoc loco Laurentius Arosiensis historicus affirmat Carolum numerasse decies octies centena millia* ex Gothis, Suecis & Finnis, ad bellum, cum opus esset, idonea.» Man har velat återfinna detta ställe i Krönikans vers 8624; men utom att den derstädes anförda summan är en helt annan och många gånger mindre, finnes icke, hvarken der eller annorstädes, det ringaste spår till ett liknande yttrande. Hvad

* För yttermera säkerhets skull står i marginalen: »1800000 pugnatorum». I Scriptores R. S. har denna fabulösa summa yttermera blifvit förhöjd till 180,000,000 (MDCCC centena millia). Karls-Krönikans redan långt öfverdrifna siffror 60000 är inför dessa tal ytterst blygsam.

Johannes Magnus verkliken menat är således alldeles ovisst; men äfven antaget att han, med vanlig otillförlitlighet, velat åberopa Karls-Krönikan, är dermed icke mycket vunnet, då Laurentius Arosiensis är en fullkomligt obekant personlighet.* Emellertid har Messenius funnit för godt att antaga och flerstädes i Scandia Illustrata åberopa honom som författare till hela samlingen af Rim-Krönikorna, 1229—1496, dem han anser som ett enda verk, skrifvet år 1481; ett fullkomligt obegripligt antagande, som redan är omnämndt ofvan, s. 263, 264. Likväl är till märkandes, att han uti företalet till Then Gamble Rijn Krönikes första deel, 1616, icke nämner ett ord här-om, men deremot säger att »många wäl meena, at then höglärde man D. Ericus, fordöm Deken wedh Vbsala Domkyrkio, hwilken en latinsk krönika haffuer sammandraget, aff migh för någon tijdh sådan ock publicerat, skal ock wara Author til thenne Krönika: Hwilket icke olijkt synes, mädan hon aldeles öffuer-eens kommer medh för^{te}. hans latinske Krönika: Dock effter iagh icke något wist härom förnummet haffuer, kunne iagh hans namn vthi Tytelen icke vthryckia.» Här af är klart att Messenius icke visste något mera om saken än vi och ingalunda kan åberopas som auktoritet.

Det enda som med säkerhet kan sägas i detta ämne är således, att vi icke veta författarens namn;

* Ofvan vid Lilla Rim-Krönikan hafva vi sett, huru senare författare bestämt honom att vara kanik i Vesterås och heta Laurentius Ragvaldi, död 1500. En annan kanik Lars dersammastädes dog 1505. Dessa döds-år synas dock vittna emot sannolikheten, att tillskrifva någöndera författareskapet af Nya Krönikan, som skrefs 50 år förut.

fullkomligt säkert är deremot, att han var samtidig med de berättade händelserna och antingen själf tagit personlig del i dem eller skrifvit efter helt trovärdiga mäns meddelanden. (I v. 3312 åberopas, som det tyckes, ett ögonvittne.) Krönikan sträcker sig in på år 1452 och är förmodligen nedskrifven eller åtminstone afslutad då; i alla händelser medan Karl Knutson ännu var konung, ty partiskheten för honom är allt igenom uppenbar. I hans interesse gjordes dessutom, kort efter författandet, de större ändringarna och uteslutningarna, hvilka som resultat gifvit den nu föreliggande redaktionen. Men detta var dock icke den sista censuren, ty ännu en sådan pers har Krönikan fått genomgå, utan tvifvel med föga mellanrum; och denna slutbehandling har bragt henne till det skick, hvori vi finna henne i hela den yngre handskrift-klassen samt i de tryckta upplagorna,* utrustad med sammanfogningen till Gamla Krönikan, som då äfven erhöll den nya inledningen. Genom denna sista censur borttogos ännu en mängd verser, nemligen: 1—20, 592—639; 688—715; 1002—25, 27, 28; 1228—33; 1236—65, i hvilkas ställe man infört de 2 raderna: »ok stormade till huset eth sinne ok kunde togh ey (mykit) vinne»; 1305—15, ersatta med 3 rader: »ok förentes mz kättilberga saa han gaff honom tusande mark ok fik saa the borgh stark»; 1508—21; 1722—25; 1926—27; 2203—4; 3262—69; 3756—63; 3948—55; 3986, 87; 4034, 35; 4224, 25; 4254, 55; 4402—19; 4850, 51; 4924—26; 5468—73; 5562—79;

* Det nyare stafsättet, m. m., afräknadt.

5888—93; 6036—43; 6070—75; 6410—21; 6448—55; 6526—43, och kanske ännu flera. Deremot hafva på fyra ställen några obetydliga verser blifvit tillagda, hvilka här må anföras.

Efter v. 108, två rader:

ep̄ter gudz bördh xiiij° lxxxxvj aar
synnedagen effter magdalene thz var

Efter v. 6575 två rader:

the heta bade swa
som kalmarna haffde aff marsken tha

tydiligen som ersättning för den borttagna v. 6415.

Efter v. 6648 fyra rader:

Marsken swarade thz ma vell vara
tog kunnom vy ey ther till swara
fför än flere aff radet äro när
vy ära ganska faa nw här

Slutligen efter v. 8408 fyra rader:

Ther til lot han göra ther
thz skönasta ciborium i swerige är
ther monstrantia pläga i staa
öster norr sättes thz i korin swa

Oaktadt allt detta utmönstrings-arbete kan dock lyckligtvis sägas, att det faktiska innehållet icke egentligen lidit, ty alla de strukna ställena finnas ännu i behåll uti hufvudcodex, och framställningens ursprungliga prägel har man ej utplånat; sålunda bibehåller t. ex. skildringen af Engelbrekt sin karakter af beundran, ehuru man försökt minska uttrycken deraf. Författarens partiskhet är för öfrigt helt naturlig och ett bevis för hans samtidighet med den skildrade

perioden; det är först efterverlden gifvet att se händelserna på afstånd och uppfatta dem med kritikens lugna blick, utan att villas af egna deltagande känslor eller interessen.

Det är redan anmärkt, att hufvudcodex af Nya krönikan är en genom nio skrifvares samverkan hopkommen original-handskrift, som företer en mängd ändringar, tillägg och uteslutningar, för hvilket allt redogörelse finnes i andra delen, sid. 331 o. f. samt i denna del, sid. 254—257. Här må endast nämnas, att då en hvar författare otvifvelaktigt bör åtnjuta sin rätt till sitt arbetes återgifvande så som han sjelf velat hafva det, har Nya Krönikan blifvit aftryckt med iakttagande af alla dessa ändringar. Derför hafva äfven de viktiga utstrukna verserna icke fått sin plats i texten, hvilken ock flerstädes hade måst ändras tillbaka, om de skulle intagits deruti. De äro således samlade bakefter texten, dock med hänvisningar uti denna, så att de kunna läsas i omedelbart sammanhang dermed; under det tillika sammanställandet på en plats lättar öfversigten af dem. — De många olika skrifvarnes inverkan på texten har ingalunda verkat till dess förmån; ty då hvar och en skrifvit efter sin vana, har en mer än vanligt stark förbistring uppstått i afseende på rättskrifning och språkets behandling. Utjemnandet af dessa ofta stötande skiljaktigheter tilhör icke denna upplagas plan, som varit att troget följa handskrifterna, och sålunda äfven åskådliggöra tidsålderns skiftande bruk i detta fall; kommande utgifvare hafva deremot så mycket lättare, att härut-

innan förfara efter behag. Vid det ovanliga och lyckliga förhållandet att vi äga original-handskriften, har själfklart meddelandet af varianter ur afskrifterna helt och hållet kunnat lemnas å sido; så mycket hellre som de sakna all betydighet och vanligen blott äro försämringar, samt slutligen emedan hela den yngre handskrift-klassen är tillräckligt representerad hos Hadorph och i *Scriptores Rerum Svecicarum*. En enda läs-art skulle kanske böra framhållas såsom förtydligande texten; i v. 9096 har neml. Lagerbrings handskrift (D): slotzsins bygning för bygningen.

Som en icke lätt förklarlig egendomlighet må slutligen anmärkas, att de strukna 51 raderna efter v. 1971 hafva rimmen anordnade på annat sätt än hela den öfriga boken, nemligen så att hvartannat rim-par är åtskildt genom två mellanliggande verser. Har författaren ledsnat vid den långa enformigheten i det vanliga rimandet? härstammar stycket från en tillfällig medarbetare? eller är det ett inflåtadt lånegods?

9—11. **Nya Krönikans Fortsättningar eller Sture-Krönikorna.**

1: 1452?—70; 2: 1470—87; 3: 1488—96.

Mycket är ej att säga om dessa trenne afdelningar. I det yttre noga liknande sin förebild äro de till innehållet långt ifrån så rikhaltiga, och blifva ju yngre ju obetydligare. Om författarne är ingen ting känt, icke ens deras antal; ty den andra och tredje fortsättningen kunna lika väl härstamma från en och samma hand, som från olika. Den förra

åsigten synes dock vinna stöd af vers. 3743, 44, der förf. säger sig "här till" hafva prisat Sten Sture, hvilket väl inträffar på andra fortsättningen, men icke på den tredje; äfvensom deraf att denna afdelning börjar utan någon slags inledning, omedelbart anslutande sig till den föregående, endast anförande ett nytt datum, så som författaren ånyo fattat pennan. Huru med denna fråga än må förhålla sig, är det dock säkert att författarne voro samtida vittnen, hvar till de händelser han berättar; också återopas deras auktoritet flerstädes. (Se v. 212, 342; 2100, 2149, 2290, 98, 2579; 3663, 3957, 4044, 47). Sådana ställen som de till Erik Karlsson personligen riktade verserna 1791—1802, på en gång tadlande, berömmande och uppmanande, samt första fortsättningens slutrader, 1829—48, visande författarens brådska att afbryta, kunna icke härstamma från senare skriftställare. Den alla afdelningarna genomgående lifliga samkänslan för den Svenska saken hänvisar äfven på intresserade och deltagande författare. Den siste af dem säger uttryckligen i v. 4161—64 att han ej kan spå huru det framdeles vill gå och således ej heller kan skriva mera. Vi kunna således med säkerhet säga, att första fortsättningen är skriven 1470; den andra 1487 och den tredje 1496. I den andra förekommer visserligen (v. 2464, 65) om Sten Sture det yttrandet, att »hans höffuismansdöme wardher nw i aar som jämpnesth xi aar», hvaraf Messenius, såsom ofvan s. 263 säges, och efter honom andra dragit den slutsats, att ej allenast denna afdelning utan hela boken är skriven

1481. Men denna slutledning beror allenast på en siffra, som tvifvelsutän är felskrifven, ifall dermed afses att uttrycka året *då* författaren skref, och icke helt simpelt en anmärkning hörande till det år *hvarmed* han för ögonblicket var sysselsatt. Ty redan i början (v. 1931, 32) säger författaren om Erik Axelson och hans slottslofven, att dermed »giik saa wnderligha tiil som jak lankth her äpther säyia wiil»; ett löfte som redeligen hålles, i det en stor del af texten egnas åt detta ämne, men icke förr än *efter* 1481. Likaså innehålla verserna 2436—2450 en hänvisning till kommande händelser, särskildt Finlands och Stegeborgs återvinnande 1487. Om således siffran xi skall antagas utvisa nedskrifnings-året, är den säkerligen ett vanligt afskrifvarefel, som lätt kan hjälpas genom tillägg af ett »v» så att deraf blir »xvi» och hela räkningen riktig ($1471 + 16 = 1487$). En sådan ändring har dock ej blifvit införd i trycket, emedan alla de befintliga handskrifterna här öfverensstämma, och uttrycket väl bör tolkas så som nyss sadet; det förefaller emellertid sannolikt, att författaren här gjort icke allenast en vändning i skildringen, utan äfven ett tillfälligt uppehåll med sjelfva arbetet, hvadan vers. 2460 o. f. fått karakteren af ett slutstycke.

Icke heller till dessa afdelningar finnas läsarter ur de yngre handskrifterna af ringaste värde; ty så tarflig än hufvudcodex må vara, äro de andra dock ännu sämre. Ett par rader mera finnas i de yngre, efter v. 2936, så lydande:

och meenar wille för inghen vntwike
swå fast sitter han millan tu rike.

12. Sista fortsättningen 1452—1520.

Tillhör den yngsta, i Wadstena på 1520-talet skrifna, i första person berättande redaktionen (förut kallad codex Bureanus), hvarom är nämndt under n. 4 o. 7. Framställningen är fortfarande lika torftig och har ingen ting vunnit oaktadt författaren skildrar tider, som ligga honom så mycket närmare. Det sista stycket om Christiern II bär tydligt vittne om det mot honom rådande, visserligen förtjenta, men fullkomligt blinda hatet. Att det är författadt under den papistiska tiden synes af v. 6361, der äfven räknas Christiern till last, att han »brukade lutherss dicht.»

Allbekant är det, att Rim-Krönikorna icke nu utgifvas för första gången. Tillfalle gäfves väl här att, enligt nyare föredömen, nagelfara de äldre upplagorna och framhålla deras brister. Men sådana vidlåda alla menckliga företag, och hvar tid har olika fordringar; de förra utgifvarne hafva, lika visst som den nyaste, handlat i bästa afsigt och efter den plan, hvilken de ansett böra följas.* Utgifvaren, som dock hoppas att hans upplaga vunnit i noggrannhet och redighet, vill derfor hellre utbedja sig ett skonsamt

* En omständighet som förmodligen väckt undran hos mången, lika väl som hos utgifvaren, är att Hadorphs upplaga har en mängd ord tryckta med gröfre stil, utan någon synlig anledning. Med ledning af Hadorphs i Kongl. Bibliotheket befintliga exemplar af Messenii upplaga samt handskrift till fortsättningen har man utrönt, att med denna grofva stil utmärkas rättelser till det förra trycket, afvikelser från handskriften och slutligen blotta vanliga korrektur-ändringar.

bedömande af dennas brister. Till dem vet han, att saknaden af ordförklaringar räknas. Men dels skulle dessa, för att vara fullständiga, utgöra ett helt lexikon; dels äro Fornskrift-Sällskapets aftryck främst ämnade att meddela ett säkert material för forskningen och studierna, icke deras resultat; dels har slutligen Sällskapet gått i författning om utarbetande af en ordbok öfver alla de utgifna fornverken, hvadan den nu nämnda bristen kommer att afhjelpas.

Sist har utgifvaren att tacksammast erkänna den beredvilliga hjälp han för sak- och namn-registrens utarbetande fått åtnjuta af vår medeltids-historias lärde kännare, H. Exc. Herr Grefve Sparre och Bibliothekarien Styffe, genom hvilkas benägna biträde viktiga rättelser och upplysningar vunnits. Likaledes hembäres till Protokoll-Sekreteraren Dahlgren och Bibliothekarien Wieselgren uppriktig taosägelse för deras skarpsynta bistånd vid korrektur-läsningen samt eljest i råd och dåd visade interesse för det nu ändade företaget.

Rättelser

till alla tre delarna.

Del 1. Gamla krönikan m. m.

- Sid. vers.
VII rad 4 orloff läs orlof.
68 1992 ärwodha läs ärwdha (w-vu).
69 2022 *Det första the bör kanske ändras till thz eller tha.*
107 3124 liwngby läs liwnga.
110 3222 kwmlblarwm bör ändras till hwmlblarwm.
216 7 fiwm bör ändras till fiwn.

Del 2. Nya krönikan.

- 45 1288 före läs för.
56 1610 warä läs varä.
65 1897 han munde läs munde han.
68 1972 förfunno läs förfunno.
73 2127 then läs then.
77 2242 ej läs ey.
78 2272 schulle läs sculle.
85 2478 woro läs waro.
128 3715 bader läs baden.
159 4629 houuodh kan läsas hoimodh om denna läsort skulle synas bättre.
171 4988 herrena läs herrena.
206 6016 haffdo bör läsas haffde.
213 6225 hwariens rikens läs hwariens a rikens.
230 6728 pestilentia läs pestilentia.
332 *Främst bland Större Ändringar bör tilläggas:*
v. 477 är införd i textraden med annan hand, och
v. 478—85 är ett tillägg af denna hand.
351 rad. 4 nedifrån står 5 läs 2.
361 rad. 10 » står frf. läs fr.

Del 3. Nya krönikans Fortsättningar.

- 4 104 beetänkie borde rättas till beetänkte.
14 381 haniss vllle borde kanske rättas till han skulle. -
26 731 honum borde kanske rättas till han.
31 899 snäninga bör ändras till snäuinga. *Likaså v. 1411, 1651, 1705.*
32 931 ey borde väl tilläggas efter är.
73 2120 torde borde kanske ändras till trotte
97 öfverskriften 1484 läs 1483.
109 3171 brände borde ändras till berände.
148 4285 alle en läs all een.
-

- 632: 1 Jag monde oc drotninghen margareta iätta
iag skulle aldrig pa mitt hwud bära hätta
För än iag skulle winna henne siin riike i frå
thz monde mz meg alt annerledis gå
5 Aff wadmall latt hon skära meg en hätta ny
mz longhen strwtt myghet vadmall wti
Jag kallade och henne konwng brokalöss
ty slapp iag sa senth myn fängilse löss
Når iag war slwppen iag lysthe ey bidha
10 iag latt meg snarlige till mekelborg liida
Sa myste iag bade land oc riike
ty iag wille mig icke till nådhen wike
Offuer swerigis män når the meg både
ty bleff iag såå neffsth wthen alla nåde

Till Nya Krönikan

*hörande tillägg må äfven här anföras för att samla
dem alla på ett ställe.*

- 189: 1 Philippa heet then iomffru bold
som giffwen war konwng i wold
233: 1 Epther gudz byrd twsand iiij^o på tolfte år
sancti Simonis & iude affthen thz war

Efter 805 **Engilbrict Höffwesman**

- 805: 1 För Sweriges almoges twång margfäll
och stor nød bleff iag till höffwesman wald
Kongh Eric twingade riikit sa såra
mz monga olaga och skatther swåra
5 Han wtarmade riikit mz alle makt
hans fogthar wåre onda som förra är sakt

- 5068: 1 Her orms dotther iomffru katherin
ty hon war bådhe fagher och fin
- 7373: 1 Ther mz endadess så mitt liiff
aff förnemde sott och ey åff kiff
Her bencht iönsson och hans brodher her niels iönsson
styrde både för riikit ty kong Christoffuer satte them
i sin stad medhen han war i danmark The styrde
frå xiii^{de} dag iwll oc in till helliga likame tiid ther
till marsken her karll kom frå findland oc blef
sedhen kong waldher &c
- 7383: 1 Som myn son kom erchebiscops döme till hånda
så acthade iag för riikit stånda
Thz giik tha ey som iagh wille
ty marsken her karll meg thz frå skilde
- 7510, 11 **K: karll knwtzson**
Jach tacker gud myn skapare kär
för alla sina nadher han gaff mig här
Når the swenske män alle ower enss droge
mig hyllade och till konwng toge
- 8248: 1 Wii haffue en godh herre oc höffwesman
riikesens bästha han well rama kan
- 8390: 1 Ty bör mig honum priisa och loffua
Så lenghe iag liiffuer för tolken gåffua
- 8401 *Glossa:* hellige liikame koor nw kalles
- 9262: 1 The Swenske stode tyste i then skogh
så länge hären gönom brotthen drogh
The danske skrepte mz stoor machth
alth Swerige winna war theras acth
- 5 The sagde wij slå the Swenske i hell
och theras hwstrur the doga oss well
En Swensker swarade och war ey seen
tiig skall motha ett annath meen

